

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Theologia Scholastica

Mayr, Anton

MDCCXXXII

Disputatio III. De Scientia Dei.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-84303](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-84303)

cognoscenda perfectius alia objecta naturalia. Deum ab omnibus debet admitti, quod dentur plurimæ potentia formaliter tantum distinctæ, quæ suum actum, sub ea formalitate sibi proprium, per totam æternitatem non eliciunt. e. g. potentia videndi alterum mundum, colloquendi infinitis hominibus nunquam producendis. Si dicas, has potentias esse tantum conditionatas, e. g. si producat mundus &c. facile responderi potest, etiam illam maiorem perfectionem intellectus quoad aliqua objecta tantum conditionatè, quoad aliqua posse absolute se exercere, ut jam ostensum.

272. Dices. Si eleveur simul intellectus, & species naturalis, plus sit, quàm, si eleveur tantum intellectus: ergo etiam plus sit, si eleventur plures perfectiones, quàm, si tantum una. Resp. si sermo sit de visione DEI, nego suppositum; non enim datur species DEI: & quidem naturalis est impossibilis; quia esset debita alicui naturæ, quod esse non potest. Si autem sermo sit de actibus aliis supernaturalibus circa objecta revelata in ordine ad fidem, nego paritatem; cum enim res non possit cognosci sine specie, nil posset fieri, nisi ista eleveur, adeoque utique plus sit, quàm, si non eleveur: posset autem fieri visio eadem in consideratione Theologica, etiam si intellectus esset imperfectior, & non tot perfectiones eleventur. Hoc tamen addo: si species tantum materialiter sit perfectior, etiam propter ipsam non fore perfectiorem actum supernaturalem: si autem esset formaliter perfectior, e. g. quia esset supernaturalis de objectis altissimis, vel pluribus; non erit contrarium nostræ conclusioni, si dicatur etiam actus perfectior subsequi: hoc ipso tamen erit disparitas inter speciem formaliter perfectiorem, & inter intellectum tantum materialiter perfectiorem. Et hæc de visione, adhuc tantum in speculo, & ænigmate cognita, obscurius dicta sufficiant, quæ DEUS det, ut ipsa ejus beatissima fruitione clariùs intelligamus.

DISPUTATIO III.

De Scientia DEI.

273. Quatuor in disputationem hanc veniunt Quæstiones. 1. ma. de Scientia DEI in genere, & iis, quæ per modum principiorum ad eam concurrunt, ut intellectus, species, objectum &c. 2. da de Scientia simplicis intelligentiæ. 3. tia. de Scientia visionis. 4. ta. tandem de Scientia media. Etsi autem longè plures sint divisiones Scientiæ DEI, tamen trium istarum notitia exactior præ aliis necessaria est ad capiendā illā, quæ de Voluntate Divina prædestinante, aut reprobante subjungemus. Unde de his tribus fusiùs, de aliis tamen etiam, quantum necesse erit, tractabimus.

QUÆSTIO I.

De Scientia DEI in genere.

ARTICULUS I.

An, & quotuplex detur Scientia in Deo.

274. Quædam perfectiones creaturarum tales sunt, ut in ipsa ratione significata per nomen im-

perfectiorem involvant, v. g. dolere, timere &c. & hæc DEO non conveniunt in propria significatione, sed tantum in metaphorica, in qua duntaxat Scripturæ DEO adscribunt dolorem, aut poenitentiam. Regula autem, an perfectio aliqua in sensu proprio DEO conveniat, ex S. Augustino l. 2. ad Simplicianum tota quæstione 2. da est ista: quando, detractis per præcisionem formalem imperfectionibus omnibus, quæ tali perfectioni in creaturis solent esse connexæ, manet adhuc ratio significata per nomen, tanquam pura perfectio, tunc ea DEO tribuitur propriè: secus, si non maneat.

275. Sic, ut ibi S. Augustinus, timor DEI est perfectio in homine, non autem in DEO; quia subtractis imperfectionibus trepidationis, subjectionis, punibilitatis &c. non manet amplius ratio timoris. Econtra, licet misericordia in homine connexa sit cum compassionem, seu participationem miseriæ, & capacitate ad eandem &c. quia tamen, his per conceptum ablatis, manet adhuc pura perfectio, scilicet bonitas subveniendi, & à miseriis liberandi alium, quæ est ratio misericordiæ, hæc virtus DEO propriè tribuitur. Quare, ut ibidem Augustinus, quod aliquando in homine laudabile est, non tale foret in DEO; non enim in DEO laudabilis esset pudor, aut verecundia, vel mutabilitas: at sunt in homine peccante. Quæritur jam, an scientia, propriè dicta, DEO attribui possit.

276. Dico. In DEO datur scientia verè, & propriè dicta, imò omniscientia. ita omnes Catholici. Prob. 1. ex innumeris Scripturæ locis. e. g. Esaiæ 14. v. 14. Domine, qui habes omnem scientiam, ad Rom. 11. v. 33. O altitudo divitiarum sapientiæ, & scientiæ DEI. ad Coloss. 2. v. 3. In quo sunt omnes thesauri sapientiæ, & scientiæ DEI &c. Consonant SS. PP. ubique, ex quibus D. Dionysius c. 7. de Divinis nominibus de DEO ait: Scire illum omnia, Scriptura testatur; nihilque Divinam scientiam fugere. Ratio autem naturalis hujus conclusionis est; quia DEUS est omniscius, ut num. 130. dictum, & ulterius patet ex eo, quod, nisi esset sapientissimus, non potuisset esse mundi hujus ordinatissimi conditor: nec posset esse ejus providentissimus gubernator, minùs universalis omnium iudex, nisi esset omniscius: sed nec aliis scientias posset infundere, nisi eas haberet: ergo debet in DEO dari scientia.

277. Ne autem quæstio fiat de nomine, & tribuatur DEO tantum notitia omnium, non autem scientia; sciendum, quod, detractis omnibus imperfectionibus discursus, habitus, qualitatibus &c. quæ scientiæ creatæ connexæ sunt, manet adhuc cognitio certa, & evidens, quæ est pura perfectio, & ratio significata per nomen scientia. Quod autem Logici confundant scientiam cum habitu discursivo, vel ipso discursu, inde est, quod agant de scientia tantum creatæ: SS. PP. autem, & Scripturæ (quæ, quantum possunt, literaliter accipiendæ sunt) agunt de scientia præscindente à creatæ, & increatæ. Addendum, hanc scientiam, ut digna sit DEO, debere esse perfectissimam, universalissimam, infallibilem, infinitam.

278. Collige ex dictis 1. In DEO admitti posse potentiam metaphysicam, vel logicam intelligendi, non verò potentiam physicam; hæc enim

enim strictè sumpta significat potentiam distinctam ab actu, & ab isto perfectibilem, atque complebilem, quæ DEO repugnant: at potentia logica dicitur illa, quæ legitime infertur ex actu, ut sit bona consequentia: actu intelligit, ergo potest intelligere: quæ consequentia etiam valet respectu DEI. Accedit, quod Scripturæ, & SS. PP. sapè DEO tribuant mentem, aut intellectum, nec ab ullo metaphoricè exponantur, adeoque debeant ea dicta saltem de potentia metaphysica, aut logica accipi. Eodem modo dicendum, dari in DEO actum primum metaphysicum, vel logicum intelligendi, non verò physicum.

279. Collige 2. dō. In DEO non dari habitum propriè dictum; habitus enim non dicit facilitatem quamcunque operandi, sed accidentalem, & (ut distinguatur à dispositionibus etiam facilitantibus, sed faciliè mobilibus) stabilem, superadditam potentia: capaci difficultatis; hoc enim intelligitur per hanc vocem: & nisi hoc intelligeretur, deberet etiam facilitas videndi in oculo dici habitus, quod communissimè negatur: talis autem facilitas superaddita repugnat DEO, qui nec additionis, nec difficultatis est capax. Videtur etiam non dari respectu DEI motivum strictè dictum; quia hoc videtur dicere respectum ad mobile, sive ad motionem, quæ DEO non congruunt. Si autem contendas, per motivum duntaxat intelligi rationem assensûs, non litigabo.

280. Lis est inter authores, an in DEO detur ratio speciei impressa. Distinguendum existimo: si per hanc intelligatur complementum intellectus per modum principii determinativi ad producendam speciem expressam, non datur in DEO; quia in DEO species expressa, seu cognitio absoluta est à se, & non producta ab alio: si autem intelligatur tantum applicatio intentionalis, qua objectum quodlibet redditur cognoscibile, aut applicatur intentionaliter intellectui, tunc admitti potest; eo quod essentia DEI sit species omnium rerum. Et qui hanc admittunt, pro se adducunt etiam S. Thomam 1. part. quest. 14. art. 4. in corp. ubi sic habet de DEO: *Cum ipsa sua essentia sit etiam species intelligibilis.* Quando autem dein ibidem dicit, hanc esse identificatam cum intellectu, & cognitione, clarè loquitur de identitate tantum reali. Addunt, hanc perfectionem, scilicet esse intentionalem applicationem objecti, non contineri formaliter in intellectu, aut objecto; (quamvis contineatur aliqua applicatio physica, sicut voluntati absque cognitione objectum jam est physicè applicatum, non tamen intentionaliter) adeoque formaliter esse distinctam. Nec obest, quod in DEO omnia sint vitalia; nam etiam species impressa in genere potest realiter esse talis, quamvis in creatis ob limitationem suam non sit talis: sic etiam æternitas DEI realiter est vitalis, quamvis talis non sit duratio creaturæ. Quando autem aliqui negant in Angelis species sui ipsorum, negant tantum realiter, non verò formaliter distinctas, quales etiam tantum in DEO adstruuntur ab istis authoribus.

281. Collige 3. tiō. In DEO non dari potentiam discurrendi propriè dictam. ita S. Thomas 1. part. quest. 14. art. 7. ad 2. dicens: *DEUS non cognoscit per causam, quasi prius cognitam, esse-*

aus cognitos: sed eos cognoscit in causa; unde ejus cognitio est sine discursu. idem sentit Eximius, & communis Theologorum. Prob. Discursus propriè dictus est cognitio unius ex alio, seu progressus ab una notitia ad aliam, & à noto ad ignotum: hæc non congruunt DEO: ergo. prob. min. Ut procedatur à noto ad ignotum, necesse est, ut veritas consequentis nondum sit nota in antecedente; aliàs proceditur à noto ad aliud notum, & non ad ignotum: atqui veritas consequentis DEO semper jam nota est in antecedente: ergo. prob. min. Quascunque præmissas, vel quodcunque antecedens, DEUS comprehensive cognoscit, quantum in eo signo possunt cognosci: ergo unico intuitu in eodem signo cognoscit, quidquid ex illis vel ratione identitatis, vel ratione connexionis infertur: ergo jam ei consequens est notum in antecedente, adeoque non discurret ab una veritate ad alteram, sed utramque simul cognoscit. Unde, quando DEUS in sua omnipotentia cognoscit creaturas possibles, nullatenus discurret: sed comprehendendo omnipotentiam, simul in ipsa cognoscit omnium possibilitatem, & non primum ex illa hanc infert.

Hinc ulterius modus cognoscendi Divinus est simplicissimus, & nullo modo compositivus, aut divisivus; nam compositio, aut divisio tunc fit, quando intellectus concipiens subjectum, primo intuitu nondum videt omnia, quæ de illo affirmari, aut negari possunt, atque ideò progreditur ad formandos varios conceptus prædicatorum, quæ dein comparat cum subjecto, & vel per compositionem ei tribuit, vel per divisionem negat: quæ longè sunt à DEO.

282. Questio autem hic de nomine fieri posset, an deus in DEO discursus virtualis; ad quam Resp. Si per discursum virtuales intelligitur tantum actus, quo unum cognoscitur in alio, vel cognitio tam perfecta, aut perfectior, quam sit discursus formalis, datur in DEO. Si autem intelligitur discursus virtualis strictius talis, ita ut debeat etiam in illo dari progressus à noto ad ignotum, atque notitia unius præsupponi, si non realiter, saltem formaliter, ad notitiam alterius, vel saltem apprehensio unius illuminare intellectum ad apprehendendum alterum, per priorem apprehensionem nondum ita cognitum, quas dein apprehensiones sequatur actus virtualiter discursivus, eisque suo modo commensuretur; talis discursus virtualis in DEO dari non potest. Et sanè videtur ad discursum virtuales plus requiri, quam tantum cognitio unius in alio.

283. Jam Scientia Divina dividitur multipliciter. 1. mō in primariam, & secundariam. Illa est, qua DEUS cognoscit se ipsum tanquam objectum primum: secunda, qua cognoscit objecta secundaria, seu creaturas. 2. dō in practicam, & speculativam. Prior versatur circa objectum operabile: posterior verò versatur circa objectum tantum speculabile. 3. tiō. in scientiam approbationis, & simplicis notitiæ. Illa videt objectum, adjuncta approbatione Divinæ voluntatis: ista datur, quando deest illa approbatio. Hinc quando DEUS dicitur in Scripturis aliqua nescire, rectè exponit S. Augustinus libro 2. dō questionum super Exodum quest. 152. dicens: *DEUS dicitur scire, quæ illi placent, nescire, quæ displicent, non quia ignorat ea, sed quia*

non approbat. 4.º in Scientiam propter quid, & quia. Illa est scientia effectus per causam: altera causæ per effectum, vel aliud medium conexum. 5.º in Scientiam simplicis intelligentiæ, & visionis. Priore DEUS scit omnia possible quæ talia, præscindendo suo modo, an existant: posteriore videt existentia pro aliqua temporis differentia.

284. Dividitur 6.º in Scientiam necessariam, & liberam. Illa est, quæ non potest à DEO abesse, & antecedit omne decretum liberum DEI: ut est notitia veritatum necessariorum; unde scientia simplicis intelligentiæ est necessaria: at non omnis scientia necessaria est simplicis intelligentiæ; nam se ipsum necessario existentem videt DEUS necessario per scientiam visionis. Libera est, quæ potest à DEO abesse, & præsupponit liberum decretum DEI actu existens: & talis est scientia de creaturis actu existentibus. Habet ergo scientia necessaria duo prædicata, scilicet, quod non possit à DEO abesse, & quod consequenter detur ante omne decretum liberum DEI: libera verò habet duo opposita; scilicet, quod possit à DEO abesse, & præsupponat liberum decretum DEI actualiter existens.

Inter has duas datur scientia participans de utraque unum prædicatum, sed de neutra utrumque, scilicet, quæ potest à DEO abesse, non autem præsupponit liberum decretum DEI actualiter existens, adeoque est medium quoddam inter scientiam necessariam, & liberam. Et hæc est Scientia media, de qua, & Physica Prædeterminatione multæ lites inter RR. PP. Dominicanos, & nostram scholam. Quidam scientiam hanc volunt esse mediam inter scientiam simplicis intelligentiæ, & visionis, quibus non multum repugnabo; quia est quæstio potissimum de nomine.

285. Sed quæstio de re est, an etiam antiqui jam admisserint scientiam mediam; cui respondeo, eos nondum hoc nomine usos, quamvis rem ipsam admisserint. Unde aliquando hanc scientiam contingentium conditionalem reduxerunt ad scientiam simplicis intelligentiæ, aliquando ad scientiam visionis; prout scilicet juxta varia prædicata eam considerarunt, vel eam cum aliis scientiis compararunt: scilicet, sicut crepusculum quandoque dies, quandoque nox vocatur; quia aliquid de claritate diei, & aliquid de obscuritate noctis participat; hinc e.g. à viatore, cui adhuc sufficientem lucem præbet ad iter agendum, vocatur dies: at ab eo, qui legere debet, & majore luce indiget, atque ingruentibus tenebris literas difficulter discernit, vocatur nox.

Ita scientia media, quia est de plurimis rebus nunquam exituris, & sub ratione tantum conditionata, quæ nihil absolute infert, revocatur quandoque ad scientiam simplicis intelligentiæ, & sic S. Thomas 1. part. quæst. 14. art. 9. in corp. omnium, quæ nec sunt, nec erunt, nec fuerunt (qualia sunt etiam, quæ tantum conditionate essent, nunquam autem absolute erunt) omnium, inquam, istorum notitiam vocat scientiam simplicis intelligentiæ. Quia autem eadem scientia media non attingit res sub ratione solius possibilitatis, sed sub ratione existentie saltem conditionatæ, videtur à quibusdam aliquando reduci ad scien-

tiam visionis, atque etiam à S. Augustino apud Angelicum 3. part. quæst. 1. art. 5. ad 2. quatenus ibi poenitentiam Tyriorum conditionate tantum futuram supponit prævisam, quod prædicatum propriè convenit scientiæ visionis. Aliæ divisiones scientiæ Divinæ, aut faciliè ex terminis capiuntur, aut hinc inde exponentur.

ARTICULUS II.

Solvuntur Objectiones.

286. **O**B. 1. S. Hieron. in illa verba. *Mundi sunt oculi tui. Habacuc 1. v. 13.* ait. Absurdum est ad hoc DEI deducere Majestatem, ut sciat per momenta singula, quot nascantur culices, quotve moriantur &c. ergo DEUS non habet scientiam rerum omnium perfectissimam. Resp. dist. conf. non habet scientiam specialis providentiæ, qualem habet de rationalibus. conc. conf. non habet scientiam providentiæ universalis. neg. conf. Providentiæ, quam DEUS exercet post prævisionem exigentiæ causarum secundarum, quæ conjunctæ sunt ad aliquid efficiendum, dicitur generalis, aut universalis, non, quod non provideat ipsis individuis: sed, quia tantum providet modo generali, & omnibus communi: & hanc non negat S. Hieron. nam in illud: *Nonne duo passeris affe veneunt. Matth. 10. v. 29.* ait: *Parva animalia, & vilia, absque DEO auctore non decidunt, & in omnibus est providentiæ, & quæ in his peritura sunt, sine DEI voluntate non pereunt.*

Providentiæ specialis, & particularis est, quam DEUS exercet dando plura supra exigentiæ causarum secundarum, e.g. Angelos Custodes: & hanc tantum negat S. Hieron. exerceri à DEO respectu culicum &c. quod inferitur ex ipso illo loco; sic enim paulò post habet: *Ut dum potentiam ejus etiam ad ima detrahimus, in nos ipsos injuri sumus, eandem rationabilium, quam irrationabilium, providentiæ esse dicentes.* Ex quo ulterius inferit, stultum esse librum, in quo dicitur, quendam Angelum nomine Tyri præfesse reptilibus. Sic etiam intelligendum illud 1. Cor. 9. v. 9. *Nunquid de bobus cura est DEO?* De cætero scientia infimorum non est indigna DEO; quia intellectum ejus illimitatum non impedit ab altioribus, sicut impediret intellectum creaturæ limitatum.

287. Ob. 2. Aliqua vaticinia DEI non videntur impleta, e.g. subversio urbis Ninive: ergo scientia DEI non est infallibilis. Confir. DEUS non cognoscit Chimæras: ergo non cognoscit omnia. Resp. dist. ant. vaticinia DEI absoluta, neg. ant. conditionata, & non purificata conditione. conc. ant. & neg. conf. Eo ipso, quod conditio impleta non fuerit, non debuit impleri conditionatum, seu vaticinium: jam verò plures prophetiæ comminatoriæ involvunt tacitam conditionem: nisi poenitentia, preces &c. interveniant; sicut parentes etiam solent minari liberis. Ad confirm. dist. ant. non cognoscit eas, prout ab ipso cognoscibiles sunt. neg. ant. aliter. conc. ant. & neg. conf. Fusè hanc quæstionem deducit Gormaz de DEO disp. 5. num. 288. & num. 304. & seq. ubi negat impossibilia in se cognosci pos-

se tam à DEO, quàm ab hominibus: atque, quòd nos, dum Chimæras cognoscimus, ordinariè fingamus, & duo possibilia combinemus: sicut etiam privationes, & negationes concipimus per modum entium positivorum, e.g. tenebras per modum formæ nigræ: quæ imperfecta ratio cognoscendi utique est remota à DEO, qui per simplicissimum actum cognoscit, & negat Chimæras.

288. Bafiholzer *In thesibus de scientia DEI* quest. 2. art. 3. num. 37. ait, DEUM cognoscere impossibilia, quatenus comprehendit omnia possibilia, inter quæ, cum Chimæra non sint, hoc ipso eas æquivalenter, atque sufficienter cognoscit, quamvis de iis nec affirmativam, nec negativam propositionem formaliter enunciet. Et hoc videtur esse ad mentem S. Thomæ 1. part. quest. 14. art. 10. in corp. ubi ait, mala à DEO cognosci per cognitionem bonorum; sic enim habet: *Cum hoc sit esse mali, quod est privatio boni, per hoc ipsum, quod cognoscit bona, cognoscit etiam mala, sicut per lucem cognoscuntur tenebræ. Unde dicit Dionysius septimo capite de Divinis nominibus, quod DEUS per semetipsum tenebrarum accipit visionem, non aliunde videns tenebras, quàm à lumine.* Item 1. part. quest. 25. art. 3. in corp. ubi ait: *Id enim, quod contradictionem implicat, verbum esse non potest; quia nullus intellectus potest illud concipere.*

289. Ob. 3. Si potest naturaliter demonstrari, quòd DEUS sit sciens, & intelligens, potest naturaliter demonstrari productio Verbi Divini: hoc est falsum, ergo. prob. maj. De ratione intelligentis est producere verbum, dum intelligit: ergo, si demonstratur, DEUM intelligere, demonstratur, eundem producere verbum. Resp. neg. maj. ad prob. dist. ant. de ratione intelligentis fecundi. conc. ant. tantum intelligentis. neg. ant. & conf. Etiam Filius Divinus, & Spiritus Sanctus sunt intelligentes, quin producant Verbum. In creatis ipsa intellectio producta est jam verbum mentis, ut nostri probabilius docent. In Divinis intellectio absoluta necessaria, cum non sit producta, non est verbum mentis, sed datur aliud, scilicet Filius Divinus. Quòd autem ultra intellectiorem illam necessarius sit terminus aliquis, ex fecunditate ad loquendum productus, non potest ostendi ratione naturali, sed debet desumi ex fide.

290. Ob. 4. contra 1. coroll. Nulla intellectio creata est tam pura, quàm Divina: sed omnis intellectio creata est tam pura, ut excludat à se rationem potentiæ metaphysicæ: ergo multò magis hanc excludit intellectio Divina: ergo etiam DEUS huic identificatus. Conf. DEUS est purissimus actus: ergo excludit omnem potentiam. Resp. dist. mai. hoc est, nulla creata intellectio est tam distincta ab imperfectione, quàm Divina. conc. maj. nulla est tam distincta à perfectione. neg. mai. & omiff. vel concess. min. neg. conf. Etiam creata intellectio non est realiter omnipotens, imò nec est homo: ergo nec intellectio Divina deberet realiter esse omnipotens, aut DEUS. Puritas intellectiōis Divinæ præ creata non stat in exclusionem realis identitatis cum pluribus perfectionibus, sed in exclusionem imperfectionum falsitatis, obscuritatis &c. Ad confirm. dist. conf. excludit potentiam physicam. conc. conf. metaphysicam. neg. conf.

291. Dices. 1. S. Thomas negat in DEO potentiam. Resp. dist. negat physicam. conc. metaphysicam. neg. nam 1. part. quest. 41. a. 4. ad 3. sic habet: *Non potest salvari ratio potentia in DEO, nisi secundum modum intelligendi, & significandi tantum.* & in 1. dist. 7. quest. 1. art. 1. ad 1. ait. *In DEO est omnino idem re essentia, potentia, & operatio: sed differunt tantum ratione.* vide Gormaz de DEO n. 214. & 216. Dices 2. Ipsa intellectio jam denominat DEUM intelligentem: ergo frustra additur prædicatum intellectus. Resp. neg. ant. In sensu formali intelligens non tantum dicit intellectiōem, sed etiam subiectum aptum; nam si intellectio uniretur lapidi, hic non esset intelligens: tale autem subiectum in sensu formali est prædicatum intellectus, seu virtutis potentis intelligere.

292. Dices 3. Ergo DEUS concipitur per modum subiecti perfectibilis. Resp. hoc jam solutum n. 109. Dices 4. Ergo etiam in DEO dabitur potentia existendi, quod tamen non videtur admittendum. Resp. Siper potentiam tantum intelligitur possibilitas, non est absurdum, talem possibilitatem DEI admittere: at non potest concipi in DEO potentia ad existentiam, quasi ad operationem DEI, sicut intellectus ad intellectiōem; quia existentia DEI non concipitur per modum operationis, ut intellectio. Sic neque datur potentia similis in DEO ad æternitatem; quia nec ista concipitur per modum operationis; sed proprietatis, ut risibile in homine: nemo autem dicit, dari in homine potentiam ad risibilitatem, sed ad risum.

293. Ob. 5. contra 2. dam partem ejusdem corollarii. In DEO datur intellectio realis: ergo etiam operatio realis: ergo etiam potentia realis. Confir. 1. DEUS est realiter potens intelligere: ergo datur in eo potentia realis. Confir. 2. Pater est principium physicum generandi Filium, quamvis non influat in generationem activam secum identificatam: ergo etiam intellectus Divinus potest esse principium, vel potentia physica, etsi non physicè influat in intellectiōem. Resp. neg. conf. Per operationem realem, seu physicam non intelligitur tantum realiter existens, sed realiter producta, & distincta à potentia, qualis non est intellectio Divina: unde tantum est operatio metaphysica. Hinc textu citato n. 291. S. Thomas intellectiōem Divinam vocat tantum operationem (per quam intelligitur etiam metaphysica) non autem actionem; quia per hanc intelligitur operatio physica. Ad 1. confir. dist. conf. datur potentia realis, seu realiter existens. conc. conf. producat realiter intellectiōem distinctam. neg. conf. Ad 2. dam confir. neg. conf. Pater non est principium physicum respectu generationis activæ secum identificatæ; sed respectu generationis passivæ, seu Filiationis realiter distinctæ.

294. Ob. 6. Plus concipitur operationis in DEO intelligente, quàm in DEO æterno: ergo operatio realis. Confirm. Ideo intellectio creata est actus vitalis; quia est operatio realis: sed in DEO datur etiam actus vitalis: ergo etiam operatio realis. Resp. omiff. ant. neg. conf. Æternitas DEI communiter concipitur, non ut operatio, sed ut proprietas, sicut etiam immensitas. Si tamen velis dicere in creatis durationem, & ubi.

ubicationem esse operationes necessarias creaturæ, & comparative ad has etiam concipi æternitatem, & immensitatem DEI, tanquam operationes metaphysicas DEI, tunc neg. ant. quia non concipitur plus operationis in uno, quam in altero casu; sed tantum concipitur in uno operatio vitalis, in altero non vitalis. Ad conf. neg. maj. Intellectio non ideo, quia est operatio realis, sed, quia est tendentia intentionalis, est actus vitalis.

295. Ob. 7. contra 2. coroll. Omnis virtus est habitus: sed in DEO datur virtus: ergo etiam habitus. Confirm. Melius est operari ex habitu, quam sine illo: sed in DEO datur id, quod est melius: ergo. Resp. Aristoteles 7. ethic. 7. negat in DEO dari vitium, aut virtutem: attamen SS. PP. passim DEO tribuunt virtutes; hinc dist. maj. virtus creata est habitus. conc. maj. præcindens à creata, & increata, neg. maj. & dist. sic min. neg. conf. Virtus præcindens tantum dicit stabilem determinationem, se tenentem ex parte potentie ad bonum, vel verum. Ad confirm. dist. maj. melius est simpliciter, nulla facta suppositione. neg. maj. melius est ex suppositione potentie imperfectæ. conc. maj. & distincta proportionaliter min. neg. conf. simpliciter enim perfectius est agere per potentiam ex se facillimam, nec capacem habitus superadditi.

296. Dices 1. Stabilem determinationem ad verum jam formaliter dicit intellectus Divinus. ergo neque dabitur virtus intellectualis in DEO. Resp. Nisi fiat questio de nomine, & per intellectum Divinum intelligatur in omni linea perfectissimus (quo casu erit idem, ac intellectus cum omnibus suis virtutibus) tunc intellectus Divinus non dicit formaliter eam stabilitatem, sed tantum infinitam perspicaciam, & facilitatem intelligendi, præcindendo à cognitione vera, vel falsa. Dices 2. ergo intellectus neque dicit facilitatem intelligendi. Resp. neg. nam pertinet formaliter ad perfectionem potentie, ut ex se sit prompta in sua linea, ut pater in potentia visiva, & pluribus aliis, quæ independentem ab habitibus habent aliquam facilitatem.

297. Ob. 8. contra 3. coroll. Possumus DEUM concipere modò ut cognitionem causæ pro priori, & dein ut cognitionem effectus pro posteriori: ergo possumus ab ipso abstrahere rationem discursus. Confirm. In DEO datur hic syllogismus: si Petro dederò auxilium A, consentiet: sed istud dabo: ergo consentiet. atqui hic est discursus. ergo. Resp. neg. ant. hoc enim non possumus facere per solam præcisionem, sed debet accedere fictio, & falsitas, vi cuius cognoscitur una cognitio illuminans ad alteram. Ad confirm. neg. maj. Cognitio Divina talis non est, sed nos tantum eam ita exponimus. Ad discursum, ut dictum, requiritur cognitio illuminans intellectum ad inferendam aliam veritatem in præmissis nondum cognitam: hoc autem non contingit in DEO.

298. Ubi nota, quòd prima propositio: Si dederò &c. non habeat connexionem cum secunda: dabo &c. adeoque nec ad istam illuminet: neutra etiam seorsim habeat connexionem cum conclusione, adeoque etiam neutra ad illam illuminet: hinc tantum complexum ex utraque illuminat hominem ad inferendam conclusionem adhuc ignotam in præmissis: non autem hoc com-

plexum illuminat DEUM ad inferendam conclusionem ignotam; nam DEUS cognoscendo hoc complexum, eo ipso illud comprehendit, adeoque in illo, & quidem in eodem signo, cognoscit ipsam conclusionem connexam, consequenter hæc non est illi in præmissis ignota, nec tanquam ignota potest inferri. Ex eo autem, quòd DEUS cognoscat nostros discursus, tam parum discurret, quam parum cognoscit obscure aut falso, dum cognoscit nostras cognitiones falsas, aut obscuras.

299. Ob. 9. contra divisiones scientiæ Divinæ, Scientia DEI necessaria est simpliciter infinita: ergo cognoscit omnia omni modo possibili: ergo non debet assignari in DEO alia scientia. Confirm. 1. Juxta nos una scientia esset perfectior altera: hoc est absurdum: ergo, prob. maj. Scientia creaturæ de actu bono est melior, quam de actu malo: ergo etiam esset melior in DEO. Confirm. 2. Saltem veritas unius scientiæ esset perfectior altera; quia hæc constituitur ex cognitione, & objecto, consequenter, si objectum esset perfectius, ipsa etiam veritas esset perfectior. Resp. dist. ant. scientia necessaria est simpliciter infinita in sua linea. conc. ant. extra illam. subd. realiter accepta. conc. formaliter accepta. neg. ant. & dist. etiam conf. cognoscit omni possibili modo spectante ad ejus lineam. conc. conf. omni proflus modo ad ipsam non spectante, neg. conf. Scientia DEI necessaria formaliter accepta tantum cognoscit objecta quoad prædicata necessaria, non verò quoad contingentia.

300. Ad 1. confirm. neg. maj. nam si scientia contingens est adæquate intrinseca DEO, non est perfectior de bono, quam de malo: sicut speculum non est perfectius, si repræsentat pulchrum, quam si deforme, dummodo repræsentet utrumque æque bene, quod facit cognitio Divina respectu mali, & boni. Si scientia est inadæquate extrinseca, iterum non est melior de uno, quam de altero, sicut complexum ex DEO, & creatura non est perfectius quid, quam solus DEUS, de quo num. 146. Ad 2. confirm. sufficit eadem responsio. Frigidè autem quidam contra scientiam mediam obijciunt, DEO esse tribuendas scientias integras, non medias: quasi verò, si sedeas medius inter Petrum, & Paulum, tantum sis dimidius homo.

ARTICULUS III.

Quale sit Objectum Scientiæ Divinæ.

301. **O**bjectum cognitionis multipliciter dividitur. 1. in materiale, & formale. Illud est, quod attingitur à cognitione: formale est motivum, propter quod attingitur. e.g. in hac cognitione: *Dies est; quia sol est*: objectum materiale est existentia diei; formale verò præsentia solis: & hoc objectum formale vocatur à Thomistis primum, ab aliis motivum, ab aliis specificativum. Potest autem esse identificatum cum materiali, ut contingit in veritatibus, per se quoad nos notis, e.g. *Totum est majus sua parte* &c. hic enim ipsa evidentia principii me movet ad ei assentiendum. Utrumque objectum dividitur in primum, & secundum.

secundarium. Materiale primum est, quod primum consideratur, e. g. DEUS in Theologia: alia sunt secunda. Formale primum est primum motivum: & secundarium est motivum secundarium.

302. Objectum formale dividitur in *physicè motivum*, & *intentionaliter motivum*. Illud est, quod physicè influit in productionem cognitionis, sive per se ipsum, sive per speciem à se emissam. Alterum est, quod nullum præstat influxum, sed tantum est ratio, ob quam quis huic, vel illi rei assentitur, aut eam cognoscit. Gormaz addit, *per identitatem motivum*, quando scilicet objectum est identificatum cum cognitione: & ita se habet essentia Divina respectu cognitionis sui ipsius. Dividitur iterum objectum formale in *purè terminativum*, & *determinativum*. Illud est, quod purè terminat tanquam ratio cognitionem, seu actum potentia cognoscitivæ jam ex se ad illud objectum cognoscendum determinat. Alterum est, quod potentiam cognoscitivam indifferentem ad cognoscendum, vel non cognoscendum determinat.

303. Ex his habetur 1. nullum objectum formale esse physicè motivum respectu cognitionis Divinæ; quia nullum potest præstare influxum physicum: adeoque omnia sunt tantum intentionaliter motiva. 2. nullam creaturam esse objectum per identitatem motivum respectu cognitionis Divinæ; quia nulla identificatur; nam etiam dato, quod scientia contingens compleatur per aliquid extrinsecum creatum, per hoc tamen complementum DEUS non cognoscit, sed per solam suam perfectissimam, & simpliciter infinitam quasi formam cognitionis; & complementum juxta suos Patronos non est constitutum ipsius cognitionis, sed tantum applicatio ejusdem ad objectum; quare, sicut applicatio ignis non urit, ita hoc complementum non cognoscit, neque se ipsum, adeoque non est simul cognitio, & objectum cognitum.

304. Tertiò habetur, respectu scientiæ Divinæ necessariæ tantum dari objectum formale purè terminativum; cum enim intellectus Divinus nullo modo sit indifferens, sed necessitatus ad omnia cognoscenda, non potest primum ab objecto determinari; quamvis enim veritas necessaria ex se sufficiens sit ad determinandum intellectum, non potest tamen determinare jam actum determinatum. 4. at verò respectu scientiæ Divinæ liberæ, vel contingentis datur objectum formale determinativum; nam ad objecta contingentia cognoscenda intellectus Divinus est indifferens; si enim abessent, uti possunt, DEUS ea non cognosceret, quin mutaretur: ergo debet per illa objecta determinari. Et hinc actus nostri liberi sunt objectum formale intentionaliter motivum determinativum scientiæ Divinæ; nam ipsi determinat ad scientiam, non verò scientia ad ipsos. His positis

305. Dico 1. Objectum materiale scientiæ Divinæ est tum ipse DEUS, tum creatura omnes, possibiles, & existentes, & omnia, quæ cognoscibilia sunt, ita certissima omnium. Prob. 1. *Corinth. 2. v. 10.* dicitur: *Spiritus enim omnia scrutatur etiam profunda DEI.* 2. DEUS esset valde ignorans, si se ipsum, quamvis pulcherrimum objectum nesciret. Quod autem alia omnia co-

gnoscat, adeoque ea sint objectum materiale scientiæ Divinæ, jam probatum est à num. 276. Et confirm. ulterius sic. Intellectus Divinus debet esse summè perfectus in vi cognoscitiva: ergo debet esse cognoscitivus omnis cognoscibilis, prob. conf. alias esset capax nescientiæ, vel ignorantia, quæ utique ipsum dedecet, eique consequenter repugnant. Est autem DEUS ipse objectum suum primum, creaturæ verò sunt secundarium.

306. Dico 2. DEUS seipsum comprehendit: creaturæ verò supercomprehendit. Prob. 1. pars. S. Thomas 1. part. quæst. 12. art. 7. in corp. ait: *Illud enim comprehenditur, quod perfecte cognoscitur: perfecte autem cognoscitur, quod tantum cognoscitur, quantum est cognoscibile.* Ex hoc alii tradunt, cognitionem illam esse comprehensivam, quæ in ratione cognoscendi, vel representandi, est tam perfecta, quam perfectum est objectum in ratione cognoscibilis: atqui cognitio Divina, utpote realiter DEO identificata, & infinite perfecta, est in sua ratione cognoscendi tam perfecta, quam DEUS in ratione cognoscibilis: ergo.

307. Prob. jam 2. da pars. Cognitio Divina infinita in ratione cognoscendi hoc ipso infinitum superat omnem cognoscibilitatem finitam cujuscunque creaturæ, adeoque istam excedit, & supercomprehendit. Addendum, quod DEUS cognoscat omnes creaturas simul, si non similitate objecti, seu per modum infiniti categorematici (de qua re longa est disputatio apud Philosophos) saltem similitate cognitionis: hoc est, non cognoscit eas successivè, seu cognoscendo nunc unam, postea aliam, sicut homines successivè discere solent; quod utique DEUM maxime dedecet; sed omnis cognitio, quæ datur in DEO, simul ab æterno datur.

308. Dico 3. Objectum formale cognitionis Divinæ est DEUS, & aliquando etiam creaturæ. Prob. DEUS cognoscit se existere; quia existit, ergo sibi ipsi est ratio, seu motivum formale. Pariter aliquando cognoscit, & affirmat creaturas, præsertim actus nostros liberos; quia dantur; non enim actus nostri liberi dantur; quia cognoscuntur à DEO: sed vicissim cognoscuntur; quia dantur; adeoque, si interrogaretur DEUS, cur cognosceret illum, vel illum actum liberum, posset respondere: quia existit: ergo sunt objectum formale intentionaliter motivum ex num. 302.

ARTICULUS IV. *Solvuntur Objectiones.*

309. **O**B. 1. contra 1. illationem num.

303. factam. Essentia Divina determinat DEUM ad cognoscendum: ergo movet ipsum, & est objectum physicè motivum. Confirm. S. Thomas approbat dictum Platonis dicentis, DEUM movere se ipsum: ergo potest respectu DEI dari objectum physicè motivum. Resp. neg. conf. ex hoc tantum sequitur, quod essentia Divina sit objectum intentionaliter motivum. Sed neque essentia Divina, ut præcisa ab intellectu, intentionaliter determinat; quia intellectus Divinus jam ex se est deter-

determinatus ad cognoscenda objecta necessaria, quale etiam est essentia Divina. Neque etiam ex eo, quod cognitio DEI habeat esse ab essentia Divina, aliquid hic probatur; quia tantum habet esse per identitatem: non autem per productionem; quod tamen requireretur ad hoc, ut esset objectum physicè motivum. Hinc neque dici potest cognitio Divina procedere ab essentia; hoc enim, strictè acceptum, significat produci: unde tantum dici potest cognitio esse ab essentia tanquam actus secundus metaphysicus. Ad confir. neg. ant. S. Thomas tantum admittit cognitionem Divinam posse improprie vocari motivum propter aliquam cum hoc similitudinem, eo quod, sicut motus est actus mobilis, ita intellectio, seu cognitio, sit actus agentis, scilicet metaphysicus, non physicus.

310. Dices. Ad objectum physicè motivum in Divinis non requiritur, ut producat cognitionem: ergo. prob. ant. Licet in creatis objectum determinativum influat in cognitionem, non influit in Divinis: ergo licet in creatis objectum physicè motivum producat cognitionem, non debet producere in Divinis. Resp. neg. ant. ad prob. neg. conf. Tota ratio objecti determinativi stat sine productione, quamvis in creatis conjungatur cum productione: sicut etiam tota ratio objecti formalis, genericè talis, stat sine influxu in cognitionem, quamvis in creatis aliquem præstet, & ideo sit simul physicè motivum: at ratio objecti physicè motivi non stat sine influxu, imò per hoc intelligitur saltem communius illud, quod influit: nec in hac questione de voce est à communiori recedendum.

311. Ob. 2. contra 4. illationem, n. 304. factam. Objectum formale determinativum specificat actum: atqui nulla creatura potest specificare actum Divinum: ergo nulla potest esse objectum formale determinativum. Confir. Si ponatur scientia DEI compleri per ipsos actus nostros liberos, isti non possunt esse objectum determinativum ejus scientiæ: ergo. prob. ant. Actus isti non possunt determinare ad scientiam, secundum quod est identificata cum DEO; nam sub hac ratione ipsa est necessaria: non ad complementum; alias determinarent ad se ipsos: ergo. Resp. neg. maj. si intelligatur specificatio intrinseca; hanc enim tantum facit objectum physicè motivum, vel juxta Gormaz, etiam objectum per identitatem motivum. Si autem tantum velis dicere, quod objectum creatum aliquo modo extrinsece specificet cognitionem DEI, quatenus est objectum, à quo dicitur cognitio potius hujus quam illius representatio, non est ullum absurdum hoc admittere. Quæstio hæc est de nomine, in qua facile cum aliis conveniam. Ad confir. neg. ant. ad prob. dist. 1. part. ant. Actus non possunt determinare ad scientiam &c. ut potius existat, quam non existat. conc. ant. ut habeat potius hanc denominationem, quam illam. neg. ant. Sic etiam albedo non determinat murum ad existendum, sed, ut sit potius albus, quam non albus: nec per hoc determinat ad se, sed per se determinat ad certam denominationem.

312. Ob. 3. contra 1. conclusionem. Scientia dicit relationem ad objectum: ergo DEUS non cognoscit seipsum. prob. conf. Relatio unius dicit realem distinctionem à correlativo: scientia

DEI non dicit realem distinctionem à DEO: ergo. Confir. Cognitio nihil cognoscens nisi se ipsam esset inutilis: sed cognitio DEI sui ipsius nihil cognosceret præter seipsam; quia ipsa esset realiter identificata cum DEO: ergo. Resp. dist. ant. Scientia dicit relationem semper physicam. neg. ant. purè intentionalem. conc. ant. & neg. conf. ad prob. dist. ma. Relatio purè intentionalis dicit realem distinctionem. neg. maj. physica. conc. maj. & conc. min. neg. conf. ita S. Thomas de veritate quæst. 2. art. 2. ad 3. Ad confir. Resp. 1. om. maj. neg. min. quia eadem cognitio, realiter sumpta, cognoscit etiam creaturas. Resp. 2. dist. maj. Si cognitio ipsa non sit infinite perfecta, & identificata cum plurimis perfectionibus cognoscibilibus. om. maj. secus. neg. maj. & sic dist. min. neg. conf. Quando autem S. Thomas 2. quæst. 1. art. 1. ad 2. dicit, quod primum visibile non possit esse ipsum videre, sive, quod objectum visibile non possit esse visio, loquitur de cognitione creata, seu humana, inter quam & Divinam est immensa disparitas.

313. Ob. 4. S. August. l. octoginta trium questionum. quæst. 46. de DEO ait: Non enim extra se quidquam positum intuebatur, ut secundum id constitueret, quod constituebat; nam hoc opinari sacrilegum est. ergo DEUS nullas creaturas videt extra se. Confir. DEUS tantum cognoscit suam essentiam, quæ eminenter continet creaturas: ergo istæ non terminant formaliter cognitionem Divinam. Resp. dist. conf. nullas omnino videt. neg. conf. nullas, tanquam ideas, & formas, quibus dirigeretur ad producendas alias ad earum normam. conc. conf. Agit ibi S. August. de ideis Platoniacis, negatque alias dari, aut DEO necessarias esse; quàm rationes, vel ideas in mente Creatoris existentes. Ad confir. neg. ant. de quo redibit sermo inferius.

314. Ob. 5. contra 2. conclus. Si DEUS comprehensive cognoscit se ipsum, & consequenter etiam suam cognitionem, tunc cognitio DEI est reflexa: ergo debet hæc ipsa reflexio per novam reflexionem cognosci, & sic in infinitum: hoc dici non potest: ergo. Resp. dist. ant. cognitio DEI est purè reflexa. neg. ant. non purè reflexa. conc. ant. & neg. conf. Cognitio purè reflexa est illa, quæ non seipsam, sed aliam realiter distinctam cognoscit: cognitio non purè reflexa est illa, quæ non tantum est cognoscens, sed etiam cognita: & talis est cognitio Divina cognoscens, & cognita à se ipsa: unde non debet per novam reflexionem cognosci reflexio; sed ab ipsamet cognitione unico intuitu comprehensivo cognoscitur: nos tamen ob imperfectum nostrum modum concipiendi possumus à cognitione Divina abstrahere reflexiones formaliter distinctas, syncategorematicè infinitas, sed non categorematicè infinitas; quia non possunt dari categorematicè infiniti conceptus, qui tamen constituunt distinctionem formalem.

315. Ob. 6. contra 3. conclusionem. Objectum formale est motivum: sed motivum non potest dari respectu DEI: ergo nec objectum formale. prob. min. Motivum respicit mobile: DEUS non est mobilis: ergo. Confir. 1. Ratio motivi importat indeterminationem: hæc non datur in DEO: ergo. Confir. 2. Motivum est causa cognitionis: atqui non potest dari causa cognitionis Divinæ: ergo nec motivum. Resp.

H

dist.

dist. min. non potest dari respectu Dei motivum physicum. conc. min. intentionale. subd. strictissime tale. om. latè tale. neg. min. & conf. ad prob. dist. maj. motivum physicum respicit mobile. conc. maj. intentionale latè tale. neg. maj. & conc. min. neg. conf. Quidam nolunt admittere respectu DEI motivum strictè tale : quæstio est de nomine, de qua non multum litigabo; sed dicam, objectum formale, vel rationem obiectivam, & motivum strictè tale non esse idem. Gormaz tamen de DEO num. 321. admittit in DEO potentiam intentionaliter mobilem. Ad 1. conf. neg. maj. Etsi potentia sit determinatissima ad cognoscendum, tamen habet objectum formale; quia habet rationem assentiendi, vel cognoscendi objectum. Ad secund. conf. dist. maj. motivum physicum est causa cognitionis. conc. maj. intentionale. subd. strictè tale. om. latè tale. neg. ma. & concess. min. sub eadem distinctione conc. vel neg. conf.

316. Ob. 7. Objectum formale movet ut cognitum: sed DEUS non potest ita moveri: ergo. prob. min. Si objectum moveret ut cognitum, DEUS transiret ab una cognitione ad aliam, adeoque discurreret: hoc non admittitur: ergo. Resp. dist. maj. movet ut cognitum præviè per aliam præcedentem cognitionem. neg. maj. per hanc ipsam cognitionem, ad quam movet. conc. maj. & sic dist. min. neg. conf. ad prob. dist. maj. si moveret ut cognitum per aliquam præcedentem cognitionem. conc. maj. secus. neg. maj. & conc. min. neg. conf. Movere ut cognitum necessariò non plus dicit, quam objectum formale non movere, nisi quando cognoscitur; aliàs enim non potest esse ratio assensus: est autem objectum formale indifferens, ut cognoscatur, vel per actum prævium, vel tantum per ipsum actum, cuius est objectum formale. Ab hominibus quidem ordinariè censetur cognosci per apprehensionem præviam (quamvis de hoc dubitare liceat in ordine ad prima principia) at non ita à DEO.

317. Ob. 8. Objectum formale debet antecedere, vel comitari scientiam: sed creaturæ nec antecedunt, nec comitantur scientiam DEI: ergo non sunt objectum formale. Conf. SS. PP. Dionysius, August. Anselmus, negant, veritates creatas esse objectum formale cognitionis Divinæ: ergo. Resp. neg. maj. Sufficit, si sit ratio assensus: ad summum debet præcedere objectum physicè motivum, quod est causa cognitionis. Ad confir. dist. ant. negant esse objectum physicè, vel strictissime motivum. conc. ant. latius dictum motivum. neg. ant. & conf. Sed de textibus istorum SS. PP. iterum, quando de cognitione possibilem.

318. Ob. 9. Infinitæ scientiæ non est proportionatum objectum finitum: ergo nulla creatura est objectum proportionatum scientiæ Divinæ. Conf. Voluntas Divina, quia infinita, non movetur necessariò ab ullo objecto creato: ergo neque intellectus Divinus. Resp. dist. ant. non est proportionatum in ratione perfectionis. conc. ant. in ratione attingibilitatis. neg. ant. & conf. Certè intellectus Angeli spiritualis cognoscit etiam inferiora materialia, licet minus perfectæ: imò omnipotentia infinita producit effectus finitos. Ad conf. conc. ant. neg. conf. Voluntas Divina, quia libera, potest moveri ab aliquo

creato, vel non: unde etiam creaturæ sunt objectum formale, saltem secundarium, respectu aliquus voluntatis Divinæ; quia de facto sunt aliqua ratio saltem secundaria eas volendi: sed hoc non necessariò; quia potuisset DEUS liberè eas non habere pro objecto formali: at intellectus Divinus est potentia necessaria, debetque cognoscere omnia possibilia, & omni modo: adeoque etiam creaturæ sunt necessariò aliqua ratio cognitionis Divinæ.

QUESTIO II.

De Scientia Simplicis Intelligentiæ.

ARTICULUS I.

Quomodo DEUS cognoscat creaturas possibles.

319. **N**otandum 1. aliam esse possibilitatem extrinsecam, aliam intrinsecam. Prior, quæ etiam activa, & causalis vocatur, est causa, seu potentia aliquid producendi; unde universalis extrinseca possibilitas rerum creaturarum omnium est omnipotentia DEI. Altera, quæ etiam passiva, & formalis dicitur, est aptitudo ad existendum: sive non repugnantia, aut consonantia prædicatorum. Hanc authores aliqui, etiam ex nostris, negant: sed admittunt longè plures, eamque adstruit Angelicus 1. part. quæst. 25. art. 3. in corp. ubi ait: Dicitur autem aliquid possibile, vel impossibile absolute ex habitudine terminorum: possibile quidem; quia prædicatum non repugnat subiecto &c. Et sane quando DEUS cognoscit aliquid producibile, non cognoscit tantum seipsum, vel omnipotentiam suam; hæc enim non est producibilis. Rursus omnipotentia habet relationem, seu respectum ad possibilia: ergo est ab ipsis distincta. Tandem quando dico: Alter mundus possibilis non existit: juxta omnes verum dico: at adversarii hanc propositionem difficillimè explicant; nam sensus esse non potest: Omnipotentia DEI non existit: alium autem sensum, quem assignabunt, nisi alter mundus possibilis sit aliquid distinctum ab omnipotentia? Sed hæc potius ex Metaphysica supponenda, quam probanda sunt.

320. Notandum 2. ex Gormaz de DEO num. 322. multipliciter aliquid posse cognosci, in se, in alio, propter aliud, ex alio, & ad modum akerius. Cognitionis rei in se est cognitio rei directæ, & immediata propter ipsius rei propriam veritatem. Cognitionis rei in alio est cognitio rei in medio habente connexionem, vel ordinem ad illam, quando nempe medium directè cognitum ratione suæ connexionis determinat ad simul cognoscendum mediatè terminum connexionis, saltem per modum obliqui; quia scilicet objectum plenè, & adæquatè cognosci non potest, quin cognoscatur simul aliud, e.g. si cognoscatur causa ut talis, cognoscitur etiam ejus effectus. Si hic ordo, vel connexio est metaphysica, dicitur res cognosci propter aliud: & comparari hæc cognitio aliquo modo potest cum visione speculi, quod quis intuendo simul videt objecta ab eo representata. Cognitionis rei ex alio est cognitio discursiva.

discursiva, quando scilicet unum infertur ex alio: qui discursus abest à cognitione rei in alio, de qua re fusè Martinez de DEO sciente contrav. 2. disp. 6. sect. 1. & 3. quod discrimen etiam tradit S. Thomas 1. part. quest. 14. art. 7. ad 2. dicens: DEUS non cognoscit per causam quasi prius cognitam effectus cognitos: sed eos cognoscit in causa; unde ejus cognitio est sine discursu. Advertit tamen Martinez cit. sect. 3. nostras cognitiones sapius esse rei ex alio; eoquod prius medium imperfectè cognoscamus, & nondum statim in eo omnia connexa videamus: postea progrediamur ad inferendas ex illo res alias. Cognitione rei ad modum alterius est illa, quæ objectum, in se attingibile, non attingit, nisi per similitudinem. Hæc cognitio est confusa, & imperfecta (saltem, nisi similitudo sit identitatis, seu perfectissima: quanquam etiam hoc casu ipsa hæcitas non distinguatur) sicque cognoscimus Angelum per modum juvenis.

Hic addendum, quod etiam insinuat Martinez loco modo citato, aliud esse cognoscere rem in alio, aliud ad modum alterius. Sic, licet DEUS in sua omnipotentia cognoscat effectus, non cognoscit per modum omnipotentia: & pariter, licet nos cognoscamus in vestigio pulveri impresso hominem, vel leonem, non apprehendimus hominem, vel leonem quasi vestigium: item, qui in vocabulo scripto Cæsar agnoscit Carolum VI. non eum apprehendit tanquam scripturam: sed in his casibus, ut rectè Martinez, in nobis species vestigii, aut scripturæ, propter connexionem, quam habent cum leone, vel Cæsare, tantum excitant species leonis, vel Cæsar, quas jam habemus aliunde de leone, vel Cæsare, quem deinde cognoscimus vi illarum specierum excitatarum: & si istæ sint claræ, & intuitive, leo, vel Cæsar clarè cognoscitur: si autem species sint tantum improprie, vel obscuræ, cognoscitur etiam obscure, vel abstractivè leo, aut Cæsar.

321. In DEO species quidem ita excitari non possunt (quia esset imperfectio magna) fit tamen aliquid suo modo æquivalens, quatenus scilicet cognitio vestigii ratione connexionis suæ, quam habet tanquam effectus cum causa, vel cognitio imaginis, aut scripturæ ratione connexionis, quam habet cum prototipo, vel objecto, saltem ex intentione efformantis imaginem, vel scripturam, (quam intentionem unà cum imagine, & scriptura DEUS cognoscit) determinat DEUM ad videndum prototypum, vel objectum tanquam objectum mediatum, vel indirectum, & quidem simul per eandem cognitionem, qua cognoscit ipsam imaginem, vel scripturam: non tamen determinat ad videndum eo modo imperfecto, quo imago imperfecta, vel scriptura illud representant. Et hæc etiam ratione DEUS dicitur in cognitionibus obscuris, vel universale facientibus objecta cognoscere, quin cognoscat obscure, aut universale faciat; nam omnia clarissimè, & distinctissimè cognoscit: sicut etiam DEUS in nostra cognitione representante Angelum per modum juvenis cognoscit Angelum, at non per modum juvenis. Certè species juvenis minus est similis Angelo, quàm species vestigii leoni, vel species scripturæ Cæsari: unde, si nos non cognoscimus Cæsarem per modum scripturæ &c. in illo casu, minus DEUS cognoscit Angelum per modum juvenis: præterquam, quod sic

DEUS objecta cognosceret abstractivè, quod videtur à nemine admitti: certè sine gravissima ratione non est admittendum. Sicut ergo DEUS in dicta cognitione non cognoscit Angelum per modum juvenis: ita neque in cognitionibus, facientibus universale, cognoscit objectum universaliter, seu faciendo universale; quia non cognoscit ad modum illarum cognitionum; nam illæ cognitiones, seu representationes universales à longè non sunt perfectè similes objectis, prout dantur à parte rei, & ferme se habent, ut vestigium respectu feræ. Banholzer de DEO sciente quest. 2. art. 1. num. 23. negat hanc cognitionem esse in alio, & hinc negat, DEUM cognoscere se in creaturis: sed negari non potest, DEUM suo modo ab his qualibuscunque mediis determinari ad cognoscenda objecta, & quidem sine discursu: & hæc est (nisi fiat questio de voce) cognitio in alio.

322. Dico 1. DEUS cognoscit omnes creaturas possibiles in sua omnipotentia, vel in se ipso. ita auctores communissimè. Prob. Inprimis, quod DEUS omnes creaturas possibiles cognoscat, habetur ex n. 276. & quia absurdum esset dicere, DEUM aliquid ignorare, quod facere potest. Quod autem videat possibilia creata in omnipotentia, sic prob. Omnipotentia est medium habens sufficientem connexionem cum possibilibus; quia est causa omnium, & eminenter omnia continet: ergo DEUS eam comprehendendo cognoscit possibilia tanquam terminos, cum quibus illa est connexa, & ad quos se extendit. Confir. ex SS. PP. qui passim hoc dicunt, & præsertim S. Dionysius de Divinis nominibus cap. 7. ubi sic habet. Ex se, & in se secundum causam omnium notionem, & scientiam, atque substantiam anticipat, & ante comprehendit: & paulò post: Se ipsam itaque Divina Sapientia noscens omnia scit, materialia sine materia, & individua, quæ divisionem admittunt, & unice plurima. Similes textus vide plures apud Aldrete disp. 17. sect. 1. n. 12. qui tamen videtur usus alia versione S. Dionysii: nos usi sumus Ambrosio Florentino.

Per hanc autem cognitionem DEUS jam attingit ipsa possibilia secundum esse proprium contradistinctum ab essentia DEI; est enim intelligibile, quod DEUS affirmer, se habere potentiam producendi leonem à se distinctum, & non attingat essentiam leonis distinctam. Cognoscit etiam per hanc cognitionem possibilia clarissimè, & comprehensive; non enim potest in DEO dari cognitio obscura, aut non comprehensiva objecti pro eo signo cognoscibilis: sicut tamen potest dari in creaturis, quæ aliquid in alio obscure tantum attingunt. Attamen hæc cognitio non est cognitio possibilium in se ipsis; quia per hanc intelligitur cognitio immediatè directà ad possibilia propter propriam ipsorum veritatem: & questio est inter auctores, an præter superiorem cognitionem possibilium in omnipotentia admitti debeat cognitio alia, non quidem realiter, aut virtualiter, sed tamen formaliter distincta possibilium in se ipsis, pro qua resolvenda.

323. Dico 2. DEUS cognoscit etiam possibilia in seipsis. ita Lugo, Martinon, Erize, Quiros, Gormaz, Arriaga, Aldrete, Moncaus, Comptonus, & alii, Recentiores præsertim, mul-

ti. Prob. Intellectus Divinus est summè cognoscitivus: ergo debet cognoscere non tantum omne possibile, sed etiam omni modo, quo cognosci potest: atqui possibilia sunt etiam cognoscibilia in se ipsis: ergo, ant. est certum, conf. prob. ex eo, quod intellectui summè cognoscitivo debeat semper attribui ea scientia, quæ est perfectior, aut perfectio simpliciter simplex: atqui est perfectio simpliciter simplex cognoscere rem omni modo, quo potest cognosci: ergo. Insuper perfectiorem habet scientiam Theologus, vel Philosophus, qui suam assertionem potest demonstrare pluribus modis, quàm, qui tantum uno; hic enim est ignorans, si aliquas rationes nesciat: ergo etiam scientia DEI est perfectior, si possibilia omni modo, quo cognosci possunt, cognoscat. Confirm. ex S. Thoma, qui 1. parte quest. 14. art. 10. ad 4. ait. *Cognoscere aliquid per aliud tantum est imperfectæ cognitionis, si illud sit cognoscibile per se.*

Quod autem possibilia sint in se ipsis cognoscibilia, habetur ex eo, quod, ut satis communiter admittitur, Angeli multa possibilia in se ipsis cognoscant: cujus ratio ulterior est; quia etiam possibilia habent aliquam veritatem affirmabilem, non minùs, ac futura contingentia, quæ tamen juxta S. Thomam (ut infra ostendemus) & alios, præsertim nostros, à DEO cognoscuntur in se ipsis. Et certè contingentia conditionatè futura non possunt infalibilibiter in ullis causis, nec etiam à DEO in seipso cognosci. Confirm. ex Aldrete *disp. 18. sect. 2. n. 5.* DEUS utpote summè intellectivus non indiget aliqua reflexione, aut medio, ut attingat objectum in se attingibile: ergo mirum esset, si creaturam posset indirectè quidem in omnipotentia, non autem directè in se ipsa, cognoscere.

324. Nec dicas, cognitionem possibilibum in seipsis esse superfluum; cum DEUS jam omnia comprehensive cognoscat in omnipotentia; nam licet cognoscat omnia, non cognoscit omni modo; cum tamen ei utpote infinite scienti necesse sit, rem cognoscere omni modo. Sic adversarii (ut bene arguit Aldrete) admittunt, quod, quamvis DEUS Pater omnia videat in Verbo comprehensive, tamen etiam ea videat in omnipotentia. Si ergo non est superflua cognitio ejusdem in alio medio, neque erit superflua cognitio ejusdem alio modo. Noto sub finem, juxta nos hanc cognitionem creaturarum in seipsis esse posteriorem cognitione earundem in essentia, vel omnipotentia prius visa, & cognita; nam, ut rectè Martinez docet *controv. 2. disp. 7. sect. 2.* cognitio possibilibum in seipsis præsupponit, si non includit, essentialiter cognitionem eorundem in essentia; utique enim DEUS prius ratione cognoscit seipsum tanquam objectum primum, & in se creaturas, antequam ipsas cognoscat in se ipsis.

ARTICULUS II.

Solvuntur Objectiones.

325. **O**B. 1. contra 1. conclus. Essentia, vel omnipotentia Divina non est ejusdem rationis cum

creaturis possibilibus: ergo non potest esse medium, in quo istæ videantur. Confir. 1. Creaturæ non possunt videri in DEO, nisi eo modo, quo sunt in DEO: sed non sunt in DEO formaliter: ergo non possunt in eo formaliter videri. Conf. 2. DEUS prius deberet suam omnipotentiam cognoscere, & dein ex occasione illius cognitionis progredi ad cognitionem possibilibum in illa: sed sic discurreret: ergo. Resp. neg. conf. Verbum Divinum etiam non est ejusdem rationis cum creaturis, & tamen cognoscuntur istæ in illo: & idem contingit in quavis causa æquivoca; non igitur requiritur similitudo, sed tantum connexio. Ad 1. confir. neg. ma. modò enim creaturæ sint in DEO eminenter, vel causaliter, possunt jam eorum formales perfectiones eminenter contentæ, adeoque ipsæmet formaliter cognosci; quia hæc ipsa eminentialis continentia est ratio ipsas cognoscendi, vel affirmandi. Ad 2. confir. neg. maj. quia unico intuitu cognoscit, & se, & creaturas. Vide *n. 281. § 320.*

326. Dices. Essentia DEI, vel omnipotentia non connectitur cum possibilibus: ergo ista non possunt ratione connexionis in illa cognosci. Confir. 1. Scientia DEI debet esse prior ad omnipotentiam: atqui juxta nos ipsa tanquam objectum, in quo viderentur possibilia, esset prior ad scientiam: ergo. Confir. 2. Licet Angelus comprehendat seipsum, tamen non cognoscit omnes effectus sibi possibiles, e.g. cognitiones syncategorematicè infinitas: ergo, licet DEUS comprehendat suam omnipotentiam, non tamen cognoscit omnia possibilia. Resp. dist. ant. omnipotentia non connectitur connexionem dependentiæ, vel indigentia, vi cujus aliquid accipiat à possibilibus, conc. ant. non connectitur connexionem infinitæ perfectionis, vi cujus possibilibus possit aliquid dare, neg. ant. & conf. Imò hæc connexio est summa DEI perfectio. Est tamen DEUS ens summè absolutum, & independens; quia non indiget actuali existentia ullius entitatis à se distinctæ. Quod autem omnipotentia DEI debeat dici magis necessaria, non impedit hanc connexionem; nam cum possibilitas rerum, cum qua stio modo omnipotentia connexa est, etiam sit necessaria, & indefectibilis, possunt jam inter se connecti.

Ad 1. confir. dist. maj. Scientia directiva, & causativa debet prior esse ad omnipotentiam operantem, conc. maj. scientia quævis debet esse prior ad omnipotentiam ipsam, neg. maj. & dist. sic. min. neg. conf. DEUS, propriè loquendo, strictè non est omnipotens; quia scit, se esse omnipotentem; sed potius scit se esse omnipotentem; quia est omnipotens: quamvis omnipotentia non operetur, nisi prius sciat DEUS, rem esse possibilem &c. Ad 2. confir. neg. conf. Angelus non est adæquata causa suorum actuum, sed indiget concursu Divino. Nec dicas, DEUM etiam non esse causam adæquatam actuum nostrorum vitalium; nam, licet non sit formaliter, est tamen eminenter, quatenus se solo potest adæquatè producere causam productivam illorum actuum, scilicet nos ipsos. At Angelus non est eminenter causa adæquata suorum effectuum; nec enim potest producere seipsum.

327. **O**B. 2. contra secundam conclusionem. Si DEUS cognosceret possibilia in se ipsis, cogni-

cognitio Divina dependeret à possibilitate creaturarum: hoc est absurdum: ergo. Confir. Creaturæ deberent specificare cognitionem Divinam: hoc non potest admitti: ergo. prob. maj. Objectum formale ex S. Thoma specificat actum: ergo. Resp. neg. ant. Dependere non est tantum connecti, sed indigere. Sic Pater Divinus non dependet à Filio, quamvis necessariò cum illo connectatur. Indiget autem bonis tantum ille, qui nec ex se illa habet, nec pro libitu habere potest; hac autem ratione non indiget cognitio Divina, vel DEUS possibilibus. Aliqui aliquando pro eodem sumunt connecti, & dependere: verum non loquuntur strictè, sed latè.

Ad confir. neg. maj. solum enim objectum physicè motivum specificat intrinsecè, ut dictum n. 311. ad prob. dist. ant. objectum formale physicè motivum specificat. conc. ant. objectum formale tantum ut sic. neg. ant. & conf. Quando autem Angelicus videtur docere, quod primum intellectum tribuat speciem actui, per primum intellectum non intelligit objectum formale: sed speciem intelligibilem impressam, ut clare docet in 1. dist. 35. quest. 1. art. 2. in corpore. Per secundum intellectum autem intelligit ipsam rem: sicut per primum visum intelligit speciem visibilem in oculum immisam: per secundum visum intelligit objectum exterius: nemo autem formiat, quod DEUS à creatura accipiat speciem in ordine ad eliciendas suas cognitiones: sed, ut diximus num. 280. ipsa essentia Divina est Species omnium rerum, si aliqua DEO necessaria est.

328. Dices. Essentia Divina non potest esse species representans creaturas: ergo. prob. ant. Species debet causari ab objecto: hoc repugnat essentia Divina: ergo. Confir. Ratio speciei alicui convenit, vel ob similitudinem, vel ob identitatem cum objecto: neutrum datur in essentia Divina relatè ad creaturas: ergo. Resp. Supposito, quod species sit necessaria ad cognitionem Divinam, neg. ant. ad prob. neg. maj. Angeli certè habent species infusas multarum rerum non existentium, quæ eas producere non potuerunt: item ipsi sibi sunt species juxta multos ad cognoscendum se ipsos, quin se producant. Ad confir. dist. ma. ratio speciei convenit ob similitudinem in perfectione entitativa. neg. ma. in ratione representandi. conc. maj. & dist. sic min. neg. conf. Si enim species intentionales rectè representant substantiam viventem, quamvis ipsæ non sint substantia, aut viventes, adeoque imperfectiores: multò magis poterit essentia Divina representare creaturas, quamvis sit perfectior. Gonetus disp. 2. de scient. DEI art. 2. num. 46. ait, cognitionem creaturarum in se ipsis esse DEO indignam: sed id non probat: dein ipsemet disp. 4. de scientia DEI art. 5. §. 4. num. 162. admittit, effectum aliquem posse videri in causa prædeterminata: si autem non est indignum DEO, videre creaturam in alia creatura; nec erit indignum, videre eam in se ipsa.

329. Ob. 3. Creaturæ possibiles nihil sunt, vel earum possibilitas identificatur cum omnipotentia: ergo non possunt cognosci, nisi in omnipotentia. Confir. Quod actu nihil est, non est actu cognoscibile: sed creaturæ possibiles actu nihil sunt: ergo. Resp. dist. 1. p. ant. Creaturæ possibiles nihil sunt per statum, conc. nihil sunt per

alienationem. neg. 1. part. ant. & etiam secundam partem cum conseq. Dicitur aliquid esse per statum, quando existit pro tempore importato per copulam, & verbum est sumitur in vi verbi, ut significet idem, ac existit. e. g. Ingolstadtum est munimentum. Dicitur aliquid esse per alienationem, quando non existit pro tempore importato per copulam; sed præcindit ab existentia, vel non existentia, & verbum est sumitur tantum in vi copula, hoc est, ut significet non existentiam, sed tantum convenientiam prædicati cum subjecto. e. g. Alter mundus est possibilis. Status puræ naturæ est status hominis absque elevatione ad statum supernaturalem. Dicitur aliquid esse per ampliationem, quando datur quidem pro aliquo tempore, sed non pro illo, quod importat copula de præsentia, sed, vel extitit, vel existet. e. g. si dico: Adamus est primus homo. Status justitiæ originalis est status Adam ante peccatum. Dies extremi judicii est dies justitiæ DEI vindictivæ: ubi in primis duabus propositionibus est significat idem, ac fuit, in tertia idem, ac erit.

Jam autem ad hoc, ut aliquid possit cognosci, non requiritur, ut detur per statum; alias nec præterita, nec futura cognoscere possemus; cum tamen de his sapissimè discurremus. Sufficit ergo esse per ampliationem, vel alienationem: quæ ratione etiam sunt possibilia; sic enim res jam possunt objectivè existere, hoc est, esse affirmabiles, vel negabiles; adeoque & cognoscibiles, ut experientia monstrat in nobis ipsis. Videri potest Martinez controversia 2. disp. 1. sect. 3. §. 2. ubi fusius ostendit, terminos aliquid, nihil, aliquando sumi pro statu, aliquando per ampliationem, vel alienationem. Vide etiam eundem loco cit. sect. 1. ubi ostendit, Scotum non admittere, quod possibilitas rerum sit ens diminutum, seu medium inter reale, & intentionale. Ad confir. patet responso ex dictis.

330. Ob. 4. DEUS videt creaturas mediante sua essentia tanquam specie intellectuali: ergo eas tantum videt mediata in specie, vel essentia. Confir. DEUS videt omnia in se tanquam in speculo: ergo non videt in se ipsis. Resp. dist. ant. videt ita, ut essentia semper se habeat ut quod. neg. ant. ut se habeat in ordine ad aliquam cognitionem creaturarum tantum ut quo. conc. ant. & neg. conf. Etiam oculus tantum videt e. g. arborem mediante specie; at quia hæc se non habet ut quod, seu tanquam objectum, sed tantum ut quo, sive ut applicatio intentionalis objecti, videt arborem immediate in se: ita autem etiam essentia Divina in ordine ad cognitionem creaturarum in se ipsis tantum se habet ut applicatio. Si autem species e. g. sunt intrinsece in cubiculo obscuro in telam candidam, in qua sistantur, sequè ipsas representant tanquam aliquod objectum, tunc se habent ut quod, & in ipsis videtur objectum mediata: & sic se habet essentia Divina in ordine ad cognitionem creaturarum non in se ipsis, sed in ipsa essentia, vel omnipotentia.

Ad confir. Si species reflexæ in speculo se habent ut quod, tunc dist. ant. DEUS ita videt per aliquam cognitionem. conc. ant. per omnem. neg. ant. & conf. An autem ibi species se habeant ut quod, est dubium Philosophicum; hinc num. 320. dixi, cognitionem possibilium in omnipotentia aliquo modo comparari posse visioni in speculo:

quia utique est magna inter ista disparitas (de qua Martinez *contro. 2. disp. 6. sect. 1.*) & praesertim hæc, quod speculum non repræsentet, nisi reflectendo species ab objecto acceptas, quod longè abest ab essentia Divina. Quando autem hic obijcitur, admittendam à nobis esse in DEO scientiam unam alterâ perfectiorem, eoquod scientia possibilem in essentia sit perfectior scientiâ eorundem in seipsis, jam responsum est supra num. 299. & 300.

331. Ob. 5. DEUS non cognoscit se in creaturis: ergo nec creaturas in seipsis. prob. ant. 1. Si cognosceret se in creaturis, cognosceret se ænigmaticè & abstractivè, sicut viatores eum cognoscunt: hoc dedecet DEUM: ergo. 2. Hac ratione darentur infinitæ reflexiones; quia in se, in creaturis cognito, iterum cognosceret creaturas, & in his iterum se, in infinitum: hoc est absurdum: ergo. Resp. de consequentia posset fors controverti: sed neg. ant. ad 1. prob. neg. mai. non enim deberet se cognoscere ad modum alterius, sicut nos DEUM nunc cognoscimus: sed tantum in alio, vi cuius determinatur ad simul cognoscendum se ipsum. vide num. 320. & seq. Ad 2. prob. neg. maj. DEUS enim unico indivisibili intuitu sine ullo regressu cognoscit in se creaturas, & in creaturis se ipsum, ratione connexionis, quæ inter ipsum, ac creaturas datur. Nos quidem ad hanc cognitionem explicandam opus habemus reflexionibus, & circuitibus: non autem DEUS, qui cognitione perfectissima cognoscit, quod nos imperfectè explicamus. vide etiam dicta num. 314.

332. Ob. 6. DEUS se cognosceret in creaturis eatenus, quatenus habet connexionem cum ipsis: sed non habet connexionem ratione omnium prædicatorum: ergo non cognosceret se quoad omnia prædicata: ergo tantum abstractivè: hoc repugnat DEO: ergo. Resp. neg. maj. Perfectio cognitionis non est desumenda tantum ab objecto, vel medio, sed etiam à potentia cognoscente; nam ens spirituale cognoscit perfectius, quam ens materiale, & Angelus perfectius, quam homo, licet sit idem objectum, & medium. Unde DEUS necessariò habet semper cognitionem perfectissimam, etiam supra meritum objecti, vel medii creati, ejusque perfectio exigit, ut etiam in medio creato imperfecto se cognoscat comprehensive.

333. Ob. 7. Juxta nos DEUS deberet cognoscere infinita; quia infinita sunt possibilia: sed hoc non admittitur: ergo. Resp. conc. maj. quod scilicet DEUS cognoscat infinita, saltem syncategorematicè, & neg. min. quoad infinita syncategorematicè; nam de hoc non est difficultas. Si autem quæras, an DEUS cognoscat infinita categorematicè. Resp. nos hîc & nunc ab ea questione abstrahere, & nostram conclusionem cum utraque sententia tam affirmativa, quam negativa posse stare. Gormaz *dè DEO n. 284.* asserit, DEUM cognoscere infinitum categorematicum, non tamen illud posse producere; eoquod objectum intellectus possit esse aliquid indeterminatum, quale à parte rei dari non potest. Sic etiam potest cognosci animal ut sic, at non potest dari à parte rei.

Alii econtrâ, & fortè probabilius, dicunt, DEUM cognoscere infinita tantum syncategore-

maticè, & omnia distributivè, non collectivè, aut similitate objectorum, quanquam cognoscat similitate cognitionis; cum non possit successivè cognoscere. Addunt, aliud esse cognoscere finita sine fine: aliud cognoscere infinitum categorematicum: idque explicant in cognitionibus animæ rationalis, quæ semper plures, & plures dantur sine fine; quin unquam sint futuræ categorematicè infinitæ (aliàs manifestè fieret infinitum ex finito per additionem finiti) adeoque possunt istæ, ut semper augendæ, vel ut futuræ plures sine fine, à DEO cognosci; quin cognoscatur infinitum categorematicum. Idem est, si DEUS cognoscat omnes numeros finitos possibiles, & nullum ex illis maximum, nullum infinitum.

334. Ob. 8. S. Dionysius c. 7. *de Divinis nominibus* ait de DEO. *Non secundum visionem singulis se immittens, sed secundum unam causæ continentiam omnia sciens, & continens:* ergo DEUS non cognoscit singula in se ipsis. Conf. 1. ex eodem ibidem dicente: *Se ipsam itaque Divina Sapientia noscens omnia scit:* ergo non in se ipsis. Confir. 2. ex eodem ibidem. *DEUS existentia cognoscit, non scientiâ, quæ sit existentia, sed quæ sit sui ipsius:* ergo. Resp. Haunoldus, quamvis adversarius, l. 1. tract. 1. n. 227. fatetur, considerato toto contextu S. Dionysii plus non probari, quàm DEUM non cognoscere creaturas in tempore, aut iis per aliquam speciem influentibus. Sed & textus ex versione Lanfelli, & aliorum non habet: *non se immittens:* sed sic: *non quod per speciem singula consideret.* Alii alia verba, quamvis aliquo modo æquivalentia, habent. Videatur Martinez *contro. 2. disp. 7. sect. 2.* ubi totum quantumvis longum textum adducit.

Sed omisso textu, neg. conf. Ex mente S. Dionysii se immittere secundum visionem, non est præcisè cognoscere in se ipso objectum: sed immittere se, quærendo in illo speciem, quæ influat in cognitionem: quod DEUS utique non facit respectu creaturarum. Quod autem hæc mens S. Doctoris sit, colligitur 1. ex eo, quod etiam loquatur de creaturis existentibus, quas DEUS videt in se ipsis, ut admitit S. Thomas, de quo paulò inferius. 2. S. Dionysii intentum tantum est, ostendere, DEUM nosse creaturas, antequam sint, nec per experientiam tantum res cognoscere: quæ est interpretatio S. Maximi apud Martinez *loc. cit.* & indicatur iis verbis: *Non enim ex iis, quæ sunt, ea quidem discens Divina mens novit.* 3. S. Dionysius comparat hanc notitiam DEI cum notitia Angeli de sensibilibus: atqui Angelus ista in se ipsis cognoscit, quamvis non per species sensibiles ab ipsis acceptas. Dices, objectum per speciem potius se immittere in intellectum, quàm intellectum in objectum. Resp. Etiam, quando intellectus cognoscit res in seipsis, non se physicè immittit (cum tamen tunc juxta adversarios se immittat) sed tantum metaphoricè: in sensu autem metaphorico, sicut dicimus, injicere, vel immittere oculos in objectum, quamvis illud immittat speciem in oculos: ita etiam possumus dicere, quod immittatur intellectus.

335. Ad 1. confirm. neg. conf. affirmando enim unum, non negatur alterum. Ad 2. confirm. neg. conf. quia *per scientiam existentium intel-*

intelligit S. Dionysius scientiam, ab ipsis per species influentibus desumptam; nam statim subiungit paritatem de Angelis, de qua paulò antè: ubi tamen non vult dicere, esse omnimodam paritatem inter cognitionem Divinam, & Angelicam; quia Angeli tamen cognoscunt per species aliunde acceptas, & eorum cognitio producit ab objectis, per species intentionaliter concurrentibus: quamvis non per species immediatè ab objectis habitas, sed vel à DEO infusas, vel aliunde acquisitas; nam objectum semper dicitur influere (intentionaliter, non physice) modò aliqua ejus species influat, unde unde habeatur. Paritas ergo inter cognitionem Divinam, & Angelicam, ex mente S. Dionysii, stat in hoc, quòd utraque sit objectorum in seipsis, utraque sine speciebus, ab objecto productis, utraque sine influxu physico objectorum; hoc enim maximè intendit S. Dionysius, volens præcipuè monstrare, DEUM nòsse creaturas, antequam sint, sine earum concursu. Discrimen autem adhuc est, quòd Angelus indigeat saltem aliquibus speciebus, & influxu intentionali objecti: non autem DEUS, cujus essentia sufficientissimè est species rerum omnium; si tamen species respectu DEI requiritur. Hæc fusiùs deducenda fuerunt; quia Gonetus hunc textum valde urget: sed fusè, & solidè ei respondet Martinez loco citato.

336. Ob 9. Angelicus constanter negat, creaturas à DEO videri in se ipsis: ergo. Resp. dist. ant. negat, videri in se ipsis tanquam principis cognitionis, sive per se, sive per speciem influentibus, conc. ant. præcisè tanquam objectis. neg. ant. & conf. S. Doctor 1. part. quest. 84. art. 5. in corp. docet, etiam illud cognosci in alio, quòd cognoscitur per aliud tanquam principium: sic dicit, videri in sole omnia; quia per illum, scilicet illuminantem, videntur. Quando ergo S. Doctor vult, DEUM duntaxat cognoscere omnia in sua essentia; tantum vult, quòd omnia per essentiam Divinam, quæ per modum speciei, vel principii concurrat, debeant cognosci: adeoque tantum excludit cognitionem creaturarum in seipsis, tanquam influentibus, quam etiam nos minime adstruimus: non autem excludit alteram, quæ tantum habet creaturas pro objectis immediatis.

Imò hanc non obscure admittit, tum in textu n. 323. allato, tum 1. part. quest. 14. art. 13. in corp. ubi ait: DEUS autem cognoscit omnia contingentia, non solum, prout sunt in suis causis, sed etiam, prout unumquodque eorum est actu in se ipso. Et quamvis replicari possit, S. Doctorem ibi loqui de futuris, non refert; si enim DEUS potest in se ipsis videre futura, tunc etiam potest possibilia; quia non est amplius ulla ratio id negandi: imò, si DEUS actu existentia videat in se ipsis, debet etiam videre in se ipsis possibilia, & futura; tum, quia possibilitas, & existentia non distinguuntur: tum, quia DEUS ab æterno jam omnia videt: adeoque, quòd videt nunc existens, debuit jam antè vidisse, quando erat adhuc futurum, aut possibile. Et hæc illatio est clarè ipsius S. Thomæ in 1. dist. 38. quest. 1. art. 5. in corp. ubi fit ait: Dico igitur, quòd intellectus Divinus intuetur ab æterno unumquodque contingentium, non solum prout est in causis suis, sed prout est in esse suo determinato; cum enim re existente ipsam rem videat, prout in esse suo determinato est, aliter cognosceret

rem, postquam est, quam antequam fiat, & sic ex eventibus rerum aliquid ejus accresceret cognitioni. Patet etiam, quòd DEUS ab æterno non solum videt ordinem sui ad rem, ex cujus potestate res erat futura, sed ipsum esse rei intuebatur.

337. Ob. 10. S. Augustinus cit. n. 313. ait, DEUM nihil videre extra se: ergo. Confirm. ex tractatu S. Ambrosii in Symbolum cap. 1. ubi dicitur DEUS nihil extra se intelligere: sed singula in se intueri. ergo. Resp. om. ant. neg. conf. Ratio responsionis habetur. n. cit. Ad confir. dist. ant. dicitur DEUS nihil extra se intelligere, accipiendo principium cognitionis ab extra. conc. ant. tantum habendo pro objecto res extraneas in se ipsis. neg. ant. & conf. S. Ambrosius l. 1. de officiis c. 14. ait: Quomodo non potest intelligibilis DEI splendor in cogitationes hominum, & corda, quæ ipse creavit, semet inferere? Hoc certè significat cognoscere objecta in se ipsis; nam si adversarii in textu S. Dionysii cit. num. 334. per verba se immittens intelligunt cognitionem in se ipsis, eandem intelligere debent etiam in voce se inferere; quanquam S. Ambrosius nequeat intelligi de cognitione creaturarum in se ipsis, ut influentibus. Addo ex Martinez controv. 2. disp. 7. sect. 3. aliquando phrasin in aliquo videri non idem significare apud Patres, quòd apud Scholasticos: & certè S. August. lib. 12. confess. cap. 24. & 25. aliter accipit cognoscere aliquid in incommutabili Divina veritate, vel essentia, quam accipiunt Scholastici hoc loco; quia ait, sensum, quem habuerit Moyses in libro Genesis, videri in incommutabili veritate: hoc est, niti, & probari, vel certum reddi autoritate veritatis Divinæ: qui sensus longè alius est ab eo, de quo hic est controversia.

QUESTIO III.

De Scientia Visionis.

ARTICULUS I.

Quid sit Futuritio, Contingentia, & Necessitas.

338. **A**gimus hîc de Scientia Visionis DEI, non prout se extendit ad objecta necessariò existentia, quæ sunt prædicata Divina: neque prout se extendit ad objecta contingentia quidem, attamen jam actu existentia: sed, prout se extendit ad objecta contingentia, absolutè futura; de his enim est difficultas, quomodo à DEO infallibiliter possint præciri absque læsione libertatis creatæ. Sicut autem alia, ita istud quoque concretum Futurum dicit subjectum, & formam, seu futuritionem: & de hac nunc quarimus, quid sit. Duplex autem à nostris communiter distinguitur (quanquam reclamant Gonet, atque alii Thomistæ: sed planè contra S. Thomam, ut infra patebit) scilicet causalis, seu extrinseca, & formalis, seu intrinseca. Causalis futuritio est determinatio, vel ordinatio causarum, in præsentia existens, & connexa cum futuro eventu. Hæc autem connexio, si infallibiliter, & inimpedibiliter trahat post se effectum, est futuritio simpliciter talis: si non infallibiliter, aut inimpedibiliter, sed tantum ordinariè post se trahat

trahat effectum, est juxta Angelicum tantum futuritio secundum quid. Formalis futuritio juxta S. Thomam, & communissimam nostrorum est *non existentia nunc, & existentia postea*, scilicet pro tempore importato per copulam; sicut præteritio formalis est *existentia prius, & non existentia nunc*: adeoque futuritio involvit esse, & non esse rei, sed pro diversis instantibus. Utamque hanc futuritionem tradit Angelicus *quest. 12. de veritate (quæ est de Prophetia) art. 10. ad 7. dicens: Aliquid potest dici esse futurum non solum ex hoc, quod ita erit, sed quia ita est ordinatum in causis suis, ut sic sit futurum.*

339. Eandem distinctionem duplicis futuritionis S. Doctor tradit etiam alibi, ut *1. part. quest. 86. art. 4. in corp. item 1. part. quest. 14. art. 13. in corp.* ubi addit, quod, qui rem cognoscit in causa contingente, seu non inimpedibiliter inferente effectum, habeat tantum conjecturalem notitiam: ex qua ratione dein DEO tribuit alium modum cognoscendi omnia contingentia futura, scilicet, non tantum in causis, sed etiam in se ipsis; sic enim ibidem habet: *DEUS autem cognoscit omnia contingentia, non solum prout sunt in suis causis, sed etiam, prout unumquodque eorum est actu in se ipso. & 1. part. quest. 86. art. 4. in corp. ait: Futura dupliciter cognosci possunt: uno modo in se ipsis, alio modo in suis causis. In se ipsis quidem futura cognosci non possunt, nisi à DEO . . . sed prout sunt in suis causis, cognosci possunt etiam à nobis. insuper cit. quest. 12. de verit. art. 10. in corp. ait: DEUS non solum cognoscit futura ratione ordinis causarum, sed etiam, quantum ad ipsum exitum, vel executionem ordinis.* Eandem duplicem futuritionem admittit Joannes à S. Thoma in *1. part. ad quest. 14. disp. 19. art. 1. n. 2.*

Nota tamen, S. Doctorem non negare DEO scientiam futurorum in causis, etiam eorum, quæ re ipsa non sunt futura. Ut autem hæc non possit dici falsa, sciendum, hanc scientiam non tam esse præscientiam futuri eventus, quam scientiam præsentis ordinis causarum, sive, quod causæ ordinatæ sint ad hunc effectum, si non impediuntur. Et sic exponendæ sunt prophetiæ comminatoriæ, quæ dein non fuere impletæ, ut subversio Ninives: scilicet justitia Divina præparata erat ad urbem evertendam, sed tamen inimpedibiliter per poenitentiam. Unde S. Doctor cit. *quest. 12. de veritate art. 10. ad 2. ait: Cum in Divina præscientia sit cognitio ordinis, & eventus, quædam prophetia derivatur ex una parte, quædam ex alia: præscientia verò DEI secundum hoc propriè præscientiæ nomen habet, quod ad eventum respicit, qui futurus est; ordo enim ad eventum est in præsentibus; unde de eo magis est scientia, quam præscientia. Et sic illa prophetia, quæ ordinem respicit, non dicitur secundum præscientiam, sed solum illa, quæ est secundum eventum.*

340. Jam de contingentia, & necessitate effectus. Contingentia stat in hoc, quod effectus ita procedat à sua causa, ut possit non procedere. Aliqua dicitur *secundum quid*, quando scilicet causa est necessaria, sed tamen inimpedibilis, e.g. si ignis producat ab alio igne; posset enim impediri, ut contigit in igne Babylonico. Alia est contingentia *simpliciter talis*, quando scilicet causa est libera, & ut proximè expedita potest agere, vel non agere. e.g. Petrus potest peccare, & potest non

peccare, stante eodem actu primo proximo. Rursus alia contingentia dicitur *transcendentis*, quæ datur in omni ente creato, quatenus omnis creatura est indifferens ad existendum, vel non, & per hoc differt à DEO.

Necessitas stat in hoc, quod res non possit aliter se habere. Hinc idem est necessariò existere, ac non posse non existere. Alia dicitur *absoluta*, alia *ex suppositione*. Prior est, quæ rei convenit ex essentia sua, nulla facta suppositione: qua ratione solus DEUS necessariò existit. Altera est, quando res se ita tantum necessariò habet, supposita aliqua conditione. Hæc necessitas non opponitur contingentia; quia quodlibet contingens, supposita aliqua conditione, est, vel non est. Sic supposito decreto efficaci DEI de creando mundo, vel supposita ipsa actuali ejus creatione, mundus ex se indifferens, vel contingens, necessariò existit.

341. Rursus alia necessitas dicitur *antece-dens*, alia *consequens*. Illa (quam S. Thomas etiam vocat *necessitatem consequentis*) juxta S. Anselmum *lib. 2. Cur DEUS homo c. 18.* est, quæ facit rem, seu est causa, vel quaecunque præsuppositum ad rem, ex qua res inimpedibiliter sequitur. Sic se habet catena ferrea à me inaufertibilis, ex qua inimpedibiliter sequitur negatio fugæ. *Consequens* (quam S. Thomas etiam vocat *consequentia*) est, quam facit res, seu est illa, quæ sequitur ex re ipsa, sive est necessitas ex suppositione rei; nam non potest res non esse ex suppositione, quod sit. Unde fundatur hæc necessitas in illo primo principio: *Idem non potest simul esse, & non esse.* Sic se habet ambulatio liberè suscepta, quæ posita, non possum simul quiescere. Necessitas antecedens est opposita contingentia simpliciter tali, seu libertati actus: non verò necessitas consequens; nam, etsi liberè ambulans non possit simul quiescere, tamen liberè non quiescit. Hoc indicavit Philosophus *1. Periberm. c. ult. ajens: igitur esse, quod est, quando est, & non esse, quod non est, quando non est, necesse est. Sed non omne quod est, necesse est esse: nec quod non est, necesse est non esse.*

ARTICULUS II.

Solvuntur Objectiones.

342. **O**B. 1. S. Augustinus *lib. 11. confess. c. 20.* revocat omnia tempora ad præsens, & ait: *Præsens de præteritis memoria, præsens de præsentibus intuitus, præsens de futuris expectatio*: ergo futuritio est aliquid præsens. Conf. ex S. Anselmo *Dialogo de veritate cap. 11.* ubi ait: *Non est vera oratio, quæ dicit futurum esse aliquid, nisi re ipsa sit aliquid futurum: neque aliquid est futurum, si non sit in summa veritate*: ergo futuritio stat in summa veritate, sive DEO, vel ejus decreto. Resp. dist. conf. futuritio extrinseca, vel improprie talis est præsens. conf. intrinseca, formalis, aut proprie talis. neg. conf. S. Augustinus, ut ex sequentibus patet, negat, præterita, & futura existere tunc per statum, quando dicuntur præterita, vel futura: & dein quærit, an non in aliquo sensu possint dici præsentia: affert autem modum in objectionem allatum, qui tamen improprius est,

Uri.

Utique enim memoria non est præteritis, nec expectatio futuris intrinseca; unde ipse S. Doctor addit, nec hac ratione sibi satisfactum: & tandem solum petit, sibi concedi, nec præterita, nec futura esse, intellige, per statum. Quando autem idem S. Doctor lib. eodem cap. 18. ait, forte non videri futura, sed tantum causas eorum præsentis, ibi, ut observat Ruiz de scientia DEI disp. 29. sec. 2. n. 2. nihil decidit, sed tantum quæstionem proponit, nec resolvit, sed à DEO explicationem petit. Ad confirm. resp. S. Anselmus loc. cit. vult probare, dari aliquam summam veritatem, qua deficiente nulla detur veritas inferior creata; quia hæc debet esse participatio superioris: & verba ejus ad summam probant, in veritate summa dari aliquam futuritionem extrinsecam, quæ sit causa futuritionis intrinsecæ: sic etiam eodem modo dicit: *ideo est aliquid præteritum, quia sic est in veritate summa*: quin intrinseca præteritio rerum sit veritas Dei. In forma dist. conf. futuritio extrinseca stat in Deo, om. intrinseca, neg. conf.

343. Ob. 2. S. Thomas 1. part. quæst. 16. art. 7. ad 3. ait: *illud, quod nunc est, ex eo futurum fuit, antequam esset; quia in causa sua erat, ut fieret: unde sublata causa non erat futurum illud fieri*: ergo futuritio stat in dispositione causarum, vel decreto DEI efficaci. Confirm. Idem Angelicus quæst. 12. de veritate art. 10. ad 12. ait. *Cause superiores, quæ sunt rerum rationes in Divina præscientia, nunquam deficiunt ab impletionem suorum effectuum, sicut deficiunt cause inferiores, & ideo in causis superioribus cognoscuntur rerum eventus absolute: sed in inferioribus non nisi sub conditione*: ergo futuritio rerum potest stare saltem in dispositione causæ primæ: & quando hic S. Doctor negat, futurum cognosci in causis, intelligi debet de causis secundis. Resp. dist. conf. aliqua futuritio causalis stat in decreto, conc. conf. formalis, neg. conf. Textus plus non probat, quam ablata futuritione causalis, etiam auferri formalem, quod non negamus. S. Thomas tantum ibi contendit, nullam veritatem creatam existere ab æterno, & sic nullam propositionem creatam de futuro esse ab æterno, quod etiam non negamus. Ad conf. dist. 1. part. conf. potest stare futuritio causalis, conc. formalis, neg. 1. p. conf. & nego etiam secundam; quia neque in causa prima, in quantum constituit actum primum proximum liberum creaturæ, potest cognosci effectus; quia etiam ipsa causa prima, ut constituens illum actum primum, est indifferens.

344. Et hinc S. Doctor in 1. dist. 38. quæst. 1. a. 5. expresse tradit, causam primam, si influere debeat cum causa secunda contingente, vel libera, posse esse cum hujus defectu, hoc est, cum ea nil producente, & ab hac impediri ab effectu: sicut influxus solis potest impediri à dispositione arboris, ne in ipsa producat flores. Unde, licet ipsam causam primam vocet necessariam, non vult dicere, necessariò debere producere determinatum effectum, sed tantum esse necessariam ad posse; quia sine ipsa causa secunda nil potest: vel ad summum, necessariò producere aliquem effectum indeterminatè; sicut sol in arbore non producit determinatè flores, sed, vel ipsos, vel etiam ariditatem. Quare loco in objectione citato S. Doctor loquitur tantum de effectibus soli causæ primæ liberis, qui utique possunt prævideri in decreto efficaci, tanquam causa eorum

R. P. Ant. Mayr Theol. Tom. I.

superiore; quod sufficit ad intentum S. Doctoris, qui tantum vult probare, non omnem prophetiam esse conditionatam: sed aliquas etiam absolutas. Non tamen nego, posse etiam absolute prædicti effectus liberos: sed tantum nego, eos posse prædicti ex sola causa superiore immediata, requisita ad actum primum proximum; possunt enim prædicti, vel ex scientia visionis, vel ex prædefinitione, aut permissione effectus: quæ, vel non sunt causæ necessariò requisitæ, vel non sunt immediatæ, de qua re inferius.

345. Ob. 3. Illud est futuritio rei, per quod distinguitur res à merè possibili: sed ab hoc distinguitur, per determinationem in causa: ergo. Conf. Connexio inferens effectum secundum sufficit ad eum denominandum futurum: ergo est futuritio; sed hæc connexio vel maximè habetur à decreto, vel scientia DEI: ergo. Resp. dist. maj. est futuritio rei vel intrinseca, vel extrinseca, conc. maj. determinatè semper intrinseca, neg. maj. & om. min. neg. conf. Adverte autem, licet constitutivum sit semper distinctivum, non tamen distinctivum semper esse constitutivum; potest enim quis extrinseco signo distingui, e. g. vestes item Petrus & Paulus ab invicem; quia unus est cognitus, non autem alter. Ad conf. dist. ant. sufficit ad denominandum effectum extrinsecè futurum, conc. ant. intrinsecè futurum, neg. ant. & sub ead. dist. conc. vel neg. conf. om. dein illat. rursus sub ead. distinct. conc. vel nego ult. conf. Dixi: omitto illatum; quia videtur supponere, quòd ea connexio semper requiratur ad omnem propositionem veram de futuro; cum tamen tantum requiratur ad veritatem propositionis de futuro necessariò: imò ad veritatem qualiscunque propositionis de quocunque futuro neque requiritur connexio subjecti cum prædicato, sed tantum convenientia. Vide Martinez contr. 3. disp. 4. sect. 3.

346. Ob. 4. Futuritio e. g. peccati castitini est denominatio realis: ergo est extrinseca peccato, quod nunc nihil est reale: ergo est decretum DEI; quia aliud non est assignabile. Resp. dist. ant. est denominatio adæquatè realis, neg. ant. in adæquatè, subd. est talis per statum, neg. ant. per ampliationem, conc. ant. & dist. 1. conf. est extrinseca peccato in adæquatè, conc. 1. conf. adæquatè, neg. 1. conf. & dein etiam secundam. Futuritio, ut jam supra dictum, dicitur duo: negationem rei nunc: & hæc est extrinseca peccato, non quidem per statum, sed per ampliationem; sicut etiam est realis denominatio, non per statum; quia necdum realiter existit, sed per ampliationem; quia existet. Sic adversarii solent respondere de præteritione peccati hesterni. Adde, videri impossibile, quòd decreta DEI ratione sui, independentè à scientia media, sit futuritio peccati; nam non esset purè permissivum (hoc enim se solo non infallibiliter inferret peccatum) prædeterminativum autem ad peccatum admitti non potest, ut pluribus infra dicemus.

347. Ob. 5. Futuritio e. g. Antichristi est præsens (nunc enim dicitur futurus, & quando existet, non amplius dicitur futurus) sed nihil modò est præsens, nisi decretum DEI: ergo istud est futuritio Antichristi. Confirm. 1. Futuritio Antichristi datur ab æterno, & nihil datur ab æ-

ter-

terno præter decretum DEI: ergo. Conf. 2. Futuritione respectu aliquarum propositionum de futuro in factis Scripturis habetur per aliquid præsens, e. g. futuritione everſionis urbis Ninive à Propheta prædicta habetur per decretum DEI præsens conditionatum everſionis urbis, nisi poenitentia agatur: ergo etiam futuritione aliarum rerum.

Resp. Loquendo de futuritione formali (causalis enim non venit ad rem) dist. maj. est præsens per statum. neg. maj. per ampliationem, vel alienationem. conc. maj. & distincta proportionaliter. min. neg. conf. Prior pars, seu negatio rei nunc datur, proprie loquendo, per alienationem; quia negatio tantum existit per alienationem. Si autem cum quibusdam velis minus proprie loqui, mea pace dic, eam existere nunc per statum suo modo; sic autem futuritione existet de præsentem per statum denominativè accepta, non autem quidditivè; quia altera pars, scilicet existentia rei, non datur nunc per statum, sed per ampliationem, hoc est, dabitur. Eadem responsio sufficit ad confirmationem 1. nam futuritione tantum datur per alienationem ab æterno, vel tantum denominativè, quatenus negatio suo modo existit ab æterno. Ad 2. confirm. Martinez *controv. 3. disp. 4. sec. 1.* dicit, illas propositiones non esse strictè de futuro, sed de præsentem; quia objectum earum est decretum præsens, quod præcipue Propheta annunciavit. Qui reducunt ad propositiones de futuro, dicunt, futuritionem conditionatam everſionis esse objectum earum propositionum: quæ tamen futuritione, à qua scientia videatur, inferius est decernendum.

348. Dices 1. Si non dantur omnes partes nunc per statum, neque totum datur: sed non dantur per statum nunc omnes partes futuritionis: ergo prob. maj. Totum, & omnes partes sunt id. m. ergo. Resp. dist. ma. non datur totum denominativè. neg. ma. non datur quidditivè. conc. ma. & conc. min. sub eadem dist. conc. & neg. consequ. Eodem modo dist. etiam prob. Hoc debet dici in omnibus denominationibus successivis: quomodo enim alias poterit dici, dari nunc annus 29. mensis Januarii &c.

Dices 2. Ergo etiam, quando Antichristus existet, poterit dici futurus; quia dabitur una pars hujus denominationis, scilicet existentia, sicut nunc datur negatio. Imò, quando res est præterita, poterit dici futura; quia etiam, postquam transit, datur ejus negatio. Resp. neg. illat. Ad dandam aliquam denominationem non sufficit quælibet pars, sed illa tantum, quam inspectâ naturâ denominationis ex communi notione requiri colligimus: atqui ex communi omnium notione futurum non dicitur id, cujus existentia nunc datur, sed cujus nunc datur negatio, & existentia postea. Sic etiam non dicitur futurum, cujus negatio datur post existentiam, sed debet dari antè; alias dicitur præteritum.

349. Ob. 6. Existencia Antichristi destruit futuritionem: ergo non constituit. prob. ant. Quando in fine mundi existet Antichristus, non amplius dabitur futuritione: ergo. Resp. dist. ant. existentia existens per statum destruit futuritionem. om. ant. existens per ampliationem. neg. ant.

& dist. conf. non constituit existentia existens per statum. om. conf. existens per ampliationem. neg. conf. quando enim datur existentia per statum, non amplius datur negatio, & consequenter non datur amplius futurum denominativè: & quavis omittatur, dari aliquam adhuc partem futuritionis: tamen non amplius datur illa, quæ ex communi omnium notione requiritur ad futurum: sic etiam combusto ligno datur adhuc materia ligni, sed non lignum.

350. Ob. 7. Futurum non est aliquid merè possibile: sed non potest explicari, quid sit, nisi decretum DEI: ergo. Confirm. Futurum certum distinguitur à casuali, & dubio: sed per nil aliud, nisi per decretum DEI: ergo. Resp. dist. ma. futurum non est per statum aliquid merè possibile. neg. maj. non est per ampliationem, seu, non erit semper aliquid merè possibile. conc. maj. & neg. min. ac conf. Res adhuc tantum futura tam parum existit pro statu, quam aliquid merè possibile; quia autem aliquando existet, hinc per ampliationem dicitur, non esse merè possibile: quo in sensu ordinariè de futuris loquimur. Ad conf. dist. maj. distinguitur intrinsecè futurum certum à dubio, si utrumque verè futurum est. neg. maj. extrinsecè tantum. conc. maj. & dist. proportionaliter min. neg. conf. Certum, dubium, casuale non sunt denominationes rebus intrinsecæ, sed derivantur à nostris cognitionibus, aut certis, aut dubiis &c. unde res, quæ reverà futura est, quamvis de hoc mihi non constet, sed dubitem, non differt ab alia, de qua mihi certum est, eam esse futuram. Si autem res futura non est, quamvis putem, eam futuram esse, differt ab alia reverà futura per existentiam postea, quam altera habebit, non autem ista.

351. Ob. 8. Peccatum crastinum dicitur nunc possibile ab omnipotentia DEI: ergo etiam dicitur nunc futurum à voluntate, vel decreto DEI. Confirm. 1. Futurum independentè à decreto DEI nunc nihil est: ergo non potest esse verificativum propositionis: ergo debet hoc constitui in decreto DEI. Confirm. 2. Juxta nos non potest explicari, an futuritione sit ante, vel post decretum DEI: hoc debet explicari: ergo. Resp. dist. ant. dicitur possibile extrinsecè, & casualiter. conc. ant. intrinsecè, & formaliter. neg. ant. dein, omisso etiam ant. neg. conf. ex dictis num. 346. Ad 1. confirm. Si futurum nihil est, decretum DEI nihil decernit, & in nihil tendit, in forma dist. iterum per statum, & ampliationem. Ad 2. confirm. neg. maj. & dico, quod futuritione absoluta cujuslibet rei sit post decretum DEI; quia, nisi DEUS velit concurrere, vel saltem suum concursum permittere: nulla creatura potest agere: adeoque nihil potest esse futurum.

ARTICULUS III.

An, & quomodo DEUS videat absolute futura.

352. Dico 1. DEUS infallibiliter cognoscit ab æterno omnia absolute futura. Conclusio est de fide. Probatur ex Scripturis, & PP. Eccles. 23. v. 29. dicitur: Domino enim DEO, antequam crearentur, omnia sunt agnita. & c. 39. v. 24. Opera omnis carnis coram illo

illo, & non est quidquam absconditum ab oculis ejus. A seculo usque in seculum respicit, & nihil est mirabile in conspectu ejus. Psal. 138. v. 3. Intellexisti cogitationes meas de longe. & v. 4. Omnes vias meas praevidisti. v. 5. Tu cognovisti omnia, novissima, & antiqua. Sap. 8. v. 8. Signa, & monstra scit, antequam fiant, & eventus temporum, & seculorum. Ex Patribus passim idem tradentibus sufficiat Tertullianus, & Augustinus. Prior l. 2. contra Marcionem cap. 5. ait: De Praescientia verò quid dicam, quae tantos habet testes, quantos fecit Prophetas. Alter lib. 5. de civit. DEI c. 4. Nam & confiteri DEUM, & negare praescium futurorum, avertisissima insania est. videatur Didacus Ruiz de Montoya de praescientia DEI disp. 22.

353. Prob. conclusio ratione. Clarum est, quod cognoscere futura sit perfectio absque ulla imperfectione: e contra ea nescire sit imperfectio: ergo DEUS debet ea praescire. Confir. 1. In humanis ille gubernator censetur imperfectior; qui pauciora futura praevidet: & perfectior, qui plura: ergo, cum DEUS sit gubernator universi totius perfectissimus, debet omnia in universo futura praescire. Confir. 2. Quidquid DEUS cognoscit, ab aeterno cognoscit: atqui cognoscit saltem nunc praesentia, quae vel quilibet homo cognoscit: ergo cognoscit ab aeterno, quando adhuc sunt futura.

Nota hic, SS. PP. aliquando dicere, respectu DEI nil esse futurum, ex quo videtur inferri, eum non cognoscere futura: at plus non volunt, quam 1. nil esse praeteritum, aut futurum in ipso DEO. 2. nil esse futurum DEO, sicut nobis, quibus futura fiunt praesentia per mutationem etiam nostram; quia durationes nostrae sunt successivae, & nos etiam ex parte nostra non sumus omnibus praesentes sine nostra mutatione: sicut tamen DEUS ratione aeternitatis suae absque ulla sui mutatione, quantum est ex se, omnibus praesens est. Noster autem sensus, in quo praecise dicimus, ideo esse aliqua futura respectu DEI; quia ipse ante illa jam existit, negari non potest.

354. Dico 2. DEUS cognoscit absolute futura in se ipsis. Non nego, DEUM posse, saltem aliquando, aliqua futura cognoscere in causis necessariis, vel in suo decreto, vel in complexo ex decreto, & scientia media, de quo hic non disputo; sed abstrahendo ab aliis modis cognoscendi, hunc modum, cognoscendi nempe futura in seipsis, positive defendo. Conclusio haec est S. Thomae, & nostrorum, itemque, saltem teste Martinez contr. 3. disp. 6. sec. 2. Nominalium, & Scotistarum, (quamvis de Scotistis fors universaliter non sit verum) contra Thomistas. Prob. 1. autoritate Angelici, & textibus num. 336. & 339. cit. insuper idem in 1. dist. 38. quest. 1. art. 5. ad 3. ait: Actus Divinae cognitionis transit supra contingens, etiamsi futurum sit nunc, sicut transit visus noster supra ipsum, dum est. Similia habet ad 4. & ad 6.

Iterum ad 7. dicit. DEUS non tantum cognoscit ea, quae sunt nobis praesentia, sed quae sunt nobis praeterita, & futura, supra quae tamen omnia intuitus Divinus cadit, secundum quod suis temporibus praesentia sunt. Et art. 4. ejusdem questionis in corp. sic habet: Omnia ergo illa, quae habent esse in sua natura, secundum quodcumque tempus DEUS ab aeterno scivit, & apprehendendo naturam ipsorum, ut videndo ea esse non tantum in co-

gnitione sua, vel potentia alicujus causae, sed etiam in esse naturae, quod patet; quia constat, quod re existente cognoscit DEUS ipsum esse, quod habet in propria natura. Si autem ab aeterno non cognovisset, nisi esse ejus, quod est in cognitione, vel in potentia causae, cognitio sua proficeret per temporum successiones: quibus ultimis verbis continetur ratio efficax scilicet, quod, cum scientia DEI immutabilis, & imperfectibilis sit, debeat, quae semel cognoscit, & prout ea cognoscit, semper cognoscere: adeoque, cum nunc cognoscat praesentia in se ipsis (nisi velimus ei negare scientiam, quam homini concedimus) debeat ea etiam in se ipsis cognoscere pro tempore, quo adhuc erant futura.

355. Probatur conclusio adhuc alia ratione. Futura contingentia habent ab aeterno determinatam veritatem in seipsis, secundum quam praesciri possunt: ergo secundum hanc praesciuntur à DEO in se ipsis. conf. non neg. ant. prob. Ex duobus contradictoriis sive de praeterito, sive de praesenti, sive de futuro (est enim par ratio) non potest utrumque esse falsum, sed unum est necessario verum: ergo ex his duobus: Petrus cras vivet: Petrus cras non vivet: unum est necessario verum: cumque insuper in statu physico, vel reali nihil possit esse indeterminatum, unum ex illis debet à parte rei habere determinatam veritatem: ergo. Confirm. Quidquid est, quantumvis contingens, ex suppositione, quod sit, determinatè, & necessario est, ut fatentur omnes cum Philosopho cit. num. 341: ergo etiam futurum ex suppositione, quod sit futurum, necessario, & determinatè futurum est pro sua temporis differentia: sed quidquid est, ea ratione, qua est, etiam à DEO cognoscibile est: ergo.

ARTICULUS IV.

Solvitur objectio primaria contra primam conclusionem.

356. **O**B. Praescientia DEI esset necessario vera, & aeterna: ergo omnia necessario fierent, prout DEUS praescivisset, & nihil fieret liberè: hoc admitti non potest: ergo nec praescientia. prob. conf. Si res non fierent necessario, tunc vel praescientia posset falsificari, vel mutari, vel tolli, vel impediri: nihil horum dici potest: ergo. prob. min. Non primum; quia praescientia est necessario vera: non secundum; quia est immutabilis: non tertium ex eodem capite: non quartum; quia, quod est ab aeterno, non potest impediri ab aliquo primum existente in tempore; alias Antichristus posset impedire homicidium Caini: ergo. Resp. dist. ant. praescientia DEI esset necessario vera necessitate antecedente. neg. ant. consequente, quae non tollit libertatem. conc. ant. & neg. conf. ad prob. neg. min. & dico, quod possit impediri. ad prob. dist. ul. quod est ab aeterno, non potest impediri ab aliquo existente in tempore, si istud non jam objective existat ab aeterno, & illud aeternum non connectatur cum hoc existente in tempore. conc. ant. fecus. neg. ant. & conf. Ex hoc autem non sequitur, quod Antichristus possit impedire homicidium Caini; quia hoc non habet connexionem cum

cum existentia Antichristi: at poterit Antichristus impedire prædictionem peccatorum ab eo patratorum, sicut & præscientiam eorundem.

357. Dices 1. DEUS jam scit, Antichristum peccaturum, & Antichristus potest tamen juxta nos non peccare: ergo potest falsificare scientiam DEI. prob. conf. Bona est consequentia: DEUS scit me peccare, & ego non pecco: ergo ego falsifico scientiam DEI: ergo etiam ista est bona: DEUS scit me peccare, & ego possum non peccare: ergo possum falsificare scientiam DEI. Resp. neg. conf. quia Antichristus non potest facere sensum compositum, sed tantum divisum: neque potest tollere scientiam, sed tantum impedire. Ad prob. conc. ant. neg. conf. quia illa duæ propositiones 1. mi antecedentis dicunt sensum compositum, adeoque legitima est consequentia: at propositiones 2. dicunt tantum sensum divisum (aliàs non essent veræ,) adeoque non inferitur consequentia. Verum est, quod priores etiam duæ propositiones sint falsæ, adeoque & consequens materialiter sumptum sit falsum: quia autem supponuntur ut veræ, consequentia saltem est formaliter bona. At in 2. enthymemate, cum propositiones sumantur ut realiter veræ, adeoque in sensu diviso, consequens & materialiter, & formaliter falsum est.

358. Jam autem, quod æternum possit impediri ab existente in tempore, debet intelligi, non ex suppositione, quod jam existat; (hoc enim esset tolli, non impediri; quia impedire est facere, ne unquam detur) sed sic, quod ens physicè existens in tempore possit facere, ne alterum ab æterno extitisset: sic, si Judas non peccasset, DEUS ab æterno non habuisset præscientiam de ejus peccato. Notandum autem est, quod etiam peccatum Judæ jam extiterit objectivè ab æterno, hoc est, ab æterno fuerit cognoscibile tanquam futurum suo tempore, & sic suo modo fuerit præsuppositum ad præscientiam Divinam: ergo potest intelligi, quod, si illa futuritio peccati non fuisset, præscientia, quam DEUS modò habet, impedita fuisset, & DEUS aliam habuisset.

Notandum ulterius, scientiam DEI impediri, vel determinari, non tam ratione existentie physicæ, actualiter jam existentis, quam ratione existentie objectivæ, seu ratione cognoscibilitatis objecti, quæ jam, ut dictum, suo modo datur ab æterno: unde præscientia DEI est impedibilis ab aliquo physicè existente in tempore, non ut actualiter jam existente (nec enim actualis existentia debet dari, quando datur impeditio) sed ut existente objectivè, quam existentiam jam habet ab æterno: & sic impoenitentia Judæ non actualiter, sed objectivè existens, impedit præscientiam de ejus salute: quod si illa futura non fuisset, adeoque non fuisset objectivè existens, seu cognoscibilis ab æterno, DEUS habuisset præscientiam aliam de ejus salute.

359. Dices 2. Si præscientia DEI daretur, ea esset causa futurorum: ergo tolleretur libertatem. ant. prob. ex S. August. lib. 6. de Trinit. cap. 10. sic dicente: Non enim hæc, quæ creata sunt, ideo sciuntur à DEO, quia facta sunt: ac non potius ideo facta sunt, vel mutabilia, quia immutabiliter à DEO sciuntur. & lib. 15. de Trinit. cap. 23. Quia ergo scivit, creavit; non quia creavit, sci-

vit; nec aliter ea scivit creata, quam creanda. Hæc obiectio fufius est deducenda; quia alii integram hac de re quætionem instituunt. Recolendum itaque 1. scientiam DEI dividi in scientiam simplicis intelligentiæ, & scientiam visionis. Secundò recolendum, aliquando omnem scientiam DEI, etiam simplicis intelligentiæ, visionem appellari. ita expressè Angelicus quest. 2. de veritate art. 9. ad 3. scribit: Nihil prohibet aliquando omnem scientiam Divinam visionem dici: aliquando verò solum illam, præteritum, præsentium, & futurorum. Et hæc est stricta acceptio scientiæ visionis. 3. Scientiam artificis, qua dirigitur ad opus faciendum, quæque est ipsa ars, non esse visionem operis jam facti, sed tantum factibilis; ridiculus enim esset artifex, qui, cum sciret, vel videret opus jam factum, vellet illud primum dependenter ab hac sua scientia, vel visione facere.

360. Jam verò, quod scientia visionis, strictè dicta, præsupponat opus jam factum, vel saltem jam futurum, pro priori ad scientiam, constanter docent SS. PP. asserentes, non ideo res fieri; quia à DEO præsciuntur, sed ideo præsciri; quia fiunt, aut futura sunt. Sic S. Justinus M. lib. quæstionum Christianis à gentibus positarum quæst. 58. ait: Nec causa est ejus, quod futurum est, prænotio, sed quod futurum est, causa est prænotionis; neque enim prænotionem sequitur, quod futurum est, sed quod futurum est, prænotio. Origenes lib. 7. in cap. 8. ad Rom. v. 29. Non propterea erit aliquid; quia id scit DEUS futurum: sed quia futurum est, scitur à DEO, antequam fiat. S. Hieronymus in cap. 26. Jerem. ad verba: Noli subtrahere &c. Non enim ex eo, quod DEUS scit futurum aliquid, idcirco futurum est: sed, quia futurum est, Dominus novit, quasi præcius futurorum. S. Augustinus lib. 5. de civitate DEI cap. 10. Neque enim ideo peccat homo; quia DEUS illum peccaturum præscivit. Imò ideo non dubitatur ipsum peccare, cum peccat; quia ille, cujus præscientia falli non potest, non fatum, non fortunam, non aliquid aliud, sed ipsum peccaturum esse præscivit, qui, si nolit, utique non peccat. Sed si peccare noluerit, etiam hoc ille præscivit.

Nec dicas, S. Augustinum tantum dicere, præscientiam non esse causam peccatorum, esse tamen causam bonorum operum; nam S. Augustinus exemplo præscientiæ de peccato vult probare, quod præscientia non tollat libertatem in ordine ad opera bona, ad quæ nos leges obligant: & ad preces, de quibus immediatè antè meminit: foret autem argumentatio indigna tanto Doctore, si rationem afferret, quam non existimasset quadrare præcipuè parti illius materiæ, de qua ex professo agebat. videatur Ruiz de Montoya de scientia DEI disp. 33. sect. 3. & sect. 4. ubi adducit plurimorum adhuc SS. PP. textus pro nostra sententia.

361. Nunc in forma neg. ant. intellectum de scientia visionis, strictè dicta, & quidem formaliter accepta, sicut & de causa, immediatè & per se constituyente actum primum proximum: (an enim scientia visionis realiter, & virtualiter identificetur decreto DEI, quod est causa, constituens actum primum remotum (ex quo capite dein salvatur libertas actus 2. di) difficultas est, inferius decidenda, quando de virtuali indivisibilitate decreti

creti disp. 3. quest. 1. art. 5. agemus. SS. PP. non intelligendi sunt de scientia visionis, sed de scientia simplicis intelligentiæ, quæ scilicet rem non ostendit iam factam, sed factibilem, seu possibilem, & se habet sicut scientia artificis, seu ars artificem dirigens. Hinc etiam est, quod à S. Augustino lib. 6. de Trinit. c. 10. scientia DEI, quæ est causa eorum, quæ facta sunt, dicatur *Ars quædam omnipotentis, atque sapientis DEI*: qui textus à S. Thoma q. 2. de veritate a. 14. in corp. citatur. Verba Angelici sunt: *Præterea scientia DEI est quædam ars rerum creandarum, ut dicit Augustinus in sexto de Trinitate, quod Verbum est ars plena omnium rationum viventium: sed ars est causa artificiatorum: ergo scientia DEI est causare rerum creatarum.* Unde etiam Angelicus tantum vult, scientiam simplicis intelligentiæ, non verò scientiam visionis, strictè dictam, esse causam rerum.

Quæ mens Angelici ulterius patet 1. part. quest. 14. art. 8. in corp. ubi ait: *Dicendum, quod scientia DEI est causa rerum; sic enim scientia DEI se habet ad omnes res creatas, sicut scientia artificis se habet ad artificata: scientia autem artificis est causa artificiatorum, eoque artifex operetur per suum intellectum.* Quod autem eodem art. ad 3. dicat, res naturales esse medias inter scientiam DEI, & scientiam nostram, rectè dicit; quia nos non habemus scientiam de faciendis illis, sed tantum de factis. Idem S. Doctor eodem articulo in corp. docet, formam intelligibilem, seu scientiam se habere ad opposita, hoc est, esse impossibilem cum effectibus oppositis: quod iterum non convenit scientiæ visionis strictè tali, quæ videt effectum determinatum; sed tantum scientiæ simplicis intelligentiæ, quæ videt possibilia contraria: estque indifferens ad existentiam effectus. Iterum eadem questione art. 9. ad 3. ait S. Doctor: *Non est in scientia DEI, ut illa sint: sed quod esse possint*: quod utique refertur ad scientiam simplicis intelligentiæ, quæ possibilia habet pro objecto.

362. Dices ult. 1. Juxta S. Thomam scientia DEI, quæ est causa rerum, est libera: sed scientia simplicis intelligentiæ est necessaria: ergo. Resp. dist. min. scientia ista est necessaria in repræsentando, conc. min. in operando. neg. min. & conf. quia, ut in actu secundo influat suo modo directivè, non habet ex se necessariò, sed habet à libero decreto DEI, ut scilicet ars à voluntate artificis.

Dices iterum, Angelicus q. 2. de veritate a. 14. objicit sibi textum Origenis, citatum à nobis num. 360. & ad 1. respondet, Origenem tantum velle dicere, quod scientia DEI non sit causa inducens necessitatem in scito: per illud autem, quod dicat: ideo DEUM scire; quia futurum est, non importari causam efficiendi: sed tantum inferendi: Resp. hoc ipso ex S. Doctore debet negari, quod scientia visionis strictè dicta, & formaliter accepta, sit causa immediata per se effectus; nam sic inferret necessitatem. Dein Angelicus 1. p. q. 14. a. 8. ubi eandem sibi objectionem facit, exponit Origenem de scientia DEI purè speculative tali, & præcindendo ab adjuncta voluntate Divina, sine qua non causet; nam non causet, nisi scientia approbationis, seu complexum ex decreto, & scientia: neque tamen hæc causet id, quod DEUS scit jam existens: sed aliquid subsequens.

Dices 3. Neque scientia simplicis intelligentiæ causet sine decreto. Resp. de hac Origenem non loqui; quia est clarum, hanc non scire futura ut futura, de quibus tamen Origenes loquitur. Quando autem Angelicus docet, futura importare solum necessitatem inferendi, seu consequentiæ, non verò causam efficiendi, seu consequentis, respectu scientiæ Divinæ: excludit tantum à futuris rationem causæ physicè influentis respectu scientiæ Divinæ; quod patet ex cit. quest. 2. de veritate art. 14. in corp. ubi probat, futura non posse causare scientiam DEI, ex eo, quod temporalia non possint causare æternum, & quia (ut ait) *in DEO nihil est causatum; cum ipse sit, quidquid habet.* --- è converso scientia nostra causata est à rebus, in quantum scilicet eam à rebus accipimus. Unde necessitatem consequentiæ non sumit strictè pro sola illatione logica, qua etiam ex effectu inferitur causa, seu prius ex posteriori: sed pro omni illatione, etiam ex causa saltem improprie dicta, sive, ut Magister Sententiarum l. 1. dist. 38. §. quid ex prædictis loquitur, ex causa, sine qua non, seu ex aliquo præsupposito, modo non sit causa physica.

363. Dices 4. S. August. lib. 15. de Trinit. c. 13. ait: *Nec aliter ea scivit creata, quam creanda.* sed creata non videntur per scientiam simplicis intelligentiæ: ergo non loquitur de ista. Confirm. 1. ex Gonet. Scientia non potest esse causa rerum, quas non videt: sed scientia simplicis intelligentiæ non videt absolute futura: ergo major videtur clara, min. prob. Scientia simplicis intelligentiæ definitur à Theologis cognitio eorum, quæ nec sunt, nec fuerunt, nec erunt. Et sic etiam loquitur S. Thomas 1. part. quest. 14. art. 9. in corp. dicens: *Quædam enim, licet non sint nunc in actu, tamen vel fuerunt, vel erunt: & omnia ista dicitur DEUS scire scientia visionis.* & paulò post: *Quædam verò sunt, quæ sunt in potentia DEI, vel creature, quæ tamen nec sunt, nec erunt, neque fuerunt: & respectu horum non dicitur habere scientiam visionis, sed simplicis intelligentiæ.* Confirm. 2. S. August. lib. de bono perseverantia cap. 17. sub finem ait, dona DEI (per quæ intelligit nostros actus bonos) non præsciri, nisi detur prædestinatio: & hinc dari prædestinationem; quia datur præscientia: ergo non videntur isti actus boni absolute futuri in seipsis, sed tantum in decreto.

Resp. neg. min. Non quidem videntur ut jam creata, seu facta, sed ut possibilia: sicut scilicet fuere visa, antequam crearentur. Attentè legenti utrumque locum citatum num. 359. cum contextu, clarè patebit, quod S. Augustinus tantum velit, DEUM nunquam acquirere notitiam novam, sed, quidquid scit, ab æterno scivisse: nec ideo cognoscere creata; quia sunt, hoc est, nunc existunt: sed ea jam cognita fuisse, antequam existerent, quod libentissimè concedimus. Unde videtur mihi loqui de scientia genericè accepta, & in decursu descendere ad species: & aliquando loqui de scientia visionis, ut, cum dicit, præscire DEUM nostras preces, & an sit exauditurus eas: aliquando de scientia simplicis intelligentiæ, ut, cum dicit, res esse ideo; quia DEUS eas novit; nam aliàs sibi contradiceret loc. cit. num. 360.

364. Tandem Ruiz de Montoya de scientia DEI disp. 33. sect. 3. num. 21. asserit, posse dici

cum Magistro Sententiarum l. 1. dist. 38. §. quid ex prædictis etc. S. Augustinum intelligendum, non de scientia qualicunque, sed de scientia approbationis (de qua num. 283.) quæ est complexum ex scientia, & decreto Divino, quod decretum est aliqua causa remota actuum, saltem bonorum; adeoque illud complexum etiam est causa. Hinc futura ideo sunt; quia à DEO sciente approbantur, vel decernuntur: non autem ideo pro priori decernuntur; quia sunt; & in hoc saltem complexo, tanquam in aliquo priori, possunt videri absolute futura: qua ratione aliquando melius videtur salvari, quomodo scientia, quæ præscientia dici possit, sit causa futurorum. Sed huius solutionis intelligentia clara supponit multa infra exponenda. Interim sufficit responsio prior, juxta quam scientia simplicis intelligentiæ, sicut potest dici scientia visionis ex num. 359. ita potest etiam dici aliquando præscientia, seu scientia prævia.

Ad 1. conf. om. maj. dist. min. scientia simplicis intelligentiæ non videt futura sub ratione futurorum, conc. mi. sub ratione possibilium, neg. mi. & conf. ad prob. neg. ant. aliam definitionem dedimus num. 283. Angelicus autem plus non dicit, quàm quod purè possibilis non sint objectum scientiæ visionis strictè talis: non autem, quod existentia, vel futura omnino non sint objectum simplicis intelligentiæ, ne quidem, si considerentur ut possibilis. Ad 2. conf. neg. conf. S. Doctor ibi tantum vult, dari connexionem inter ista duo, quod scilicet actus absolute futuri sint præciti, & prædestinati; nam intentum ejus est probare, actus illos, præsertim primum & initialem fidei, & ultimum, seu completivum perseverantiæ, debere prædestinari, & vi prædestinationis gratuitæ à DEO tanquam sua dona prævideri: unde ait, quod, si actus illi non sint ita prædestinati, etiam non præsciantur: quod verum est, in hac præsertim providentia, in qua nullus actus bonus absolute elicitur, qui non prius sit prædefinitus, seu prædestinatus: consequenter etiam nullus ante prædestinationem eliciendus prævidetur. Ex hoc autem non sequitur, quod, quando actus prædestinatus est, tantum in prædestinatione videri possit, & non alio modo, seu etiam in seipso; quia & in seipso, & simul etiam in prædestinatione videri potest.

365. Dices 5. S. Gregorius lib. 20. moral. c. 23. ait. Nam & quæque sunt, non ab æternitate ejus ideo videntur; quia sunt: sed ideo sunt, quia videntur. & lib. 32. cap. 6. Non existentia videndo creat: existentia videndo continet. Resp. S. Gregorium hos textus prorsus incidenter ponere. Primo loco ejus intentum est probare, nihil respectu DEI esse præteritum, aut futurum, sed omnia esse præsentia; hinc rectè Vasquez tom. 1. disp. 68. c. 6. num. 43. respondet, S. Pontificem non negasse, ideo futura à DEO cognosci; quia futura sunt, sed negasse, ideo cognosci; quia præsentia sunt; cum physicè ab æterno non sint. Neque dicit S. Greg. ideo futura esse; quia cognoscuntur: sed ideo esse præsentia: quare loquitur de præsentia intentionali, cujus causa formalis est cognitio DEI; ideo enim sunt res intentionaliter præsentis; quia cognoscuntur.

Nec objicias, juxta nos S. Doctorem primum

sumere illud sunt pro physicè existunt: & secundo pro intentionaliter existunt; nam nisi secundo loco ita accipiatur, planè fallum est, creata esse ab æternitate; quia nihil est physicè ab æternitate: primo autem loco debet intelligi esse physicum, vel objectivum; aliàs etiam illud, quæque sunt, deberet intelligi intentionaliter, quod videtur non esse ad mentem S. Patris. Adde, nemini debere videri ineptam hanc transitionem ab uno statu ad alium; cum in comparatione æternitatis cum temporalibus sæpe similes explicationes fieri soleant, vel debeant.

Altero loco agit S. Pater de eo, quomodo DEUS recordari possit, cum respectu ipsius nihil sit præteritum, nihil abiens: sed omnia ipsi semper præsto sint: & subjungit textum objectum sine ulla alia probatione, vel explicatione, qui tamen non potest accipi literaliter; nam videndo non creat DEUS, cum dudum ante creationem omnia videat: sed nec propriè ea continet videndo, nisi intentionaliter: quare metaphoricè iterum exponi potest de existentia intentionali, quatenus rebus, physicè non existentibus, confert visione, tanquam creatione metaphorica, esse intentionale: existentia autem, quæ continentur physicè ab immensitate, vel omnipotentia, per visionem continentur intentionaliter. Hic sensus videtur etiam posse colligi ex aliis verbis ibidem positis: *Omne quod est, per hoc illi præsto est, quod in ipso est*: nihil enim creatum existit in DEO formaliter: sed tantum, vel eminenter ratione omnipotentia, de qua S. Gregorius non loquitur, vel intentionaliter ratione scientiæ.

ARTICULUS V.

Solvuntur Objectiones contra secundam conclusionem.

366. **O**B. 1. Aristoteles 1. per h. c. 6. & S. Thomas in eundè lect. 13. docent, neutram propositionem ex contradiatoriis de futuris contingentibus habere determinatam veritatem: ergo DEUS non potest futura contingentia cognoscere in se ipsis. Resp. dist. ant. docent, neutram habere determinatam veritatem in causis, conc. ant. in seipsis, subdist. per statum, & ad quare, seu concretivè existentem, conc. ant. per ampliationem, vel denominativè existentem, neg. ant. & conf. Textum Aristotelis totum quantum refert S. Thomas lect. citata §. sed quod non potest, quem pro more satis obscurum ibidem exponit, atque ait, aliquid esse verum hoc modo, quo est: & addit, futurum non esse: ex quo infert, illud nec verum esse: quod tantum intelligi potest sic, ut non habeat veritatem actu existentem, & quidem adæquatè sumptam; nam inadæquatè, seu denominativè sumpta veritas, quæ consistit in ipsa propositione nunc existente, actu de præsentia datur: & neque nos dicimus, in hoc sensu propositiones de futuro habere determinatam veritatem adæquatè per statum, sed solum secundum partem, scilicet secundum cognitionem; nam secundum alteram partem, scilicet secundum objectum habent eam tantum per ampliationem. Sic Aristotelem expo-

ponunt etiam Capreolus, dictus Parer Thomistarum, cum aliis gravissimis viris apud Martinez *controver.* 3. disp. 3. sec. 4.

367. Affert deinde S. Thomas aliam existentiam futurorum de presenti, scilicet existentiam in suis causis: & quia hæc existentia in causis contingentibus non est determinata; insuper etiam (ut paulò antè dictum ex S. Thoma) aliquid est verum eo modo, quo existit, hinc futura, adeoque etiam propositiones de illis, non habent determinatam veritatem in causis. Sed & hoc concedimus; quia plùs non significat, quàm causas, in se præcisè, & quantum ad naturam suam spectatas, non esse determinatas, sed indifferentes ad effectum, adeò, ut inspiciendo præcisè ipsas, non possit in iis videri effectus. Si velles dicere, etiam has propositiones: *Causa producet effectum: Causa non producet effectum:* esse contradictorias, adeoque unam determinatè esse veram. Resp. hanc determinationem non provenire ex sola natura causæ, quæ ad neutrum ex his determinata per se est; sed aliunde, sive ab extrinseco, sive ab intrinseco determinatur: quod non impedit, quo minùs causa in se, & ex se sit indeterminata. Nota, has propositiones non dicere solas causas, sed etiam consignificare ipsos effectus: & habere eundem sensum, ac si positivè ita ponerentur: *Effectus producet à causa: effectus non producet à causa:* unde determinatio ad veritatem non est à causa, sed ab effectu, qui in seipso videtur, ut per causam ex natura sua indifferentem producendus.

368. Dices. Si hæc propositiones sunt determinatè veræ, non sunt contingentè veræ: hoc est contra nos: ergo. prob. ma. Non sunt indifferentè veræ: ergo nec contingentè. Resp. dist. maj. si hæc propositiones sunt determinatè veræ determinatione, seu necessitate antecedenti, conc. ma. si tantùm determinatione, seu necessitate consequenti. neg. maj. & dist. sic min. neg. conf. ad prob. dist. eodem modo ant. non sunt indifferentè veræ indifferentia antecedenti. neg. ant. consequenti. conc. ant. & neg. conf. Necessitas aut determinatio antecedens, non autem consequens, opponitur contingentia ex num. 341. determinatio autem antecedens est determinatio in causa necessaria, quæ non datur circa futura contingentia. determinatio consequens est determinatio in seipso, sive ex suppositione rei ipsius, qua posita non potest res simul non esse. Unde res dicitur determinatè existere per actualem suam existentiam: & contingens, seu indifferens esse per compossibilitatem cum existentia, vel non existentia ratione causarum indifferentium.

Si quæras, per quid causa indifferens ad agendum fiat determinata. Resp. formaliter fieri per ipsum effectum, seu actionem productivam; hæc enim est forma determinatè denominans agentem: efficienter autem, seu in genere physico fieri determinatam, vel à natura sua, aut à principio necessitante: vel, si sit agens liberum, à se ipso, per suam virtutem electivam se determinante.

369. Ob. 2. Si propositiones de futuro contingentè essent determinatè veræ, vel falsæ, ideo essent; quia contradictoria non possunt simul esse veræ, vel falsæ: hæc ratio nihil probat: ergo. prob. min. Contradictio non magis

determinat ad veritatem unius partis, quàm alterius: sed tantùm indeterminatè, & confusè ad alterutram: ergo hæc ratio nihil probat. Resp. dist. maj. ideo, tanquam ob rationem adæquatam, neg. maj. tanquam ob rationem inadæquatam, conc. maj. & dist. min. hæc ratio sola nihil probat. conc. min. adjuncta alia ratione. neg. min. & conf. ad prob. min. conc. ant. neg. conf. Ex vi contradictionis tantùm inferimus, aliquam propositionem debere esse veram: dein addimus, in statu reali non posse dari suspensionem utriusque, adeoque aliquam debere esse determinatè veram, seu futuram, quam, licet nos sæpe non cognoscamus, DEUS tamen cognoscit.

Dices 1. Hæc propositio: *Neceste est, alteram ex contradictoriis de futuris contingentibus esse veram:* vera est, quamvis veritas in neutram determinatè cadat: ergo etiam hæc propositio: *Aliqua ex illis contradictoriis est determinatè vera:* vera esse potest, quamvis in neutram veritas determinatè cadat. Resp. retorquendo argumentum in propositionibus de presenti: *Neceste est Petrum nunc sedere, vel non sedere. & Petrus nunc sedet: Petrus nunc non sedet.* In forma neg. conf. & paritatem. Summulistæ nōrunt, propositionem primam esse in suppositione confusa; quia significatur necessitas, cui possunt subvenire plures causæ: alteram verò esse in suppositione disjunctiva, in qua debet prædicatum de aliquo determinato verificari.

370. Dices 2. Ergo una propositio est necessariò vera: hoc non potest admitti: ergo. prob. illatum ex Goneto *disp. 4. de scientia DEI art. 4. §. 4. num. 120.* Quod futurum est ex vi oppositionis contradictoriæ, est necessariò futurum; quia hæc oppositio est causa necessaria: sed una propositio esset futura vera ex vi dictæ oppositionis: ergo. Resp. neg. illatum, ad prob. dist. maj. quod est determinatè futurum propter illam oppositionem, tanquam rationem adæquatam, conc. maj. quod est tantùm indeterminatè futurum propter illam oppositionem, tanquam rationem inadæquatam. neg. maj. & dist. sic min. neg. conf. ratio responsionis habetur ex num. 369. Neceste est quidem, unam determinatè esse veram: sed unam præ alia veram esse, est tantùm contingens.

Dices 3. Antecedenter ad decretum DEI jam datur necessitas, ut non utraque ex contradictoriis sit falsa: ergo debet una esse vera antecedenter ad decretum DEI: hoc est contra dicta num. 351. Resp. retorqueo argum. in propositionibus de presenti: *Petrus sedet nunc; Petrus non sedet nunc:* quæ sunt contradictoriæ eodem modo ante decretum DEI: intellige prioritate præcisiva, seu præscindendo à decreto. In forma dist. conf. una indeterminatè, & confusè sumpta. conc. conf. determinatè sumpta. neg. conf.

371. Dices 4. Etiam ante decretum DEI non potest aliquid indeterminatum dari à parte rei. Resp. ante decretum DEI non potest quidquam ex contingentibus à parte rei existere, aut futurum esse. Hinc ex duabus propositionibus contradictoriis de contingentè futuro nulla est contingentè vera. Si ulterius urgeas, non posse utramque, vel neutram esse veram. Resp. antecedenter ad decretum veram esse propositionem negativam, non tamen contingentè, sed necessariò; quia necessarium est, ut antecedenter ad decre-

decretum DEI Petrus non sedeat, & Antichristus non sit peccaturus. Hinc etiam ista propositio: *Antecedenter ad decretum DEI Antichristus non peccabit contingenter*: est necessariò vera: & negatur in ea non tantum peccatum, verum etiam contingentia. Sed neque admittitur, quod in quocunque signo rationis aliqua ex contradictoriis sit determinatè contingenter vera.

Hoc tamen verum est, quod antecedenter ad decretum DEI detur necessitas, ut pro signo posteriori una ex duabus contradictoriis sit determinatè contingenter vera: at pari ratione datur etiam necessitas, ut DEUS ponat aliquod decretum, sive decernens, sive permittens existentiam objecti affirmati, vel eam excludens: nisi tamen velis, posse aliquid excludi à DEO per puram omissionem liberam, de quo hic non disputo; si enim hoc fieri possit, tunc antecedenter ad exercitium positivum libertatis Divinæ, attamen post exercitium negativum, posset aliquid absolute esse non futurum, & consequenter etiam aliqua ex contradictoriis, scilicet negativa, esse contingenter vera: nihil tamen posset post puram omissionem esse futurum; quia non potest dari libertas creata, nisi DEUS eam positivè velit producere; cum omnipotentia Divina non producat effectus DEO liberos, nisi à volitione DEI determinetur. Posito autem decreto, una ex contradictoriis est vera, altera falsa pro quolibet instanti reali; quia sicut pro nullo instanti reali potest dari suspensio omnis exercitii liberi Divini, ut DEUS neque velit, neque permittat, neque impediatur effectum: sic etiam pro nullo instanti reali potest dari status indeterminationis effectus. Unde etiam, quando dicitur: *antecedenter ad decretum*, non intelligitur status realis in aliquo tempore, sed tantum status præcisivus, in quo res antecedenter consideratur in statu possibilitatis, & indifferentiæ ad existendum, vel non existendum: & nondum consideratur ut habens pro suo tempore causas, à quibus producatur, & per quas extrinsecè, atque causaliter futura sit, de qua re fusè agit Martinez de DEO scientie *controv. 2. disp. 2. sec. 2.*

Dices 5. Ex hoc sequitur, quod determinatio ad veritatem propositionis ultimò stet in decreto DEI. Resp. dist. illat. quod stet determinatio formalis, neg. determinatio causalis, subdist. in propositionibus affirmantibus aliquid de effectibus causarum necessariorum. om. affirmantibus aliquid de effectibus causarum liberarum. neg. illat. Determinatio formalis stat in ipso effectum, vel ejus negatione. Determinatio causalis in causis necessariis potest transmitti, quod ultimò reducat in DEUM, vel ejus decretum: at non in causis liberis; nam vel supponitur dari decretum indifferens: & hoc non trahit post se effectum, quamvis iste decretum præsupponat; adeoque decretum est causa indifferens, quæ non determinat: vel supponitur decretum connexum cum effectum, & hoc est impeditibile, jamque supponit saltem ut objectivè existentem, & à scientia media prævisam determinationem creaturæ, cui DEUS potestatem eligendi reliquit. Unde in decreto indifferenti solo non potest infallibiliter videri effectus futurus: in decreto autem connexo potest quidem videri: sed jam prius debuit videri in determinatione creaturæ, ut objectivè existente.

372. Ob. 3. Quælibet propositio de futuro contingente nunc est indifferens, ut sit vera, vel falsa: ergo nulla jam nunc est determinatè vera. prob. ant. Si nunc non datur ablativum indifferentiæ; tunc propositio est indifferens: sed hoc nunc non datur: ergo, prob. min. Ablativum indifferentiæ est ipsum objectum futurum, vel ejus futuritio: sed neutrum nunc datur: ergo. Resp. dist. ant. est indifferens indifferentiâ intrinsecâ, conc. ant. indifferentiâ extrinsecâ, neg. ant. & cons. ad prob. dist. maj. si non datur nunc ablativum per statum, & quidditivè, neg. maj. si neque datur per ampliationem, vel alienationem, aut denominativè, conc. maj. & dist. sic min. neg. cons. ad prob. min. conc. maj. dist. min. ut suprâ. & neg. cons. Indifferentia intrinseca propositionis stat in hoc, quod propositio sit talis naturæ, ut ipsa ex se non exigat potius dari, quam non dari objectum: sicut murus ex sua natura non exigit, esse potius albus, quam ruber: & hæc indifferentia, nec debet, nec potest tolli, manente propositione; quia est huic identificata: sed debet, & potest determinari, sicut murus per aliquem colorem.

Indifferentia extrinseca præter intrinsecam dicit insuper præcisionem ab eo, an objectum ita se habeat, prout affirmatur, an non: & hæc indifferentia tollitur (prout semper tollitur totum ablata parte) per hoc, quod objectum se ita habeat, prout affirmatur. Sic in propositione: *Petrus cras peccabit*: si ea vera est, ejus indifferentia extrinseca tollitur, & intrinseca determinatur per hoc, quod peccatum sit futurum, sive per futuritionem peccati, quæ jam datur nunc per ampliationem, quamvis nondum detur quidditivè, seu tota per statum; nam denominativè datur nunc eatenus, quatenus nunc datur negatio, sive non existentia peccati; quæ tamen, an propriè dici possit dari per statum, cum realiter nihil sit, quæstio de nomine fieri potest, de qua vide *num. 347.*

373. Dices 1. Non potest propositio determinari nunc per aliquid non existens nunc. Resp. dist. illat. Si non existat neque denominativè, om. si non existat quidditivè, neg. illat. Futuritio autem jam existit denominativè: non autem debet quidditivè existere; quia hæc ipsa propositio exigit, ut non existat quidditivè; non enim amplius esset futurum, si jam daretur actu existentia peccati.

Dices 2. Juxta nos hæc veritas: *Petrus cras peccabit*: est essentialiter connexa cum peccato: sed nihil datur hodie essentialiter connexum cum peccato cras futuro: ergo hæc veritas non datur hodie. Resp. dist. maj. hæc veritas, quidditivè sumpta, est essentialiter connexa, conc. maj. denominativè sumpta, neg. maj. & omiff. min. quæ posset distingui per statum, & ampliationem, dist. cons. ergo non datur hodie denominativè accepta, neg. cons. quidditivè accepta, om. cons. Hodie datur negatio peccati; quæ est veritas denominativè accepta, licet non detur, saltem per statum, existentia peccati, quæ est altera pars hujus veritatis quidditivè accepta. Negatio autem non habet essentialem connexionem cum peccato cras futuro. Peccatum autem ipsum habet essentialem, vel connexionem, vel potius identitatem secum ipso; quare non veritas denominativè accepta, sed quidditivè tantum accepta

cepta habet essentiali connexionem, vel melius loquendo, identitatem cum peccato.

374. Ob. 4. S. Thomas asserit, DEUM videre futura ut existentia in aeternitate sua: ergo non videt etiam ea in seipsis. ant. prob. ex S. Doctore 1. part. quest. 14. art. 13. in corp. dicente: *Licet contingentia fiant in actu successive, non tamen DEUS successive cognoscit contingentia, prout sunt in suo esse, sicut nos, sed simul; quia sua cognitio mensuratur aeternitate, sicut etiam suum esse; aeternitas autem tota simul existens ambit totum tempus, ut supra dictum est. Unde omnia, quae sunt in tempore, sunt DEO ab aeterno praesentia, non solum ea ratione, qua habet rationes rerum apud se praesentes, ut quidam dicunt, sed quia ejus intuitus fertur ab aeterno super omnia, prout sunt in sua praesentialitate.* Hic est famosus ille textus Angelici, quem Gonetius quidem ait, esse clarissimum: Capreolus autem nullam audet expositionem firmiter adstruere: Cajetanus ait, esse adeo obscurum, ut alios ante se, & seipsum per 15. annos ejus sensus latuerit. Sylvester ait, Thomistas pati maximas anxietates &c. vide Martinez *controv. 3. disp. 8. sect. 1.*

Resp. 1. neg. conf. nam, etsi DEUS futura videret hoc modo, tamen posset simul videre alio, sive in seipsis. dein dist. ant. asserit, DEUM videre futura in aeternitate, tanquam in medio. neg. ant. in aeternitate, tanquam faciente futura praesentia, quae dein videntur in seipsis. conc. ant. & neg. conf. In aeternitate possunt forte videri possibilia, non tamen absolute futura; quia cum his aeternitas nullo modo connexa est, sed sine omnibus posset aeternum dari. Unde S. Thomas non vult, futura videri in aeternitate, tanquam in aliquo medio: sed ad summum vult, videri futura in seipsis, ut DEO in aeternitate praesentia: qualem autem praesentiam S. Doctor intelligat, necdum fat liquet.

375. Cajetanus hunc textum exponit contra antiquiores Thomistas. Asserit autem, & cum ipso plures recentiores Thomistae, creaturas ab aeterno jam physice aeternitati DEI coexistere, & ut ita coexistentes cognosci à DEO. Non autem vult, creaturas existere ab aeterno physice in sua mensura, seu duratione (hoc enim esset contra fidem) sed ait, existere in aliena mensura, scilicet aeternitatis Divinae: qua ratione denominatio existentis esset à forma extrinseca, scilicet ab extrinseca aeternitate Divina: ferè sicut denominatio cogniti, vel visi, est ab extrinseca cognitione, vel visione alterius, cognoscentis, vel videntis. Sed in primis denominatio existentis non potest esse extrinseca: cum essentia, & existentia sint idem; 2. dō DEI immensitas non potest creaturam denominare ubique existentem: ergo neque aeternitas DEI semper existentem; quia est omnimoda paritas. Dein

Hac sententia vel tantum asserit, creaturas coexistere toti aeternitati indivisibili, sed inadæquate, ut diximus *num. 153.* hoc est, pro ea temporis differentia, pro qua existunt: & sic non existunt proprie physice ab aeterno, nisi objective: vel asserit, quod creatura, e. g. Antichristus, non tantum pro ea temporis differentia, pro qua existet, sed etiam nunc, hodie, heri, cras &c. physice coexistat aeternitati: & est imperceptibile, quomodo physice coexistat, quando non existit

R. P. Ant. Mayr Theol. Tom. I.

physice: quod tamen dici deberet: ergo S. Thomas illo dicto suo non voluit adstruere praesentiam strictè physicam, sed tantum objectivam, uti nostri communiter explicant. vide Martinez *controv. 3. disp. 8. praesertim sect. 4.*

376. Dices 1. Si Angelicus intelligeret tantum praesentiam objectivam, ejus argumentatio esset hæc: DEUS futura ab aeterno videt; quia ea ab aeterno videt: quod esset frivolum. Resp. neg. illatum: ad summum sequeretur, quod esset ista: DEUS futura videt ab aeterno; quia omnia ab aeterno respectu ipsius sunt cognoscibilia, & etiam ejus cognitio est ab aeterno; neque enim praesentia, vel existentia objectiva, & intentionalis sunt idem: posterior quidem est cognitio rei: sed prior est cognoscibilitas rei, sive ipsa res, quae jam datur ab aeterno per ampliationem. In ista autem argumentatione nihil est frivolum: optime verò dicitur, argumentationem S. Thomae esse illam, quam insinuat verbis citatis *num. 354.* scilicet: DEUS est aeternus: ergo aliquando illi creatura est praesens: ergo tunc eam videt tanquam praesentem: atqui, si semel eam videt praesentem, semper, adeoque ab aeterno, videt praesentem, sed pro sua temporis differentia.

Dices 2. S. Doctor ait, DEUM videre futura, non tantum; quia habet rationes rerum: sed quia ejus intuitus fertur ab aeterno super omnia: ergo videt non tantum ut praesentia objective in rationibus, aut ideis suis. Resp. Praesentia objectiva est varia pro varietate cognoscibilitatis rerum. In ideis, vel rationibus, à S. Doctore hic significatis, res sunt cognoscibiles per scientiam simplicis intelligentiae ut factibiles: in seipsis sunt cognoscibiles per scientiam visionis ut existentes pro sua temporis differentia. Adstruit igitur S. Doctor in DEO utramque scientiam de futuris ab aeterno ob duplicem eorum praesentiam objectivam, non verò strictè physicam.

Dices 3. DEUS videt ab aeterno futura intuitivè: ergo debent physice esse praesentia. Resp. dist. conf. aliquando. conc. conf. ab aeterno, & semper. neg. conf. Cognitio intuitiva ex Martinez *de DEO sciente disp. 8. sec. 3.* est illa, quae terminatur immediate ab ipso objecto, ut existente in sua temporis differentia, sive, per quam cognoscimus immediate in se objectum, quod aliquando extitit: sic, ut habet idem auctor, cognoscimus etiam intuitivè praeterita, si de ipsis habemus species immediatas, & non tantum abstractivas: non autem requiritur, ut objectum etiam tunc existat, quando intuitivè cognoscitur; hoc enim gratis requireretur. Idem dicit Arriaga *de DEO disp. 20. sec. 2. n. 13.* & hoc teste communiter omnes.

377. Ingeniosus Recentior in manuscriptis explicaturus praesentiam creaturarum in aeternitate DEI, asserit in primis auctoritatem Patrum dicentium, DEO ab aeterno omnia esse praesentia, ut S. Augustini *lib. 15. de Trinit. cap. 7.* ubi ait: *Novit DEUS omnia, ita, ut nec ea, quae dicuntur praeterita, ibi praetereant, nec ea, quae dicuntur futura, quasi desint, expectentur, ut veniant, sed & praeterita, & futura cum praesentibus sint cuncta praesentia.* item S. Gregorii cit. *num. 365.* Hac auctoritate supposita, ea posse dici, ait, realiter praesentia, quae cognoscuntur intuitiva cognitione: ad quam praeter ea, quae nos *num. antec.* requi-

requisivimus, requirit insuper, ut cognitio coexistat ipsi rei, pro sua temporis differentia existenti. Probat autem hoc suum assumptum autoritate Angelici, & paritate ab eodem adducta 1. parte quest. 8. art. 3. in corp. ubi sic habet. *Per praesentiam verò suam dicitur aliquid esse in omnibus, quae in prospectu ipsius sunt: sicut omnia, quae sunt in aliqua domo, dicuntur esse praesentia alicui, qui tamen non est secundum substantiam suam in qualibet parte domus;* unde ait hic auctor, modò aliquid intuitivè videatur, etsi distet loco, jam dici realiter praesens: ex quo inferit, dici posse physicè praesens, quod intuitivè videtur, etsi distet tempore. Quam tamen ipsam praesentiam vult, formaliter non stare in ipsa cognitione, vel visione intuitiva: sed potius in objecti aptitudine ad terminandam talem cognitionem, vel in tali ejus cognoscibilitate.

378. Si objiciatur, hac ratione tamen adhuc aliquid respectu DEI reverà futurum (nam non admittit, creaturas physicè DEO in istius aeternitate coexistere) reponit, nihil esse strictissime futurum, seu in eo sensu, in quo id SS. PP. sumunt: ait enim, ad strictissime futurum requiri durationes adaequatè diversas, ut scilicet duratio rei futura nullatenus coexistat durationi rei, per quam hæc denominatur prior: at hoc non contingit respectu DEI; cum omnis creata duratio coexistat aeternitati Divinæ, quæ tamen DEUM denominat priorem: sicut, ait, etiam ad distantiam requiruntur duæ ubicationes adaequatè diversæ; nam creatura non distat à DEO, nec pes ab anima, licet DEUS sit, ubi creatura non est, & anima, ubi pes non est. Si ulterius objiciatur, hac ratione etiam res existentes Ingolfstadii esse DEO realiter praesentes Romæ, cum etiam ibi DEUS eas intuitivè videat, concedit author sequentiam: & sanè respectu DEI aliquid longè minus est distantia Ingolfstadii, & Romæ, quam respectu ejus, qui in domo existit, distantia unius, vel alterius passus.

Id solum adhuc difficultatem habet, quòd admitti debeat, etiam Angelo posse aliquid futurum, & nondum existens, praesens esse realiter; cum possit habere, imò probabilius habeat, cognitiones intuitivas plurium possibilium, & futurorum. Resp. hic Author, cognitionem Angelicam, cum minimam durationem habeat, non durare, usque dum futurum existat, adeoque nunquam rei futurae coexistere, uri tamen coexistit cognitio DEI aeterna: sed gratis supponitur ista duratio minima, & non video, cur saltem non possit cognitio Angelica, sive dein duratione divisibili, sive indivisibili, durare aliquandiu, donec futurum existat; unde videtur, negari non posse, quòd hæc realis praesentia etiam respectu Angeli, vel absolute etiam respectu alterius creaturae, possit dari: quod tandem etiam hic author transmittit. Multum hæc opinio habet de modo loquendi, & quia videtur bene exponere dicta SS. PP. ei me non oppono: manet tamen semper verissimum, quòd DEUS, etiam stante hac qualicumque reali praesentia, videat futura in se ipsis; cum hæc ipsa praesentia stet in eorum cognoscibilitate in seipsis, quæ determinat ad cognitionem intuitivam futurorum in seipsis: unde conclusioni nostræ minimè opponitur.

379. Tandem ad solvenda alia argumenta,

quæ afferri solent pro physica praesentia rerum in aeternitate: Nota 1. modò. aeternitatem non definiri, nec etiam formaliter esse, possessionem temporis extrinseci, sed vitæ interminabilis. 2. dō. aeternitatem neque esse mensuram temporis, nisi in actu 1. vel ex suppositione, quòd tempus existat; hinc, licet ab aeterno non mensuraverit actū creaturas, non fuisse defectum ex parte ipsius, sed ex parte creaturarum: sicut scilicet ulna non est in se imperfecta, si non mensuret pannum nondum existentem. 3. non quidem posse aliquid coexistere toti alicui aeternitati successivæ, & divisibili, quin existat aeternum, posse tamen coexistere aeternitati indivisibili, quin sit aeternum; nam in priori casu, si res non esset aeterna, non coexistere omnibus partibus aeternitatis: in 2. dō. autem, cum aeternitas non habeat partes, potest coexistere toti, sed inadæquate. vide num. 153.

QUESTIO IV.

De Scientia Media.

ARTICULUS I.

An DEUS videat contingentia conditionatè futura.

380. **N**otandum 1. veritatem conditionatam tria dicere, scilicet conditionem, conditionatum, & habitudinem unius ad alterum. Si conditio est necessaria, vel, quamvis in se contingens sit, tamen praefert habitudinem necessariam cum conditionato, hoc est, si datur necessaria connexio inter conditionem, & conditionatum, tunc propositio est necessaria, spectatque ad scientiam simplicis intelligentiæ, non ad mediam, e. g. in hoc actu: *Si DEUS efficaciter decrevit mundum condere, iste producetur*: nam, quia conditionatè futurum est tantum futurum secundum quid, non autem simpliciter futurum (quis enim dicat, alterum mundum simpliciter futurum? quamvis sub aliqua conditione futurus esset, si scilicet DEUS absolute vellet) reduci suo modo potest ad possibilia. Quòd si hoc concedere nullo modo velis; dicam, scientiam simplicis intelligentiæ esse illam, quæ cognoscit omnes veritates necessarias conditionatas. Si autem habitudo conditionis ad conditionatum non est necessaria, sed contingens, tamen etiam conduens, vel utilis ad conditionatum inferendum; tunc propositio est contingens, spectatque, ut infra dicemus, ad scientiam mediam, e. g. hic actus: *Si Petrus his sociis malis se junget, pervertetur*.

381. Aliquando autem conditio non conducit: sed est prorsus disparata. e. g. *Si Petrus saltat, Turca dormit*. tunc, ut rectè observat Eximius opusc. de scientia conditionata lib. 2. cap. 6. ad 2. melius pro particula si poneretur particula quando; quia hoc casu non datur ulla connexio causalis, sed tantum concomitantia aliqua temporis. Et hæc veritates non spectant ad scientiam mediam; sed vel ad scientiam visionis, quatenus affirmant aliquid existens, e. g. decretum, aut aliud quid: vel spectant ad scientiam simplicis intelligentiæ.

gentiæ, si affirmant aliquid possibile, sicut sci-
licet propositiones absolutæ. Aliquando verò
propositiones prima specie videntur aliquid sub
conditione contingenti, vel etiam disparata af-
firmare, & tamen conditio est necessaria; quia
involvitur decretum DEI efficax, volentis aliquid
sub certa conditione facere, vel non. sic se habet
illa promissio DEI ad Abraham *Gen. 18. v. 28.*
quòd velit parcere Sodomitis, si decem probi in
ea urbe inventi fuerint, dicens: *Non delebo pro-
pter decem.* & illa propositio Christi Domini *Joan.*
16. v. 7. *Si enim non abiero, Paraclitus non veniet
ad vos;* quæ propositio facit hunc sensum: DE-
US absolutè decrevit, ut, si ego non abiero,
Paraclitus non veniat. item illa *4. Reg. 13. v. 19.*
Elisæi ad Joas Regem Israël: *Si percussisses sagittâ
quinquies, aut sexties, sive septies &c. percussisses
Syriam usque ad consumptionem:* quæ conditio, ex
se disparata, facta est necessaria ob decretum DEI,
volentis sub ea conditione Syros delere. Et hæ
veritates, quatenus dicunt decretum DEI exis-
tens, spectant ad scientiam visionis: in quantum
autem dicunt aliquid conditionale sub conditione
necessaria decreti efficacis, spectant ad scientiam
simplicis intelligentiæ, ut explicatum *num. preced.*
Aliquando autem conditiones videntur disparatæ,
& reipsa non sunt: e. g. *si gallus cantabit, S. Pe-
trus flebit;* quia non nudus cantus Galli est con-
ditio, sed subintelligitur cantus Galli, ut revo-
cans in memoriam prædictionem Christi de trina
negatione, & auxilium DEI &c. quæ est con-
ditio utique conducens: de qua re vide *Ulloam
tom. 1. de DEO disp. 3. num. 167.*

382. Notandum 2do objectum scientiæ
conditionalis esse tam conditionem, sub qua ali-
quid affirmatur, aut negatur, quam condi-
tionatum, quod affirmatur, vel negatur. Quam-
vis autem scientia conditionalis aliquid affirmet,
vel neget sub aliqua conditione, tamen non ne-
gat, vel affirmat ipsam conditionem; aliàs enim
purificaretur conditio, essetque scientia non con-
ditionalis, sed absoluta. Hinc ad veritatem istius
scientiæ, vel propositionis conditionalis non re-
quiritur existentia conditionis: imò potest pro-
positio talis esse vera, etiam si conditio sit impos-
sibilis: ita S. Thomas 1. parte *quæst. 25. art. 3. ad
2. ajens: Nihil enim prohibet, conditionalem esse ve-
ram, cujus antecedens, & consequens est impos-
sibile, sicut si dicatur: si homo est asinus, habet
quatuor pedes.* Addendum, quòd, sicut DEUS
per scientiam simplicis intelligentiæ cognoscit
etiam existentia, sed sub ratione possibilem, ut
dictum *num. 364.* ita etiam per scientiam condi-
tionatam cognoscat actû futura, vel existentia,
sed tantum sub ratione conditionatè futurorum.
Certè debet priùs videre actû nostros liberos
conditionatè futuros, etiam illos, qui absolutè futu-
ri sunt, ut infra fusè dicitur. Insuper per hanc sci-
entiam videt etiam illa, quæ absolutè nunquam
sunt futura: futura tamen fuissent, si conditio
posita fuisset. His notatis

383. Dico. DEUS certò, & infallibiliter
cognoscit omnia contingentia conditionatè futu-
ra. ita defacto Theologi omnes, quidquid olim
aliqui visi sint sentire, de quo videri potest *Gor-
maz de DEO num. 549.* & *Hennao de scient. med.
historicè propugnata eventilatione 2. num. 75.* Pro-
batur 1. In sacris Scripturis pluribus locis DEUS re-

velavit contingentia conditionatè futura, quæ
nunquam absolutè facta sunt: ergo debuit illa
præscire. *ant. prob. 1. Reg. 23. v. 11.* David
confutavit Dominum, an, si ipse maneret in urbe
Ceila, Saul esset descensurus ad eum capiendum:
item: an cives essent eum tradituri in manus Saulis:
& respondit Dominus, Saulem descensurum, &
cives Davidem tradituros; quare David fugit:
quo audito, Saul non amplius descendit, nec cives
Davidem tradiderunt: ergo revelavit DEUS duo
tantum conditionatè, non autem absolutè futura.

Similiter Christus Dominus *Math. 11. v. 21.*
revelavit, Tyrios, & Sydonios poenitentiam fu-
isse acturos, si signa, & prodigia apud eos facta
fuissent, quæ facta sunt in Corozaim, & Beth-
saida: quæ tamen signa apud eos absolutè fa-
cienda non erant: nec poenitentia eorum fuit
absolutè futura. Rursus *Sap. 4. v. 11.* de iusto
dicitur: *Raptus est, ne malitia mutaret intellectum
ejus:* ergo DEUS prævidit, hunc iustum fuisse
peccaturum, si non abriperetur: quod tamen
peccatum impeditum fuit per celerem raptum.
Plura vide apud Hennao in *scientia media Theo-
logicè propugnata sect. 2. § 5. § sequent. SS.*
PP. quoque eandem scientiam passim adstruunt,
quorum textus aliquos infra dabimus.

384. Prob. conclusio 2. iisdem rationi-
bus, quibus probavimus, DEUM cognoscere
absolutè futura *num. 355.* scilicet, quòd una ex
contradictoriis propositionibus, etiam conditio-
natis, debeat esse determinatè vera: item
num. 353. quòd DEUS aliàs non esset perfectis-
simus gubernator; quia nisi cognosceret con-
tingentia conditionatè futura, non posset dispo-
nere de ulla re, nisi cæco, vel certè cæcuti-
ente modo, sicut homines, qui ex carentia hu-
jus scientiæ sæpe impingunt, & in suis conjectu-
ris sæpe falluntur: quod præsertim DEO acci-
deret circa actû nostros liberos, quos salva li-
bertate non potest antecedenter ad scientiam con-
ditionatam prædefinire. Prob. rursus ex univer-
salissima praxi priorum, & Ecclesiæ, quorum
preces sæpissimè fiunt sub hac conditione: *Si DE-
US scit, hoc, vel illud profuturum animæ salutis:* ergo
supponitur, DEUM habere scientiam conditiona-
tam de utilitate, vel damno animæ, etiam tan-
tum conditionatè futuro; si enim DEUS ali-
quando post constantes preces rem petitam ta-
men negat, censent fideles, DEUM præscivisse,
eam futuram fuisse noxiam animæ, & ideo mi-
sericorditer negasse.

385. Dices, DEUM habere quidem scien-
tiam conditionalem de iis, quæ revelavit in sacris
Scripturis, non verò de aliis. Contra est: Sicut ex
revelatis aliquibus, comparativè paucis, absolutè
futuris inferitur, DEUM omnia absolutè futura
nòsse: ita inferri debet ex revelatis conditionatis,
eum etiam nòsse omnia conditionatè futura.
Dein rationes probant omnimodam de omnibus
præscientiam, quam etiam SS. PP. clarè docent,
præsertim S. Augustinus, qui *tract. 73. in Joan.* sic
ait: *Malè usus id, quod vult accipere, DEO mi-
serante non accipit:* ergo DEUS habet scientiam
de conditionatè futuro abusu, quem dein, &
simul scientiam visionis de eo, impedit. Idem
lib. de corrept. & gratia cap. 8. dum occasione
illius *Sap. 4. Raptus est &c.* quærit, cur alii etiam,
dum boni essent, non rapti sint, antequam pec-
carent,

carent, & perirent, sic ait. *Respondeant, si possunt, cur illos DEUS, cum fideliter, & pie viverent, non tunc de vita hujus periculis rapuit, ne malitia mutaret intellectum eorum, & ne fides deciperet animas eorum: utrum hoc in potestate non habuit? an eorum mala futura nescivit? nempe nihil horum, nisi perversissime, atque insanissime dicitur.* ergo manifestè supponit, DEUM istorum peccata præcivisse tali scientiâ, qua illuminatus potuisset ea impedire, & consequenter etiam scientiam visionis de ipsis: ergo ea vidit ut conditionatè futura, antequam viderit absolutè futura. Ista tamen in Scripturis revelata non fuerunt; quia infiniti mali ulus, & infinitorum non raptorum in innocentia, sed pereuntium in suis peccatis, actus peccaminosi revelati non sunt, & par est ratio de omnibus aliis rebus. Et quis neget, DEUM scire, an Christus venisset, si Adam non peccasset? quis neget, DEUM adhuc longè plura conditionata revelare potuisse?

Quòd autem hæc scientia debeat esse infallibilis, patet ex eo, quòd DEUM dedecet omnis cognitio fallibilis: dein ex eo, quòd hac ratione ejus providentiæ esset exposita periculo erroris, sicut gubernatio humana. Accedunt Scripturæ; nam 3. *Regum 17. v. 2.* dicitur, DEUM dixisse, quòd uxores alienigenæ certissimè essent aversuræ filios Israël. Et hoc dictum est relatè ad alium textum *Exodi 34.* ubi tamen particula *certissimè* non est addita, ergo signum est, quòd, quandocunque DEUS aliquid revelat conditionatè, id faciat infallibili certitudine. Accedunt etiam SS. PP. quos hinc inde afferemus.

ARTICULUS II.

Solvuntur Objectiones.

386. **O**B. 1. Scientia conditionalis aliquid fingit: ergo est imperfecta, & DEUM dedecens. prob. ant. Dicere: *Si Petro occurrat ejus inimicus, ille hunc occidet*, est idem, ac dicere: *Ponamus existere occursum inimici*. &c. sed hoc est fingere, seu cognoscere conditionem per modum existentis: ergo. Confirm. 1. Scientia conditionalis ex conditione infert conditionatum: ergo est discursiva, adeoque DEO non conveniens. Confirm. 2. Hæc scientia est conceptus compositivus; quia componit conditionem cum conditionato: ergo repugnat DEO. Resp. neg. ant. ad prob. neg. maj. non enim per modum existentis, sed tantum per modum requisiti, aut conducentis, cognosci à DEO debet conditio, sicut etiam cognoscitur à scientia simplicis intelligentiæ. An. aliquando cognitio creata ita fingat, parum sum sollicitus. Ad 1. confirm. neg. ant. quia cognitio conditionis non illuminat DEUM ad cognoscendum conditionatum necdum notum. vide dicta num. 281. & 297. & seq. imò neque in conditione contingenti DEUS potest conditionatum cognoscere; quia non est medium infallibiliter connexum.

Neque etiam verum est, quòd veritas cujuscunque propositionis conditionalis stet in bonitate illationis, seu consequentiæ, ita, ut ex conditione rectè inferatur conditionatum; hoc enim tantum est verum in propositionibus condi-

tionalibus necessariis, non autem in contingentibus; nam istæ non afferuntur in sensu illativo, hoc est, inferente ex connexione conditionatum: sed purè enuntiativo, hoc est, enuntiante rem futuram sub conditione conducente. Quare DEUS debet conditionatum videre in se ipso, ut inferri dicemus: fundaturque infallibilitas hujus scientiæ, tum in intrinseca perfectione essentiae Divinæ, non potentis, nisi infallibiliter cognoscere, tum in ipsa futuritione conditionata objecti, posita tali conditione, quæ necessitate consequente non potest non esse. Ex eo autem, quòd non sit necessaria necessitate antecedente, adeoque possit absolutè non esse, tantum sequitur, hanc scientiam esse impedibilem, non autem fallibilem; quia, si non esset res illa futura, DEUS tunc cognosceret non futuram. Ad 2. confirm. neg. ant. quia est unus indivisibilis conceptus, & simplicissimus actus, simul cognoscens plura, scilicet conditionem, & habitudinem eorum ad invicem.

387. **O**B. 2. Scientia conditionalis est præcisa: ergo repugnat DEO. Resp. 1. retorq. argumentum in scientia simplicis intelligentiæ. Resp. 2. dist. ant. est præcisa realiter sumpta. neg. ant. formaliter, aut virtualiter sumpta. subdist. est præcisa præcissione propriè dicta, seu dicente aliquam abstractionem. neg. ant. dicente tantum aliquam indeterminationem. om. ant. & neg. conf. Vel scientia hæc versatur circa objectum tantum conditionatè futurum; & non est præcisa, nisi improprie; quia cognoscit objectum, quantum cognoscibile est: & licet fortè non cognoscat conditionatum in individuo, tamen ille modus cognoscendi non est abstractivus, sed tantum indeterminatus, de quo plura art. 4. ad objectum. 5. Vel versatur circa objectum absolutè futurum, aut etiam existens: & iterum, realiter sumpta, non est præcisa; licet enim cognoscat ut conditionatè futurum, tamen realiter simul cognoscit ut absolutè futurum, aut existens; quia scientia conditionalis in hoc casu habet realiter identitatem scientiam visionis.

Quamvis autem juxta valde probabilem multorum sententiam detur distinctio virtualis inter scientiam mediam, & visionis, tamen hæc nullatenus obest perfectissimæ identitati reali, ut patet in Divinis Personis, & essentia Divina; nam non minùs e. g. Filius Divinus est omnipotens, quam natura Divina, vel ipsa omnipotentia, quamvis ab his virtualiter distinguatur. Sic quoque scientia conditionalis, vel etiam simplicis intelligentiæ, in sensu reali non minùs videt rem existentem ut talem, quam scientia visionis; quia virtualis distinctio tantum excludit eas denominationes ab alterutro ex ita distinctis, quorum unum realiter capax non est, quamvis sit alterum: atqui casu, quo objectum est absolutè futurum, tunc in DEO tam scientia media, quam visionis, quin & scientia simplicis intelligentiæ, in sensu reali vident, & conditionatè, & absolutè objectum, sive statum conditionatum, & absolutum ut talem objecti. Aliud est, quòd nos imperfectè cognoscendo scientiam mediam, apprehendamus eam quasi præcisivam: & sic ipsa in sensu aliquo formali sit præcisa: hoc autem non arguit imperfectionem in cognitione Divina: sed tantum in nostra.

388. Dices. Saltem, quando objectum est absolute futurum, est inutilis, ridicula, & DEO indigna cognitio conditionata; nam lepidè quis, dum actu scribit, diceret, *si haberem calamum, scriberem.* Resp. iterum totum retorqueri in scientia simplicis intelligentiæ: dein nego illatum: Non esset absurdum ante scriptionem dicere, *si haberem calamum, scriberem:* & si cognitio, semel concepta, deberet etiam esse æterna in homine, non foret absurdum, eandem etiam cum actuali scriptione perseverare: atqui in DEO omnis cognitio necessariò est æterna. Insuper hæc cognitio conditionata debet in DEO dari, tum quia hic rem debet omni modo possibili cognoscere, tum quia illa debet præcedere decretum DEI, ut infra dicemus, ubi ejus utilitatem monstrabimus. Si semel autem existat, debet manere etiam cum scientia visionis. Accedit, quòd in DEO una cognitio non impediatur alteram; at verò homo ob limitatam potentiam non possit omnia simul cogitare: quare, licet homo cesset à cognitione conditionata, ne impediatur ab absoluta, aut aliis magis uilibus, non ideo debet DEUS cessare.

389. Ob. 3. Scientia conditionalis est tantum apprehensio conditionis, non verò affirmatio: ergo est imperfecta. Conf. Per cognitionem tantum conditionalem redderetur DEUS suspensus, & nesciens, an res sit absolute futura, vel non: hæc est magna imperfectio: ergo. Resp. iterum retorquendo argumentum in scientia simplicis intelligentiæ. Resp. 2. neg. ant. saltem eo in sensu, in quo à Logicis sumitur apprehensio simplex pro prima mentis operatione, quanihil affirmatur, aut negatur; nam reverà DEUS judicat per scientiam mediam, rem conditionatè futuram, vel non: licet absolute non judicet, conditionem dandam, vel non. Et hoc fit per scientiam mediam formaliter acceptam, seu per nostrum conceptum præcisivum consideratam. At verò, quia in sensu reali semper scientiæ mediæ identificata est alterutra scientia visionis de absoluta futuritione, vel non futuritione conditionis, & conditionati; hinc in sensu reali DEUS semper simul absolute judicat, conditionem, & conditionatum vel exiturum, vel non exiturum: & sic in sensu reali DEUS nunquam est suspensus. Quòd autem à nobis in signo scientiæ mediæ concipiatur præcisivè suspensus, sive necdum determinatus ad ullam scientiam visionis, non probat DEUM esse imperfectum, sed nostram cognitionem: ex quo patet etiam responsio ad confirmationem.

390. Ob. 4. Hæc propositio: *Si Petrus vocetur auxilio A, consentiet:* æquivaleret huic: *Casus vocationis est casus consensûs.* sed hæc non spectat ad scientiam conditionalem contingentem: ergo nulla; quia aliæ eodem modo similibus æquivalent, prob. min. vel propositio sumitur universaliter, & est falsa, ut patet: vel sumitur particulariter, & est necessariò vera; quia necessariò aliquis casus vocationis est casus consensûs; nam casus vocationis conjunctus cum consensu etiam est aliquis casus vocationis, & est necessariò casus consensûs. Resp. omiff. maj. neg. min. ad prob. neg. utrumque membrum; nam debet sumi singulariter, ut sensus sit: *Hic casus vocationis &c.* (nam utique DEUS habet scientiam

de individuo auxilii, & libertatis) & debet sumi casus vocationis specificativè acceptus, ut ex parte subjecti veniat tantum datio auxilii specificativè accepti: tunc ruunt omnia illata, videatur Ulloa de DEO disp. 3. cap. 8. num. 169.

Nec dicas, scientiam mediam non attingere individuum; Resp. enim. Etsi non attingat individuum ex parte conditionati, seu actûs liberi creaturæ futuri, attingit tamen individuum libertatis, vel auxilii, à DEO solo liberè dandi: quin imò etsi non attingeret individuum auxilii, sed tantum speciem infimam, tamen non esset necessarius consensus; cum sub tota aliqua specie auxiliorum possit prævideri, & sæpe prævideatur dissensus.

391. Ob. 5. Posset dici, DEUM quidem subjectivè scire certò contingentia conditionatè futura, non verò certò scire objectivè: ergo. Resp. neg. ant. vel enim per hoc intelligitur, quòd in DEO, tanquam certo aliquo subjecto, detur aliqua cognitio, sed eum non certificans de objectis contingentibus conditionatis: & sic quævis cognitio, etiam falsa, est certa subjectivè: vel intelligitur, quòd DEUS quidem certò cognoscat conditionem, non verò conditionatum: & fit abusus vocabulorum; nemo enim dicit, quòd, qui certè cognoscit adesse nubes, nescit autem, an secutura sit pluvia, habeat cognitionem certam de futuritione intrinseca pluviarum, etiam tantum conditionali: vel tandem intelligitur, quòd DEUS talia objecta cognoscat in decreto subjectivè absoluto, objectivè autem conditionato: & sic jam admittitur scientia certa de futuris contingentibus, quanquam hic modus cognoscendi conditionata libera probabilius DEO repugnet, de quo infra.

392. Ob. 6. Posset dici, DEUM non cognoscere certò eventus ipsos conditionatè futuros; sed tantum inclinationem causarum ad illos. Resp. in Scripturis citatis num. 383. non revelatur tantum inclinatio causarum, sed ipse effectus; aliàs DEUS respondisset, quod non quærebarur. Sciebat utique David Saulem inclinatum ad descendendum; cum, ut ibi dicitur, Saul præcepit omni populo, ut descenderet in Ceilam, & David hoc audivit: unde interrogavit de ipso descensu, & ipsa traditione: verba Davidis sunt ista. *Si tradent me viri Ceila in manus ejus, & si descendet Saul, sicut audivit servus tuus.* responditque DEUS: *Descendet: tradent.*

Certè non aliter respondit DEUS eodem loco 1. Reg. 23. v. 4. eidem Davidi quærenti, an DEUS traditurus esset in manus suas Philistæos; respondit enim: *Tradam Philistæos in manu tua:* quo casu revelavit ipsum eventum postea secutum: ergo etiam in priore casu: vel etiam posset negari, quòd eventum revelaverit in hoc secundo, & sic eluderetur omnis vis prædictionis Divinæ; quia DEUS sæpissime tantum prædiceret, quod quilibet homo dicere posset, vel quod aliunde jam notissimum: quæ sunt DEO indigna. Rursus, vel DEUS revelavit tantum inclinationem causarum præsentem, e. g. Tyrionum ad poenitentiam, & hæc potest mutari quovis tempore, nihilque prodest revelatio: vel revelavit inclinationem futuram sub conditione, si miracula ibi fierent: & est eadem difficultas, ac de ipso eventu, ut patet consideranti,

K 3

393. Ob.

393. Ob. 7. In sacris Scripturis, ubi revelantur conditionatè futura, sæpè adhibetur particula *forte*: ergo de illis datur tantum scientia conjecturalis in DEO. ant. prob. *Math. 11. v. 23.* ait Christus. *Si in Sodomis factæ fuissent virtutes, quæ factæ sunt in te, urbe Capharnaum, forte mansissent usque in hanc diem.* *Genes. 3. v. 12.* ait DEUS de Adamo. *Ne forte mittat manum suam, & sumat etiam de ligno vitæ* &c. Resp. neg. conf. audiatur S. August. *tract. 37. in Joannem*, ubi ait: *Ille, qui omnia scit, quando dicit: forsitan: non dubitat, sed increpat. . . . Dubitationis verbum est, quando dicitur ab homine, ideo dubitante, quia nesciente. Cum verò dicitur à DEO verbum dubitationis, cum DEUM nihil utique lateat, illa dubitatione arguitur infidelitas, non opinatur Divinitas. Similia habent SS. Ambrosius, Gregorius, Hieronymus, aliique PP. complures apud Henna de scientia media theologicè propugnata sect. 10. Adde, particulam *forte* quoque adhiberi à DEO in rebus, quas esse ei notas dubitare non possumus, ut, cum Christus dicit *Joann. 8. v. 19. Si me sciretis, forsitan & Patrem meum sciretis.**

Dices, DEUS *Exod. 4. v. 8.* ait Moyse, quòd, si Judæi non sint credituri signo primo, credituri sint secundo: ergo non infallibiliter scivit, an primo signo sint credituri, an non. Resp. neg. conf. potest enim faciliè dici cum Suarez in *Opusculo de scientia conditionata l. 2. cap. 1. num. 12.* DEUM præcivisse, aliquos primo, alios secundo signo credituros, adeoque de pluribus signis providisse: vel dic cum Abulensi, DEUM locutum esse more humano ad valde contentanlum (ut ait hic Author) Moysen, quem pluribus signis voluit securissimum reddere.

394. Ob. 8. S. Augustinus *lib. 1. de prædestinatione Sanctorum cap. 14.* exponens illud *Sap. 4. Raptus est, ne malitia mutaret intellectum ejus.* ait: *Dicitur enim secundum pericula vitæ hujus, non secundum præscientiam DEI, qui hoc præcivit, quod futurum erat, non quod futurum non erat.* Resp. ut notat Eximius in *Opusculis l. 2. de scientia futurorum condit. contingent. c. 2. n. 8.* & ex ipso Gormaz de DEO *num. 557.* vox præscientia, vel verbum præscire aliquando ab antiquis sumitur pro omni scientia præcedente objectum: aliquando strictius tantum pro scientia antecedente objectum, re ipsa postea secuturum. Sic Hugo de S. Victore *lib. 1. de Sacram. part. 2. cap. 16.* ait. *Ipsa, quæ præscientia est, scientia fuisset, etiamsi præscientia non fuisset, quoniam futurum aliquid non fuisset.* Item S. Prosper in celebri epistola ad S. Augustinum culpatur in Semipelagianis, quòd conditionatè futura dicant præscita, & sic habet. *Sed in tantum quibuscunque commentitiis meritis electionem DEI subijciunt, ut, quia præterita non exstant, futura, quæ non sunt futura, consingant, novoque apud illos absurditatis genere, & non agenda præscita sint, & præscita non acta sint.* vide Martinez *controv. 4. disp. 1. sect. 1.*

395. Hanc autem præscientiam, strictius dictam, tantum hoc loco negat S. Augustinus, non verò negat eam in priori sensu, ut patet ex *num. 393.* ubi clarè asserit S. Doctor, Christum scivisse infallibiliter futura conditionata, etiam quæ revelata sunt cum particula *forsitan.* & ex *num. 385.* ubi docet, DEUM vidisse conditionatè quorundam

mala, ita, ut potuisset per raptum ea impedire, quod non potuisset stante scientia visionis: ergo pro priori ad hanc habuit de iis aliam scientiam, scilicet conditionatam, quæ repræsentabat ea, ut conditionatè futura, & ab actuali existentia adhuc impedibilia. Rursus *lib. de bono perseverantia c. 9.* ait. *Nunquid possumus dicere, etiam Tyrios, & Sydonios talibus apud se virtutibus factis credere noluisse, aut credituros non fuisse, si fierent; cum eis ipse Dominus attestetur, quod acturi essent magne humilitatis penitentiam, si in eis facta essent Divinarum illa signa virtutum.* Ubi ex testimonio DEI infert ista infallibiliter futura fuisse, adeoque manifestè supponit, ea à DEO infallibiliter præscita fuisse.

ARTICULUS III.

An DEUS futura contingentia conditionata videat per Scientiam Mediam.

396. Scientia Media est, qua DEUS infallibiliter cognoscit veritates conditionatas contingentes in se ipsis, nullo præcedente decreto DEI libero, actualiter existente, & aliquid de iis decernente. Hanc scientiam negant Thomistæ, & ejus loco adstruunt aliquod decretum DEI, tanquam medium videndi dicta futura. Distinguunt autem duplex decretum. Unum vocant *simpliciter absolutum*, quod non tantum absolute in DEO existit, sed quo etiam DEUS simpliciter, absolute, & absque limitatione statuit, ut res aliqua sit. Tale est decretum e. g. de creando mundo: & in hoc dicunt, videri absolute futura. Alterum vocant *subjectivè absolutum*, & *objectivè conditionatum*: hoc est, decretum absolute in DEO, quasi in subjecto, existens, sed objectum suum conditionatè tantum decernens; si scilicet talis, vel talis conditio ponatur. Tale juxta ipsos est e. g. decretum in DEO absolute existens, at non absolute, sed tantum conditionatè decernens poenitentiam Tyriorum, sicque tendens: *Ego prædetermino, ut, si coram Tyriis Christus miracula faciat, convertantur.* Hoc decretum, juxta modernos Thomistas, efficax, & inimpedibile est, estque medium, in quo juxta eosdem DEUS infallibiliter videt contingentia conditionatè futura. At nostri hoc negant, & adstruunt scientiam mediam.

397. Dico itaque cum omnibus nostris, & pluribus aliis. Datur in DEO scientia media. Conclusio prob. 1. sic. Esi DEUS cognosceret ista conditionatè futura in alio, tamen posset etiam cognoscere in se ipsis, ut diximus de possibilibus in ordine ad scientiam simplicis intelligentiæ *num. 323.* nam habent etiam ista determinatam veritatem in se ipsis; quia etiam non possunt verificari contradictoria de conditionatè futuris, sicut non possunt de absolute futuris: de quo vide *num. 355.* & *384.* ergo. Hæc est ratio doctissimi Idiotæ Abbatis Cellensis ex ordine Canonic. Regul. S. August. *tract. de oculo mystico cap. 15. n. 12.* apud Martinez de DEO scientie *controv. 4. disp. 3. sect. 2.* sic scribentis: *Nec tantum oculus DEI ea prospicit, quæ aliquando erunt, sed etiam, quæ re ipsa non erunt, essent tamen, si aliquid*

aliquid aliud poneretur: & post pauca rationem subiungit: Nimirum illud, quod fieret, aut non fieret, si conditio aliqua poneretur, est aliquid verum determinate; non enim utrumque contradictorium, aut neutrum, sed alterum duntaxat verè tunc accideret: cum igitur oculus Divinus perspicat omne verum, non potest DEUS hoc ignorare. Confirm. Non potest DEUS actus nostros liberos conditionatè futuros videre in alio tanquam medio: ergo debet videre in se ipsis. prob. ant. Omnis causa antecedens, & totus actus primus proximus est indifferens ad actum liberum: ergo non potest hunc in eis videre &c. nec est assignabile aliud medium. Si dicas, esse decretum subjectivè absolutum, & objectivè conditionatum. Resp. hoc decretum non posse admitti, ut infra probabimus.

398. Prob. conclusio 2. Admissa scientiâ mediâ, imprimis nullum sequitur inconveniens. 2. Solvuntur commodius, quàm in aliis sententiis difficultates circa libertatem. 3. Salvatur dominium DEI in nostros actus liberos: ergo debet admitti. Ant. quoad 1. partem patet ex solutione objectionum. Quoad 2. probatur ex eo, quòd positâ scientiâ mediâ, planè explicetur, quomodo possumus resistere gratiæ, eique dissentiri; quia scilicet non est ex se necessariò connexa cum consensu, & connexio, quam habet ratione scientiæ mediæ, vel decreti prædefinitivi, est impedibilis. Quoad 3. probatur sic. Nulla creatura est, quæ non prævideatur per scientiam mediam multis auxiliis consensura: unde modò DEUS illa velit dare, potest pro libitu actum quemvis obtinere: adeò, ut cor hominis sit prorsus in manu DEI, tanquam plenissimi Domini.

399. Prob. conclusio 3. ex S. August. cujus præsertim auctoritatem adversa pars sibi modis omnibus vindicare conatur. Hic lib. 1. ad Simplicianum quæst. 2. per totam (quæ utinam legeretur ab omnibus adversariis) fusè, & copiosè disputat, quomodo bene operans non possit sibi tribuere sua merita: sed debeat ea adscribere DEO, juxta illud ad Roman. 9. v. 16. Igitur non volentis, neque currentis, sed miserationis est DEI: atque ibi esse intentionem Apostoli ostendere, quòd nemo debeat de operum suorum meritis gloriari: qua occasione multos modos affectu conciliandi gratiam cum libertate, eosque refellit. Inde explicat gratiam, seu misericordiam DEI valde fusè, sed per hoc, quòd DEUS volens hominem efficaciter trahere, det ei gratias, per scientiam mediam prævisas congruas.

Primò itaque loco cit. sibi objicit, cum positum sit in hominis potestate, obedire vocationi, vel non, cur non etiam dici possit: Igitur non miserationis DEI, sed volentis, atque currentis est hominis: & respondet per hæc verba: An forte illi, qui hoc modo vocati non consentiunt, possent alio modo vocati accommodare fidei voluntatem, ut & illud verum sit: multi vocati, pauci electi: ut, quamvis multi uno modo vocati sint, tamen, quia non omnes uno modo affecti sunt, illi soli sequantur vocationem, qui ei capiendæ reperiuntur idonei. Ex quibus verbis habemus 1. non adstrui à S. Doctore prædeterminationem, vel decretum absolute prædeterminans, nec etiam conditionatè prædeterminans (quod adjecta inimpedibiliter

purificatione conditionis idem facit, ac prius) nam aliàs omnes uno modo vocati, hoc est, per gratiam prædeterminantem, sequerentur: aut certè sequentes, & non sequentes non eodem modo vocati essent. 2. Habemus, adstrui scientiam mediam; nam dicere eos sequi, qui reperiuntur idonei, est idem, ac dicere, sequi eos, qui erant conditionatè prævisi consensuri, seu quibus idem modus vocandi prævisus erat futurus congruus, quia illi, qui non sequuntur, non erat ita congruus prævisus.

Non autem te turbet in hoc textu particula fortè; non enim est dubitantis, sed interrogantis; cum enim in sequentibus S. Doctor hanc responsionem non, ut priores, rejiciat, sed eam plenius explicet, confirmet; ex ea alia concludat, & post conclusionem ad alia transeat, signum planè est, ipsum ei acquievisse. Videatur Thyrsus Gonzalez tom. 2. select. quæst. disp. 3. sect. 15. num. 276. ubi probat, S. August. non disputando tantum, sed asserendo, scientiam mediam hoc loco amplexum.

400. Pergit S. Doctor sic colligens. Et illud non minus verum sit: Igitur non volentis, neque currentis, sed miserationis est DEI, qui hoc modo vocavit, quomodo aptum erat eis, qui secuti sunt vocationem. Ecce misericordia DEI specialis in eo stat, quòd DEUS vocet, habens scientiam de eo, quòd vocatio congrua sit, quæ est ipsissima scientia mediæ. Sequitur in textu: Ad alios autem vocatio quidem pervenit, sed, quia talis fuit, quæ moveri non possent, ut eam capere apti essent (hoc est, modo eo, qui ipsis congruus erat prævisus) vocati quidem dici poterunt, sed non electi. En iterum scientiam mediam de dissensu. Nec te turbet illud: non possent; significat enim tantum impotentiam consequentem. Sic se explicat S. Doctor tract. 53. in Joannem in illa verba: Propterea non poterant credere; quia iterum dicit Isaias &c. Joan. 12. v. 39. in quæ sic scribit S. Antistes: Quare autem non poterant, si à me queratur, citò respondeo; quia nolebant; malam quippe eorum voluntatem prævidit DEUS, & per Prophetam prænuñtiavit. Paulò post eodem loco ad Simplicianum iterum scientiam mediam asserit de præscito futuro consensu sub aliis auxiliis, quæ tamen noluit DEUS conferre, sic scribens: Quia, si vellet ipsorum misereri, posset ita vocare, quo modo illis aptum esset, ut & moverentur, & intelligerent, & sequerentur.

401. Concludit tandem his verbis notatu dignissimis: Verum est ergo: multi vocati, pauci electi. Illi enim electi, qui congruenter vocati: illi autem, qui non congruebant, neque contempnabantur vocationi, non electi, quia non secuti, quamvis vocati. Item verum est. Non volentis, neque currentis, sed miserationis est DEI: quia etiam si multos vocet, eorum tamen miseretur, quos ita vocat, quo modo eis vocari aptum est, ut sequantur. Falsum est autem, si quis dicit: Igitur non miserationis DEI, sed volentis, atque currentis est hominis; quia nullius DEUS frustra miseretur. Cujus autem miseretur, sic eum vocat, quo modo scit ei congruere, ut vocantem non respuat.

Quæ omnia, si sine præjudiciis, intellectum obfuscantibus, legantur, sanè evincunt, S. Augustinum assertorem esse scientiæ mediæ, adeò, ut M. Ferre è Sacro Prædicatorum Ordine dicat, S. Augu-

Augustinum ibi tenere nostram doctrinam, quanquam dein velit, ea S. Doctorem non ex sua mente dixisse, vel ea postea revocasse. At hoc probari minimè potest, & opus est tantum inspicere ipsum S. Augustinum, ubi patebit, eum sua ex mente loqui, & nihil revocasse: præterquam, quòd incredibile sit, S. Doctorem priori parte quæstionis tradidisse falsam doctrinam, disputandi tantum gratiâ, nec tamen ea de re lectorem ullatenus monuisse. Videri meretur P.N. Thyrsus citatus. Cardinalis etiam Sfondratus in *Nodo prædestinationis soluto part. 1. num. 2. in fine* ait, esse certum, quòd nunquam S. Augustinus retractaverit, quæ ad Simplicianum scripsit.

Plura ex S. August. dabimus, itémque ex aliis PP. inferius, ubi de decreto subjective absoluto, & objective conditionato, ac de ipsa prædeterminatione: omittere tamen nequeo alium adhuc textum S. Augustini *lib. de bono perseverantia cap. 14.* ubi occasione Tyrionum & Sydoniorum sic ait. *Ex quo apparet, habere quosdam in ipso ingenio Divinum naturaliter munus intelligentie, quo moveantur ad fidem, si congrua suis mentibus vel audiant verba, vel signa conspiciant: Et tamen, si DEI altiore iudicio à perditionis massa non sunt gratie prædestinatione discreti, nec ipsa eis adhibentur vel dicta Divina, vel facta, per quæ possent credere, si audirent utique talia, vel viderent.* Ubi planè supponit dari, & consequenter à DEO cognosci (quia omnia cognoscit) congrua humanis mentibus media, quibus absque omni prædeterminatione converterentur. Nec vel à longè facit mentionem ullius decreti, in quo hæc videantur, vel quod ab illa congruitate supponeretur: ergo supponit dari scientiam mediam.

402. Quod attinet ad Angelicum, omnes ii textus adduci ex eo hinc possunt, quibus docet, voluntatem non ab alio, quàm à se ipsa determinari, qui sunt plurimi: & plures afferemus paulò inferius, agendo de prædeterminatione physica. Hic unicum adduco, qui habetur in 4. dist. 49. *quest. 1. art. 3. quæstionculâ 2. ad 1.* ubi S. Doctor ait. *Potentia rationalis se habet ad opposita in his, quæ ei subsunt: Et hæc sunt illa, quæ per ipsam determinantur. Non autem potest in opposita illorum, quæ sunt ei ab alio determinata: Et ideo voluntas non potest in oppositum ejus, ad quod ex Divina impressione determinatur, scilicet in oppositum finis ultimi: potest autem in oppositum eorum, quæ ipsa sibi determinat, sicut sunt ea, quæ ordinantur in finem ultimum, quorum electio ad ipsam pertinet.* Ex quo habetur, prædeterminationem, quamvis à DEO immisam, adeoque etiam decretum prædeterminativum illam inferens, tollere voluntati potentiam ad oppositum, hoc est, libertatem. Plures S. Doctoris textus exhibet Platelius de *scientia media*, & alii.

ARTICULUS IV.

Solvuntur objectiones.

403. **O**b. 1. Actus tantum conditionatè futurus nihil est: ergo non potest determinare scientiam DEI. Resp. dist. ant. nihil est per statum, conc. ant. nihil est per alienationem. neg. ant. & conf.

Eadem enim est de his ratio, quæ de futuris absolutis. vide *num. 372. & seq.* Adde tamen hic, DEUS intrinsecè determinatur ad cognoscendum, & quidem infallibiliter, omne cognoscibile per essentiam suam, quæ est infinita vis intelligendi infallibiliter omnia: estque ex se necessitata ad cognoscendum omne cognoscibile: extrinsecè autem terminatur (si objectum est necessarium) vel determinatur (si objectum est contingens, quale est objectum scientiæ mediæ) ab objecto. determinatio intrinseca datur per statum: extrinseca non debet dari per statum ex *num. 329.* Quando igitur dicitur, DEUM actu determinatum esse, vel determinari ad cognoscendum aliquid conditionatè futurum, hoc plus non significat, quàm hic, & nunc dari omnia eo modo, quo necessaria sunt ad cognitionem Divinam, scilicet vim intellectivam Divinam physicè per statum, objectum objective per alienationem.

404. Ob. 2. Omnis scientia debet esse, vel necessaria, vel libera DEO: neutrum convenit scientiæ mediæ: ergo hæc omnino non datur. Confir. Quidquid absolute existit, vel existit necessariò, vel liberè: neutro modo existit scientia mediæ: ergo nullo modo existit. Resp. neg. maj. Ideo dicitur scientia mediæ; quia est medium quoddam inter scientiam necessariam, & liberam ex *num. 284.* Ad confir. dist. maj. in creatis. conc. maj. in Divinis. subdist. ita, ut supponat actuale exercitium libertatis. neg. maj. ut supponat tantum conditionatum exercitium libertatis. conc. maj. & dist. proportionaliter. min. neg. conf. Scientia mediæ nec est absolute necessaria, nec libera DEO, sed est tantum illi contingens; quia potuisset abesse. Dicitur autem libera creaturæ, non, quòd præsupponat actuale exercitium libertatis creaturæ (quia scientia ista datur de plurimis actibus, qui nunquam sunt absolute exituri, imò quorum principia, e. g. homines, nunquam sunt exituri) sed, quòd præsupponat tantum exercitium libertatis conditionatum; quia scilicet in potestate creaturæ, si existat, est, sub ea conditione dissentire, vel consentire: qua ratione DEUM suo modo determinat ad hanc potius, quàm illam scientiam mediam habendam.

405. Ob. 3. Scientia mediæ non est impedibilis à DEO: ergo implicat. prob. conf. Quod non est impedibile à DEO, non cadit sub providentiam DEI: ergo nec scientia mediæ: atqui omne contingens cadit sub providentiam DEI: ergo etiam scientia mediæ contingens cadit sub illam: ergo cadit, & non cadit, consequenter implicat. Resp. neg. conf. ad prob. omisso primo enthymemate. dist. subsumpt. omne contingens in creatis. conc. in Divinis. neg. subsumptum, & conf. Si supponitur scientia mediæ, quamvis contingens, adæquatè identificari cum DEO, non debet cadere strictè loquendo sub providentiam DEI; quia illa terminatio libera non præsupponit decretum DEI: sicut neque cadit sub eam scientia visionis de existentia hujus scientiæ mediæ, quæ tamen non est plus, quàm formaliter, distincta ab ipsa scientia mediæ. Neque tamen idèò scientia hæc cadit sub providentiam creaturæ; quia nec istius actualis electio, vel volitio requiritur, sed tantum conditionata quadam determinatio: non autem propriè disponit, aut ordinat de aliquo ille, qui sæpe non existit,

existit, vel cujus saltem nulla physice, & actualiter existens dispositio, vel ordinatio requiritur, ut patet in omnibus aliis. Si autem supponatur scientia media compleri per aliquid creatum, tunc istud sufficienter cadit sub providentiam DEI, quatenus à potestate libera DEI, ejusque ordinatione dependet, ut absolute illud complementum existat, vel non: potestque DEUS etiam, ut volunt Patroni hujus complementi, pro suo libitu idem complementum ordinare ad varios fines sibi placitos.

406. Ob. 4. Creatura potest impedire scientiam mediam: ergo etiam DEUS. prob. conf. Sicut creatura potest, stante conditione, oppositum facere, ita etiam potest DEUS: sed propterea potest illa impedire scientiam mediam: ergo idem potest DEUS. maj. prob. DEUS debet ad omnes actus creaturæ concurrere: ergo, quemcunque potest facere creatura, eundem potest etiam facere DEUS. Resp. neg. conf. ad prob. neg. maj. quoad particulam *sicut*; creatura enim id potest facere per liberam immediatam determinationem, quod DEUS non potest. Et ex hac immediatè libera determinatione oritur, aut positio, aut impeditio scientiæ mediæ; ille enim tantum potest eam impedire, in cujus libera electione est, ut detur, vel non detur; alias dicemus, quod etiam habitus, vel circumstantiæ quæcunque, constituentes actum primum, possint impedire scientiam mediam.

Dices 1. Et si DEUS non influat liberè in actum absolute existentem, tamen potest eum impedire, & scientiam visionis de illo: ergo à pari &c. Resp. neg. paritatem. Actus actualiter existens exigit pro priori actum primum proximum etiam actualiter existentem, quem si DEUS, uti liberè potest, non velit ponere, impeditur actus, & ejus visio. At actus conditionatè futurus non exigit actum primum proximum absolute existentem, sed tantum conditionatè existentem, quæ existentia non impeditur, impedita actuali existentia actus primis; quia tamen semper manet verum, quod actus daretur, si illa, vel illæ circumstantiæ forent. Unde mediata libertas DEI circa actus liberos (quæ est immediata circa actum primum) potest impedire scientiam visionis, non autem mediam. Certè, quando DEUS noluit absolute fieri miracula coram Tyriis, & consequenter impedit actum primum ad hanc specie conversionem illorum, non propterea impedit scientiam mediam de conversione conditionata eorum; alias non potuisset eam revelare.

407. Dices 2. Absurdum est dicere, quod creatura possit aliquid facere, quod non potest DEUS: ergo etiam absurdum est dicere, quod creatura possit aliquid impedire, quod non potest impedire DEUS. Resp. dist. ant. quod non potest DEUS facere eodem modo, quo creatura, neg. ant. in quod non potest ullo modo influere. conc. ant. & neg. conf. Licet DEUS influat necessariò in omnes effectus creatos, tamen non influat in omnes liberè, vel determinando ad illos; alias deberet esse causa moralis omnium scelerum. Sic etiam DEUS non influat in effectus vitales vitaliter: nec etiam semper sufficit denominationem ab effectu; quia non dicitur vivens ab actu vitali creato, nec currens à

cursum Petri &c. Ut autem dictum num. *preced.* non quicumque influat, sed tantum, qui liberè ad actum conditionatum determinat, potest scientiam mediam impedire.

Dices. 3. Hoc ipsum est absurdum, quod aliquid sit liberum creaturæ, & non sit liberum DEO. Resp. ex suppositione, quod DEUS velit creaturæ relinquere libertatem, non esse absurdum, quod aliqua sint creaturæ immediatè libera, DEO autem tantum mediatè, seu in libertate ponendi, vel non ponendi actum primum; quia non possunt duo esse immediatè liberè agentia respectu ejusdem actus. Si urgeas, actum conditionatum, qui determinat ad scientiam mediam, DEO neque mediatè esse liberum; cum non prærequirat actum primum proximum absolute existentem, circa quem tamen versatur libertas DEI, ut dictum n. *preced.* Resp. actum conditionatum neque esse creaturæ liberum per statum, sed tantum per alienationem, vel ampliationem, eumque nunquam posse absolute existere, nisi priùs DEUS suam libertatem exercuerit, quod sufficit.

408. Dices 4. Si non est impedibilis à DEO omnis veritas conditionata contingens, tunc neque est impedibilis omnis veritas absoluta contingens: sed hoc dici non potest: ergo. prob. maj. Ex veritate hujus propositionis conditionalis: *Si Petrus habuerit hanc libertatem, non eliciet actum bonum*: sequitur hæc absoluta: *Non dabitur actus bonus Petri cum hac libertate*: ergo etiam ista non erit impedibilis, consequenter non omnis veritas absoluta. Resp. Hæc ipsa veritas, seu propositio, quoad modum enunciandi absoluta, est implicitè, vel æquivalenter conditionata, ex hoc ipso, quod prior conditionalis ipsi prorsus æquivalet: unde in forma dist. ma. neque est impedibilis omnis veritas absoluta, quæ est æquivalenter conditionalis, & plus non dicit, quàm conditionalis. om. ma. alia simpliciter absoluta, quæque plus dicit, quàm conditionalis. neg. ma. & dist. sic mi. neg. conf. Quod veritas contingens debeat posse impediri à DEO, authores consentiunt ideo; quia videtur indecens dicere, quod creatura possit actualiter exercere suam libertatem, antequam suam exerceat DEUS: at hoc non fit in his propositionibus, quoad modum enunciandi quidem absolutis, implicitè autem, & quoad sensum conditionatis; quia circa harum objecta creatura nullam prorsus exercet actualiter libertatem: neque requiritur ad veritatem similium propositionum negativarum, ut creatura ullam libertatem exerceat: sed tantum, ut eam exerceret, si libertatem actualiter collatam haberet: ad quam tamen habendam prius opus est exercitio libertatis DEI eam conferentis.

409. Si fors velles contendere, sensum propositionis objectæ non esse æquivalenter conditionatum, sed omnino absolutum, non posses alium assignare, quàm istum: *Datur absolute libertas, & tamen non datur consensus*. Sed 1. hæc propositio non infertur ex illa conditionali: *Si Petrus habuerit &c.* ut est clarum. 2. Hanc veritatem potest DEUS impedire; nam, ut vera sit illa propositio, debet jam DEUS exercuisse suam libertatem, dando eam libertatem creatam: quam si dare nolisset, eam veritatem complexam impedivisset. Imò etiam, si adstruatur hic sensus negati-

vus absolutus: *Non datur absolute libertas, neque consensus* (qui tamen iterum ex conditionali, si *Petrus habuerit* &c. non infertur) iterum hæc veritas copulativa est impedibilis à DEO; cum hic pro libitu suo possit eam libertatem conferre: quamvis eadem veritas complexa etiam sit impedibilis ab homine; quia hic alteram partem potest impedire, nempe negationem consensûs.

Alii respondent, quod DEUS veritatem illam negativam: *Non dabitur actus bonus Petri cum hac libertate*: non quidem possit impedire: possit tamen ad eam determinare. Hoc sic intelligi debet, quod DEUS possit negare libertatem, qua negata necessario verum est, quod non datur cum illa consensus; & sic ajunt, illam veritatem esse liberam DEO, non impeditivè, sed determinativè. Addunt, DEO etiam liberam esse eandem veritatem quoad modum; nam DEO liberum est, ut hæc veritas detur liberè, vel necessariò; liberè enim veritas dabitur, si DEUS det Petro libertatem prævisam cum negatione actûs; hoc enim casu Petrus liberè actum omittet: necessariò dabitur, si DEUS non conferat libertatem; tunc enim Petrus necessariò omittet actum. Adjungunt, quod, sicut DEUS non debet posse determinare ad omnem veritatem contingentem (e. g. non potest determinare ad istam: *Antichristus peccabit*): ita neque debeat posse impedire omnem veritatem contingentem. Hanc responsionem, nec impugno, nec defendo; solum noto, videri eam urgeri posse, quod, quamvis DEUS ad illam veritatem absolutam de peccato Antichristi non debeat posse determinare, debeat tamen prius suam libertatem exercere, antequam eam absolute Antichristus exerceat: cui tamen replicæ prior responsio clariùs satisfacit.

410. Ex occasione hæc nota duo. 1. Quando dicitur scientia media præcedere omne decretum, non intelligitur, quod prius tempore existat, quam decretum (nam vel decretum nunquam existit, vel ab eadem æternitate existit) sed tantum, quod non connectatur, aut necessariò exigat decretum actu existens. 2. Distinguenda sunt hæc duo *primum liberum, & immediatè liberum*, item *primum determinans, & immediatè determinans*. Primum convenit DEO, non autem secundum; est enim DEUS primum liberum; quia ipse semper debet prius exercere suam libertatem, dando, vel negando actum primum proximum: & tunc primum potest creatura liberè ad aliquid determinare. Eodem modo debet DEUS prius determinare ad actum primum, vel dando, vel saltem permittendo illum, quem dein potest creatura determinare ad actum secundum. Quoad actus autem creaturæ liberos DEUS non potest esse immediatè liber, vel immediatè determinans; quia sic actus non amplius essent creaturæ liberi; cum antecedens inimpedibile tollat libertatem, ut infra agendo de prædeterminatione pluribus probabimus: tale autem esset antecedens libera DEI determinatio; nec dominium DEI in creaturas se extendit ad usus Chimericos: sic etiam DEUS non potest equitare in equo.

411. Ob. 5. Si scientia media præcedit omne decretum, tunc supposita tanquam verâ sententiâ, quæ dicit, non creaturam, sed DEUM determinare ad individuum, DEUS non potest

per scientiam media videre, quisnam actus in individuo sit futurus, sed tantum, quis in specie: hac ratione autem scientia media est confusa, & DEUM dedecens: ergo. Resp. omiſſa pro nunc veritate illius sententiæ, & omiſſa tota maj. negotio. DEUS enim clarissimè videt per scientiam media omnia individua, quæ ex illa conditione sequi possunt, quamvis nullum adhuc in individuo videat determinatum; quia hæc determinatio antecedenter ad decretum non est visibilis: atqui hoc tam parum est videre confusè, quam parum est videre confusè omnia possibilia, sed necdum, quamnam sint ex illis præ aliis determinatè futura: vel videre omnes equos, sed unum non magis necessarium ad equitandum, quam alterum. Sic etiam, quando DEUS præcepit, ut offerrentur sibi duo turtures, vel duo pulli columbarum, non vidit confusè rem præceptam, quamvis non viderit magis unum, quam alterum præceptum.

412. Quidam non improbabiler dicunt, scientiam media etiam non videre determinatè speciem actûs physicè infimam: sed videre determinatè tantum speciem actûs moraliter infimam, eò quod ex parte hypothesis tantum veniant principia per se necessaria, seu illa, sine quibus actus, neque quoad substantiam, dari potest, & quæ non determinatè infertur actum in specie physicè infimam; nam hic etiam dependet à principis per accidens. Explicant se magis sic. Actus contritionis e. g. est quoad substantiam, & moraliter idem, sive producat ab habitu charitatis in justo, sive ab omnipotentia specialiter applicata in peccatore: adeoque (ajunt) scientia media non videt ex parte conditionati actum potius ut dependentem ab habitu charitatis, quam ab omnipotentia specialiter applicata: consequenter non videt eum determinatè in specie infima: sed tantum videt indeterminatè, seu disjunctivè.

413. Circa hanc sententiam hoc noto. Si principia per accidens sint indifferentia ad quodcunque extremum libertatis, etiam contrarietatis, ita, ut cuilibet possint coexistere, non video, cur scientia media non possit ea videre ex parte hypothesis: & consequenter etiam determinatè actum in specie infima (seu, ut ab ipsis intrinsicè dependentem, aut saltem extrinsecè denominatum liberum) ex parte conditionati. At, si ea principia, licet non trahant post se actum, tamen neque possint coexistere alteri extremo, vel contradictoriè, vel contrariè opposito (sicut e. g. habitus charitatis non potest coexistere peccato) difficultas est major; quia tale principium non potest constituere potentiam liberam e. g. ad peccandum; nam libera potentia debet posse stare cum actu libero; aliàs eum non posset denominare extrinsecè liberum: minus intrinsicè; quia non posset essentialiter respici ut coexistens, sicut tamen actus intrinsicè liber debet omnia constitutiva libertatis respicere. Quæ autem non constituunt libertatem ad utrumque, non videntur ex parte hypothesis scientiæ mediæ; quia hæc hypothesis est formaliter libertas ad utrumque, consequenter neque ex parte conditionati videtur determinatè actus cum iis connexus, seu in specie physicè infima; sic e. g. actus charitatis in specie infima etiam dependet ab habitu charitatis.

tatis, qui, licet non constituat libertatem ad peccandum, constituit tamen potentiam ad actum charitatis eliciendum, & in hunc influit. Videri etiam possunt dicenda inferius. Id hic addo, quod, si actus non tantum sit conditionate futurus, sed etiam absolute futurus, scientia media conjungatur scientia visionis, adeoque scientia DEI tota realiter accepta clarissime videat infimam speciem, & ipsam individuationem actus.

414. Ob. 7. Si scientia conditionalis antecederet decretum DEI, tunc esset casualis respectu DEI: sed hoc est absurdum: ergo, probant. Effet prater intentionem DEI; ergo casualis. Resp. neg. maj. ad prob. neg. conf. Omnia peccata sunt prater, imò contra intentionem DEI, non tamen casualia; casuale enim est, quod inopinato advenit: atqui DEO, omnia perfectissime comprehendenti, nihil inopinato advenit. Imò DEUS in signo priori per scientiam necessariam cognoscit, se debere habere aliquam scientiam mediam, scilicet de ea parte contradictionis, quæ est vera: ergo in signo posteriori adveniens scientia media non potest inopinato advenire. Certè ei, qui prius scit, se debere in gravi periculo, aut mori, aut vincere, neutrum est inopinatum.

ARTICULUS V.

An Scientia Media accedat ad Pelagianismum vel Semipelagianismum.

415. PELAGIUS Monachus è Britannia Majore, seu, ut S. Hieronymus vult, è Scoria oriundus, turbare coepit Ecclesiam, teste Bellarmino in *Chronolog.* circa annum Domini 415. Negavit 1. originale peccatum Adami posteris, præsertim fidelium liberis, nocuisse, nisi forte exemplo malo per illud dato. Hinc dixit, parvulos non baptizandos esse, ut deleatur peccatum, sed tantum, ut aperiat iis janua coeli, quæ non, nisi per aquam renatis, pateat. 2. Docuit, hominem in hac vita posse esse sine omni peccato, quod sæpe S. Augustinus in ipso reprehendit. 3. Erravit præcipue in eo, quod ad opera meritoria vitæ æternæ negaverit necessariam esse gratiam. Origo autem mali in Pelagio, ac postea in ejus sequacibus fuit, quod, ut S. Hieronymus *epist. ad Ctesiphontem* c. 3. scribit, dicerent Pelagiani: *Frustraque dedit DEUS arbitrii potestatem, quam implere non possum, nisi ipse me semper adjuverit; destruitur enim voluntas, quæ alterius ope indiget: maxime si istam debet tantum ex gratuito alterius favore recipere: quod tamen falsum esse, patet ex Concilio Senonensi, Decreto 15. dicente: Neque tamen tanta gratia necessitas libero præjudicat arbitrio; cum illa semper sit in promptu, nec momentum quidem prætereat, in quo DEUS non stet ad ostium, & pulset.*

Accusatus de hæresi ista Pelagius in Synodo, Diospoli in Palaestina habita, Patres ambiguis verbis decepit: admisit enim, gratiam necessariam esse: sed eo nomine libertatem naturalem, homini à DEO collatam, intellexit: atque ita est absolutus. Postea autem detectis fraudibus à Conciliis Africanis, præsertim Millevitano II. damnatus,

atque à S. Augustino vehementer fuit exagitatus: quin & à Summis Pontificibus Innocentio, Zosimo, ac Celestino anathemate percussus, & ab Honorio Imperatore imperiali edicto Romæ, quod, ut Pontificem deciperet, venerat, cum sociis pulsus. Tandem in patriam suam reversus, erroribus suis pertinaciter immortalis est. Ejus scripta dudum interierunt, nisi, ut Bellarminus *de Scriptoribus Ecclesiasticis* agens de S. Hieronymo asserit, ejus opus sint *Commentaria in Divi Pauli epistolas*, S. Hieronymi operibus inserta: itémque *Epistola ad Demetriadem Virginem*, quam etiam S. Augustinus *l. de grat. Christi* c. 22. eidem attribuit, atque impugnat.

Semipelagiani, qui etiam Massilienses vocantur, eoquod plures eorum fuerint presbyteri illius Ecclesiæ, rejectis pluribus Pelagii erroribus, in hoc tamen ei consentiebant, quod initium meritorie fidei, ac desiderii salutis haberi possit naturalibus viribus, nulla gratia præveniente adjutis: quo initio volebant, nos posse mereri auxilium ulterius ad observanda mandata Divina, & obtinendam æternam salutem: quod teste S. Hieronymo *epist. ad Augustinum* explicabant similitudine ægri, qui, licet seipsum sanare non possit, tamen possit vocare medicum, & hac ratione sanitati initium dare &c. Hunc eorum errorem fuisse, fusè ostendit S. Augustinus *l. de Prædestin. SS. c. 2. & sequent.* item *l. de bono persever. c. 23.* Hi tamen Semipelagiani, saltem principes eorum Cassianus, & Faustus Regiensis, dici non possunt, fuisse formales hæretici; nam eorum tempore necdum hæc res erat, ut nunc est, articulus fidei. Quin Cassianus, & Faustus à quibusdam Diocesibus inter Sanctos coluntur. videri hac de re tota potest Theodorus Eleutherius in *Historia de auxiliis Appendice de erroribus Pelagii & Semipelagianorum.*

Jam nos asserimus, atque etiam, DEO volente, ostendemus, scientiam mediam esse longe remotam ab his erroribus, & esse omnino conformem doctrinæ S. Augustini, ut à n. 399. non inefficaciter est monstratum. At contra adversarii scientiam mediam multum impugnant, tantum his erroribus nimis propinquam: & inprimis ajunt, Consultores Romanos tempore Clementis VIII. Cardinales, etiam Paulum V. Pontificem Summum, censuisse, systema scientiæ mediæ esse Semipelagianum: quin imò jam confectam fuisse Bullam condemnatoriam nostræ opinionis, nihilque ei defuisse præter solemnem promulgationem. Sed hæc, partim sunt falsa, partim infirma: & hinc per ea nihil probatur.

Censura Consultorum non fuit sat maturo judicio confecta. Damnavit 1. Coronellus in libro Molinæ 61. propositiones: tum Consultores communi nomine 49. & inter has plures communiter in scholis receptas. Quare SS.D. Clementis VIII. admonitione perstricti, restrinxerunt censuram ad 42. tum omnino ad 20 tantum: & tandem tota censura neglecta est. Bullæ illius mentio primum est facta post 40. & aliquot annos à morte Pauli V. quando scilicet omnes, qui testari oppositum possent, mortui jam erant. Nituntur autem assertores ejusdem Actis Pegnæ, & Lemosi, quibus nullam fidem habendam du-

dum decrevit Innocentius X. Similis autoritatis est, quod dicitur de Bellarmino, ac aliis magnis & Societate viris, scientiam mediam exosis, & prædeterminationem amplexis: quæ omnia fusius refellere non est animus, ne vel invito acius quid contra adversarios excidat. Videri autem possunt refutata apud Theodorum Eleutherium.

416. Dices 1. Tamen Semipelagiani admiserunt scientiam mediam: ergo non est admitenda. Resp. etiam admiserunt scientiam simplicis intelligentiæ, & visionis: item mysterium SS. Trinitatis: num ideo ista negemus? Non sunt reprehensi à SS. Patribus, quod scientiam conditionalem admiserint, sed quod ea abusi fuerint; cum enim dicerent, initium salutis dari ex meritis naturalibus, præcedentibus gratiam, & afferrent illud. *Nisi præscientia exploraverit, prædestinatio nil decernit*: quo dicere volebant, debere præcedere scientiam absolutam de meritis, per vires naturales factis (ut probat. P. N. Thyrsus tom. 1. *select. quæst. disp. 36. sect. 11. §. 1.*) oppugnant eos SS. PP. quærendo, cur ergo his potius, quam aliis regionibus prædicatum sit Evangelium? cur isti potius, quam illi veniant ad baptismum? cum in his casibus nulla appareant antecedentia merita. Reposuerunt Semipelagiani, DEUM prævidisse, quinam credituri essent, quinam non: quinam parvuli, si usum rationis acquirerent, bene acturi essent, & quinam non. Hæc quidem non male.

At addiderunt, ob ista merita, conditionatè prævisa, DEUM aliquibus concessisse gratiam vocationis, aut baptismi: negasse autem aliis, in quibus hæc merita non prævidebat: & hæc pessimè. Si enim ob merita, vel demerita tantum conditionatè futura quis præmiatur, aut punitur, quilibet hominum debet in coelum assumi, & in infernum detrudi; cum quivis conditionatè prævideatur in innumeris circumstantiis bene, & in innumeris malè acturus. Rursus Semipelagiani ex parte conditionis tantum ponebant actum primum, ex meris naturalibus constitutum: at omnes nostri ex parte conditionis ponunt gratiam supernaturalem, quamvis non prædeterminationem. Unde nimium quantum distamus.

417. Dices 2. Scientia media non adhibetur à S. Augustino ad conciliandam gratiam cum libertate humana: ergo, vel eam ignoravit, vel improbavit: primum asserere est immodestum: ergo dicendum est alterum. Resp. dist. ant. scientia media non adhibetur quoad vocem, conc. ant. quoad rem, neg. ant. recolantur dicta num. 399. & seq. & judicent eruditi, an magis faveat S. Doctor scientiæ mediæ, an prædeterminationi: quam vocem etiam tam parum adversarii invenient in S. Augustino, præsertim in sensu, quem ipsi ei attribuant, quam vocem scientiæ mediæ. Certè Franc. Aravio Episcopus Segobienensis ex S. Ordine Prædicatorum tom. 2. in 1. 2. n. 41. sic scribit de prædeterminatione physica: *Cujus nec Concilia, nec SS. PP. aliquando meminunt.* Ipse autem tantum moralem admittit.

418. Ut autem systema scientiæ mediæ melius intelligatur, & quibusdam difficultatibus apparentibus occurratur, notandum 1. juxta nos

posse DEUM quamlibet creaturam pro libitu convertere ex num. 398. saltem in hac providentia, in qua nullam producet creaturam, quam non prævidet alicui auxilio consenturam: quod implicite eo ipso revelavit, dum revelavit, se omnium corda in manu sua habere. Nec Dicas, DEUM non habere potestatem convertendi hominem independentem à scientia media: hæc autem habere ab ipso homine, adeoque accipere debere potestatem ab homine; nam scientiam mediam DEUS non habet ab homine; non enim homo est objectum physice motivum, vel influens in actum DEI, sed DEUS habet eam scientiam à se ipso, & à sua essentia, tanquam principio metaphysico, & specie intelligibili (si hæc necessaria est) objectum autem est tantum conditio objectiva, sine qua DEUS non haberet scientiam à se ipso: sed istud non tribuit scientiam: sicut scilicet possibilitas rerum non tribuit DEO omnipotentiam. An autem possibilis sit in alia providentia, creatura prævisa omnibus dissensura, infra disputabimus: interim SS. PP. de hoc nihil decernunt.

Notandum 2. DEUM quemcunque actum posse promittere: & sic promississe Abraham fidem posterorum; quia, dum vidit, sub quibus auxiliis essent credituri, & voluit ea auxilia dare, potuit infallibiliter promittere fidem, quam erat ipse factururus, hoc est, gratiam daturus, ut ipsi longè magis, quam credentibus deberet adscribi fides eorum: sicut scilicet quilibet actus bonus magis debet adscribi DEO, quam ipsi actum elicienti, ut alibi solet ostendi. Ubi obiter addo, S. Augustinum, quando ait, promississe DEUM hanc fidem de sua prædestinatione, eamque præscivisse, non loqui de scientia conditionali, sed absoluta.

419. Notandum 3. quando dicitur, DEUM dare gratiam; quia videt consensum secuturum, per hoc non significari, consensum secuturum ex viribus purè naturalibus; quia hoc esset accedere ad errorem Pelagii: sed secuturum ex gratia; quia hypothesis scientiæ mediæ, seu conditio, semper involvit gratiam, & sic tendit. *Si Petrus habuerit gratiam &c.* Rursus: non significatur, consensum habere rationem causæ morales, sed finalis; non enim DEUS dat gratiam; quia consensus aliunde existit: sed, ut sit, seu per ipsam gratiam eliciatur. Ita expressè S. Thomas 1. part. quæst. 23. art. 5. ad 1.

Notandum 4. DEUM non debere expectare creaturam, ut eam vocet, vel excitet per gratiam (hic enim esset error Semipelagianorum, qui dixerunt, DEUM expectare merita naturalia, tanquam dispositiones ad gratiam) at aliquo modo, non tamen strictè proprio, expectare vocatam, ut consentiat; sic enim ait *Apocal. 3. v. 20. Ego sto ad ostium, & pulso. Ista 1. c. 5. vers. 2. Expectavit, ut faceret uvæ, & fecit labruscas.* & c. 30. v. 18. *Expectat Dominus, ut misereatur vestri.* Verum, strictè loquendo, DEUS nihil expectat ad habendam scientiam mediam; cum ad hanc non debeat præsupponi quidquam absolute existens, sed tantum objectivè: quæ existentia objectiva jam datur ab æterno. Unde per expectare tantum intelligitur præsupponere pro priori rationis ad scientiam: quæ expectatio non dedecet DEUM, cum tantum sequatur,

quatur ex ea, quòd ideo DEUS cognoscat; quia res sunt futurae: nec cæco modo suam conferat gratiam.

420. Notandum 5. ipsum nostrum consensum supernaturalem esse gratiam, & donum DEI, ita, ut magis debeat adscribi ipsi, quàm nobis: & hinc in ipsum actum debet DEUS influere gratiosè, adeoque non tantum juvare ad posse, sed etiam ad agere. Not. 6. ex S. August. Pelagianos fecisse gratiam pedissequam naturæ ideo; quia volebant, quòd natura debeat præcedere suis actibus naturalibus, & his gratiam mereri, seu tanquam meritis post se eam trahere: quod nos detestamur, & tantum admittimus, quòd scientia media, à qua habetur infallibilitas gratiæ, præsupponat, tanquam suum objectum, consensum conditionatè futurum, & quidem non futurum viribus solius naturæ, sed etiam gratiæ.

Notandum 7. propositionem quartam Janfenii: *Semipelagiani admittunt prævenientis gratiæ interioris necessitatem ad singulos actus, etiam ad initium fidei*: & in hoc erant hæretici, quòd velent, eam gratiam talem esse, cui posset humana voluntas resistere, vel obtemperare: hanc, inquam, propositionem non tantum damnatam esse copulativè: sed quodlibet membrum illius; nam, si primum, se solo sumptum, non est damnatum, sed dici potest, Semipelagianos gratiam interiorem etiam ad initium fidei admisisse, dic, circa quid, vel in quo hæretici fuerint circa materiam gratiæ, circa quam tamen hæreticos fuisse, negari non potest? Certè nihil invenies aliud, quàm quòd gratiæ resisti, aut obtemperari posse docuerint: quod tamen dici non posse, ex 2. di. membri damnatione constat.

421. Quare, quando Gonetius ex S. Prospero vult evincere, aliquos Semipelagianos necessitatem gratiæ prævenientis interioris ad initium fidei admisisse, incassum laborat; nam S. Prosperus in celebri epistola ad S. August. expressè ait, Semipelagianos negasse gratiam præviā, quæ sanè eadem est cum præveniente. Manifestum est autem legenti, S. Patrem de his iisdem, & non de aliis Semipelagianis loqui, dum ait, eos non negare, voluntates secundum suam phantasiam à gratia esse præventas: per quod intelligit, juxta ipsos voluntates præveniri à gratia, non quoad initium fidei, sed quoad sequentia merita: hæc enim erat phantasia hæretica Massiliensium.

Verbis autem illis sub finem epistolæ: *Quia finem uniuscujusque prævidet, & sub ipso gratiæ adjutorio, in qua futurus esset voluntate, & actione, præscierit*: S. Prosperus non loquitur de Semipelagianis, sed aliis antiquioribus Doctoribus, ante Augustini ætatem; quia præmittit hæc verba: *Retractatis priorum de hac re opinionibus, penè omnium par reperitur, & una sententia* &c. Quia autem tempora tunc erant valde periculosa, & hæc verba eum dubium reddebant, an adjutorio gratiæ tantum finis, seu observatio legis totius, subderetur, quo casu erant hæretica: an verò etiam initium fidei, quo casu erant Catholica, petiit S. Prosperus à S. Augustino explicationem.

422. Notandum 8. Pelagium nunquam admisisse, necessariam esse gratiam supernaturalem interiorem ad simpliciter posse meritoriè operari; sed tantum aliquando ad faciliùs posse. Et

quavis Alvarez de auxiliis lib. 1. disp. 1. oppositum probare contendat, non probat. Certè S. Augustinus l. 1. de gratia Christi cap. 41. contra Pelagium, & Celestium, postquam per plura capita refulset lecta à se opuscula Pelagii, hanc tandem crisin universalem subjungit: *Ab illo enim suo manifestissimo dogmate non recedit omnino. & post pauca: Ipsum verò auxilium, quo possibilitatem naturalem perhibet adjuvari, in lege constituit, atque doctrina, quam nobis fatetur etiam S. Spiritu revelari, propter quod & orandum esse concedit. Sed hoc adjutorium legis, atque doctrinæ, etiam prophetis fuisse temporibus: adjutorium autem gratiæ, quæ propriè gratia nuncupatur, in Christi esse arbitratur exemplo. Quod nihilominus ad doctrinam pertinere perspicitis, quæ nobis Evangelica prædicatur.*

Ex quibus patet, Pelagium non admisisse gratiam interiorem, sed tantum exteriorem legis, ac doctrinæ, seu exempli Christi, & Evangelii, quod ait nobis prædicari, scilicet exterius proponi. De qua lege S. Aug. cap. 24. dixerat, quòd DEUS in cordibus nostris non operetur lege, ac doctrina insonante forinsecus: patetque insuper ex aliis capitibus sequentibus ejusdem libri, S. Augustinum tantum requirere, ut gratiam interiorem, quæ ipsam voluntatem, seu actionem bonam operetur, Pelagius admittat: nam cap. 45. multis probat, Christum non corporalibus oculis respexisse S. Petrum: sed ait: *Intus actum est, in mente actum est, in voluntate actum est*; quod parum ad mentem S. Augustini probaret, si plus, quàm interiorem gratiam, scilicet intrinsecè efficacem requireret. Tandem cap. 47. ait, si Pelagius admittat gratiam per Jesum Christum, quæ non tantum juvet posse, sed etiam det ipsum vellet, ita, ut sine ipsa nihil bene velimus, nihil amplius controversiæ relinquit.

423. Nec te turbet, quòd textu citato num. præced. S. Augustinus dicat, Pelagium admisisse legem, atque doctrinam Spiritu Sancto revelari, & propterea orandum esse; nam, ut manifestum est ex pluribus locis S. Augustini, Pelagius verbis æquivocis sæpissimè usus est, quæ dein discipulis suis in malum sensum exposuit. Hinc, licet ejus verba possent catholicè accipi, tamen ab eo non ita accipiebantur: & sic ipse non intellexit revelationem internam in mente, sed externam, quæ fit per libros sacros, & prædicatores fidei, aut pœnitentiæ &c. per quos etiam dicitur Spiritus Sanctus cordis aures aperire, revelare, illuminare. Et hæc quoque ejus, per suos Ministros, vel instrumenta, facta revelatio, est aliqua gratia: sed ordinis inferioris, propter quam etiam agenda sunt gratiæ, & orandum Spiritus Sanctus: sed non est illa gratia, quam SS. PP. ad meritum necessariam dicunt. Hanc revelationem agnoscit etiam Gonetius tom. 4. de Hæres. Pelag. tr. 7. disp. 1. art. 4. n. 47. vocatque illuminationem, quæ se teneat ex parte objecti, seu sit objectiva, stetque in applicatione, seu propositione aliqua objecti, & pertineat ad legem, atque doctrinam: adeoque est tantum naturalis.

Plura de Pelagianorum, & Semipelagianorum, seu Massiliensium erroribus videri poterunt apud Theodor. Eleutherium in appendice, vel in Lucubrat. S. August. Doctor gratiæ, & libertatis part. 1. à num. 39. Hucusque allata abunde

abunde sufficiunt pro defendenda præfenti conclusionē.

ARTICULUS VI.

An admittendum Decretum subjective absolutum, & objective conditionatum.

424. **D**ico. Decretum istud, de quo aliquo modo jam actum *n. 381.* & magis explicatum *n. 396.* non debet admitti circa actus creaturæ liberos. Non nego posse, vel etiam debere aliquando admitti in quibusdam casibus, soli DEO liberis, (de quibus *n. 381.*) tale decretum, vel talia decreta, sive virtualiter, sive formaliter distincta: circa quæ tamen non semper eodem modo discurrendum; nam vel conditio illorum fuit prævisa implenda, ut illa *Joan. 16.* vel non, ut altera *4. Reg. 13.* (vide cit. *n. 381.*) Si primum: DEUS non habet duo decreta, quorum prius sit conditionatum, & alterum absolutum, sed tantum unum, idque rem absolutè decernens; nam, cum in casu purificatæ conditionis absolutum decretum elicere velit, ad quid quasi cunctabundus prius conditionatè decernat, quod supposita scientia simplicis intelligentiæ, ac media directâ potest statim, & in tali casu vult, absolutè decernere?

425. Cum autem ex tali decreto absoluto, respiciente aliquam conditionem absolutè etiam ponendam, legitimè inferatur hæc veritas, quòd DEUS decreverit id facere, & facturus sit, si ea conditio ponatur, adeoque decretum objective conditionatum, virtualiter, vel eminenter, continetur in absoluto; ideo DEUS, qui non tenetur sua decreta quoad omnes formalitates, seu totaliter revelare, potest tale decretum revelare tanquam objective conditionatum, præsertim si id profit ad excitandos homines, ut eas conditiones ponant, vel evitent. Sic DEI decretum salvandi omnes homines, si bene vivant (sicut dicemus inferius, quando de eo agemus) non est conditionatum respectu prædestinatorum, nec effectivè inefficax: & tamen id DEUS revelavit tanquam voluntatem conditionatam. Si autem fiat secundum, sive, si conditio prævideatur non implenda, ut in casu superiori *4. Reg. 13.* & iterum *Gen. 18.* in decreto parcendi ad preces Abraham Sodomitis, si decem in ea urbe sint probi; tunc talia decreta, quamvis sint subjective absoluta, tamen respectu illius effectus conditionati manent objective conditionata, hoc est, continent aliquam inclinationem, vel præparationem animi in DEO, vi cuius poneretur effectus, si poneretur conditio: re ipsa tamen etiam hæc decreta sunt absoluta, & absolutè decernunt negationem effectus; quia absolutè prævidetur conditio non ponenda.

426. Quamvis autem aliqua Decreta, juxta modò datam explicationem, subjective absoluta, & objective conditionata admittenda sint, non tamen admitti debent in DEO talia Decreta infinita circa omnia possibilia, etiam in alio, vel infinitis aliis mundis: quibus decretis DEUS Angelos, & homines tunc creandos prædestinaret, vel reprobaret, talia, vel talia bella, regimina, peccata

permitteret &c. quæ tamen omnia ut conditionatè futura DEUS scire debet: ad quid enim DEUS infinitis decretis, etiam tantum formaliter distinctis, omnes creaturas in infinitis aliis mundis possibiles, quas nunquam producturus est, jam prædestinet, vel reprobet, eorum actus bonos & malos prædeterminet &c. præsertim, cum hæc decreta conditionata non videantur bene convenire cum decreto absolutè prædeterminante, & hæc omnia excludente: ad quid DEUS dicat? Ego prædetermino, quòd, si Judas in his vel illis circumstantiis (quæ essent plurimæ) ponatur, convertatur: quando absolutè dicit: Ego prædetermino, ut non convertatur.

Dicunt aliqui: DEUS habet totum actum primum proximum ad elicienda ea decreta, & quidem circa actus creaturæ non liberos, inimpedibilia, circa actus creaturæ liberos, saltem impedibilia: ergo ea elicit. Ita aliqui ex nostris, contra quos modò ex primaria intentione non pugnamus, & utique admittit impedibilitate decretorum potissimæ nostræ rationes vim amittunt: sed quia tamen tot talia decreta, etiam impedibilia, non censo admittenda, Resp. neg. conf. Non est imponenda DEO necessitas, etiam tantum ad elicienda decreta indeterminatè sumpta, nisi apertè monstretur; perfectior enim est libertas in actu 1mo, quæ potest liberè purè omittere.

Sed contra hoc iidem iterum dicunt: DEO debet tribui perfectissimum exercitium libertatis, quod est positivum; ergo non potest purè omittere. Resp. dist. ant. debet DEO tribui exercitium formaliter perfectissimum, conc. ant. perfectissimum materialiter, subdist. si velit libertatem suam positivè exercere. conc. si hoc non velit. neg. ant. & conf. Si DEUS ex jure suæ libertatis in actu 1mo se habeat tantum negativè, erit hoc pro his circumstantiis formaliter perfectissimum; quia Divinæ voluntati tunc præ aliis maximè conforme. Et sic etiam alia, quamvis materialiter minus perfecta, dicimus formaliter perfectiora; quia sunt magis conformia regulæ omnis honestatis, nempe Divinæ voluntati. Nec tamen propterea DEUS manet irresolutus; quia per puram omissionem liberam est negativè determinatus, nec jam manet indifferens; quia status indifferentiæ non dicit negationem, sed tantum præcisionem; quia debet esse, & est compossibilis cum decreto, & ejus negatione. Aliqui videntur velle scientiam reflexam evitare, ejusque difficultates, admittendo ista decreta: sed in primis eam non evitant; quia hoc ipsum decretum, non tantum ut absolutè, sed etiam ut conditionatè existens est cognoscibile, consequenter per scientiam mediam reflexam. Dein hoc ipsum decretum cum scientia media directâ, vel collatione auxilii, habet easdem difficultates, quas scientia media reflexa, ut patebit consideranti.

427. Probatur jam assertio, quòd non debeat admitti tale decretum explicatum *num. 396.* seu inimpedibile circa actus creaturæ liberos, de quibus potissimum instituitur hic quæstio. Probatur autem 1. sic. Decretum hoc repugnat libertati: ergo non datur, prob. ant. Decretum hoc est antecedens, à creatura inimpedibile, & ex se necessaridò connexum cum actu conditionatè futuro: insuper, si accedat purificatio conditionis, quam etiam creatura impedire non potest, est absolutè

absolutè necessariò connexum cum actu absolutè futuro: sed quiddam est tale, repugnat libertati: ergo. maj. est adversariorum. min. prob. Quidquid est essentialiter connexum cum uno libertatis extremo, & impedibile, facit, ut actus primus proximus non possit esse indifferens ad utrumque; quia est essentialiter determinativum ad unum, & impedimentum inaufertibile, ne voluntas possit amplecti extremum alterum, non minus, ac catena ferrea facit, ut potentia ambulativa, per illam ligata, non possit esse indifferens ad ambulandum: ergo repugnat libertati, quæ est potentia ad utrumque pro libitu amplectendum. Plura in hanc rem afferemus inferius, agendo de ipsa prædeterminatione.

Probatur 2. Juxta assertores hujus decreti Christus Matth. 11. v. 21. malè reprehendisset Corozaim, & Bethsaidam, si earum urbium incolæ præ Tyriis & Sidoniis, eoquod ad visa tot Christi miracula conversi non fuerint, cum tamen conversi fuissent Tyrii, & Sidonii, si ea prodigia coram ipsis facta fuissent: hoc dici non potest: ergo. prob. ma. Corozaitæ potuissent se excusare, dicendo: DEUS efficaciter decrevit conditionatè, & decrevisset absolutè conversionem Tyriorum: at respectu nostri decrevit oppositum: atque hinc nobis negavit prædeterminationem, quam dedisset Tyriis: his autem positis, Tyrii non potuissent non converti: nos è contra habuimus impedimenta inaufertibilia conversionis. Nec retorqueri potest in assertores scientiæ mediæ hoc argumentum, dicendo, etiam juxta hos Corozaitis non defuisse excusationem; cum potuerint dicere, se non habuisse gratiam prævisam cum consensu; nam facile refelli potuissent, reponendo, hoc ipsum imputandum ipsis esse ad culpam; cum potuissent facere, ut hæc gratia prævisa fuisset cum consensu; si scilicet ei cooperari voluissent, ut potuissent.

428. Probatur 3. DEUS deberet in hoc decreto quoque videre actus peccaminosos, etiam quoad formale peccati; quia etiam formalem malitiam revelavit, tam absolutè, quàm conditionatè in SS. Scripturis, ut constat ex n. 383. & seq. ergo deberet prædeterminare conditionatè (& sæpissime etiam absolutè, quotiescunque scilicet absolutè sunt peccata) ad ipsam formalem malitiam, quod nemo admittit; sic enim DEUS esset author peccati, magis, quàm, si istud præciperet; nam consilium, vel præceptum non ita efficaciter determinaret. Quidquid autem sit de formali malitia, quæ fortè dicitur, non videri in decreto, tanquam aliquid prædeterminatum, sed tantum, tanquam aliquid consequens ad materiale peccati prædeterminatum, tamen hoc decretum DEO minimè dignum est; nam determinare ad aliquid essentialiter, & impedibiliter connexum cum alio est æquivalenter determinare etiam ad hoc alterum: quod DEUM in nostro casu utique dedecet. Si hoc neges, dic, quare DEUS non potest suadere, aut præcipere materiale peccati? quod tamen DEUM posse, asserit nemo. Discrimen quidem aliquod conatur Gonet assignare: sed illud non subsistere, patebit inferius n. 463.

Confirmatur. Juxta adversarios DEUS circa quodvis peccatum habet duo decreta, scilicet conditionatum, & absolutum (nam si, ut aliqui

volunt, circa actum absolutè futurum non prius habuit decretum conditionatum, DEUS illum non prævidit conditionatè futurum, adeoque eum quasi cæco modo absolutè prædeterminavit, quod inconvenientissimè dicitur) quomodo ergo DEUS potest, ut sæpe in Scripturis facit, protestari, non esse voluntatis suæ peccata hominum, ea in cor suum non ascendisse, &c.? Certè, si homo sic loqueretur, dum taliter determinaret, nemo ei crederet, præsertim, si adderet aliquid impedibiliter inferens actum, quale est prædeterminatio.

429. Probatur conclusio 4. ex SS. Patribus. Hi varias movent quæstiones de rebus, quas DEUS, licet de illis præciverit, quod ex ipsis securum sit aliquod malum, tamen posuit, e. g. quærent, cur DEUS produxerit Luciferum, quem præciebat lapsurum: cur Adamo imposuerit præceptum, quod præciebat esse violandum: cur Christus Judam elegerit in Apostolum, quem præciebat, se proditurum &c. (textus SS. PP. Damasceni, Chrysostomi, Nisseni, Basilii, Augustini, Cyrilli &c. vide apud Suarez in *Opusculis* l. 2. de scient. futur. condit. c. 2. n. 2.) ergo supponebant, hæc præcisa fuisse scientia conditionali, qua directus DEUS potuisset ea impedire: atqui non scientiâ fundatâ in decreto conditionatè prædeterminante: ergo. prob. subsumptum. alias enim, ut rectè ait Banholzer de *Scientia Dei* q. 4. a. 3. n. 95. non debuissent Patres laborare, ut ostenderent, malum non fuisse, posita eâ præscientiâ, res eas ponere, e. g. Adamum creare; sed potius laborandum ipsis fuisset, ut ostenderent, non fuisse malam præscientiam fundatam in decreto, conditionatè ad malum, & lapsum prædeterminante. Certè nullo ullius Patris effato probari potest, DEUM mala ita conditionatè decrevisse. Et quis credat S. Augustinum, quando tr. 73. in Joannem ait: *Malè ergo usus eo, quod vult accipere, DEO potius miserante non accipit*: quis, inquam, credat, eum supponere, quod DEUS talem hominem conditionatè prædeterminaverit ad malum usum donorum suorum, & propterea absolutam collationem negaverit? Quis credat, SS. PP. dum cum Scripturis citatis n. 383. dicunt, raptum esse justum, ne malitia mutaret intellectum ejus, supposuisse, quod ex decreto Divino malitia deberet pervertere ejus intellectum, posita conditione, cujus positio penderet à solo DEO; quia scilicet erat omissio raptus? Quis credat, quod S. Augustin. supposuerit, DEUM peccata conditionatè prædeterminasse, quando de prædest. Sanctorum c. 10. ait: *Prædestinatio est, quæ sine præscientia non potest esse: potest autem esse sine prædestinatione præscientiæ; prædestinatione quippe DEUS ea præcivit, quæ fuerat ipse facturus: unde dictum est: fecit, quæ futura sunt: præscire autem potens est etiam, quæ ipse non facit, sicut quæcunque peccata.*

430. Unde ex mente Sanctorum Patrum præscientia ista conditionatè futurorum non fundatur in tali decreto: insuper ipsa præcedit decretum absolutum, adeoque est ante omne decretum, & consequenter est scientia media. Quod autem præcedat omne decretum absolutum, ipsi Patres sæpissime docent, dum ajunt, multa esse præcisa, quæ non sint prædestinata, (nam prædestinatio est absolutum decretum) & præscientiam latius patere,

tere, quàm prædeterminationem: item hanc non posse esse sine præscientia, quamvis ista possit esse sine prædeterminatione: sic docet Augustinus loco paulò ante cit. de prædest. SS. c. 10. Idem c. 9. sic ait: *Utrum tantummodo eos præscierit, an etiam prædestinaverit DEUS, querere, ac differere, tunc necessarium non putavi.* Iterum in expositione quarundam propositionum in Ep. ad Rom. propositione 55. *Nec prædestinavit aliquem, nisi quem præscivit crediturum:* ubi planè supponit præscientiam præcedere prædeterminationem, adeò, ut fateatur Alvarez, ex hoc textu inferri scientiam mediam; sed simul neget, esse verba S. Augustini, & velit, esse cujusdam Arborei: verum opus est tantum, inspicere locum citatum, & clarè videbitur, loqui S. Augustinum. Similia habent S. Fulgentius, & S. Prosper ad capitula Gallorum c. 15. Angelicus autem in c. 8. ep. ad Rom. lect. 6. sic scribit: *Non quia omnes præscitos prædestinet, sed quia eos prædestinare non poterat, nisi præsciret.* Idem 3. p. q. 1. a. 3. ad 4. ait: *Dicendum, quòd prædestinatio præsupponit præscientiam futurorum.* Ex his abunde claret, ex mente SS. Patrum scientiam conditionatè futurorum antecedere eo modo, quo in DEO fieri potest, ipsa decreta, adeòque esse scientiam mediam. Quidam hoc loco etiam agunt de Decreto Concomitante Scotistico: sed de hoc nos agemus inferiùs.

ARTICULUS VII.

Solvuntur Objectiones.

431. **O**B. 1. S. Augustinus l. 2. de bono persever. c. 18. ait: *quòd, quando apud aliquos verbi DEI tractatores reperitur nomen præscientiæ, & agitur de vocatione electorum, nomine præscientiæ intelligi debet prædestinatio:* ergo (inquit Gonetius tom. 1. tr. 3. de scientia DEI disp. 6. a. 7. §. 2. n. 187. quando S. Augustinus, à nobis n. 401. citatus, ait, DEUM vocare sic hominem, quomodo scit ei congruere, ut vocantem non respuat: *Hoc ita intelligendum est, DEUM sic eos vocare, quomodo prædestinat eis congruere, ut vocantem non respuant.* sive, quomodo præscivit scientia fundata in decreto, & prædeterminatione: ergo S. Augustinus admisit decretum subjektivè absolutum, & objectivè conditionatum.

Resp. Verba S. Augustini habentur c. 19. at non habentur, ut citantur: sed sic: *Quid ergo nos prohibet, quando apud aliquos verbi DEI tractatores legimus DEI præscientiam, & agitur de vocatione electorum, eandem prædeterminationem intelligere?* Ex his autem non inferitur, voluisse S. Augustinum, omnem præscientiam fundari in aliquo decreto; nam in primis oppositum apertè desumitur ex initio antecedentis capitis 18. ubi sic habetur: *Unde aliquando eadem prædestinatio significatur etiam nomine præscientiæ:* ecce dicitur aliquando, non semper: 2dò in verbis paulo ante n. præced. citatis clarè præscientiam, & prædeterminationem distinguit: item eodem libro c. 14. dum ait: *Prædestinatio Sanctorum nihil aliud est, quam præscientia scilicet, & preparatio beneficiorum DEI, quibus certissimè liberantur, quicumque liberantur:* manifestè supponit, præscientiam nudè sumptam nondum esse prædeterminationem. Unde ad summum voluit, per præsci-

entiam intelligendam prædeterminationem tunc, quando ad hoc aperta nos ratio cogit, uti cogit circa textum, quem ibi affert ex ep. ad Rom. c. 11. v. 2. *Non repulit DEUS plebem suam, quam præscivit:* ubi Apostolus clarè innuit electionem, seu prædeterminationem Israëlitiçi populi.

432. Nullo modo autem inferitur, præscientiam conditionalem, seu scientiam conditionatè futurorum fundari in decreto; cùm de hac re ibi proflus non agat: insuper scientia ista prædestinatio dici non possit; quia, posità etiam scientià de conditionatè futuris plurimis bonis operibus, DEO adhuc liberissimum est, ea opera bona, vel hominem prædestinare. Certè, licet de Juda DEUS præsciverit, eum sub certis conditionibus plurima bona opera facturum fuisse, tamen nec illa bona opera, nec ipsum prædestinavit. Ex quo ulterius inferitur, quòd, quoad præscientiam conditionalem, electi & reprobi sint pares, & indiscreti (cùm tamen prædestinatio ex mente S. Augustini, & omnium, sit discretio inter istos) adeòque saltem sit certum, quòd non omnis præscientia conditionata sit prædestinatio, seu decretum. Quare S. Augustinus loc. cit. de decreto hoc Thomistico non cogitavit. Intendit ibi monstrare, merita non præcedere gratiam, sed hanc præviā esse ad omnia merita: item prædeterminationem ad gratiam (de qua eum ibi loqui est clarum) gratuitam esse; ex occasione autem dicit, à DEO præsciri bona opera in prædeterminatione: & clarum est, tum ex c. 17mo tum ex 18vo tum ex hoc ipso 19no, eum loqui de operibus absolute futuris, quæ sola in sensu strictiore asserit præsciri S. Augustinus citatus n. 394. quæque in decreto, ea prædestinante, seu prædefiniente, posse videri non negamus: quamvis simul etiam videantur in se ipsis. Nos autem hic non agimus de scientia absolute futurorum, sed tantum de scientia conditionatè futurorum, de qua S. Augustino ibi nulla est mentio; sed mentio est hoc ipso libro c. 14. ex quo textum adduximus n. 401. utpote scientiæ mediæ sat clarè faventem: & adhuc copiosior mentio est l. 1. ad Simplicianum q. 2. vide à n. 399.

433. Ob. 2. Nihil potest concipi futurum, nisi concipiatur ut præsupponens suas causas: ergo neque conditionatè futurum potest concipi, nisi concipiatur ut præsupponens decretum DEI subjektivè absolutum. Conf. Futurum absolutum prærequirit decretum absolutum actu existens: ergo futurum conditionatum prærequirit decretum conditionatum actu existens. prob. conf. aliàs posset etiam dici, quòd futurum absolutum non requirat decretum actu existens, sed tantum futurum, sive existens per ampliationem. Resp. omiff. ant. dist. conf. nisi concipiatur, ut præsupponens decretum DEI absolute actu existens, neg. conf. conditionatè tantum existens, hoc est, quòd daretur, si res absolute esset futura. omit. conf.

Si enim res est tantum conditionatè futura, tunc sicut nunquam absolute existet, ita nunquam prærequirit causas absolute existentes. At si aliquando realiter actu est extitura, tunc causas pro sua temporis differentia actu existentes prærequirit: & quia decretum DEI, quod aliquando debet dari, debet ab æterno dari, quodlibet

Est absolute futurum prærequirit decretum ab æterno actu existens. Ad conf. neg. conf. ad prob. neg. illatum ex ratione modo assignata, quam etiam Pontius Scotista assertit apud Martinez contr. 4. disp. 3. sect. 5. Eodem modo futurum conditionatè non debet esse determinatum in causis per statum existentibus, sed tantum existentibus conditionatè, & per alienationem. Ubi nota, quando voci determinatum additur de futuro, vel conditionatè, hæc esse addita diminuentia, ut verbum est non sumatur pro statu, sed per alienationem, vel ampliacionem. vide Martinez contr. 4. disp. 2. sect. 4.

434. Dices. Futurum conditionatum non præsupponit decretum merè possibile: ergo actu existens. Confirm. Futurum conditionatum jam ab æterno transit à statu puræ possibilitatis ad statum futurationis conditionatæ: ergo jam ab æterno debuit dari causa ejus translativa: atqui nulla datur ab æterno, nisi decretum DEI: ergo. Resp. Supposito, quòd illud non sit etiam absolute futurum, dist. ant. non præsupponit decretum merè possibile per statum. neg. ant. per alienationem. conc. ant. & neg. conf. A parte rei non magis datur per statum decretum conditionatè existens, quàm merè possibile; quia utriusque nunc datur negatio. Discrimen tantum est, quòd negatio decreti merè possibilis semper detur: negatio autem decreti conditionatè existentis absolute quidem semper detur, non tamen detur semper conditionatè; si enim poneretur conditio, non amplius daretur negatio, sed existeret ipsum decretum: & quidem tunc, cum res absolute esset futura, existeret decretum jam ab æterno.

Ad confirm. neg. suppositum; neque enim pura possibilitas, neque futurius conditionata propriè loquendo sunt status, sed utraque est alienatio; & hinc etiam transitus fit tantum per alienationem, atque in utroque casu verbum est sumitur tantum in vi copulæ. Hinc potest etiam distinguere ant. transit per statum. neg. ant. per alienationem. conc. ant. & dist. conf. debuit dari causa per statum. neg. conf. per alienationem. conc. conf. hoc est, si sic est, deberet dari causa: at quia absolute non fit, neque absolute debet dari causa. Nec dicas, hac ratione futurum conditionatum esse tantum ens rationis, & nihil reale. Resp. enim, esse aliquid reale, sicut scilicet possibile, non quidem per statum, sed per alienationem. Sed neque ex eo, quòd conditionatè futurum debeat (si velit absolute existere) dependere à decreto, debet haberi à DEO decretum jam existens; nam etiam omne possibile debet dependere à decreto, si velit existere, quin tamen DEUS habeat decretum actu existens circa omnia possibilia.

435. Ob. 3. Actus conditionatè futurus, & absolute futurus, imò & actu existens, sunt unus, idemque realiter actus: sed actus absolute futurus, vel existens non potest videri ante decretum DEI: ergo neque actus conditionatè futurus potest videri ante decretum DEI. Quidam videntur negare, quòd sint idem, res possibilis, conditionatè futura, absolute futura, & existens: sed hoc puto, non satis congruere cum communi in nostris scholis sententia, quòd essentia, & existentia realiter identificentur. Insuper exi-

stentia non est forma physica, seu physice distincta ab existente: sed tantum est forma metaphysica, ut animalitas respectu animalis; est enim impossibile, & imperceptibile, quòd aliquid existat per existentiam sibi superadditam, & realiter à se distinctam, ut cuilibet consideranti patet, & saltem in nostris scholis est indubitatum. Nec replicari potest, quòd tantum essentia possibilis, & existentia possibilis, non verò essentia possibilis, & existentia actualis identificentur; nam hac ratione esset tantum quæstio de nomine inter nostros, & Thomistas, qui facile dicere possent, se per essentiam intelligere possibilem, per existentiam verò intelligere actua-lem, adeoque realiter distinguere possibilitatem rei, & existentiam actualem ejusdem, quòd tamen nostri non concedunt, neque concedere possunt.

436. Probatur. Si inter se realiter distinguuntur possibile, & actualiter existens, tunc non existit id, quòd fuit, vel est possibile, sed aliquid realiter distinctum: neque producitur, quòd fuit possibile, adeoque non Antichristus, qui nunc est possibilis, sed aliquis ab eo distinctus existet. Nec dici potest, eundem quidem esse Antichristum, sed non eandem possibilitatem; nam sic possibilitas non esset intrinseca, sed extrinseca, contra quàm sentiunt isti, quibuscum disputamus. Uterius, si possibilitas est distincta ab existentia actuali, tunc ex eadem ratione erit distincta cognoscibilitas, ut videtur clarum: ergo DEUS non cognoscit defacto Antichristum, qui existet, sed aliquid distinctum, scilicet cognoscibilitatem ejus realiter distinctam: quæ mihi saltem videntur minimè vera.

Rursus, si possibile, & actualiter existens distinguuntur, tunc etiam distinguuntur futurum, non tantum quidditative (sic enim involvit negationem utique distinctam) sed etiam denominative sumptum, ab actualiter existente: ergo alius est Antichristus nunc, quàm sit ille, in fine mundi venturus: vel certè est aliud: ex quo sequeretur, quòd non iste in fine mundi, sed alius à DEO prævideatur, & consequenter, quòd DEUS nondum habeat scientiam visionis de Antichristo illam, quam habebit coexistentem Antichristo jam extra causas posito. Item sequeretur, quòd non sit prædictum illud Antichristi peccatum, cujus mensura temporis, seu existentia, est finis mundi, sed aliud distinctum: vel debet admitti, quòd DEUS videat duo entia distincta, quorum unum sit peccatum nunc futurum, alterum sit peccatum nunc existens. Si diceres, haberi duplicem quasi scientiam visionis, unam de futuro, alteram de existente, in primis hoc gratis dices: dein redit argumentum de cognoscibilitate existentia, seu præsentia; si enim hæc est distincta, tunc non cognoscitur præsens: si non est distincta, debes ipse solvere argumenta tua.

437. Adde: si actus conditionatè futurus, est distinctus realiter ab absolute futuro, vel existente, debet admitti, quòd scientia media videat aliquid distinctum ab eo, quòd Deus postea decernit, vel permittit: cum scientia media videat conditionatè futurum, & DEUS decernat actum absolute futurum, vel existentem: quæ omnia mihi videntur durissima. Quare facile concedo maj. & admitto, quòd idem realiter objectum sit scientia simplicis intelligentia, me-

diæ (saltem quoad conditionatum) ac visionis, supposito, quod res realiter existat, vel absolute existura sit; alias enim scientia simplicis intelligentiæ, & media, habent plura objecta, scilicet omnia etiam absolute non existura: at verò in hoc casu omnes tres istæ scientiæ vident possibilitatem rei, & existentiam actualem: nec est diversitas ex parte objecti materialiter sumpti, sed tantum ex parte modi tendendi, uti expresse, & fuse docet Martinez *controv. 2. disp. 5. sect. 2. § 3.* cui consentit Banholzer de DEO sciente *quest. 2. art. 2. num. 26. ob. 3.* Platelius *part. 1. cap. 3. num. 91.* Henna de Scientia Media theologicè propugnata *part. 1. sect. 145. num. 1498.* ubi per objectum affirmatum intelligit formaliter distinctum, ut patet ex contextu, & explicat Martinez *loco cit.* Rhodes *disp. 3. de DEO quest. 2. sect. 1. §. 2.* Arriaga de DEO *disp. 24. num. 40. § 43.* Nec inveni ullum ex nostris impressum, qui admittat possibilitatem intrinsecam, & in hoc puncto contrarium teneat.

438. Scilicet scientia simplicis intelligentiæ tendit conditionatè, sed sub conditione necessaria: scientia media tendit etiam conditionatè, sed sub conditione contingentis; scientia visionis tendit absolute, sed in idem objectum. e. g. hæc propositio: *Antichristi peccatum in his circumstantiis est possibile*: quæ æquivallet huic conditionali: *Si existat actualiter peccatum Antichristi, existit actualiter nihil repugnans*: est simplicis intelligentiæ. Altera propositio: *Si Antichristus existet in his circumstantiis, existet ejus peccatum*: est scientiæ mediæ. Tertia *Antichristus existet in his circumstantiis, & ejus peccatum absolute existet*: est scientiæ visionis. En omnium trium est idem objectum, scilicet peccatum Antichristi. Ne autem dicas, scientiam mediam habere pro objecto etiam circumstantias &c. jam præoccupavi dicendo, hanc scientiam habere idem objectum cum aliis, sumendo tantum ejus conditionatum: quamvis etiam hæ ipsæ circumstantiæ ut possibiles sint objectum scientiæ simplicis intelligentiæ, & ab hac affirmantur conditionatè; sed non sub illa conditione, sub qua eas affirmare potest scientia media.

Replicant, tamen esse realiter separabiles istas veritates objectivas: *Antichristus est possibilis*: *Antichristus est existens*: & quidem possibilitatem Antichristi jam nunc dari, non verò ejus existentiam. Resp. neg. quod hæ veritates sint realiter separabiles, si sumantur in eodem sensu; nam, sicut possibilitas, ita existentia datur nunc per alienationem, vel ampliationem, & neutra nunc datur per statum: & quicquid de possibilitate est affirmabile, eodem modo est affirmabile de existentia actuali.

439. Dicunt, objectum simplicis intelligentiæ esse necessarium: objectum scientiæ visionis esse liberum. Resp. utrumque esse eodem modo necessarium, scilicet conditionatè, si existat: & esse contingens, vel liberum, ut existat absolute. Hinc, cum scientia simplicis intelligentiæ affirmet objectum tantum conditionatè, & hoc sit conditionatè necessarium, ipsa etiam est necessaria: at, quia scientia visionis est scientia absoluta, & affirmat objectum absolute: objectum autem absolute non est necessarium,

sed contingens; hinc etiam ipsa non est scientia necessaria, sed contingens.

Dicunt iterum, Antichristum de facto habere, quicquid requiritur ad terminandam scientiam simplicis intelligentiæ, non autem habere, quicquid requiritur ad terminandam scientiam visionis. Resp. propriè loquendo Antichristum nunc nihil habere per statum: sed etiam nihil requiri existens per statum ad terminandam scientiam simplicis intelligentiæ.

Sed petes, quomodo ergo jam vera est propositio: *Antichristus est possibilis*: non autem altera: *Antichristus existit*? Resp. priorem esse implicite conditionatam, & verbum *est* sumi tantum in vi copulæ: at verò alteram ex communi acceptione esse absolutam, & verbum *est* sumi in vi verbi: adeoque unam non affirmare aliquid, quod non affirmet altera, nec affirmare alium modum objectivum seu se tenentem ex parte objecti, & realiter distinctum: sed affirmare alio modo, se tenente ex parte propositionis, seu alio modo tendendi. Neque ad hoc, ut una propositio sit vera, altera falsa, requiritur, ut habeant diversum objectum: sed tantum, ut habeant diversum modum tendendi, ut patet in contradictoriis, quæ juxta omnes debent habere idem subjectum, & prædicatum, hoc est, idem objectum ex parte subjecti, & prædicati. Idem saltem communiter admittitur in propositionibus, quarum una est conditionalis, altera absoluta. Et hoc Martinez *locis cit. num. 437.* putat esse clarum, & certum. probatque ex paritate cum actibus voluntatis, quæ, licet habeant idem objectum, tamen propter modum tendendi diversum, unus est malus, alter bonus, e. g. bonus actus est amor DEI, malus actus est ejus odium.

440. Dices, Aliud est à parte rei, rem dari per statum, & aliud eandem rem dari per alienationem: sed scientia visionis habet pro objecto rem per statum: scientia simplicis intelligentiæ habet eam per alienationem: ergo. Resp. neg. suppositum, quod aliquid à parte rei detur per alienationem; nam, ut dictum *num. 329.* alienatio non est realis status, sed præcisivus ab existentia, & non existentia: seu est status indifferentiæ (extrinsecæ, quam in simili explicavimus *num. 372.*) ad existendum, vel non existendum: quæ indifferentia formalis non datur, saltem adæquatè, à parte rei; omnis enim res à parte rei, vel actu determinatè existit, vel determinatè non existit, adeoque semper est determinata: datur tamen indifferentia fundamentalis, hoc est, res contingens ratione suæ contingentiae præbet fundamentum intellectui, ut possit eam concipere, præsciindendo, an existat, an non existat; quæ tamen præcisio non datur à parte rei, hoc est, independentè ab intellectu, sed fit per cognitionem. Et hinc scientia simplicis intelligentiæ, formaliter accepta, est suo modo præcisiva: quamvis non sit præcisiva realiter accepta; quia semper habet secum identificatam scientiam visionis, vel de existentia, vel de non existentia objecti, sicut scientia media, de qua re vide *num. 387. § 389.*

Aliud est, si dicas, objectum dari tantum per alienationem; nam particula *tantum* significat, dari nunc suo modo per statum negationem ob-

objecti, quòd hîc, & nunc præcîsivè, vel conditionatè cognoscitur: & unque aliud est à parte rei negatio, & res, quàm sola res. Sed hæc negatio, suo modo per statum existens, non est objectum scientiæ simplicis intelligentiæ, cum sit objectum contingens.

441. Habet itaque scientia simplicis intelligentiæ pro objecto rem, præcîndendo, an per statum, an per alienationem existat; quia vera est, quocunque modo objectum existat. Quòd autem scientia visionis non attingat objectum, nisi per statum existat, non probat, eam habere aliud objectum, quàm habeat scientia simplicis intelligentiæ: sed tantum, quòd minùs latè pateat, ut jam insinuat *num. 437.* sicut etiam terminus homo minùs latè patet, quàm terminus animal. Addendum tantum, quòd scientia visionis de re absolutè quidem futura, necdum tamen existente, sit quasi propositio duplex, quarum una DEUS affirmat negationem pro tali temporis differentia, alterà verò existentiam pro alia: & hæc altera tantum habet idem objectum cum scientia simplicis intelligentiæ de possibilitate rei, ut per se patet.

His propter inferiùs dicenda fusiùs deductis, Resp. ad objectionem *num. 435.* propositionem, conc. maj. dist. min. actus absolutè futurus non potest videri ante decretum DEI absolutè, conc. min. non potest videri conditionatè, neg. min. & conf. ad hoc enim, ut eadem res affirmetur tantum conditionatè, non requiritur absoluta voluntas illud faciendi, quamvis requiratur ad hoc, ut affirmetur absolute. Sic ad hoc, ut verè affirmes absolute, quòd velis te convertere, opus est absoluta voluntate, vel decreto; ut tantum affirmes id conditionatè, si libereris à morbo, non requiritur absoluta voluntas, nec etiam absoluta liberatio.

442. Ob. 4. Si non datur decretum prædeterminativum Thomisticum, vel Scotisticum, debet dari decretum indifferens, applicativum omnipotentia Divinæ: sed hoc non potest admitti: ergo. prob. min. Decretum hoc haberet hunc sensum: *Concurrat, si creatura agat*: sed hunc sensum habere non potest: ergo. prob. min. vel intelligitur: si creatura agat per actionem distinctam: & non potest dari actio, in quam DEUS non influat: vel intelligitur: si agat per eandem actionem: & esset sensus: *Concurrat, si concurrat*: indignus decreto DEI: ergo. Resp. neg. maj. Inferiùs, quando explicabimus applicationem omnipotentia Divinæ, patebit, non esse necessarium decretum taliter indifferens. Juxta Patronos decreti sic indifferens, istud non habet unum ex dictis, sed hunc alium sensum: *Volo concurrere ad actum bonum: nolo impedire actum malum.* Alii dicunt, habere hunc sensum: *Volo concurrere pro jure electivo creaturæ ad actum ab ea determinandum*: in quo posteriore, si non involvatur aliqualis inclinatio ad actum malum (ut opponit Sagara in manuscriptis) nihil est DEO indignum. In nulla autem harum explicationum decretum hoc est conditionatum, sed semper absolutum.

ARTICULUS VIII.

An detur Prædeterminatio Physica.

443. **N**on abs re judicavi, quæstioni de decreto conditionatè præde-

terminante subungere controversiam de ipsa Physica Prædeterminatione, de qua, & Scientia Media, lis diuturna agitata est inter RR. PP. Dominicanos, & nostros, primò coram Cardinali Madruto, deinde coram Clemente VIII. ac tandem coram Paulo V. Pontificibus Maximis. Hæc juxta Antonium Goudinum, ex Ordine S. Dominici, acrem ejus defensorem, *4. p. Philosophie q. 3. a. 2. est influxus causæ primæ, in causis secundis receptus, quo illa istas physice, activè, & (ut statim explicat) præviè, movet, applicat, & ad agendum determinat.* Requiritur autem hæc prædeterminatio, seu præmotio, juxta suos Patronos ad omnes actiones creaturarum, tam naturales, quàm supernaturales, tam necessarias, quàm libera: & in ordine ad actiones supernaturales est supernaturalis.

444. Cæterum, non quidem ab omnibus ejus assertoribus, omnia eadem prædicata ei tribuuntur: attamen in his communiter conveniunt: 1. Prædeterminatio est entitas quædam creata, five absoluta, five modalis, 2. Distincta ab actione causæ 2dæ: & hinc etiam non est actio vitalis, ut patet: item est à DEO liberrimè causæ 2dæ immissa; quia ratione hujus DEUS debet esse primum liberum, primum agens, primum determinans: & si præmotio etiam causæ 2dæ libera foret, ruerent omnia argumenta, quæ contra nos afferre solent adversarii, ut patebit consideranti: 3. Est creaturæ impressa transeunter, non permanentè; quia non est per modum habitus. 4. Præmotio est essentialiter necessaria, ut repugnet dari ullam actionem, & non dari prædeterminationem; cum aliàs auferretur DEO, ut ajunt, perfectio primi determinantis, & primi liberi. 5. Est essentialiter connexa cum actione creaturæ, ita, ut posita prædeterminatione sit metaphysicè impossibile, non dari actionem; aliàs enim non posset DEUS in decreto prædeterminante infallibiliter videre actiones liberas creaturarum absolutè futuras. Tandem 6. non est prior tempore ad actionem creatam: an sit prior naturâ, seu ex parte actus primi proximi (hæc enim synonyma sunt, nisi omnia nova quæstione de nomine obscurentur) modò in dubium vocatur; quamvis id antiquiores Thomistæ admiserint, atque etiam Goudin loc. cit. *num. præced.* ubi sic habet: *Quia motio, & applicatio virtutis activæ ad agendum est prius naturâ, quàm ipsa actio, sicut omnis via est prior suo termino, & omnis causa suo effectui; ideo motio illa dicitur prævia motio: seu præmotio.* item Gonet *tom. 4. tr. 7. de hæres. Pelag. disp. 1. a. 3. n. 27.* ubi docet, non dari in homine potestatem perfectam, atque completam ad actus salutares, nisi ei conferatur supernaturalis aliqua virtus, qua voluntas, saltem prius naturâ, physicè moveatur ad eos eliciendos. Sed de hoc inferiùs iterum.

445. Hanc Præmotionem ita explicatam acriter iuventur Thomistæ, & quidam etiam addunt præcipuos Societatis Doctores, Bellarminum, Suarezium, Pererium, & alios plures: ipsum etiam Molinam, qui tamen aliàs apud eosdem ob scientiam mediam, ut ajunt, inventam minimè honorificè audit; sed ista, & alia plura, quæ hinc inde sine fundamento sparguntur, refutata abunde sunt à Theodoro Eleutherio, & aliis, qui

insuper plures insignes Dominici Ordinis Doctores prædeterminationem dictam rejecisse testantur: neminem autem ex nostris, saltem qui alicujus nominis sit, eam defendisse constanter. Mihi, cui fixum est scribere sine amaritudine animi, & sine aliorum offensione, non lubet similes controversias ingredi, quæ sæpe sunt causæ, ut lites non intra limites intellectus consistant, sed ad voluntatem etiam transeant, non sine omni charitatis mutuae vulnere. Tantum dico, Bellarminum in Asceticæ Opusculo *De Ascensione mentis in DEUM* (quod senex ultimis annis scripsit) ita habere *Gradu 12. c. 4. Posset fortasse responderi, DEUM videre cogitationes istas futuras in eternitate sua, cui omnia sunt præsentia, vel in prædeterminatione voluntatis sue. Sed, si ita esset, non esset mirabilis scientia ista; nam & nos possumus facile scire, quæ facturi sumus, vel quæ nobis præsentia sunt.* Alludit autem ad illud *Psalm. 138. v. 6.* quod præmiserat: *Mirabilis facta est scientia tua ex me.* De cætero omnis hisce, & restringendo insuper assertionem ad actus liberos creaturatum,

446. Dico cum omnibus nostris, & plurimis aliis. Non datur prædeterminatio physica. Probat. 1. auctoritate S. Thomæ, qui pluribus locis docet, voluntatem in actionibus liberis non ab alio, sed à se ipsa determinari. 1. mō de omni motione DEI universaliter loquens sic ait *Quodlibeto 1. a. 7. ad 2.* Sic DEUS movet mentem humanam ad bonum, quod tamen potest huic motioni resistere: at non potest, si vera est sententia opposita, ut infra pluribus ostendetur. 2. dō. l. 1. contra Gentiles c. 68. sic habet: *Dominium autem, quod habet voluntas supra suos actus, per quod in ejus est potestate velle, vel non velle, excludit determinationem virtutis ad unum, & violentiam cause externæ agentis.* Ecce! non tantum violentiam, sed etiam determinationem excludit libertas, quamvis non excludat, ut ibi ait, influxum causæ superioris: ergo hic non determinat ad unum. 3. tō. l. 3. contra Gentiles c. 159. *Cum hoc sit in potestate liberi arbitrii impedire Divine gratiæ receptionem, vel non impedire:* atqui prædeterminationis immisionem, & hac posita consensum, impedire nemo potest. 4. tō in 2. sentent. dist. 28. q. unica. a. 1. in corp. *Non enim esset homo liberi arbitrii, nisi ad eum determinatio sui operis pertineret, ut ex proprio judicio eligeret hoc, aut illud:* ergo non DEUS, sed homo determinat. 5. tō iterum in 2. dūm dist. 39. q. 1. a. 1. in corp. *Ipsa enim potentia voluntatis, quantum in se est, indifferens est ad plura: sed quod determinatè exeat in hunc actum, vel in illum, non est ab alio determinante:* ita habet teste Gormaz de DEO n. 634. exemplar Parisinum: & ita etiam habet exemplar, quo ego usus sum, Gothicis typis excusum: adeoque non legendum ab alio determinatè: ut aliqui volunt; quia esset sensus hiulcus, nec etiam adversariis favens, juxta quos esset à DEO determinatè. 6. tō eadem questione 1. a. 2. in corp. scribit: *Hoc autem (dominium in actus) est in homine secundum illam potentiam, quæ ad plura se habet, nec ad aliquod eorum determinatur, nisi ex seipsa, quod tantum voluntati convenit.* 7. mō in 4. dist. 49. a. 3. questiuicula 2. ad 1. ait: *Potentia rationalis se habet ad opposita in his, quæ ei subjunt, & hæc sunt illa, quæ per ipsam de-*

terminantur: non autem potest in opposita illorum, quæ sunt ei ab alio determinata: & ideo voluntas non potest in oppositum ejus, ad quod ex Divina impressione determinatur, scilicet in oppositum finis ultimi; potest autem in oppositum eorum, quæ ipsa sibi determinat, sicut sunt ea, quæ ordinantur in finem ultimum, quorum electio ad ipsam pertinet. Plures similes textus videre potes apud Platellum de scientia media. Ex quibus patet, Angelicum asserere, quod voluntas habeat dominium suorum actuum liberorum, nec ad hos ab alio, quam à seipsa determinetur: & si etiam à DEO, seu Divina impressione ad aliquid determinetur, non possit oppositum liberè facere: ergo juxta S. Thomam prædeterminatio physica non stat cum libertate, adeoque non datur.

447. Confirm. S. Augustinus l. 12. de civit. DEI c. 6. ait, quod si duo sint æqualiter animo, & corpore affecti, & æquali tentatione ex aspectu pulchritudinis corporalis tenerentur, si unus succumbat, alter non, ratio alia non sit, quam, *unum voluisse, alterum noluisse à castitate deficere:* ergo S. Doctor supponit, omnia in lapso, & stante, antecederent fuisse æqualia in animo, & corpore; aliis non probaret suum intentum, quod erat, ipsam voluntatem se facere malam; si enim non omnia forent æqualia, & uterque non habuisset æqualem libertatem, seu æqualibus constitutivis constantem, facile posset assignari disparitas, ut est clarum: atqui hæc non stant cum sententia adfluente prædeterminationem; nam juxta illam neutiquam sunt paria omnia in his duobus tentatis; cum unus haberet prædeterminationem ad vincendum, alter ad succumbendum: quæ esset disparitas plusquam palmaris. Huc spectant etiam omnia illa S. Augustini dicta, adducta à n. 399. ubi adstruit scientiam mediam, quæ posita non datur prædeterminatio.

S. Chrysostomus homil. 12. in epist. ad Hebræos post medium de DEO, ejusque efficaci decreto sic ait: *Non antecedit nostras voluntates, ne ledatur liberum arbitrium.* S. Damascenus (ut eum citat Angelicus 1. p. q. 23. a. 1.) in 2. lib. de fide orth. c. 30. in principio: *Omnia quidem præcognoscit DEUS, non autem omnia prædeterminat: præcognoscit enim ea, quæ in nobis sunt, non autem prædeterminat ea: sed merita & demerita humana sunt in nobis, in quantum sumus nostrorum actuum domini per liberum arbitrium.* Ubi tamen addo, versionem S. Damasceni, quæ ego usus sum, non habere prædeterminat, sed præfinit.

De cæteris SS. Patribus sufficit in memoriam revocare, quod supra n. 429. de variis questionibus ab iis propositis diximus, dum de decreto objective conditionato egimus; nam sicut ibi diximus, quod ipsi, non de aliis excusandis, quod non sint mala, fuisset laborandum: sed potius de eo, quod non fuisset mala præscientia in decreto illo fundata: ita hic dicimus, quod ipsis etiam fuisset potissimum laborandum, ut excusarent prædeterminationem ad illos eventus, si hanc à DEO immitti censuissent.

448. Prob. conclusio 2. ratione. Prædeterminatio physica non stat cum libertate: ergo non potest admitti. prob. ant. Ille non est liber ad agendum, vel non agendum, (quæ est libertas contradictionis) vel ad oppositum agendum, (quæ est libertas contrarietatis, quæ utraque in homi-

homine saltem sapissime, imò fermè ordinariè debet admitti) qui non habet pro libitu suo aliquid essentialiter requisitum ad agendum, & simul habet essentialiter impedimentum actionis: atqui habens prædeterminationem e. g. ad amorem, non habet pro libitu suo prædeterminationem essentialiter requisitam ad odium, sed habet essentialiter impedimentum odii, scilicet prædeterminationem ad amorem: ergo non est liber ad agendum, seu ponendum odium. Eodem modo facile probatur, talem hominem non esse liberum ad amorem, si habeat prædeterminationem ad odium. minor syllogismi est adversariorum: major habet duo membra (quorum tamen quodlibet sufficeret ad probandam conclusionem) & probatur utrumque à pari. Pone tyronem pictorem, aut scribam, qui, ut lineam rectam ducat, essentialiter indigeat manu ductione Magistri, qui liberrimè, & inevitabiliter possit ejus manum ad rectam, vel curvam lineam determinare: pone insuper, quòd Magister discipulum dirigat ad ductum lineæ curvæ: num quis prudenter censere poterit, discipulum liberum esse ad lineam rectam ducendam, vel etiam non necessitatum ad lineam curvam? Certè nemo id dicet, & certius nemini, si quis id etiam dicat, persuadebitur.

449. Probatur conclusio. 3. Ne hic misceatur quæstio, in quo stet libertas, certum est ex Scripturis, & Patribus, hominem ita esse liberum, ut ei actiones, vel omissiones sint imputabiles ad laudem, vel vituperium, ad præmium, vel poenam: atqui prædeterminatus e. g. ad amorem objecti inhonesti tam parum potest castigari propterea, quòd eum amorem non omiserit, vel objectum illud non oderit, quàm parum tyro, inevitabiliter directus à Magistro ad lineam curvam, potest castigari, quòd non duxerit rectam, vel omiserit curvam. Confirmatur. Juxta opinionem adversam saltem non posset quis reprehendi comparative, e. g. non potuissent merito reprehendi à Christo *Matthæi ii. v. 21.* incolæ urbium Bethsaida, Capharnaum, & Corozaim, præ Tyrus, & Sydoniis (qua de re egimus supra *num. 414.*) quia illi facile excusare se potuissent, eo quòd non fuerint prædeterminati ad conversionem, uti tamen prædeterminati fuissent Tyrii. Sicut tyro, determinatus ad lineam curvam, facile ostenderet, se non esse vituperandum præ alio, qui manu tractus ad rectam, non duxisset curvam.

Non autem potest retorqueri argumentum in nostram sententiam dicendo, Corozaitas etiam juxta nos excusationem potuisse prætere, eo quòd non fuerint positi in iis circumstantiis, in quibus DEUS prævidit, eos convertendos, sicut tamen positi fuissent Sydonii; nam refelluntur facile, reponendo, eos positos fuisse in iis circumstantiis, in quibus fuissent ponendi Sydonii, & habuisse gratiam æqualem, cui, si voluissent, non minùs, ac illi, cooperari potuissent, quo casu prævisi fuissent consensuri: adeoque culpam omnem penes ipsos manere, ob quam merito vituperentur. Confirmatur 2. In adversa sententia non potest explicari, quòd, & quomodo detur auxilium purè sufficiens: atqui hoc debet explicari (nam etiam, qui non bene agit, adeoque prædeterminatus non est, debet sepe vi præcepti Divini, vel humani bene agere,

adeoque debet habere auxilium purè sufficiens, hoc est, quod non conjungitur cum effectu: & certè post decreta Innocentii X. & Alexandri VIII. non potest negari, quòd sapissime tale auxilium detur) ergo. prob. ma. Si datur prædeterminatio, e. g. ad amorem præceptum, tunc essentialiter sequitur actus amoris, & auxilium non est purè sufficiens: si no. datur prædeterminatio ad amorem, tunc deest aliquid essentialiter requisitum, quod pro libitu hominis non potest acquiri: ergo non est explicabile, quomodo, aut quando habeatur pura sufficientia, seu auxilium purè sufficiens.

450. Probatur conclusio 4. Prædeterminatus non tantum (quod hucusque probatum) non habet potentiam ad oppositum, sed habet necessitatem ad actum prædeterminatum: ergo non habet libertatem. Antec. quidem fuit ex jam dictis, probatur tamen adhuc clariùs. Qui non potest impedire præmissas syllogismi legitimi, neque potest impedire conclusionem ex iis rite illatam: sed juxta adversarios prædeterminatus non potest impedire præmissas, ex quibus legitime inferitur actio: ergo neque potest hanc impedire: ergo est necessitatus ad eam. ma. negari non potest; qui enim non potest impedire identitatem in tertio, neque potest impedire identitatem inter se. Sanè, qui non potest impedire veritatem istarum præmissarum: *Omnis in peccato mortali mortuus damnatur: sed Petrus est in peccato mortali mortuus:* neque potest impedire, quòd minùs vera sit conclusio: *ergo Petrus damnatur.* probatur jam min. superioris syllogismi. Juxta adversarios nullus homo potest impedire circa se veritatem istarum præmissarum: *Omnis prædeterminatus consentit: sed ego sum prædeterminatus:* ergo neque potest impedire conclusionem: *ergo ego consentio:* subsumo: sed consensus, quem non possum impedire, est mihi necessarius: ergo.

Idem argumentum brevius sic proponitur. Qui habet antecedens inimpedibile, & essentialiter connexum cum aliqua actione, necessariò eam ponit: sed prædeterminatus habet tale antecedens: ergo. ma. si negetur, etiam negabo, ligatum vinculis insolubilibus necessariò manere in loco, cui alligatus est: negabo etiam, Beatos in cælo necessariò amare DEUM &c. Confirm. solidè ex Tridentino. Hoc *sess. 6. c. 5.* docet, quòd homo possit gratiam illam, cui hic & nunc cooperatur, abjicere. & *Can. 4.* quòd possit ei dissentire, si velit: ergo hæc gratia non stat in prædeterminatione physica (ut tamen adversarii supponunt, & ex SS. Patribus, præsertim Augustino, & Thoma probare contendunt) prob. conf. Est impossibile, ut prædeterminatio sit sine suo actu: ergo non potest ei homo dissentire, nec eam abjicere; quia dissentire est conjungere cum illa dissensum: & abjicere significat hic idem, ac rejicere, seu non assentiri; hoc enim est rejicere incitamentum ad aliquid. Quod si etiam abjicere intelligi vellent in sensu physico, tamen prædeterminatio non posset abjici; quia nec potest expelli ab homine, nec impediri.

451. Prob. conclusio 5. Ex principiis adversariorum sequitur, debere etiam dari prædeterminationem ad actum malum; sed hoc non potest admitti: ergo. ma. negat Zummel cum

paucis, de quo vide Theodorum Eleutherium *Histor. de auxiliis* l. 2. c. 12. sed non servat consequentiam doctrinæ; nam rationes, quæ pro prædeterminatione afferuntur, e. g. ratio primi liberi, primi determinantis in DEO &c. vel universaliter probant, vel nihil. Unde alii distinguunt inter formale, & materiale peccati, sive inter formalem malitiam, & inter physicam entitatem actûs: & concedunt quidem, dari prædeterminationem ad physicam entitatem actûs, sed non ad formalem ejus malitiam, quam plures statuunt, esse negationem debitæ bonitatis in actu.

Verum omisâ hac distinctione actûs, & ejus malitiæ (de qua in tract. de peccatis) sic prob. mi. Juxta adversarios DEUS liberrimè immitteret talem prædeterminationem, qua determinaretur homo ad actum, ex quo sequeretur necessitate metaphysica formalis malitia, in quocunque tandem hæc consistat: ergo per ipsum staret, atque ab ejus voluntate proveniret, ut peccatum potius detur, quam non detur: ergo ipsi peccatum imputabile esset, & non homini, qui se conformaret voluntati Divinæ, adeoque potius bene, quam malè ageret. Nec adversarii distinguant iterum materiale peccati informaliter sumptum, & materialiter sumptum; quia quomodo-cunque distinguatur, aut sumatur, semper manet metaphysica connexio cum formali peccato, saltem mediata: unde sicut, qui trahit primum annulum catenæ, trahit etiam ultimum, qui mediata colligatus est primo: ita DEUS prædeterminans ad entitatem actûs, sive immediatè, sive mediata, attamen metaphysicè connexam cum formali malitia, etiam ad hanc imputabiliter, quia scienter, determinat: & non homo, qui nec malitiam formalem ab actu separare potest, nec ad entitatem actûs determinare: DEUM autem, & non hominem, imputabiliter determinare ad malum, adversarii constantissimè negant cum Tridentino sess. 6. can. 6. anathema dicente illi, qui dixerit, non esse in potestate hominis, vias suas malas facere, sed mala opera, ita ut bona, DEUM operari. ergo debent etiam negare id, unde hoc sequitur.

452. Conf. 1. DEUS non potest præcipere, aut suadere materiale peccati; quia esset author peccati: ergo multò minùs potest ad illud prædeterminare. prob. conf. Longè minùs determinat præcepta, & suasiones, quæ non necessariò inferunt actum, quam physica prædeterminatio: ergo. Confir. 2. DEUS juxta adversarios præciperet impossibilia, & quidem sub poena ignis æterni; dum ex una parte præciperet, ne peccaremus: & ex altera nobis immitteret determinativum metaphysicè connexum cum peccato: hoc de DEO ne quidem cogitari potest: ergo. Planè, si quis ligato vinculis insolubilibus, præciperet sub poena capitis, ut ambularet, aut tyroni, à Magistro inevitabiliter determinato ad lineam curvam, præciperet, ut duceret rectam, censeretur immitissimè impedire Chimærica. Confirm. 3. Saltem ridiculè, & imprudenter eo in casu immisâ prædeterminationis DEUS nos interiùs, & exteriùs hortaretur ad non peccandum, ut consideranti facilè patet: & tamen hoc semper facit, quandocunque peccamus: ergo.

ARTICULUS IX.

Expenduntur Responsa Adversariorum.

453. PRout variè à nostris Patroni prædeterminationis impugnantur, ita varias hinc inde responsiones, quibus vim argumentorum se evitare posse sperant, opponunt, quarum plures hic afferemus. Itaque primò plures, Recentiores præsertim, negant, prædeterminationem se tenere ex parte actûs primi: sed ajunt, eam se tenere, vel ex parte actûs secundi, vel ex parte actûs intermedii inter primum, & secundum, & esse tantum aliquam applicationem, seu determinationem causæ secundæ ad agendum, ita, ut sine illa habeatur totus actus primus proximus completus, seu tota potentia expedita, adeoque tota libertas. Addunt, hinc voluntatem, etiam non prædeterminatam, habere omnia requisita ad posse, licet non habeat omnia requisita ad agere. Sed in primis non videntur ita locuti antiquiores, neque etiam Gonetius, ut indicavimus suprà num. 444. 2dò hac ratione pro ipsis non stant SS. Patres, quos nobis opponunt, quasi gratiam efficacem physicè prædeterminantem adituant; nam hi eam gratiam vocant vires efficacissimas, & Catechismus Romanus (quem adversarii sibi valde favere existimant) virtutem intimam & vim occultissimam appellat: sed planè vis, vires, & virtus simpliciter dicta, se tenent ex parte actûs primi; cum synonyma sint cum potentia; nisi antiqua eorum significatio penitus invertatur: 3iò Prædeterminatio est essentialiter requisita ad actionem, non quidem pro priori temporis, tamen pro priori naturæ, estque ab actione creaturæ realiter distincta: est applicatio causæ ad agendum: cur ergo non constituat actum primum; cum alia, ita se habentia, præsertim omnis applicatio causæ, constituent semper actum primum? Sic etiam dici posset, manuuctionem Magistri, vel morum, ab hoc in manu tyronis scribæ productum, non constituere actum primum, adeoque dari potentiam totam expeditam ad scribendum, vel lineam ducendam absque ea manuuctione. Adde, quòd adversarii explicare non possint actum primum expeditum ad posse, in quantum diversus est ab expedito ad agere, nisi per illum intelligant tantum potentiam remotam, vel impeditam, qualem habet lapis e. g. ad decidendum, dum actu projicitur sursum: quæ potentia utique non est proxima, nec sufficiens ad liberè merendum, vel demerendum.

454. 4tò. Dato, & non concessio, quòd prædeterminatio non se teneat ex parte actûs primi, est saltem effectus simultaneus, cum actione creaturæ essentialiter connexus, & ad hanc essentialiter requisitus, à DEO tamen liberrimè producendus, ita, ut creatura eum pro libitu suo acquirere non possit: atqui, cui non est liber unus effectus ita simultaneus, illi nec est liber alter effectus connexus: ergo creatura non est libera sua actio. minor patet intelligenti terminos. sic e. g. qui non potest movere unam rotam in curru, vel horologio, non potest movere alias inter se implicatas: & sic de aliis.

5tò. Saltem ex parte actûs primi debet esse omni-

omnipotentia parata ad concursum: sed, si DEUS prædeterminet e. g. ad amorem, non potest omnipotentia esse parata ad concurrendum ad ejus omissionem, vel ad odium; quia vellet metaphysicè opposita: ergo saltem non habetur actus primus expeditus. 6to. Etsi prædeterminatio non se teneat ex parte actus primi ad amorem, tamen est impedimentum essentiale, & inauserbile ad ejus omissionem: adeoque cum illa non datur actus primus liber, seu expeditus ad utrumque; sic, licet vincula, quibus quis ligatus est ad fellam, non dent potestatem sedendi; quia potest aliquis sine illis sedere; tamen tollunt potentiam liberam ad ambulandum, non tollendo pedes, sed ponendo impedimentum. Unde talis nec est liber ad sedendum; quia non potest non sedere. Ad ultimum additamentum dico, nisi quis abutatur verbis, planè non esse intelligibile, quomodo quis habeat omnia prærequisita ad posse, si non habeat prærequisita ad agere. Est quidem ad agere etiam requisita actio: sed non est prærequisita; quia est ipse actus secundus: at prædeterminatio est prærequisita: vel, si dicatur esse effectus simultaneus, non est effectus liber creaturæ, nec in hujus potestate, eaque negatâ non potest voluntas agere, adeoque est requisita ad posse.

455. Respondent alii 2do, prædeterminationem ab homine esse obtinibilem, & impedibilem, & plenè in potestate creaturæ: quod si verum sit, utique ruunt potissima nostra argumenta. Quæstio igitur est, quomodo impedibilis, vel obtinibilis sit. Goudinus dicit, nos posse eam semper à DEO accipere. Sed etiam possumus à DEO accipere potentiam volandi; quia tamen hanc DEUS non dat pro libitu nostro, non sumus liberi ad volatum. Addit idem Auctor, axioma esse, quod, quæ per amicos possumus, censeamur posse per nosmetipsos. Sed hoc tantum est verum, quando amici sunt ita dispositi, ut nobis semper velint dare, quod cupimus. At DEUS in primis non est amicus peccatoribus: sed hoc omisso, juxta adversarios semper habet efficax decretum non dandi prædeterminationem ad bonum, quotiescunque homo istud non agit, vel peccat.

Alii dicunt, prædeterminationem ad bonum esse obtinibilem per preces, & impedibilem per peccata. Sed, quod attinet ad preces, quomodo eas fundet, qui ad eas prædeterminatus non est, ut plurimi non sunt? si dicant, prius jam debuisse orasse, ut ad posteriores preces prædeterminaretur: reponitur, ad illas quoque priores preces defuisse prædeterminationem, quotiescunque quis non oraverit (aliàs infallibiliter orasset) & sic ascendendo usque ad primum instans morale usus rationis; in quo si data fuit prædeterminatio, officio suo homo non defuit: si tunc data non fuit, ex illa negatione, tanquam radice, omnes omissiones precum, & negationes prædeterminationum secuta fuerunt; adeoque re ipsa prædeterminatio non est liberè obtinibilis ab homine. Insuper multum facient adversarii, si probent, DEUM semper orantibus infallibiliter dare gratiam efficacem, seu juxta ipsos prædeterminantem, quamvis det semper, vel immediate, vel saltem mediatè sufficientem,

456. Jam quod attinet ad impedibilitatem prædeterminationis ad bonum per culpam, in primis difficulter explicatur, quomodo prædeterminatus ad materiale peccati culpam contrahat, ut probatum superius; cum actionem præcedentem omittere non potuerit, utpote ad eam etiam prædeterminatus, & sic ulterius ascendendo iterum usque ad primum instans morale usus rationis. Et quæso, quâ culpâ suâ quis caret illa prædeterminatione, qua primâ vice aliquid boni, graviter præcepti, omittit? vel quâ culpâ promeruit prædeterminationem ad materiale peccati, quo prima vice DEUS offenditur? Si dicant, talem saltem non satis orasse, vel aliter non fecisse, quantum fuit in se, redit argumentum; nam, vel ad hoc prædeterminatus fuit, vel non; si ita, omnia fecit: si non, tunc neque liberè omisit. Si vellent recurrere ad originale peccatum, urgeri efficaciter possent ex eo, quod hac ratione ad demeritum, vel peccatum, sufficeret libertas habita in Adamo; cum tamen inter 31. propositiones ab Alexandro VIII. damnatas prima hæc sit: *In statu naturæ lapsæ ad peccatum formale, & demeritum sufficit illa libertas, qua voluntarium, ac liberum fuit in causa sua, peccato originali; & voluntate Adam peccantis.* Præterquam, quod hæc quæstio posset transferri ad ipsum Adamum, respectu ejus etiam DEUS fuit primum agens, primum liberum &c.

457. Alii recurrunt ad mutuam prioritatem naturæ, volentes, actionem creaturæ esse priorem naturâ ad illam ipsam prædeterminationem, quæ prior naturâ est ad ipsam actionem. Neque volunt, actionem esse priorem in genere morali; quia, ut actio esset ita prior, deberet aliunde existere, quod est impossibile: præterquam quod hac ratione daretur prædeterminatio, seu gratia propter actionem, seu ex merito hujus, quod esset Pelagianum. Neque etiam volunt, actionem tantum esse priorem in genere causæ finalis (quam aliqui valde improprie dicunt esse naturâ priorem) nam hac ratione creatura non potest determinare DEUM ad dandam prædeterminationem; cum DEO liberrimum sit hunc finem intendere, vel non: & in infinitis non intendat; nam omnes bene agerent, si DEUS eos ad id prædeterminaret: præterquam quod absurdè diceretur, DEUM ab actione mala, tanquam fine à se intento, determinari ad dandam prædeterminationem ad materiale peccati. Quare adversarii volunt, actionem creaturæ, & prædeterminationem DEI esse mutuo ad se naturâ priores in genere physico quoad primum esse.

Verum primò ad homines: Si creatura æqualiter determinat per suam operationem DEUM ad dandam prædeterminationem, DEUS non magis, quàm creatura est primum agens, primum liberum, primum determinans: quod tamen eum esse debere toties nobis in clamant. Si dicant, creaturæ actionem esse tantum priorem in genere causæ passivæ, respondeo: vel creatura tamen per hanc causalitatem liberè determinat ad prædeterminationem; & manet argumentum: vel non determinat, & physica prioritas nihil prodest ad salvandam libertatem. Et sanè causa passiva non potest ex se liberè determinare ad effectum producendum, sed tantum jam productum recipere: unde claret, quod

quòd quidem creatura possit prædeterminationem recipere, non verò DEUM ad eam dandam determinare. Secundò. Creatura non potest pro libitu suo determinare ad dandam prædeterminationem, maxime ad bonum, quæ esset efficax gratia; nam hæc non est *volentis, neque eurrentis, sed miserentis DEI*. Tertiò. Hæc mutua prioritas esset in eodem genere physico, qualis à nemine admittitur (cùm nihil possit physice ad seipsum mediare, vel immediate præsupponi: quod ex Physica hinc merito suppono) ergo non debet hæc adstrui: prob. ant. Actio esset prior tanquam dispositio ad prædeterminationem, ut ajunt, adeoque prior ut recepta in voluntate: quæ prioritas, mea pace, poterit reduci ad prioritatem causæ, vel quasi causæ materialis, seu passivæ: sed in eodem genere esset prior prædeterminatio: ergo. prob. min. Ista etiam nihil efficit; aliàs esset causa, manifestè spectans ad actum primum, & quidem causa necessaria: sed tantum est applicatio, vel determinatio voluntatis, tanquam causæ efficientis, & in hac recepta: ergo in eodem genere physico esset prior naturâ.

458. Alii cum Reverendissimo Godoio dicunt, libertatem nostram eminenter contineri in libertate Divina, adeoque hanc esse eminenter libertatem nostram: consequenter, cùm prædeterminatio sit terminus libertatis Divinæ, etiam esse terminum libertatis nostræ: adeoque, quando eam DEUS liberè dat, nos etiam liberè eam recipere. Contra est. Licet libertas Divina sit eminenter libertas nostra, tamen exercitium libertatis Divinæ non est exercitium libertatis nostræ, imputabile nobis. Sic, licet omnipotentia DEI sit eminenter potentia nostra, tamen ejus exercitium non est exercitium nostrum; aliàs etiam patratio miraculorum nobis posset adscribi, seu imputari. 2. Sic DEUS per omnem suam potentiam non posset nos ad aliquid necessitare, neque per visionem beatificam ad se amandum; quia semper, quod ille liberè fecit, etiam nos liberè fecissemus: quod est absurdum.

459. Alii reponunt, prædeterminationem tantum asserre necessitatem ex suppositione, quæ non tollit libertatem, uti eam juxta omnes non tollit actio. Contra est. Alia est suppositio antecedens, & independens à libero arbitrio: alia est suppositio consequens, & dependens ab illo: ista utique non tollit libertatem; quia est ejus exercitium: & talis est ipsa actio; altera verò tollit libertatem; nam ex S. Anselmo, necessitas, quam non facit actio, sed quæ facit actionem, est necessitas antecedens, & tollens libertatem: & talis est prædeterminatio; aliàs nec visio beatifica necessitabit ad amorem.

Alii dicunt, DEUM prædeterminare non tantum ad actionem, sed etiam ad ejus modum, seu libertatem, sive prædeterminare, ut libera sit: consequenter prædeterminationem non tollere, sed promovere libertatem. Idem volunt, qui dicunt, DEUM prædeterminare voluntatem, non per modum naturæ, sed per modum liberi, hoc est, non prædeterminatione, quæ conveniat causis necessariis, sed quæ congruat liberis. Contra est. DEUS non potest prædeterminare ad contradictoria: atqui hæc duo sunt contradictoria, actionem creaturæ esse liberam, & esse à DEO prædeterminatam; quia, si argumenta nostra quid probant, liberum est idem, ac non

prædeterminatum, seu expeditum quavis aliena determinatione. Si dicas, hoc ipso argumenta nostra nihil probare, eoquod DEUS determinet etiam ad modum actionis, respondes, quod vel maxime est in questione; quia vel maxime lis de hoc est, an talis prædeterminatio congruat causis liberis. Certè pari modo posset dici, DEUM etiam visione sua beatifica determinare ad modum amoris beatifici, seu ad eum liberum.

460. Alii satis communiter asserunt distinctionem inter sensum compositum, & divisum, dicentes, prædeterminatum habere libertatem ad oppositum, non quidem in sensu composito, sed in sensu diviso. Contra est 1. Ut voluntas sit libera in sensu diviso, debet habere potestatem faciendi sensum divisum, sive se dividendi, & separandi à præmotione: hanc autem non habet; quia non potest eam impedire, nec à se abjicere: ergo, maj. patet ab exemplis. sic licet non sim liber in sensu composito actionis, ut non agam, tamen sum liber in sensu diviso; quia possum actionem omittere, & me ab illa dividere, sic ligatus funibus, quos potest ipsemet solvere, est liber in sensu diviso; quia licet manente aligatione non possit fugere, potest tamen eam solvere, & abire. At verò, si vincula sint ab ipso insolubilia, non est liber, nec in sensu diviso: & quamvis licet possit ea solvere, si tamen ligatus non potest pro suo libitu eum ad illa solvenda inducere, propterea liber non est. Contra est. 2. Tridentinum, n. 450. citatum, ait, hominem posse resistere gratiæ jam receptæ, & quidem efficaci, cui scilicet cooperatur, atque posse eam abjicere, quæ clarè denotant sensum compositum: quis enim dicitur resistere ei, qui non est præsens? quis abjicere id, quod non habet? Nec dicas cum aliis, voluntatem, etiam stante prædeterminatione, sive in sensu composito illius, esse liberam ad oppositum, potentiâ possibilitatis, non futurationis, hoc est, posse quidem oppositum facere, sed non facturam; nam contra: inexplicabile est, & imperceptibile, quod prædeterminatus possit oppositum facere, saltem potentiâ proximè expeditâ, ut fusè probatum. Certè eodem modo dicam, ligatum vinculis insolubilibus habere potentiam liberam ad fugiendum.

461. Quidam dicunt, non tolli libertatem per prædeterminationem, eoquod per ipsam non tollatur judicium indifferens, hoc est, quod proponat rem, ob aliquas rationes eligendam, ob alias negligendam. Addunt, etiam DEUM esse liberum eo ex capite; quia habet judicium indifferens, & consequenter etiam liberam fore creaturam, si id habeat. Sed contra. Nemo hucusque ethnicus, vel hæreticus negavit judicium indifferens, & tamen negarunt libertatem; quia scilicet putarunt, libertatem etiam non advertentibus posse tolli. Equidem universaliter judicium illud non est componibile cum necessitate; aliàs consilia, præcepta, minæ &c. essent frustranea: at nondum video, quòd essentialiter in nullo casu, etiam per accidens, possint componi. e. g. qui nescit, se jam circumdatum custodiâ, sub specie servorum adstante, potest putare se liberum, & deliberare, an velit aliò abire: item qui, dormit, dum ligatur insolubili vinculo, si evigilet, potest non statim illud advertere, & se liberum putare. 2. vel judicium, illud est componibile cum

cum necessitate, vel non: si primum, non infert dari libertatem: si secundum, ex hoc ipso probatur, quod non detur prædeterminatio, quæ non potest stare cum libertate, adeoque nec cum illis, quæ supponunt, vel post se trahunt libertatem. Quod additum de DEO, negatur; non enim ideo formaliter est liber, sed propterea, ut habet Angelicus in 2. dist. 25. q. unica a. 1. ad 1. Quod determinatio sui actûs non est sibi ab alio, sed à seipso: unde ipse verissime sui operis dominus est. Quando iterum dicunt, voluntatem non posse ferri necessariò in bonum indifferenter propositum, id tantum est verum, si supponatur cum illo iudicio nullum posse stare antecedens necessariò connexum cum uno, & inimpedibile; alias enim intellectus, iudicans posse utrumque fieri, deciperetur: & voluntas deberet necessariò unum determinatum facere.

462. Sed dicent, has paritates desumptas à ligato vinculis, à puero scriptore, & ductu Magistrî indigente, esse nullas ex hac ratione; quia hæc impedimenta se tenent ex parte actûs primi. At repono: vel etiam prædeterminatio se tenebit ex parte actûs primi, vel neque ista se ex parte illius tenebunt; quia eodem modo de his loqui poterò. Dicent, potentiam locomotivam non esse formaliter liberam, adeoque esse disparitatem inter ipsam, ac voluntatem. Respondeo 1. me non tantum attulisse paritatem à vinculis, seu impedimentis potentia locomotivæ, sed etiam à visione beatifica, & à gratia necessitante, quam hæretici adstruunt, & adversarii constantissime, & optimè negant: interim tamen disparitatem non satis assignare videntur; quia si eorum distinctionibus, & responsis uti velim, de nulla gratia, quam heterodoxi adstruunt, poterit monstrari, quod libertatem tollat. Dein, etsi homo non agat formaliter liberè per ambulationem, eoquod formale exercitium libertatis sit sola volitio, tamen ab omnibus absolute dicitur liber ad ambulandum, & est etiam liber, saltem mediata: ergo, sicut vincula tollunt libertatem mediatam, ita prædeterminatio tollit immediatam, illa impediendo potentiam locomotivam ab ambulatione, hæc potentiam volitivam à volitione.

463. Ad argumenta nostra, præsertim contra prædeterminationem ad materiale peccati, respondent 1. DEUM tantum determinare ad unam formalitatem, non verò ad alteram: sed, etsi hoc omitteretur, tamen saltem formalis malitia, utpote metaphysicè connexa, necessariò sequeretur, foretque ab homine inimpedibilis: & hoc DEUS infallibiliter sciret: ergo tamen ipsi malitia imputabilis esset. Et quæso, cur non posset DEUS eodem modo suadere, vel præcipere materiale peccati, præcindendo à formali? Respondet Gonetius tom. 1. tr. 4. disp. 8. de voluntate DEI. a. 6. §. 11. per totum maxime autem num. 247. prædeterminationem physicam esse præcisivam, & sistere intra ordinem physicum, at non ita esse consilium, aut præceptum. Sed quis credat, actionem, seu entitatem purè physicam, præcindere posse unam formalitatem effectûs ab altera, & hoc non posse actionem intentionalem? Sanè multò perceptibilis est, præcipientem præcindere à variis prædicatis operis præcepti, quæ dein præcipienti imputari non possint (nec enim omnia prædicata actionum, quæ à Legato nomine Prin-

cipis, vel etiam à ministro Sacramentorum nomine Christi, non sine peccato fiunt, Principi, aut Christo Domino imputantur) quam ita posse præcindere physicè, & scienter determinantem ad ad aliquam actionem. Si ergo DEUS nequit præcipere materiale peccati, minus poterit ad illud physicè prædeterminare.

Resp. Gonetius tom. 3. tract. 5. de vitis & peccat. disp. 3. a. 1. §. 4. n. 64. Divinam causalitatem, seu præmotionem posse præcindere entitatem materiale peccati ab ejusdem formalis malitia; quia malitia formalis non est intra sphaeram causalitatis, vel determinationis Divinæ, bene verò entitas materialis: sicut scilicet productio in Divinis terminatur ad Personalitatem Filii, & non ad naturam Divinam; quia scilicet hæc est extra sphaeram productionis Divinæ, non autem Personalitas. Sed contra. Inprimis hoc etiam omisso non evitatur, quod non metaphysica necessitate, & inimpedibiliter, sequatur ex entitate materiali formalis malitia: adeoque DEO imputabilis esset, ut modò dictum. 2. Singularis illa, & humano intellectui incomprehensibilis perfectio SS. Trinitatis, quæ stat in eo, quod de duobus realiter identificatis verificentur prædicata contradictoria, non debet attribui enti vilissimo, scilicet peccato: imò nulli rei debet attribui, quando fides non cogit: at in nostro casu omnia possunt absque omni distinctione virtuali satis faciliter salvari, dicendo, DEUM moraliter tantum permittere suum concursum, quamvis in aliquo sensu physico eum ponat, seu producat. Dicunt quidem, ex hoc ipso, quod DEUS suum concursum (qui juxta nos est realiter formalis malitia) physicè ponat, hoc ipso illum ponere ut agens morale; quia agit cum perfecta cognitione. Sed resp. DEUS, licet in talem actum influat cum perfectissima cognitione, tamen non influit liberè, sed ut determinatus à creatura: adeoque non influit ut agens strictè morale: per quod intelligitur id, cui actio est imputabilis, vel ad laudem, vel ad vituperium. Aliud est, quod DEUS ut agens morale permittat eum actum: at hoc, nec ex se necessariò trahit post se actum, nec est inhonestum; sicut neque est inhonestum permittere occasiones peccandi, in quibus homo videtur lapsurus; quia in his homo liberè labitur, nec DEUS eas permittit ex intentione lapsus, sed victoriæ, quam consequendam intendit, & ad eam hortatur, ac gratias sufficientes confert.

464. Respondet idem tom. 1. tr. 4. de volunt. DEI. disp. 8. n. 247. prædeterminationem physicam venire à DEO, ut provisorie universali, dante necessaria: consilia verò, aut præcepta, venire ab ipso, ut provisorie speciali, dante non tantum necessaria, sed etiam utilia. Sed contra 1. Inprimis prædeterminatio ad bonum non est à DEO ut provisorie universali; quia non universaliter eam omnibus dat: neque videtur absolute necessaria; cum sine ipsa detur etiam juxta adversarios gratia sufficiens: & par est ratio de prædeterminatione ad malum; quia nec ista universaliter datur, nec necessaria est: certè, etsi nemo peccaret, DEUS tamen impletet officium causæ primæ, & universalis provisoris. Contra est 2. Si dedecet provisorum specialem dare medium tantum utile ad peccandum, dedecerebit

etiam proviforem univerfalem, dare medium effentialiter determinans ad aliquid faltem effentialiter poft fe trahens peccatum.

465. Quidam Clariſſimus Recentior Salisburgenſis ait, DEUM poſſe quidem phyſicè, non tamen moraliter, determinare ad malum; nam ſic faceret moraliter actionem malam, quod non poteſt, ex hoc capite; quia ſic non tantum faceret actionem propriè modo ſuo, ſive indefectibili: ſed cauſaret, ſeu efficeret, ut creatura faceret actionem modo ſibi proprio, hoc eſt, defectuoſo: atqui DEUS non poteſt facere, ut creatura actionem faciat modo defectuoſo: ergo. Sed contra 1. Tamen DEUS poteſt moraliter facere, ut creatura faciat actionem bonam modo creaturæ proprio, qui defectibilis eſt. Contra 2. DEUS juxta adverſarium tamen phyſicè determinat creaturam, ut ipſa agat modo defectuoſo, & peccaminoso: ergo redit tota quæſtio, quare non poſſit ad idem determinare moraliter; cum plus videatur eſſe phyſicè agere, & determinare, quam tantum moraliter ſuadendo, hortando, præcipiendo &c.

466. Dicunt iterum, DEUM determinare tantum ad actum, qui malus eſt, non quæ malus eſt: conſequenter eſſe tantum cauſam phyſicam, non moralem, & influere effectivè, non defectivè. Contra. Etiam à voluntate creata ſæpiſſime elicitur, & intenditur actus tantum, qui malus eſt, non quæ malus eſt: certè pauci ſunt ita ſcelerati, ut velint peccatum; quia peccatum eſt: communiter autem voluntas in iſtud tendit; quia delectabile, vel utile eſt: & tamen, quia ſcienter illud agit (uti etiam DEUS ſcienter determinat) ipſi imputatur, eſtque cauſa illius mali, non tantum phyſica, ſed moralis: non ſolum effectiva, ſed defectiva. Nec dicas, DEUM non poſſe agere defectivè, & actionem, prout procedit à DEO, non poſſe eſſe defectuoſam; nam ex hoc ipſo, quod iſtud veriſſimum ſit, inferitur, DEUM non poſſe ad talem actum prædeterminare. Et ſanè necdum perceptibile eſt, cur DEUS, ſi poſſit phyſicè determinare ad malum, quin agat defectuoſè, non etiam poſſit idem ſuadere, quin ſuadeat defectuoſè, & quin etiam ſuaſio, prout procedit à DEO, ſit defectuoſa: & cur actio magis imputetur ſuadenti, quam phyſicè ad eam prædeterminanti.

467. Goudinus aſſerit voluntatem creatam ex eo, quod mutabilis ſit, exigere quandoque determinari ad bonum, quandoque ad malum, etiam morale. Sed hoc non eſt verum; aliàs voluntas ex ſua natura exigeret eſſe moraliter mala, quæ ipſa exigentia eſſet jam moraliter mala; adeoque à DEO creatore non potuit voluntati identificari. Quare voluntas non exigit, determinari ad malum, ſed, quia libera eſt, exigit, poſſe ſeipſam determinare, ſeu poſſe deficere: quod non eſt malum morale, ſed poteſt eſſe origo maximi boni, ſcilicet meriti ſupernaturalis, quando voluntas, potens deficere, tamen non deficit, ſed tentationem vincit. Neque hîc aſſerat Goudinus paritatem de tibia clauda, quam anima movens determinet ad claudicationem; ſi enim tibia eſſet indifferens ad motum rectum vel claudum, imputaretur animæ, eam determinanti ad claudicationem, ſi claudicaret: cum autem

tibia ſupponatur jam diſtorta & clauda, non eſt paritas cum voluntate indifferente.

Alii dicunt, formale peccati eſſe extra ſphæram omnipotentiae DEI, non verò materiale. Contra. Etiam formale peccati eſt extra ſphæram voluntatis Divinæ, non verò juxta adverſarios materiale, ad quod DEUS liberè volens determinat; ergo etiam poterit amare, & ſuadere materiale, quin amet, aut ſuadeat formale. 2. Hoc ipſo, quod formale ſit extra ſphæram DEI prædeterminantis, etiam materiale, quod illud prius effentialiter ſecum trahit, eſt extra eandem ſphæram. Nec dicant, actum phyſicè ſumptum non eſſe effentialiter connexum cum malitia, eo quod poſſit ſupponi extrinſecè liber, adeoque ſeparabilis à malitia morali; nam reſpondetur, actum illum, ſaltem in circumſtantiis libertatis eſſe neceſſariò malum, adeoque DEUM in illis circumſtantiis non poſſe ad eum prædeterminare.

468. Tandem ad illud, quod loco ultimæ confirmationis addidimus n. 452. nempe, fore ridiculas, & imprudentes exhortationes DEI ad bonum, dicunt, hoc eſſe falſum; cum iſtæ, uti & præcepta, proveniant à DEO; quia fortè DEUS adhortans dabit prædeterminationem ad bonum. Contra eſt 1. DEUS ſuppoſito jam decreto prædeterminativo, & immiſſa prædeterminatione ad malum, non poteſt dare prædeterminationem ad bonum: hocque decretum, & hæc prædeterminatio ſemper inimpedibiliter datur, quandoque peccatur: & tamen ſæpiſſimè, dum actualiter peccatur, DEUS intus monet, & dehortatur à malo, ſaltem per remorſum conſcientiæ: ergo ſæpiſſimè imprudenter ageret. 2. Licet homines inſcii, quid DEUS factur ſit, poſſent alios hortari ad bonum, non tamen poſſet DEUS, omnium præſcius, prudenter hortari eos, quibus non vult prædeterminationem ad bonum immittere. 3. Sic etiam ij, qui negant omnino libertatem, dum impugnantur ex eo, quod frustra darentur conſilia, præcepta, &c. poſſent dicere, fortè DEUM neceſſitaturum homines ad bonum. 4. Saltem forent adhuc imprudentes, & nimis duræ poenæ omnes, actum malum prædeterminatum ſubſequentes, ut patet conſideranti.

ARTICULUS X.

Solvuntur Objectiones.

469. **O**B. 1. Si prædeterminatio phyſica tolleretur libertatem, id fieret; quia eſt inimpedibilis, & connexa cum actu ſecundo: hæc ratio nil probat: ergo. prob. min. Hæc propositio Petri de Rivo Licentiatii Lovaniensis: *Quidquid per neceſſariam conſequentiam ſequitur ex inimpedibili, hoc eſt inimpedibile, & neceſſarium*: eſt damnata à Sixto IV. ergo actus, neceſſariò ſequens ex prædeterminatione inimpedibili, tamen non eſt inimpedibilis, & neceſſarius: ergo eſt liber, adeoque prædeterminatio non tollit libertatem. Reſp. neg. min. ad prob. neg. antec. Eſti Auguſtinus le Blanc in ſua *Hiſtoria de auxiliis* id dicat, tamen Theodorus Eleutherius in ſua *Hiſtoria*, & Cardinalis de Lugo

Lugo de Incarnatione disp. 26. sec. 6. ostendunt contrarium: & his plus fidei tribuendum est, quàm priori, qui potissimum nititur autoritate Actorum Pegnæ, atque Lemosi, quibus nullam fidem habendam Innocentius X. dudum decrevit, ut probat Eleutherius. Meretur hac de re legi ipse de Lugo loc. cit. ubi refert, primò Didacum Alvarez, deinde etiam se scripsisse Lovanium, & tandem post multam indagationem inventum quendam librum, ex quo intellectum, propositionem Lovanii rejectam, aut Romæ proscriptam, fuisse non supradictam (quæ neque fuit reperta inter censuratas, aut à Rivo revocatas) sed aliam, scilicet: *Quod necessarium sequitur ex aliquo precedenti ordine successivæ durationis, necessarium, & inevitabile est*: quæ utique falsa est; cum sic præscientia DEI, præcedens duratione nostros actus liberos, eos redderet necessarios, & inevitabiles: & hinc Rivus videbatur non bene sensisse de præscientia DEI, ut fusiùs apud memoratum Cardinalem videre est.

470. Dices 1. Christus habuit præceptum grave moriendi, simulque unionem hypostaticam, ac visionem beatificam, per quas erat impeccabilis: & tamen fuit liber ad mortem, seu præceptum illud implendum: ergo antecedens inimpedibile, & essentialiter connexum cum morte, seu adimplitione præcepti, non fustulit libertatem. Respondent aliqui negando tamen partem antec. dicuntque, Christum Dominum non habuisse præceptum rigorosum: quo posito, ruit argumentum. Alii distinguunt 2dam partem antec. & dicunt, Christum fuisse liberum, non ad ipsam mortem in substantia, sed tantum ad modum mortis, qui non fuit præceptus; qua ratione tamen potuerit mereri. Alii, & forte optimè, dicunt, præceptum moriendi fuisse à Christo impedibile per petitionem dispensationis. Alii alia afferunt, sed nemo ex nostris admittit, datum fuisse antecedens inimpedibile, & essentialiter connexum cum illo, ad quod Christus fuit liber: quid absolute tenendum, statuendum est in tractatu de Incarnatione.

Dices 2. Saltem Christus habuit visionem beatificam, quæ necessitat ad bene agendum, & tamen fuit liber ad bene operandum: ergo. Resp. dist. 2. p. antec. fuit liber quoad genus bene operandi, neg. antec. quoad speciem, conc. antec. & neg. conf. Non potuit Christus malè agere, sed debuit bene: fuit tamen liber ad hoc potius bonum, quàm aliud faciendum, ad magis, vel minus intensè operandum; quia visio beatifica non necessitat ad actum bonum in infima specie. Nec liber fuit Christus ad omnem amorem DEI, sed tantum ad magis, vel minus intensum: quæ libertas etiam sufficit ad meritum.

471. Ob. 2. Tridentinum à nobis adductum n. 450. definit, libertatem stare cum illa gratia, cum qua eam stare negabant Lutherus, & Calvinus: sed hi negabant, eam stare cum gratia antecedente, & essentialiter inferente actum: ergo, ma. prob. Concilium loquebatur de gratia, de qua loquebantur illi hæretici; aliàs non istos, sed alios, aut phantasma, damnasset: ergo, min. etiam negari non potest. Resp. retorqueo argumentum. Concilium Nicænum definivit, Filium DEI, de quo loquebatur Arius, esse consubstantialem Patri Divino: sed Arius loqueba-

tur de Filio DEI creato, & juniore, quàm fuerit Pater: ergo Concilium definivit, Filium DEI creatum, & juniorem, esse consubstantialem Patri. In forma dist. ma. Tridentinum definivit, libertatem stare cum illa gratia, accepta secundum prædicata certa, & dogmatica, conced. ma. cum illa gratia, accepta secundum omnia prædicata, quæ illi affingebant isti hæretici. neg. ma. & conc. vel om. mi. neg. conf. ad prob. ma. sub eadem distinctione. conc. vel neg. antec. atque etiam conf. Sicut Concilium Nicænum tantum definivit, verum Filium DEI, & non aliquem fictum, habentem prædicata puræ creaturæ, esse Patri consubstantialem, ita Tridentinum definivit, veram gratiam Christi stare cum libertate: non verò definivit, etiam stare, si affingantur ei qualiacunque prædicata, à Lutero, vel Calvino ei malè attributa.

Dices: Si non staret libertas cum prædeterminatione, deberet hæc dici condemnata à Tridentino: sed hoc dici non potest; cum sit à Summis Pontificibus permissa doceri, & prohibita censurari: ergo, prob. ma. Si est damnatum consequens, etiam est damnatum antecedens, ex quo illud consequitur: atqui damnatum est hoc consequens: *Non datur libertas*: ergo debet etiam esse damnatum hoc antecedens: *Datur prædeterminatio*. prob. ma. Ex vero non potest sequi falsum: ergo, si consequens est falsum, etiam tale est antecedens. Resp. retorqueo argumentum. Si scientia media inferret Pelagianismum, vel Semipelagianismum, deberet etiam dici damnata ab Arausicano, & Tridentino: at non potest dici damnata; cum pari jure sit permissa doceri: ergo. In forma dist. ma. si esset hoc evidens, conc. ma. si tantum sit probabilis, neg. ma. & conc. min. neg. conf. ad prob. dist. ma. debet dici damnatum antecedens, ex quo evidenter inferitur damnatum consequens. om. ma. ex quo tantum probabilis inferitur. neg. ma. & conc. mi. neg. conf. Juxta adversarios nulla sententia, adhuc probabilis, posset impugnari ex Scripturis, aut Conciliis; quia semper posset fieri exceptio hæc, quod non sit sententia condemnata, adeoque non sit Scripturæ, vel Concilii contraria. Nempe Ecclesia non statim condemnat propositiones, aut sententias Doctorum, quando non evidenter constat esse contrarias Conciliis, vel Scripturæ, aut communi Patrum testimonio: econtra Doctores, similium opinionum defensores, conantur ostendere, Scripturam, aut Concilia &c. non esse sibi contraria.

472. Ob. 3. Sacra Scriptura sæpius dicit, DEUM corda nostra movere: ad se convertere: cor regis esse in manu DEI: DEUM omnia operari: sed hæc indicant prædeterminationem physicam: ergo. Resp. neg. min. DEUS per scientiam mediam scit, quibus mediis, & in quibus circumstantiis quodlibet cor humanum infallibiliter consensurum sit: unde, si velit hominem convertere, opus tantum est, ut pro libitu suo ea media conferat, eumque in iis circumstantiis ponat, in quibus juxta S. Augustinum cit. n. 399. repertus est auxiliis capiendis idoneus. Cumque omnipotentia Divina in suis thesauris habeat auxilia saltem syncategorematicè infinita, quæ, licet in se indifferentia, ita, ut homo iis specifi-

cificativè tantum sumptis possit resistere, tamen per scientiam mediam videntur cum consensu coniungenda; hinc habet cor Regis, & cuiuslibet alterius in manu sua: imò habet, ut Augustinus docet l. de corr. § grat. c. 14. *humanorum cordium, quò placeret, inclinandum omnipotentissimam potestatem.* hinc etiam minimè nobis contrarium est illud ejusdem S. Augustini effectum in *enchiridio* c. 98. *Quis porro tam impiè desipiat, ut dicat, DEUM malas hominum voluntates, quas voluerit, quando voluerit, ubi voluerit, in bonum non posse convertere?* Imò DEUS magis habet in sua potestate voluntates nostras, quàm nos ipsi, qui non possumus aliquid velle, imò nec cogitare ex nobis sine gratia DEI: neque est in nostra potestate habere, aut actum primum proximum, aut circumstantias congruas. Aliqua, quæ serviant adhuc dicta magis explicanda, dabimus inferiùs, ubi de Prædestinatione ante merita conditionatè prævisa.

473. Ob. 4. Catechismus Romanus p. 1. de 1. artic. *Symboli non longè à fine (mibi n. 20. aliis 22. quia varia est divisio) de DEO dicit: Quæ moventur, & agunt aliquid, intimè virtute ad motum, atque actionem ita impellit, ut quamvis secundarum causarum efficientiam non impediat, præveniat tamen, cum ejus occultissima vis à singula pertineat:* hæc doctrina salvari non potest sine prædeterminatione physica: ergo. Confirm. S. Augustinus variis locis tradit, DEUM physicè prædeterminare ad bonum: ergo. Resp. neg. min. In primis si verba Catechismi omnino strictè acciperentur, non tantum prædeterminatio (si hæc intelligeretur) deberet esse ex parte actûs primi, utpote virtus, & vis: sed deberet vi impellere ad actionem: quod utique adversarii non concedent. Insuper, ut rectè notat Suarez p. 2. de grat. l. 3. c. 37. n. 11. est incredibile, authores Catechismi voluisse loqui de prædeterminatione Thomistica; cum enim vellent doctrinam proponere communem, quæ à Parochis proponeretur populo, utique non voluerunt miscere quæstionem tam controversam, & à pluribus Parochis minimè intellectam. Tandem tota difficultas reducitur ad vocem *impellit*, quæ cum in sensu stricto accipi nequeat ex modò dictis, rectè explicatur de impulsu, aut motu proportionato causarum naturæ, qui efficientiam his propriam, hoc est, in causis necessariis necessariam, in liberis liberam, non impedit, aut tollat; sive qui causas impellat, vel moveat, conformiter ad earum actiones, & hinc ad liberas motionem, vel impulsu indifferente. Et sanè intentio Catechismi ibi est, docere, DEUM ad omnia opera concurrere, & nullam creaturam operari sine DEO, & præviè per datum actum primum proximum, & concomitanter per concursum simultaneum, operante. Ad confirmationem interim neg. antec. Textus S. Augustini, ne bis explicari debeant, necdum afferimus, allaturi in tractatu de Gratia disp. 1. q. 3.

474. Ob. 5. Multiplex auctoritas S. Thomæ, quæ tamen reduci potest ad sex ejus assertiones. 1ma. DEUS movet causas secundas ad agendum. ita p. 1. q. 105. a. 5. in corp. 2da. DEUS applicat causas secundas ad operandum. ita *ibidem* ad 3. 3tia. Causæ secundæ agunt in virtute causæ primæ. ita *loc. modò cit. in corp.* 4ta. Causæ

creatæ sunt instrumenta causæ primæ. ita *de verit. q. 24. a. 1. ad 5. § l. 3. contr. gent. c. 70. § 1a.* A providentia DEI omnia sunt prædeterminata. p. 1. q. 23. a. 1. 6ta. DEUS causis secundis non solum dat posse, sed etiam agere. ita Angelicus ex S. Augustino, qui hoc frequentissimè repetit: hæc assertiones stare non possunt sine prædeterminatione physica: ergo. Resp. Comparat æquus Lector hos textus cum citatis à n. 446. pro nostra sententia: & judicet, pro qua parte stet Angelicus. In forma. neg. mi. & explicat textus. Quod ad 1mum spectat: eo articulo, unde tres primi desumpti sunt, S. Doctor vult probare, quòd DEUS operetur in omni operante, & hoc probat ex eo, quòd DEUS moveat causas secundas &c. per movere autem intelligitur, ut ibidem explicat Angelicus, hoc, quòd scilicet DEUS non tantum applicet formas, & virtutes causarum ad operationem, sed eas etiam formas, seu virtutes creaturis agentibus tribuat, easque conferet: quod nullatenus est physicè prædeterminare.

475. Quod ad 2dum, qui de applicatione agit, per applicationem probabilissimè intelligi potest cum Suarez p. 2. de gratia l. 3. c. 38. § 39. concursus simultaneus; sicut enim causæ liberæ dici possunt, se ipsas per actionem suam applicare ad agendum, ita potest etiam DEUS per suum concursum eas applicare. Ulteriùs, ut rectè Eximius loco modò citato docet, applicatio ista talis debet intelligi, ut per eam DEUS operetur omnia in omnibus, & omnes nostras actiones etiam ipse producat; hoc enim eo articulo S. Doctor intendit contra Durandum probare, ut est manifestum ex probatione ex *Isaia* c. 26. § *Job. c. 10.* adducta, & ex responsis ad objectiones: & hinc per operari in operante non intelligitur, quòd DEUS in ipso aliquid præviè producat, sed quòd eidem operanti intimè præsens, simul cum ipso, omnes ejus actiones operetur. Hæc autem applicatio, per quam DEUS omnia operatur, habetur per concursum simultaneum. Accedit, quòd, nisi per applicationem intelligeretur hic concursus, S. Thomas de isto nullam mentionem faceret eo ipso loco, ubi eum vel maximè vult probare, quod est incredibile; item quòd præter collationem virtutis, ejusque conservationem, duo adhuc motus à DEO provenientes, semper deberent dari, nempe influxus præviè, & concursus simultaneus; cum tamen S. Doctor nunquam duorum meminerit, nec etiam quidquam contra illos, e. g. quòd unus superfluum foret, vel quid simile, sibi objecerit.

476. Confir. S. Thomas non loquitur de applicatione in rigore dicta, seu materialiter tali (nam nec prædeterminatio talis est) sed tantum de aliqua sic dicta per similitudinem, & quidem spectante ad actum secundum, utpote propter quam DEUS dici possit immediatè omnia operari; cum ibi S. Doctoris intentio tota sit probare, quòd DEUS immediatè omnia operetur: cumque id DEUS non faciat per collationem, aut conservationem virtutis; quia per hanc tantum mediatè operatur; debet immediatè operari ratione applicationis, quæ sola superest: talis autem applicatio est concursus simultaneus, qui rectè applicatio dicitur, tum, quia, utrum. 475. dictum, causæ liberæ se ipsas applicant per actionem idem.

identificatam concurrui, tum, quia per ipsum fit, ut causa creata in actu secundo immediatè sua actione contingat passum: & sine qua eadem causa creata non potest ita actione sua passum contingere. Sicut autem applicatio potest in hoc concursu stare, ita & motio, saltem inadæquate; quia hæc ex S. Doctore præter applicationem dicit etiam collationem, & conservationem virtutis. Et sanè DEUS præter collationem, & conservationem virtutis, movet causas secundas concursu simultaneo, quatenus eas reducit ad actum, non per aliquid prævium causaliter, sed per ipsum concursum formaliter. Nec objicias, S. Thomam l. 3. contr. gentil. c. 149. dicere: *Motio moventis præcedit motum mobilis ratione & causæ*; tantum enim per hæc significatur prioritas aliqua formalis, ut patet ex eo, quod S. Doctor 3. Physic. lect. 5. ait: *Est manifestum, quod actio & passio non sunt duo motus, sed unus, & idem motus*: cum tamen illa sit motus moventis: ista autem motus mobilis. Hinc Ferrariensis, optimus Commentator, textum obiectum exponit dicendo, motum moventis priorem esse ratione; quia prius intelligitur actio produci, quam recipi: & esse priorem causâ; quia prior concipitur causa agens, quam patiens.

477. Si velis, potes cum Suarez loc. cit. & Didaco Ruiz de scientia DEI disp. 49. sec. 4. a. n. 2. addere concursui volitionem Divinam, ordinantem causas ad hos, vel illos effectus: qua ratione etiam dici potest DEUS eas applicare. Difficultati, quæ ex hoc oritur circa actiones malas, ad quas DEUS per suam volitionem creaturas applicare non potest: responderi potest, quod DEUS possit, malas actiones pravitas ad varios providentiæ suæ fines dirigere, & ob hos illas permittere: sicque causas negativè applicare, hoc est, non impedire, qua non impeditio posita cum concursu simultaneo creaturæ agunt, & aliàs non.

Hæc explicatio placet præ altera, qua qui dant per hanc applicationem volunt intelligi collationem actus primi proximi, in quo etiam involvitur applicatio, sive physica, sive intentionalis, prout requiritur pro varietate causarum e. g. ignis per approximationem localem applicatur stupæ ad comburendum, & voluntas applicatur per cognitionem obiecto ad illud amandum; nam per hanc applicationem DEUS non operatur. Si quis tamen velit modò dictam applicationem, in collatione actus primi proximi positam, defendere, non me opponam, & omnia transmittam, modò non asseratur, S. Doctorem adstruere aliquam applicationem, quæ necessariò determinet, vel post se trahat effectum liberum; nam hæc est contraria S. Doctori, qui longè aliter loquitur in 2. disp. 25. q. unica a. 1. ad 3. ubi explicat hoc ipsum, (quod articulo obiecto docet, & cuius occasione motionem, & applicationem adstruit) scilicet, quomodo DEUS in omnibus operetur; sic autem ait: *Dicendum, quod DEUS operatur in omnibus, ita tamen, quod in unoquoque secundum ejus conditionem: unde in rebus naturalibus operatur sicut ministrans virtutem agendi: & sicut determinans naturam ad talem actionem: in libero autem arbitrio hoc modo agit, ut virtutem agendi sibi ministret, & ipso operante libero arbitrio agat: sed tamen determinatio actionis, & finis in potestate liberi arbitrii constituitur*:

unde remanet sibi dominium sui actus: sed non ita sicut primo agenti, scilicet; quia hoc habet virtutem agendi à seipso. Similia habet 1. 2. q. 10. a. 4. in corp. unde motio, & applicatio DEI operantis in arbitrio libero, non est determinatio, vel prædeterminatio ad actionem.

478. Quod spectat ad 3tium textum, hic juxta quosdam tantum probat, creaturas agere in virtute, vel per virtutem à DEO acceptam: & sic ipsi Thomistæ dicunt, causam instrumentalem agere in virtute causæ principalis: non quod ista physice illam determinet; cum sapissime non amplius existat: sed quod virtutem alteri contulerit. Suarez tamen loc. cit. existimat, mentem Angelici esse, quod causæ secundæ agant in virtute DEI, non per hoc, quod agant per virtutem acceptam à DEO, sed, quod nitantur virtute DEI cooperante, qua indigent: & hoc ex eo vult evincere, quod S. Doctor ibi velit probare, quod DEUS omnia immediatè operetur, (hoc enim S. Doctor ultimò infert) quod non inferretur ex collatione virtutis, quæ tantum probaret influxum mediatum in actiones creatas. Sic quoque ait, creaturas dici instrumenta DEI; quia ab eo ut primâ causâ pendent, & illius cooperatione tanquam præcipua motione indigent. Et certè S. Thomas celebri loco. quæst. 3. de potentia a. 7. (ubi probat, quomodo causa prima sit altior, & aliæ sint instrumenta ipsius, atque agant per virtutem ipsius) concludit tandem, DEUM in qualibet re operari, in quantum quælibet res ejus virtute indiget ad operandum, & ejus virtute (hoc est, ipso cooperante) omnis alia virtus agit: sicut, ait, instrumentum non agit, nisi per virtutem artificis, hoc est, eo movente, ac cooperante. Explicatio hæc est bona, quamvis non ausim rejicere priorem, eoquod S. Thomas cit. 1. p. q. 105. a. 5. dicat, DEUM etiam per hoc operari, quod det virtutem, eamque conservet, adeoque videatur etiam loqui de mediata operatione.

479. Ex 4to. non infertur, causas liberas esse, vel se habere ut instrumenta inanimata, e. g. securis, & ferra, quæ ab impressione causæ principalis necessariò ad actionem determinantur (hoc enim esset contra Tridentinum, quod sess. 6. canon. 4. anathema dicit asserenti, liberum arbitrium velut inanime quoddam se habere) sed tantum, quod se habeant, ut instrumenta animata, & libera: sicut servus est instrumentum domini; quia liberè ejus voluntati cooperatur, eamque exequitur. Unde DEUS causis liberis utitur accommodatè ad earum conditionem, ut ipse ait S. Doctor cit. n. 477. Paritas tamen inter instrumentum liberum, & necessarium stat in hoc, quod utrumque debeat habere virtutem, & applicationem à DEO, & quod neutrum possit gloriari de rectè factis, nisi in DEO. Huc spectant etiam quæ n. 478. ex Suarez attulimus, quæque explicant, qua ratione creaturæ dicantur instrumenta DEI.

Textus istus loco citato non habetur, neque æquivalenter. Ibi S. Doctor vult probare, dari prædestinationem, & objicit sibi dictum S. Damasceni dicentis: *Omnia quidem præcognoscit DEUS, non autem omnia prædeterminat*: & respondet ad 1mum. Damascenus nominat prædeterminationem impositionem necessitatis: quasi diceret: Et si DEUS non prædeterminet homines, tamen

prædestinat eos (hoc enim eo articulo quaeritur) quia, licet prædeterminatio ex mente S. Damasceni imponat necessitatem, tamen eam non imponit prædestinatio, & hinc magnum est inter eas discrimen: unde, concludit, *prædestinatio non excluditur*: cumque Angelicus nullo verbo refellat S. Damascenum, quasi sensum incongruum vocibus *prædeterminatio*, vel *prædeterminare* tribueret, signum est, quod non neget, à prædeterminatione imponi necessitatem: sed potius, neget, hanc ipsam prædeterminationem in ordine ad actus liberos: quod roboratur ex eo, quod eodem loco solas causas naturales, (hoc est, necessarias) dicat, esse prædeterminatas ad unum. Sextum textum congruentius explicabo in *Tractatu de Gratia*. Interim certissimum teneo, DEUM non tantum dare posse, sed etiam agere: nec est ulla difficultas id in systemate scientiæ mediæ explicandi.

480. Urgent. Saltem, quæ habet Angelicus *q. 3. de Potentia a. 7. in corp.* cogunt admittere prædeterminationem physicam: ergo, prob. ant. Docetibi, quod DEUS operetur in operatione naturæ multipliciter 1. quia dat vires, per quas agere possunt creaturæ. 2. quia eas vires conservat. 3. in quantum voluntatem movet ad agendum, in quo, ait, *non intelligitur collatio, aut conservatio virtutis activæ, sed applicatio virtutis ad actionem, sicut homo est causa incisionis cultelli ex hoc ipso, quod applicat acumen cultelli ad incidendum movendo ipsum*. Respondeo, ad hæc tria responsum esse facilem ex modò dictis de collatione virtutis activæ, de motione, applicatione &c. ut consideranti patebit. At, instant: saltem sine prædeterminatione physica exponi non possunt, quæ S. Doctor subiungit ad 7. *um*. dum ulterius explicat, quid sit illud, quod DEUS tribuit causæ secundæ, quando illam movet, & applicat ad agendum, atque ita ait: *Id quod à DEO fit in re naturali, quo actualiter agat, est ut intentio sola habens esse quoddam incompletum per modum, quo colores sunt in aëre, & virtus artis in instrumento artificis*. At si S. Doctor hic vellet, prædeterminari creaturam à DEO, & non determinari à se ipsa, eodem articulo bis sibi contradiceret; nam ad 12. sic ait: *DEUS non dicitur hominem dereliquisse in manu consilii sui, quin in voluntate operetur: sed quia voluntati hominis dedit dominium sui actus, ut non esset obligata ad alteram partem contradictionis*. & ad 13. sic ait. *Voluntas dicitur habere dominium sui actus, non per exclusionem causæ primæ, sed quia causa prima non ita agit in voluntate, ut eam de necessitate ad unum determinet, sicut determinat naturam*. Et ideo determinatio actus relinquitur in potestate rationis, & voluntatis. unde Angelicus verbis in objectione allatis non adstruit prædeterminationem physicam, sed aliquid aliud, quod determinationem actuum voluntati relinquit: quid autem id sit, controversatur.

481. P. Evangelista Ralsler in sua *Concordia Prædeterminationis* verè Thomistica cum Libertate existimat, S. Doctorem verbis in objectione adductis velle, quod DEUS cuilibet creaturæ, seu liberæ, seu necessariæ, habenti jam cætera omnia ad agendum requisita immittat aliquam entitatem realem, fluentem tamen, & incompletam, quæ constituat actum primum, & ultimum determinet causam, non ad

speciem, sed ad genus: adeoque indifferentiam causæ liberæ non tollat. At quamvis authoris huius ingenium maximopere aestimem, non potui tamen hucusque inducere animum, ut huic ejus opinioni assentiret, ob sequentes in contrarium rationes.

Primò. Ista entitas realis ad intentionem S. Thomæ non servit; quia finis ipsius hoc præfertim articulo 7. *q. 3. de potentia*, & 1. *p. q. 105. a. 5.* ac etiam aliis, quibus potissimum docere deberet eam opinionem, est, tantum ostendere, quod DEUS in omnibus operetur, hoc est, ad omnes actiones concurrat: ad quem finem longe magis servit concursus simultaneus. 2. Si per illam entitatem fluentem, incompletam, non intelligitur concursus simultaneus, tunc (ut supra jam diximus *n. 475.* & author hic ipse agens de Suarezio ostendit) S. Doctor nunquam mentionem fecit huius concursus, quem tamen ibi principaliter probare intendit: quod utique incredibile est. 3. Si Angelicus per illam *intentionem* &c. intelligit entitatem verè realem, & pro priori impressam causæ secundæ, eique intrinsicam, tunc etiam per vim, vel virtutem spiritualement incompletam, quam 3. *p. q. 62. a. 4. in corp.* ait, inesse Sacramentis ad efficiendam gratiam, intelligit entitatem realem Sacramentis intrinsicam; nam eodem modo de ista, ac de priori loquitur: sed etsi Ralsler hoc positivè asserat, tamen hæc vis, vel virtus ex S. Thoma non est aliquid realiter intrinsecum Sacramentis: sed est aliquid tantum extrinsecè denominans Sacramenta, sive est denominatio merè extrinseca proveniens ab ordinatione DEI ordinantis Sacramenta ad effectum spiritualement; ita hunc locum celeberrimus Angelici interpres Cajetanus exponit dicens, *vim spiritualement consistere in hoc, quod Sacramenta ordinantur à DEO ad effectum spiritualement*. & ipse S. Thomas loc. modò cit. ad 1. ait: *Vis spiritualis est in sacramentis, in quantum ordinantur à DEO ad effectum spiritualement*. Dein S. Doctor ibidem dicit, hanc vim spiritualement talem esse, qualis est vis spiritualis in voce sensibili ad excitandum intellectum hominis, nempe ad producendam intellectionem: atqui hæc vis in voce est præcisè denominatio extrinseca proveniens ab institutione hominum: nec est credibile, voluisse S. Thomam voci externæ, quam etiam psittacus, æquè aptam ad excitandum intellectum, efformare potest, attribuire aliquam vim spiritualement verè realem, quamvis in ipsius sensu (de quo infra) incompletam; quia est inexplicabile, quam vim, vel entitatem spiritualement possit psittacus voci suæ imprimere.

482. 4to. S. Doctor eodem modo ait, loco in objectione adducto, virtutem artis esse in instrumento, quæ sanè in hoc non est per entitatem ipsi intrinsicam, sed tantum per extrinsecam denominationem à directione intellectuali artificis: seu quatenus instrumento intrinsecus est motus ab arte directus; cum perceptibile non sit, quomodo ars aliter, & intrinsecè recipiatur in instrumento. Adde, quod S. Doctor ibidem dicat, virtutem artis non posse esse permanentem in instrumento, nisi hoc haberet intellectum: sed eadem ratio probat, quod nec possit ei realiter intrinsecè inesse transeunt, nisi habeat intellectum, ut rectè observat Ruiz *disp. 49. de*

49. de scient. DEI sec. 4. n. 7. aut, si illa virtus transiens possit intrinsecè denominare instrumentum agens ex arte, quin hoc sit artis intelligens, cur non possit similis entitas dari, & conservari diutius à DEO, quæ denominet instrumentum permanentèr saltem potens agere, ut ars denominat artificem? Quare S. Thomas tantum intelligit transeuntem artificiosam intentionem, & directionem artificis, quæ, cum involvat aliquam cognitionem, si intrinsecè inhaereret ipsi instrumento, deberet in hoc dari intellectus, tanquam subiectum necessarium cognitionis: qui non debet in instrumento dari, si huic tantum extrinsecè adjungatur directio: quæ simul est transiens cum motu, quem dirigit, adeoque transeuntes datur. Et sic iterum interpretatur S. Doctorem Cajetanus, dum in 3. p. q. 13. a. 2. ait, per usum artificiosum instrumenti (qui est idem cum motu instrumenti) ingredi artem in instrumentum, & propterea hunc usum habere rationem vis, & virtutis, & intentionis artis: utique non somniat Cajetanus, artem physicè ingredi, & physicè intrinsecè recipi: ergo hæc omnia tantum afferunt denominationem extrinsecam.

483. 5to. Videtur mihi entitas superaddita omnino superflua; cum enim non determinet ad speciem, non habet, quod agat; nam causa creata ex seipsa jam est determinata ad genus; imò causa necessaria jam est determinata ad speciem, consequenter multò magis ad genus: causa autem libera jam est determinata ad genus: e.g. voluntas jam est determinata ad bonum, verum vel apparens; ad genera autem, vel species subalternas seipsam determinat. Quod si etiam contendas, causam liberam ad supremum genus boni determinari à DEO, respondeo, eam ad hoc ex mente S. Doctores determinari permanentèr, sicut intellectus per prima principia est permanentèr determinatus ad verum: vide S. Thomam in 4. dist. 49. q. 1. a. 3. quæstioncula 2. ubi harum potentiarum determinationes æquiparat. Si quis urgeat, hanc entitatem necessariam esse ad complendum actum primum. Respondetur, hoc gratis dici, & causam esse satis expeditam ad agendum per principia habentia esse completum, unà cum omnipotentia DEI parata ad concurrendum, quin talis entitas fluens requiratur, quæ nec experienciâ, nec ratione probatur; aliàs posset quis nescio quæ necessaria fingere. Nec dicant, species coloris, & virtutem artis, quibus S. Doctör comparat hanc intentionem, necessarias esse ad actum primum. Respondetur enim, aliunde probari, has necessarias esse, & actum primum constituere, non autem superadditam illam entitatem. Addo tantum: etsi aliqua inter ista disparitas esset, parum referret; cum inter hæc non detur identitas, sed similitudo, quæ omnis claudicat.

484. Itaque textus q. 3. de potentia a. 7. sic exponitur. Id quod fit in re naturali, quo ista non tantum fit potens agere, sed quo actualiter agit, seu, per quod actualiter educitur è potentia ad actum, est actio, seu concursus simultaneus; nam non nisi per actionem, seu concursum, fit causa actualiter agens. Debet autem hic concursus concipi à DEO per suam intentionem, vel decretum directus, aut ordinatus: & sic con-

ceptus cum hac directione, vel ordinatione, est ut intentio sola, hoc est, habet se, sicut secunda intentio, seu res secundò intentionaliter accepta: & ideo habet esse incompletum, seu diminutum, sicut etiam colores in aëre, & virtus artis in instrumento, habent esse incompletum.

Nota. Per intentionem solam, ut probat Ruiz loc. cit. S. Thomas intelligit intentionem secundam; nam intentio simpliciter sumpta, nisi addatur terminus distrahens prima, significat intentionem secundam: consequenter multò magis eam significat intentio sola. Juxta S. Thomam autem in 1. dist. 33. q. 1. a. 1. ad 3. intentiones ipsæ non sunt in rebus, sed in anima tantum: sed habent aliquid in re respondens, scilicet naturam, cui intellectus hujusmodi intentiones attribuit. Unde colligitur, quod intentio secunda concretivè, seu quidditivè, vel secundum rectum, & obliquum, materialiter & formaliter, accepta involvat rem, & conceptum, vel intentionem animæ: & sic res secundò intentionaliter acceptæ vocantur secundæ intentiones. Hinc etiam talis secunda intentio potest dici concursus simultaneus ut à DEO intentus, vel decretus, aut ad suos fines ordinatus: quam disjunctionem hic pono propter actus multos, qui non possunt dici à DEO intenti, sed tantum aliquo modo permissivè decreti, & ad certos fines ordinati: quod tamen sufficit, ut etiam concursus simultaneus ad actum malum possit dici secunda intentio; præsertim, cum ordinatio DEI, quæ est aliqua providentia, probabilius dicat, etiam actum, vel conceptum intellectus Divini; nam actus intellectus absque dubio dicuntur intentiones, quod ad nostri intentum sufficit: quamvis non dubitem, actus voluntatis, cum etiam sint in anima, posse quoque dici intentiones.

485. Hic autem concursus simultaneus, ita acceptus, habet esse incompletum in sensu Angelici ex duplici capite. 1. quia est actio seu motus. Motus autem (sunt verba S. Thomæ in 4. dist. 1. q. 1. a. 4. quæstioncula 2. in corp.) non est ens completum, sed est via in ens quasi medium quid inter potentiam puram, & actum purum. 2. quia est intentio: de intentionibus autem, seu de ente in anima, dicit S. Doctör loco modò citato: Quod est ens diminutum: & statim ad 1. ait: Ens incompletum, quod est in anima, dividitur contra ens distinctum per decem genera, ut patet in 6. metaphys. & ideo talia entia incompleta per se loquendo non sunt in aliquo genere. Sic etiam habet esse incompletum virtus artis in instrumento, quæ, ut jam diximus, est motus artificiosus, atque est denominatio extrinseca involvens intellectualem directionem artificis, adeoque conceptionem mentis, seu intentionem, quæ habet esse incompletum ex dictis: imò, cum etiam sit motus, etiam ex hoc capite, ut modò diximus, habet esse incompletum. Pariter colores in aëre habent esse incompletum; circa quos tamen rectè advertit Ruiz cit. disp. 49. sec. 4. n. 20. S. Thomam non dicere, per modum, quo species coloris sunt in aëre: sed, quo colores sunt in aëre; nam species habent esse reale, & completum in aëre, ut alia accidentia: non ita colores, qui non existunt in aëre, nisi intentionaliter, & per denominationem extrinsecam, seu ut repræsentata per species: quæ repræsentatio, & ipsæ etiam species sunt coloribus

loribus extrinsecæ. Et licet hæc representatio non sit strictissime intentio (hæc enim est in anima) est tamen, & dicitur, ob similitudinem inter species istas externas, & internas in anima, etiam intentio, seu existentia intentionalis; & ipsæ species externæ vocantur etiam, saltem quandoque, intentionales. Verbo: sicut objecta existunt intentionaliter in speciebus, vel conceptibus intellectualibus, hoc est, ab his representantur, similiter colores existunt intentionaliter in speciebus externis; quia etiam ab his representantur: consequenter habent etiam esse intentionale, id est, incompletum.

486. Dices: sæpius adducta q. 3. de potentia a. 7. in corp. dicit Angelicus, creaturam non posse per virtutem propriam in effectum causæ primæ, hoc est, non posse istum producere. Resp. illam causam ab omnibus simpliciter dici non posse effectum per virtutem propriam producere, quæ id se solâ non potest: atqui hoc creatura non potest; quia nil potest, nisi moveatur à DEO, non quidem per motum pravium in causâ productum, sed per concursum simultaneum, pro priori rationis præsuppositum, quatenus bona est illatio: datur actio creaturæ: ergo datur concursus DEI, & non vicissim; quia DEUS potest operari absque causâ secundæ concursu. Instabis: *ibidem ad 3.* Angelicus dicit, in operatione DEI non operari naturam. Resp. S. Doctor hic vel vult, creaturam non operari per virtutem propriam, ut modò explicatum: vel vult, naturam non operari in priori, vel etiam in eodem signo cum DEO, licet operetur eandem actionem; nam *ad 4um* ait, quod tam DEUS quam natura immediatè operentur, licet secundum prius, & posterius: vel vult, naturam non operari eundem effectum similiter, seu secundum formalitatem universalissimam entis; sic enim ibi in corp. S. Thomas dicit: *Ipsam enim esse est communissimus effectus, primus, & intimior omnibus aliis effectibus: & ideo soli DEO competit secundum virtutem propriam talis effectus.*

487. Urgebis. Concursus non potest dici vis & virtus; nam istæ, ut ipsimet diximus n. 453. spectant ad actum primum: ergo non intelligitur hic à S. Thoma. Resp. dist. antec. concursus in se materialiter, denominativè, & primò intentionaliter acceptus, conc. antec. concretivè, vel quidditivè, aut secundò intentionaliter unâ cum conceptu DEI, & ejus volitione, aut ordinatione ad suos fines. neg. antec. & consequ. Scilicet ut concursus artificiosus artificis cum instrumento, e. g. mulico, est virtus artis secundum obliquum, secundum quem dicit artem in intellectu artificis existentem: ita etiam concursus DEI, ut ordinatus à DEO, secundum obliquum, secundum quem dicit ordinationem DEI (intentionem respectu actûs boni, permissivam respectu actûs mali, & directivam ad suos fines respectu utriusque) potest dici virtus causæ primæ, ut dirigentis, vel providentis. Et hæc ordinatione DEI, cum sit aliqua providentia, stat verosimilius in intellectione, & volitione Divina: quæ quidem non obsunt libertati, ut patebit ex dicendis infra de providentia, (& multò minùs ipse concursus, adeoque in toto complexo nil obest libertati) attamen se tenent ex parte actûs primi, saltem remoti. Quod autem existentia co-

lorum in aère, & virtus artis videantur non tantum secundum obliquum, sed etiam secundum rectum stare ex parte actûs primi; è contra concursus à DEO ordinatus &c. tantum secundum obliquum acceptus stet ex parte actûs primi, etiam si transmittatur, parùm refert; quia, ut notum est, omnis similitudo claudicat. Et hæc de hoc S. Thomæ textu, per se non adeò claro, ob quem nollem, S. Doctori aliquam sententiam, oppidò difficilem, & incredibilem attribuere, quam nec ipsi author, qui eam S. Thomæ adscribit, defendere vult: & mallem ejus verba, si quandoque opus esset, minùs propriè explicare.

ARTICULUS XI.

Solvuntur reliquæ objectiones.

488. **O**B. 1. DEUS est causa prima: ergo debet agere ante omnes causas secundas: ergo debet eas physicè prædeterminare. Confirm. Aristoteles. *l. 8. physic. 2. text. 33.* ait, à primo moveri ultimum, sed non ab ultimo primum, & ultimum sine primo non movere. Rursus *text. 50.* docet, agentia creata non movere, nisi ut mota: ergo. Resp. neg. ult. consequ. DEUS semper debet agere ante causas secundas, eas producendo, conservando, actum primum proximum conferendo &c. non autem debet eas physicè prædeterminare. Ad confir. neg. consequ. vel per moveri intelligitur, causam concursu juvari, ut diximus supra n. 474. & seq. vel intelligitur eam produci: & utrumque DEO tribui potest absque eo, quod physicè dicatur prædeterminare.

489. Ob. 2. Causæ creatæ superiores, quando operantur cum inferioribus, semper imprimunt aliquid in causas inferiores: ergo magis DEUS. Confir. Quælibet creatura habet aliquod prædicatum universalissimum, quod non potest tribui à creatura: ergo debet DEUS ad illud determinare. Resp. antec. non videtur universaliter verum: cur enim sol, producens cum igne alium ignem, priùs illi imprimat aliquam qualitatem? sed, eo omisso, neg. conf. Si enim antecedens est verum, ideo est; quia sine illa qualitate non haberetur expeditus totus actus primus proximus: at hic haberetur absque prædeterminatione: quæ si daretur, eum tantum impediret. Ad confir. Resp. 1. om. antec. neg. consequ. Ratio illa tantum probat, DEUM debere concurrere; nam e. g. habitus fidei tribuit actui fidei prædicatum supernaturalitatis, quod voluntas non habet; nec tamen habitus voluntatem determinat. Resp. 2. dist. antec. quod non potest tribui formaliter, om. antec. quod non potest tribui realiter. neg. antec. & conf. nam etiam prædicatum entis identificatur realiter cum aliis essentialibus, ut suppono ex Physica.

490. Ob. 3. DEUS est primum liberum: ergo debet ipse determinare ad omnem actum liberum. Confirm. Juxta nos determinatio creaturæ esset prior naturâ ad concursum DEI: sed hoc est absurdum; sic enim ageremus, antequam DEUS ageret: ergo. Resp. neg. conf. ex antecedenti tantum sequitur, quod DEUS semper priùs debeat exercere suam libertatem, antequam

quam suam exerceat creatura: atqui hoc fit; quia DEUS prius liberrimè confert creaturæ actum primum proximum. Hinc DEUS debet semper esse primum exercens libertatem, & primum determinans ad aliquid: at non debet esse respectu cujuscunque actionis immediatè liberum, & immediatè determinans: sed quando ipse suam libertatem exercuit, relinquit dein in ordine ad actus liberos immediatam determinationem creaturæ. Ad confirm. neg. maj. cum enim actio creaturæ, & actio DEI sint realiter unum & idem, non potest una formalitas ejusdem entitatis esse realiter prior naturâ ad alteram: sed tantum hoc verificatur, quòd actus ille procedat à creatura, ut determinante, & eligente: non verò ita procedat à DEO.

491. Dices. hoc ipsum non potest capi, quòd in eandem actionem una causa possit influere eligendo, & non altera. Resp. neg. illatum. Omnes hoc capere debemus in anima influente cum habitu in aliquem actum, etiam ab habitu causatum: quo casu anima eligit, & determinat, non autem habitus. Urgebis, disparitatem esse magnam, eoquòd habitus non sit principium liberum, nec cognoscens, adeoque facillè intelligi possit, quòd non eligat, aut liberè influat. Resp. certum esse, quòd voluntas etiam influat in motus primò primos, quos tamen non eligit, nec determinat, etsi sit principium liberum: item Beati in cælo nec eligunt, nec determinant ad visionem, vel amorem beatificum. Instabis, nec voluntatem, nec Beatos esse in ordine ad hos actus principia libera. Resp. nec DEUM esse principium immediatè liberum respectu actuum nostrorum liberorum; quia prius libero suo decreto concessit voluntati libertatem, & reliquit determinationem: quo posito non potest amplius ipse immediatè liberè determinare.

Si petas, cur potius voluntas, quàm DEUS, dicatur liberè determinare, cum simul influant. Resp. etiam DEUS & anima simul influant in actum vitalem, aut meritorium, quin tamen DEUS per hunc vivat, aut mereatur; quia nempe DEUS non influit modo sibi immanenti, vel cum intentione obsequium suum deferendi, quod requireretur, ut per illum actum viveret, vel mereretur: sic etiam simul influunt DEUS, & voluntas in eundem actum liberum, vel eandem liberam determinationem, quin DEUS liberè determinet; quia non influit modo requisito ad recipiendam hanc denominationem, qui modus est, ut principium influat cum jure eligendi, & exercendo hoc jus: qua ratione in actus nostros liberos influit voluntas, non autem DEUS.

492. Ob. 4. In nostra sententia DEUS subordinaretur voluntati creatæ: hoc est falsum: ergo. Confirm. 1. Actus nostri essent tantum nobis liberi, non autem DEO: hoc est absurdum: ergo. Confirm. 2. DEUS subjeceret nobis suam omnipotentiam: hoc est damnatum ab Innocentio XI. ergo. Resp. neg. maj. Subordinari DEUM, vel gratiam nobis, strictè loquendo, non tantum significat, quòd voluntas ex viribus gratiæ, à DEO benignè collatis, habeat potestatem eidem gratiæ cooperandi, vel non cooperandi: sed significat aliquam superioritatem in

DEUM, & gratiam, & ut voluntas, quando bene agit, agat præcipuè nomine suo, & non nomine, vel virtute gratiæ dantis posse, & agere. At juxta nos habet quidem voluntas ex beneficio DEI potestatem cooperandi, vel non cooperandi gratiæ: at non habet superioritatem in DEUM, vel gratiam: sed tantum agit ut instrumentum animatum, nomine, & virtute gratiæ, nec habet à se, sed à DEO per gratiam, potentiam agendi. Sic servus à Domino jussus occidere alium, quando mandatum exequitur, non subordinat sibi mandatum, aut dominum suum, licet habeat potentiam physicam, & liberam, exequendi mandatum, vel non exequendi.

Nec dicas, quòd talis servus saltem sibi subordinet gladium, vel sclopum, quo dominus eum ad occisionem instruxit: consequenter etiam voluntas sibi subordinet gratiam. Resp. enim, dubitari posse, an, si dominus gladium dedit ad hunc unicum usum, eum servo strictè subordinaverit. Sed quidquid de hoc sit, disparitas tamen est inter gladium, & gratiam, quòd gladius sit causa instrumentalis minùs principalis: non enim tam dicitur occidisse gladius, quàm servus: at gratia est causa principalior actus boni; unde quilibet dicere debet juxta Apostolum: *Non ego autem, sed gratia DEI mecum* 1. Cor. 15. v. 10. Econtrà ridiculè servus occidens diceret: *Non ego occidi, sed gladius mecum*.

Ad 1. confir. dist. maj. actus essent tantum nobis immediatè liberi conc. maj. mediatè liberi neg. maj. & dist. sic mi. neg. conf. sufficit autem DEO mediata libertas ad hoc, ut tamen quemlibet actum possit pro libitu obtinere, ut exposuimus suprà n. 398. § 418. Ad 2. confir. neg. ma. *subjicere*, aut *subordinare*, significat aliquid amplius, ut modò explicavimus. Et quis dicat, quòd Rex subjiciat alteri regiam suam potestatem, si promittat e. g. quòd velit eum in certo negotio ad finem deducendo juvare: maximè, si ita se habeat, ut licet relinquat alteri electionem modi, quo res facienda sit, tamen ipse Rex sit principalis agens, cui potius, quàm illi alteri attribuitur actio, uti se habet DEUS respectu actuum nostrorum bonorum.

493. Ob. 5. Actus elicited post cognitionem necessariam, vel necessitantem, e. g. visionem beatificam, non est liber: ergo elicited post cognitionem indifferentem non est necessarius: ergo modò, prædeterminatio non tollat judicium indifferens, salva est libertas. Confirm. Voluntas necessitata ad actum stante judicio indifferenti non dirigeretur ab ulla cognitione ad illum actum: sed voluntas non potest elicere actum, nisi à cognitione præviè illustrante dirigatur ad illum: ergo. prob. ma. cognitio necessaria in hoc casu non adest: indifferens non potest dirigere ad actum necessarium: ergo. Resp. neg. conf. Modò unum principium necessitet, vel aliquid necessarii desit, jam actus non est liber; hinc posita cognitione necessitante liber esse non potest: at, licet cognitio non necessitet, posset necessitare prædeterminatio, vel aliquid aliud: consequenter cum cognitione indifferenti potest actus esse necessarius. Sic omnis ligatus vinculis insolubilibus non potest fugere: non tamen omnis non ligatus potest fugere; quia potest a-

liis modis teneri, e. g. ægitudine, carcere clauso, appositâ custodiâ &c. Ad confir. neg. ma. ad prob. neg. 2. p. antec. cognitio indifferens jam faceret, ut voluntas non ferretur in rem incognitam, adeoque sufficienter dirigeret: neque enim voluntas veller necessitatem objecti, quam non cognosceret; sed tantum ipsum objectum, quod sufficienter cognosceret. Deceptio autem, qua putaret voluntas, se liberam esse, non impediret, quo minus objectum amplecti posset.

494. Ob. 6. DEUS prædeterminat voluntatem ratione dominii sui: ergo non tollit libertatem. prob. conf. Voluntas ipsa, quando ratione dominii sui determinat seipsam, non tollit sibi libertatem: ergo neque DEUS. Confir. 1. DEUS prædeterminans ordinat ad effectum causas contingentes: ergo actus manet liber. Confir. 2. Voluntas est per se indifferens: sed ab indifferenti non potest procedere actus determinatus, nisi indifferentiâ prius determinetur: ergo. Resp. neg. conf. ad prob. nego iterum conf. Voluntas exercendo suam libertatem non quidem hanc sibi tollit: at si per hoc exercitium determinaret alium, ut hic ejus determinationem non posset evitare, vel impedire, tolleretur istius libertatem, ut est per se clarum. Sic etiam DEUS prædeterminando non tolleretur sibi libertatem Divinam, sed eam exerceretur: at tolleretur libertatem creaturæ, quam prædeterminaret. Ad 1. confir. dist. antec. jungendo causis aliquid necessitans, vel tollendo aliquid essentialiter requisitum ad oppositum conc. antec. nil tale jungendo, vel tollendo neg. antec. & conf. Licet igitur causæ in se manerent contingentes, tamen totus actus primus non maneret contingens; quia vel sola prædeterminatio ipsum redderet necessitatum ad unum, & impeditum ad alterum; ut enim diximus, non sufficit, unum, vel plura constitutiva actus primi esse indifferentiâ, si vel unum non sit tale. Ad 2. confir. dist. maj. voluntas est indifferens indifferentiâ passivâ, neg. maj. indifferentiâ activâ. conc. ma. & dist. mi. nisi determinetur ab ipso principio activè indifferenti conc. mi. nisi determinetur ab alio. neg. mi. & conf. Voluntas non est indifferens ad volitionem, ut murus ad albedinem; nam ad hanc iste se habet tantum passivè, non autem voluntas ad volitionem se habet tantum passivè; hoc enim damnatum est à Tridentino sess. 6. can. 4. sed habet se activè, hoc est, potest eligere, & seipsam determinare.

495. Ob. 7. DEUS, ut habetur Act. 2. v. 23. prædefiniit mortem Christi: sed hæc ex parte Judæorum fuit peccatum Deicidii: ergo prædefiniit peccatum, saltem quoad materiale peccati. Confir. Caiphas, ut habetur Joan. 11. v. 50. ex instinctu Spiritus Sancti prophetavit, & dixit, expedire, ut Christus moreretur pro populo: consequenter ex eodem instinctu hortatus est Judæos, ad necem Christo inferendam: ergo. Resp. Argumenta hæc, si quid probarent, manifestè probarent, quod DEUS possit suadere materiale peccati, quod Adversarii minimè volunt. In forma dist. ma. DEUS prædefiniit mortem à Christo acceptandam, sive ejus acceptationem, conc. ma. à Judæis inferendam, sive sceleratissimam ejus illationem, neg. maj. & conc. mi. neg.

conf. Suppositâ scilicet scientiâ mediâ de pessima voluntate Judæorum, inferendi necem Christo, si tales, vel tales darentur circumstantiæ, DEUS permisit eas circumstantias, & simul permisit hoc scelus: supposita jam hac permissione, & prævisa nece inferenda prædefiniit, ut Christus patienter eam acceptaret, quæ acceptatio fuit infinitè bona. Ad confir. neg. 2. dum membrum antecedentis. S. Spiritus non intendit, Caipham movere, ut hic hortaretur Judæos, ad necem Christo inferendam: sed tantum intendit, eum movere ad explicandam utilitatem mortis Christi: Caiphas autem non intellexit sensum prophetiæ à Spiritu S. intentum: & hinc occasionaliter (occasione ex prophetia desumpta) ex suo privato malo spiritu hortatus est Judæos ad occidendum Christum: Spiritus S. autem hunc ejus errorem tantum permisit. Sed hæc, & similia potius spectant ad Tractatum de peccatis, ubi solet agitari questio de auctore peccati.

ARTICULUS XII.

An detur Scientia Media Reflexa.

496. Sensus questionis potest esse duplex, 1. modus, an DEUS, sicut per scientiam mediam videt actus liberos creaturæ conditionatè futuros, ita etiam videat actus sibi liberos conditionatè futuros, e. g. an habeat hunc actum intellectus: Si crearem alterum mundum, crearem tot Angelos, vel, tot homines prædestinarem. Hæc autem non est scientia media reflexa, strictè dicta, sed est directâ, de actibus Divinis. Hinc addo sensus questionis esse potest, an DEUS sciat, quid ipse esset facturus, positâ hâc, vel illâ scientiâ mediâ directâ de actu libero creaturæ: e. g. an habeat hunc actum intellectus: Si viderem, Petrum in his circumstantiis cum hoc auxilio bene acturum, darem ipsi hoc auxilium. Et hæc dicitur scientia media reflexa strictè dicta; quia assumit pro conditione scientiam mediam directam, & reflectendo se suo modo in illam videt, quale conditionatum sequatur.

Notat autem Ulloa, scientiam hanc debere dicere: Si viderem, vel, si haberem libertatem constitutam per hanc scientiam mediam &c. non autem debere dicere: Si videro, si habuero &c. quia hoc exprimeret aliquam expectationem in DEO &c. de quo vide ipsum Ulloa tom. 1. de DEO, disp. 3. num. 165. Equè bene etiam notat Pater noster Thyrsus tom. 1. select. quest. disp. 21. sect. 2. num. 11. scientiam hanc, quatenus versatur circa actus DEI liberos, non videre propriè conditionatè futura; quia in DEO nihil potest esse futurum, sed, vel est præsens, vel impossibile: unde hæc scientia in DEO videt conditionatè præsentia.

497. Dico cum Suarez in Opusculis lib. 2. de scientia condition. cap. 8. num. 5. Ruiz de Scientia DEI disp. 77. per totam. Granado in 1. part. controuv. 2. tract. 5. disp. 3. sect. 4. num. 29. Arrubal quest. 14. art. 13, disp. 47. cap. 2. Ulloa tom. 1. de DEO disp. 3. n. 165. & seq. Gormaz de DEO. num. 728. & seq. Martinez de DEO Scientie. controuv. 4. disp. 5. sect. 2. & communiore nostrorum

strorum. Datur hæc scientia media reflexa in utroque sensu. Prob. conclusio rationibus iisdem, quas num. 397. adduximus pro scientia media directa; nam etiam actus DEI conditionatè futuri habent aliquam veritatem, sicut actus conditionatè futuri creaturæ, & tam parùm potest dari suspensio veritatis circa illos, quàm circa istos. DEUS etiam est infinitè cognoscitivus non tantùm creatorum, sed etiam Divinorum actuum, & insuper necessitatus ad cognoscendam omnem veritatem: ergo.

Certè, ut non malè ait Martinez, qui adstruunt scientiam mediam directam, & negant reflexam, videntur iterum subruere, quod priùs exstruxerunt. Sanè, si nulla ratio efficax est negandi DEO hanc scientiam, debet admitti: atqui, licèt afferantur in oppositum rationes valde subtiles, tamen non sunt absolute efficaces; quia potest cuique sua solutio congruè reddi: ergo.

498. Ob. 1. ex Molina. Ad cognoscendum, quid liberum arbitrium in omni hypothese esset facturum, requiritur, ut arbitrium supercomprehendatur: at non potest à DEO supercomprehendi arbitrium suum Divinum: ergo. maj. prob. Etsi Angelus comprehendat arbitrium humanum, tamen, quia non supercomprehendit, non cognoscit, quid ipsum in omni hypothese esset facturum: ergo requiritur supercomprehensio. Resp. neg. maj. sed requiritur, ut illud futurum sit aliqua veritas, & intellectus sit necessitatus ad omnem veritatem cognoscendam, quod utrumque datur etiam circa actus DEI. Ad prob. imprimis fortè Angelus, saltem supremus, habet cognitionem supercomprehensivam de homine; quia multò inferior jam habet comprehensivam. Verùm, hoc omitt. neg. ant. sed ratio est; quia quicumque Angelus non est infinitè cognoscitivus, adeoque non est necessitatus ad omnem veritatem cognoscendam.

499. Ob. 2. dō ex Haunoldo. Si possibilis est scientia media reflexa, tunc possunt simul dari istæ duæ scientiæ mediæ, scilicet directa. Si Petro darem auxilium A, dissentiret: & altera reflexa. Si Petrum viderem dissensurum auxilio A, non darem ei auxilium A: ex quibus inferitur hæc conclusio impossibilis: ergo si Petro darem auxilium A, non darem ei auxilium A.

Resp. 1. retorq. arg. in hoc casu, quo sciam, quodd, si Paulo redderem suum gladium, is seipsum occideret, & consequenter nolim ei reddere gladium, ex qua voluntate absoluta bene inferitur hæc conditionata: Si seipsum Paulus occideret, tunc ei gladium non darem: ergo construitur hic syllogismus sophisticus similis priori, quem efformarem: Si Paulo darem gladium, tunc se occideret: sed si is se occideret, non darem ei gladium: ergo, si Paulo darem gladium, non darem ei gladium.

Resp. 2. omitt. quodd scientia directa dicat, si darem &c. nam non ita tendit, de quo infra. neg. conf. Sicut ex duabus præmissis probabilibus, sed quæ simul, dempro modo, non possunt esse veræ, nihil inferitur, ita nihil inferitur ex duabus propositionibus conditionatis, quarum altera est negativa, & invertens priorem, hoc est, habens pro conditione id, quod prior habuit pro conditionato: & vicissim pro conditionato,

quod prior habuit pro conditione; nam semper inferitur contradictio, ut patet consideranti. Et ratio ulterior est: omnis syllogismus bonus hypotheticus, debet posse reduci ad unum, vel plures syllogismos categoricos bonos, ut reductus à nobis est syllogismus hypotheticus demonstrativus DEI num. 87. atqui hunc syllogismum Haunoldi in æternum non reduces ad unum, vel plures syllogismos legitimos categoricos, in quorum ullo hæc conclusio, vel æquivalenter tantùm inferatur. Videri etiam potest Ulloa de DEO disp. 3. num. 172. ubi examinat similem objectionem.

500. Ob. 3. ex P. Thyrsio tom. 1. select. quest. disp. 21. sect. 3. num. 17. Scientia media strictè reflexa, deberet esse prior scientiæ mediæ directæ: sed non est ulla ratio prior: ergo. maj. prob. ex eo, quodd de objecto jam existente non detur scientia conditionata, sed absoluta, seu visionis, prob. etiam minor. non est prior tempore; quia utraque, si datur, est æterna: non causalitate, aut origine; quia ex reflexa non oritur directa, nec ab ea causatur: non prioritate majoris necessitatis; quia reflexa est magis libera DEO, quàm directa: ergo.

Resp. Inprimis hoc argumentum vim non habet contra scientiam reflexam, quæ versatur circa scientiam mediam directam non absolute, sed tantùm conditionatè existentem, ut patet consideranti. Resp. 2. neg. min. & dico, esse sufficienter priorem prioritate aliqua rationis per hoc, quodd in illo signo rationis, in quo est cognoscibilis scientia media directa, ut conditionatè existens, jam detur actu scientia media reflexa, quamvis nondum concipiatur actu dari directa; quia quodlibet, quando concipitur ut conditionatè existens, nondum concipitur ut absolute existens.

add. Est etiam scientia media reflexa prior directæ à subsistendi consequentia, non quidem ita, ut ex sola scientia media directa inferatur scientia media reflexa (non enim esset bona illatio: si Petrus habet hanc gratiam, consentit: ergo si DEUS hoc videt, dat eam gratiam) sed, ut ex complexo scientiæ mediæ, tanquam conditionis, & decreti, seu dationis, tanquam conditionati, absolute posito, bene inferatur scientia media reflexa. Et sic est bona illatio: DEUS videt, quodd, si Petrus habeat hoc auxilium, consentiet, & propterea dat hoc auxilium: ergo, si DEUS hoc viderit, dabit hoc auxilium. Non autem vicissim: si DEUS viderit, quodd, si Petrus habeat hoc auxilium, consensurus sit, dabit hoc auxilium: ergo DEUS jam illud videt, & dat auxilium. Sic etiam, & non aliter, scientia media directa, tanquam veritas conditionalis, est prior scientiæ visionis, tanquam veritate absoluta; neque enim bona est hæc illatio ex sola conditione absolute posita: Datur Petro hæc gratia: ergo, si habuerit hanc gratiam, consentiet: sed tantùm bona est hæc ex complexo. Datur Petro hæc gratia, & ipse consentit: ergo, si Petro detur hæc gratia, consentit.

501. Dices, scientia media reflexa est libera DEO: scientia directa est necessaria DEO: sed in DEO necessaria sunt priora liberis: ergo scientia directa est prior reflexæ. Resp. dist. 2. p. ma. est necessaria absolute, etiam quoad existentiam, neg. ma. est necessaria, hoc est, non est libera.

libera. conc. ma. & dist. min. sunt priora necessaria absolute, sive, quæ non possunt non existere; conc. min. tantum necessaria in hoc sensu, quod non sint DEO libera, interim tamen sunt absolute contingentia, sive possunt abesse à DEO. neg. min. & conf. Scientia media non est necessaria DEO, sicut omnipotentia, aut aternitas, quæ non possunt à DEO abesse; sed tantum in hoc sensu, quod non sit libera DEO, quamvis sit contingens. Quare scientia directa potest saltem à subsistendi consequentia esse posterior, ut supra explicatum. Neque obstat huic responsioni, quod scientia directa, tanquam objectum reflexa, sub ratione objecti sit aliquo modo prior reflexa; quia hæc duæ prioritates intentionales diversi generis non implicant.

ARTICULUS XIII.

Solvuntur reliquæ Objectiones.

502. **O**B. 4. Scientia media reflexa deberet esse libera DEO: sed non potest esse DEO libera: ergo. prob. min. nihil est DEO liberum, nisi præcedat liberum decretum DEI, quo DEUS illud velit: atqui scientiam mediam non potest præcedere liberum decretum DEI; est enim de ratione scientiæ mediæ, ut ipsa sit ante omne decretum: ergo. Resp. omisâ interim maj. propter inferius dicenda de impedibilitate scientiæ mediæ reflexæ. dist. min. non potest esse libera DEO immediatè, & ratione sui. conc. min. mediæ, & ratione objecti. neg. min. & conf. ad prob. dist. maj. nihil DEO est liberum immediatè in se, aut ratione sui, nisi præcedat decretum DEI. conc. maj. nihil est liberum mediæ, & ratione objecti. neg. maj. & conc. min. neg. consequ.

Scientia ista reflexa, utpote actus intellectus, qui est potentia necessaria, non est immediatè, & in se libera, sed tantum mediæ, seu earum, quatenus repræsentat objectum DEO liberum, hoc est, ipsum decretum, quod DEUS pro sua libertate potest ponere, vel non ponere. Quia autem hoc non repræsentat ut actu existens, sed tantum ut conditionatè existens, non exigit illud jam actu physice existens, sed tantum conditionatè, seu objectivè existens. Unde hæc scientia antecedit omne decretum actu existens (quod solum requiritur ad scientiam mediam) quamvis non præcedat decretum conditionatè, seu objectivè existens: quod non requiritur ad scientiam mediam reflexam, quæ conditionatè decretum affirmat. Sic etiam scientia media directa, & non aliter, est libera creaturis, scilicet quatenus objectum illius scientiæ creaturis est liberum.

Si autem ulterius quæras, quomodo objectum, seu actus sit DEO liber. Resp. esse liberum DEO in ordine ad scientiam mediam reflexam, sicut nobis liber est actus noster in ordine ad scientiam mediam directam. Ut autem actus noster in ordine ad scientiam mediam sit nobis liber, non requiritur, ut objectum scientiæ, seu actus noster sit nobis liber per statum; nam etiam scientia media, cujus conditio nua-

quam purificabitur, eoque nunquam dandus sit actualiter per statum actus primus proximus liber, tamen dicitur nobis libera, e. g. scientia media, qua DEUS vidit, quod, si haberet Judas auxilium A, conversus fuisset, est, & dicitur Judæ libera; quia potuisset auxilio cooperari, vel illud negligere, quamvis nunquam datum fuerit illud auxilium, adeoque Judas nunquam habuerit per statum actum primum proximum liberum. Quare sufficit, ut objectum sit nobis liberum per alienationem, seu conditionatè, hoc est, ut, si daretur actus primus proximus liber, esset in nostra potestate, actum ponere, vel omittere.

503. Ob. 5. Si datur scientia media directa, & reflexa, sequitur, quod aliquis possit esse absolute prædestinatus ante omne decretum DEI: hoc est falsum: ergo. prob. maj. possunt dari istæ duæ scientiæ: Si Petrus consentiret auxilio A, darem ipsi hoc auxilium, & eum prædestinarem. & altera: Si Petrus haberet auxilium A, consentiret: sed ex his ambabus manifestè sequitur, Petrum esse absolute prædestinatum; nam scientia directa est purificatio conditionis respectu reflexæ, & hæc, posita conditione, transit in absolutam: ergo. Resp. neg. maj. ad prob. dist. maj. possunt dari, quin detur etiam decretum absolutum. neg. maj. ita, ut etiam detur decretum absolutum; conc. maj. & dist. mi. ex his sequitur, Petrum esse prædestinatum ante decretum; neg. min. per decretum, quod geminæ scientiæ inferunt, conc. mi. & neg. conf. Scientia media reflexa infert decretum conditionatè; quia hoc est objectum conditionatum; & scientia directa, utpote purificatio conditionis, illud infert absolute.

Nec dicas, scientiam mediam non exigere decretum absolute existens; nam quamvis id non exigit præcisè, ut scientia media est, exigit tamen in hoc casu, ut purificatio conditionis est. Et quamvis neutra ex his, seorsim sumpta, exigit decretum, exigunt tamen simul, sicut neutra præmissa se solâ infert conclusionem, inferunt tamen simul.

504. Dices. ergo jam antecederet ad decretum haberetur aliquod complexum essentialiter connexum cum gloria danda Petro. Resp. dist. illatum. cum gloria danda per decretum adhuc prius naturâ ad gloriam. omitt. illatum. in alio sensu. neg. illatum. Prima scientia jam dicit: *Eum prædestinare ad gloriam*, hoc est: *Elicere decretum conferendi gloriam*: unde nunquam Petrus est, aut videtur consecuturus gloriam, quin priori ad dationem gloriæ videatur decretum. Et multò minus videtur absolute prædestinatus antecederet ad decretum; nam prædestinatus idem significat, ac affectus decreto prædestinativo. Si replices, saltem antecederet ad decretum haberi antecederet infallibiliter inferens gloriam. Resp. dist. ita tamen, ut per illud priori inferatur decretum; omitt. secus. neg. illatum. Ubi nota, quod, cum DEUS omnia comprehensive cognoscat, videat, quæcunque possunt inferri: & quidem; si unum pro priori inferatur ad alterum, etiam hanc prioritatem videat.

Dixi: omitt. illatum; nam hoc complexum, saltem quatenus constituitur ex scientia media reflexa,

reflexa, non est antecedens, nisi prioritatem aliquam rationis, ut explicatum est *num. 500.* non autem prioritatem quasi naturam; quia non constituit actum primum metaphysicum ad eliciendum decretum DEI: sicut scilicet scientia directa non constituit actum primum ad nostras actiones liberas; sed est impedibilis pro libitu DEI ista scientia reflexa, sicut directa est impedibilis à nobis. Insuper hoc quaecunque antecedens nunquam facit, ut ulla creatura videatur exitura, quin existat, aut etiam pro priori videatur exiturum decretum DEI: & sic semper est salvum liberrimum DEI dominium in creaturas.

505. Ob. 6. Scientia ista reflexa tollit libertatem DEI: ergo non datur. prob. ant. vel DEUS esset liber ante ipsam, vel post ipsam: neutro modo est liber: ergo nullo. prob. min. non ante; quia scientia media præcedit omne decretum, seu exercitium libertatis Divinæ: non post; quia posita semel scientia, non potest non poni decretum; alias falsificaretur scientia. Resp. retorq. argumentum in scientia media directa, & quæro, quomodo creatura sit libera circa actum suum. Dein neg. ant. ad prob. neg. min. ad hujus prob. dist. 1. partem antec. scientia media præcedit omne decretum absolute existens, conc. conditionate existens. neg. Dist. etiam 2dam partem antec. posita scientia, non potest non poni decretum in sensu composito. conc. in sensu diviso; neg. Inprimis ante scientiam mediam reflexam DEUS est absolute liber in actu 1mo; quia hæc libertas est prædicatum absolute necessarium, quod præcedit omne contingens, adeoque etiam quamcunque scientiam mediam. Dein ante scientiam mediam, sive in priori signo rationis, DEUS est liber in actu 2do, non quidem absolute, sed conditionate, quia ipsum decretum, seu actus liber DEI, non quidem, ut absolute, sed tamen ut conditionate existens, præsupponitur tanquam objectum ad scientiam mediam. Rursus DEUS est liber in actu 1mo, & 2do etiam stante scientia; quamvis enim non possit oppositum agere in sensu composito; potest tamen in sensu diviso, quem sensum divinum potest facere; quia potest eam scientiam impedire. Videri potest de his Martínez de DEO scientie. contr. 4ta disp. 5. sect. 4. ubi ait, actum liberum, ut absolute existentem, non esse priorem ad scientiam mediam; quia ista ad sui verificationem non exigit, eum absolute existere: neque scientiam esse priorem ad actum absolute existentem; quia non est causa illius: quod respectu DEI circa scientiam mediam reflexam facile concedo; quia independentem ab illa scientia DEUS jam habet totum actum 1mum proximum: at non concedo respectu creaturæ circa scientiam mediam directam; nam creatura dependenter ab illa habet actum primum proximum; cum enim DEUS à scientia media directa dirigatur ad actum 1mum conferendum, ista scientia media ad hunc est prior natura, saltem mediate.

Quod autem scientia media reflexa sit intrinseca DEO, non impedit libertatem; nam tamen manet pure speculativa, & præsupponit objectum suum conditionate futurum, ac est impedibilis. Sic omnes admittunt, quod Christus ab instanti suæ conceptionis habuerit sibi intrinse-

cam scientiam visionis de actibus à se efficiendis, & perficienda redemptione humana: & tamen ejus libertas propterea læsa non fuerit.

506. Ob. 7. Scientia media reflexa tollit libertatem creatam: ergo non datur. prob. ant. iste actus scientiæ reflexæ: *Si viderem, Petrum: non consensurum auxilio A, non darem auxilium A.* juncta datione auxilii, seu hac altera propositione: *Sed do ipsi auxilium A.* infert necessario consensum: atqui nec scientia media reflexa, nec collatio auxilii est impedibilis à creatura; quia utraque est DEO libera: ergo datur necessitas à creatura inimpedibilis, quæ juxta nostra principia semper tollit libertatem. Resp. neg. ant. ad prob. neg. min. saltem quoad 2dam partem (nam quoad primam mox plura) & dico, collationem auxilii in his circumstantiis esse impedibilem.

Cum enim DEUS ponatur nosse conferre auxilium, nisi ut conjunctum cum scientia media directa de consensu, & homo possit impedire istam conjunctionem, utpote potens impedire illam scientiam mediam de consensu, etiam potest impedire, ne DEUS absolute conferat auxilium; DEUS enim in his circumstantiis non vult utri absolute sua libertate circa collationem auxilii, sed eam suo modo alligat conditioni, scilicet consensui, quem quia homo potest impedire, etiam potest impedire absolutam voluntatem conferendi auxilium: impedita autem collatione auxilii non amplius datur antecedens necessario connexum cum actu: & sic, ut quidam ajunt, evitatur scientia media, seu declinatur; quia ipsa manente tamen non incurritur necessitas; quia alia via hæc vitatur, scilicet impediendo auxilium.

507. Dices. Petrus non potest impedire scientiam, nisi jam habeat auxilium: sed quando hoc actu jam habet, non potest impedire ejus collationem: ergo. Resp. dist. maj. non potest impedire physice, seu per actionem physicam, conc. maj. non potest impedire tantum objective, seu per actionem tantum objective existentem; subdist. nisi habeat auxilium absolute per statum. neg. maj. nisi habeat conditionate per alienationem. conc. maj. & omiff. mi. neg. cons. Sicut diximus *num. 358.* quod impenitentia Judæ ut objective existens impediens scientiam visionis de ejus salute, sic etiam dicimus, quod Petrus cum auxilio objective existens impediens scientiam mediam.

Rursus auxilium ipsum ut objective conditionate existens, non quidem nudè, seu specificativè sumptum, sed ut conjunctum cum consensu, seu prævisum cum isto conjungendum, impediret seipsum, ne per statum, sive absolute detur, supposito, quod DEUS habeat decretum de illo absolute non ponendo, si prævideat cum illo dissensum. Nec est absurdum, quod aliquid ita impediatur seipsum; quia, sicut finis intentionaliter causat se ipsum, bonitate sua alliciendo, & movendo, ita potest aliquid impedire intentionaliter se ipsum, deterrendo, vel displicentiam causando. Sic ipsa turpitudine peccati ut existens objective conditionate, vel intentionaliter, sapissime movet ad id absolute non ponendum.

508. Dices: Impeditio tantum auxilii, & sequens

sequens evitatio, seu, ut ita dicam, declinatio scientiæ mediæ, non sufficienter salvat libertatem: ergo, prob. antec. Ex Tridentino sess. 6. c. 5. *can. 4.* debemus posse resistere ipsi auxilio efficaci, illudque abjicere: ergo debemus in sensu composito illius, seu illi ut collato, posse dissentiri: ergo non tantum debemus posse illud impedire. Nec dicas, debere nos tantum posse illi resistere, si non detur scientia mediæ reflexa de eo non dando, nisi consensus sequatur; nam DEUS prædestinatis eas gratias actu seligit, & dat, quibus prævidet consensuros, daturus alias, si videret his non consensuros: (ita docere nostros jussit P. Claudius, an. 1613, de quo decreto plura inferius, n. 654. quando agemus, an prædestinatio sit certis mediis alligata) ergo saltem circa collationem gratiæ prædestinatis factam datur hæc scientia, & tamen etiam isti collato jam auxilio debent posse dissentire: ergo hæc scientia debet esse à prædestinatis impedibilis: ergo etiam ab aliis; quia nulla est ratio in oppositum.

Uterius ponatur casus, quod DEUS habeat hanc scientiam reflexam: *Si non viderem consensum, non darem hoc auxilium*: simul per directam videat consensum, & det auxilium: in tali casu non potest evitari auxilium, postquam illud collatum jam est: & tamen etiam tunc in statu physico debet homo, quando jam habet auxilium, esse liber: ergo neque potest evitari scientia, sed debet posse impediri. prob. ant. auxilium constituit actum primum proximum: ergo non potest impediri salva libertate; quia libertas evitando, vel impediendo auxilium, impediret, vel destrueret seipsam. verbo: debet homo esse liber, non quidem in sensu composito cujusque scientiæ, sed tamen in sensu composito cujusque auxilii, si libertas ei per statum, sive actualiter, collata est: ergo ad salvandam libertatem non sufficit impeditio auxilii, seu evitatio scientiæ mediæ reflexæ. Resp. concedo, quod responsio prior, nempe, posse impediri auxilium, & evitari scientiam dictam, non sufficit pro omni casu: est tamen bona pro casu, quo nondum ponitur collatum auxilium: in altero autem casu debet scientia mediæ esse impedibilis: quod quomodo fieri possit, ostendetur solutione sequentis objectionis.

ARTICULUS XIV.

Solvitur ultima objectio.

509. **O**B. ultimò. Prædictus actus scientiæ mediæ reflexæ se solo tolleretur libertatem hominis, saltem quoad speciem: & simul esset inimpedibilis: ergo non potest dari. prob. ant. libertas quoad speciem est, quod Petrus habeat potentiam consentiendi, & dissentiendi auxilio; atqui, data eâ scientiâ mediâ, potest quidem Petrus consentire, vel etiam pure non consentire, & non consentiendò impedire collationem auxilii, tamen nunquam potest dissentire, seu conjungere cum auxilio dissentium positivum; quia alias falsificaret scientiam DEI: ergo non habet libertatem quoad speciem.

Objectio hæc Hispanorum Recentiorum

est valde subtilis. Et potest quidem hæc difficultas objici, supponendo omnia in statu pure conditionato seu objectivo, ita, ut etiam collatio gratiæ concipiatur tantum conditionatè existens; quia reipsa est eadem difficultas, nisi quod tunc Petrus non debeat ostendi absolute liber ad impediendam scientiam reflexam, sed tantum conditionatè. Si tamen ostensum fuerit, quod Petrus, si absolute acceperit gratiam, possit absolute liberè eam scientiam impedire, facile inde inferetur, quod futurus sit etiam conditionatè liber ad eandem impediendam, si ponatur gratiam tantum conditionatè accepisse, & non ipsam gratiæ collationem impeditam fuisse: qua ratione, ut supra diximus, scientia reflexa evitata fuisset.

Et hinc (quia sic clarior videtur futura hujus rei satis ex se obscuræ solutio) supponamus, Petrum actu habere auxilium, datum sub scientia mediæ reflexa, de eo non dando sub prævisione dissensûs, & simul sub scientia mediæ directæ de futuro consensu; si enim ostendatur, Petrum ut actualiter instructum eo modo gratiâ, posse absolute impedire dictam scientiam mediam reflexam, facile inferetur, eundem etiam posse idem conditionatè sub conditione: si esset instructus tali gratiâ sub tali scientia. Ubi insuper noto (quod est aliàs clarum) Petrum, si actu gratiâ instructus non sit, non habere actu ullam libertatem, nec ad speciem, nec ad exercitium: consequenter nec potentiam impediendi scientiam mediam reflexam. Et si ponatur nec conditionatè instructus gratiâ, nec habeat in statu conditionato, vel objectivo, talem libertatem, aut potentiam impediendi eam scientiam. His positus

Resp. neg. ant. ad prob. conc. maj. dist. min. quoad 2dam partem. Petrus non potest dissentire in sensu composito scientiæ. conc. min. in sensu diviso, neg. min. & insuper nego, hanc scientiam esse inimpedibilem à Petro, si detur in DEO. ita Gormaz de DEO num. 890. Thyrsus Gonzalez tom. 1. select. quæst. disp. 21. sect. 3. num. 15. & alii contra Martinez de DEO contro. 4. disp. 6.

§ 10. Ad hæc intelligenda notandum, quod veritatem propositionis conditionalis non possit impedire ille, qui tantum potest impedire purificationem conditionis. e. g. veritatem hujus propositionis: *Si Paulus mihi daret gladium, ego ipsum occiderem*: non potest impedire Paulus, licet possit negare gladium; nam, etsi neget, & sic impediatur veritatem absolutam, seu occisionem absolute factam, non tamen impedit veritatem conditionatam, seu occisionem conditionatè faciendam; quia tamen manet verum, quod occiderem, si gladium daret.

Unde veritatem supradictæ scientiæ mediæ reflexæ: *Si viderem, quod Petrus dissentiret, si haberet auxilium A, non darem hoc auxilium*: non potest Petrus impedire, præcisè ex eo, quod possit impedire purificationem conditionis, seu scientiam mediam directam de dissensu; quia semper manet vera propositio conditionalis, licet non purificetur conditio. Igitur, ut quis possit impedire veritatem conditionalem, requiritur, ut possit impedire, ne, posita etiam conditione, sequatur conditionatum. e. g. in superiore exemplo, debet posse impedire occisionem, etiam

am posita datione gladii: quod posset ille, qui me instructum gladio e. g. ligaret, ne gladio uti possem: & in nostro exemplo scientia mediæ reflexæ, ut quis possit eam impedire, debet posse facere, ut, posita etiam scientiâ mediâ directâ de dissensu, tamen DEUS non negaret auxilium: seu debet posse facere, ne detur auxilium tantum per decretum prædefinitivum: sed ut etiam daretur per decretum purè permissivum. Uno verbo: decretum DEI de non dando auxilio, nisi sub prævisione consensûs, debet esse impedibile à Petro: at hoc quomodo?

§ 11. Resp. Petrum quidem non posse antecederet ad omnem suppositionem impedire decretum DEI de dando auxilio: sed tamen id posse, supposita voluntate Divina, qua DEUS Petrum voluit liberum; hac enim supposita, potest impedire omne decretum essentialiter connexum cum actu suo libero, ne scilicet evertatur ejus libertas: ergo casu, quo detur ipsi aliquod auxilium in ordine ad eliciendum actum liberum per decretum essentialiter connexum cum eo actu, debet illud posse impedire: ergo etiam debet posse impedire decretum DEI conferentis auxilium ita, ut id non conferret, si prævideret dissensum: sive hoc decretum debet esse à Petro impedibile, & Petrus debet posse hoc auxilium conjungere cum dissensu. Qua ratione etiam potest impedire scientiam mediæ reflexam ex dictis *num. 510.* quia potest facere, ut stante scientia media directâ de dissensu, tamen detur auxilium. Dico: debet posse hac facere, quamvis nunquam sit facturus: sicut etiam potest impedire scientiam mediæ directam, quam DEUS habet, quamvis nunquam impediturus sit.

§ 12. Dices 1. Petrus tantum potest impedire scientiam mediæ directam, vel ad eam determinare; adeoque tantum potest impedire, vel purificare hypothesin scientiæ mediæ reflexæ; ergo non potest impedire veritatem conditionalem, seu scientiam mediæ reflexam. Resp. neg. ant. Hoc ipso, quod possit Petrus, etiam facta jam collatione gratiæ, pro libitu impedire, vel verificare quamlibet scientiam mediæ directam, potest veritatem scientiæ mediæ reflexæ impedire; nam si habens gratiam impediret scientiam directam de consensu, eo ipso conjungeret gratiam cum dissensu, adeoque faceret, ut verum sit, quod gratia hæc collata sit per decretum, etiam post prævisionem dissensûs; quia sine omni decreto gratia conferri non potest.

Hoc autem non potest verum esse, stante scientia media reflexa sæpius dicta: ergo ipsam impediret: atqui Petrus post acceptam gratiam potest illam scientiam mediæ directam pro libitu impedire; ergo. Unde in casu collati auxilii Petrus, determinando DEUM ad scientiam mediæ de dissensu, non impediret conditionem, seu hypothesin, sed eam purificaret; faceret tamen, ut hac posita non sequeretur conditionatum, seu negatio auxilii; quia supponitur jam collatum, adeoque impediret veritatem propositionis conditionalis.

Quare, licet is, qui præcisè potest impedire, vel etiam ponere conditionem, non possit impedire veritatem conditionalem, tamen potest eam is impedire, qui potest facere, ut pu-

rificata etiam conditione non sequatur conditionatum: quod Petrus potest, si auxilium sit collatum. Nempe in hoc casu res ita quasi contingit. Habet DEUS scientiam mediæ reflexam de non dando auxilio sub scientia media directâ de dissensu: habet dein scientiam mediæ directam de futuro consensu: consequenter auxilium confert. Hoc collato Petrus est liber ad impedendam scientiam mediæ directam de consensu, & determinandum DEUM ad scientiam de dissensu: quod si faceret, haberet gratiam cum prævisio dissensu, adeoque per decretum permissivum; consequenter impedita fuisset scientia media reflexa de non danda gratia per decretum permissivum (non enim falsificari posset) ergo. Repeto iterum, Petrum posse impedire ista, sed non impediturum, & scientiam impedibilem esse, sed non impedendam.

Dices 2. Scientia media directâ non est prior, nec præsupponitur ad scientiam mediæ reflexam: ergo ista non potest per illam impediri. Resp. dist. ant. non est prior, nec præsupponitur ut physicè, vel actu existens. conc. ant. non est prior, nec præsupponitur ut conditionatè, vel objectivè existens. neg. ant. & conseq. Scientia media reflexa est quidem prior ad directam prioritate aliqua rationis, & suo modo à subsistendi consequentia, ut explicatum *num. 500.* at verò sub alia ratione scientia media directâ est prior, & præsupponitur ad reflexam, scilicet ut conditionatè, & objectivè existens: in qua mutua prioritate diversi generis nullum est inconveniens: sicut nullum est in eo, quod scientia visionis sit prior tempore ad actum absolutè futurum, & idem actus sit objectivè prior ad eam scientiam. Et par est ratio de actu conditionatè futuro respectu scientiæ mediæ directæ.

Jam verò sicut actus noster liber conditionatè futurus præsupponitur objectivè ad scientiam mediæ directam, & ratione hujus actûs potest voluntas libera impedire scientiam mediæ directam: sic hæc ipsa scientia media directâ præsupponitur objectivè, seu tanquam objectum conditionatè existens, ad scientiam mediæ reflexam, & ratione ipsius potest homo (ut supra jam explicatum) scientiam mediæ reflexam impedire; nam scientia media directâ est objectum reflexæ: & quidem non tantum ex parte hypothesin, sed etiam, ex parte conditionati; cum conditionatum sit decretum, sive prædefinitivum, sive permissivum, quod utrumque est essentialiter connexum cum scientia media: adeoque ista, saltem tanquam terminus connexionis, ex parte conditionati videtur.

§ 13. Dices 3. Scientia media reflexa est de actibus soli DEO liberis, sicut scientia media directâ est de actibus soli homini liberis: ergo, sicut scientia media directâ non est impedibilis à DEO, ita reflexa non est impedibilis ab homine. Resp. dist. ant. scientia reflexa, latius dicta, omitt. ant. strictè dicta, subd. est de actibus liberis DEO, respicientibus tamen, & suo modo præsupponentibus exercitium libertatis humanæ. conc. ant. est de actibus non ita respicientibus exercitium libertatis humanæ. neg. ant. & conf. nam sicut DEUS, supposito, quod hominem velit liberum (quod hæc; & nunc supponitur) non potest circa actus liberos hominis facere.

facere decreta connexa cum actibus, & inimpedibilia, sed debet facere impedibilia, & suo modo respicientia libertatem humanam; ita neque potest per scientiam mediam reflexam prævidere, se elicitorum decreta connexa, & inimpedibilia, sed tantum impedibilia, vel non connexa.

Dices 4. Petrus nihil potest impedire ex actu primo proximo requisito ad scientiam mediam reflexam: ergo neque potest impedire ipsam; prob. conf. qui non potest impedire potentiam completam, neque potest impedire ejus actum: ergo. Resp. neg. antec. potest enim impedire statum objecti ita se habentis, prout scientia affirmat, qui status vel maxime spectat ad actum primum scientiæ necessariò veræ; cum hæc dari non possit, nisi objectum se habeat, ut ipsa affirmat. Hic autem status in nostro casu est conjunctio conditionis, & conditionati talis, ut sine illa hoc non daretur. Potest autem (ut modò ostensum) Petrus facere, ut conditionatum tamen daretur, etsi non daretur conditio, adeoque potest statum objecti necessariò prærequisitum ad veritatem illius scientiæ impedire, consequenter aliquod constitutum actus primi.

Dices 5. Petrus non potest hunc statum impedire, nisi habeat libertatem: sed hanc non habet antecederet ad scientiam hanc reflexam: ergo. prob. mi. Petrus non habet libertatem, nisi per decretum DEI: sed hæc scientia præcedit omne decretum: ergo non habet libertatem antecederet ad hanc scientiam: ergo. Resp. neg. mi. ad prob. iterum neg. mi. in sensu mox exponendo. Hæc scientia media non dirigit ad decreta Divina, neque præsupponitur pro priori naturæ ad ista, sed potius ipsa supponit decreta saltem objectivè existentia: & præsertim ista numero scientia ex parte hypothesis supponit collationem libertatis; hypothesis enim est ista: *Si Petrus cum hac libertate constituta ex hac gratia Es. libere dissentiret, non darem ei hanc gratiam Es.* ergo jam supponitur conditionatè habens libertatem, & consequenter etiam supponitur decretum collativum libertatis, saltem mediatè, vel implicite: ergo jam est Petrus sufficienti libertate instructus ad impediendam hanc scientiam in statu objectivo, in quo libertatem habet conditionatè. Poterit autem illam impedire absolute, si absolute acceperit libertatem per decretum neutiquam à priori dependens à scientia media reflexa, ut jam dictum. Quod autem scientia media reflexa sit sub alia ratione prior directâ, ut dictum num. 500. non refert; neque enim ulla est implicantia in hac mutua prioritate.

Non tamen ex hoc sequitur, quod scientia media reflexa, strictè dicta, etiam sit libera homini; nam, licet hic possit eam impedire, non tamen potest eam verificare; quia ad quamcunque scientiam mediam directam homo determinet, non potest DEUM potius ad hoc, quam aliud decretum determinare, neque ad ipsam collationem auxilii; unde hæc verificatio est in potestate DEI. Potest etiam DEUS quamcunque scientiam mediam reflexam determinatè sumptam immediatius, quam homo impedire; quia potest, posita quacunque scientia directâ, plena libertate hoc, vel illud decretum elicere. Quare absolute dicenda est hæc scientia libera DEO, sed cum aliquo respectu ad libertatem creatam, si-

cut etiam prædefinitio subsequens scientiam mediam est ipsi libera: sed etiam cum tali respectu. Adde insuper, quod homo, ut eam scientiam possit impedire, debeat id habere ex concessione DEI, libertatem ei gratuito concedentis.

Explicatur ulterius responsio. DEUS confert auxilium, vel per decretum indifferens, vel per decretum permissivum, vel per decretum prædefinitivum. Primum est, quo DEUS confert auxilium indifferenter, & est conjungibile tam cum consensu, quam cum dissensu. Hoc autem decretum (si datur) non est conditionatum illius scientiæ mediæ reflexæ, ut est manifestum; quia per hoc DEUS dat, etiam daturus cum dissensu. 2dum est, quo DEUS dat auxilium prævisum cum dissensu. Et neque hoc potest esse conditionatum in nostro casu, ut patet, sed ejus negatio; quam tamen negationem non minus potest homo impedire, quam ipsum decretum: consequenter potest DEUM determinare ad dandum auxilium per decretum permissivum ex suppositione, quod auxilium det, (nam non potest dare absque omni decreto) si enim Petrus instructus auxilio, sicut potest, dissentiret, & consequenter verificaret scientiam de dissensu (quo casu purificaret conditionem scientiæ mediæ reflexæ) eo ipso haberet auxilium per decretum permissivum, secus, ac affirmat scientia media reflexa: adeoque hanc impediret, cum falsificare non possit.

Ubi obiter noto, DEUM nunquam dare auxilium prævisum cum dissensu, ita, ut non daret, si prævideret cum consensu; hoc enim decrederet DEUM; quia esset æquivalenter velle dissensum. 3tium, seu prædefinitivum est, quo DEUS dat auxilium prævisum cum consensu: at hoc juxta nostros, cum quibus etiam infra sentimus, est impedibile ab homine: ergo à primo ad ultimum nunquam DEUS dat auxilium, nisi vel per decretum non connexum cum auxilio, vel per impedibile.

P. Martinez de DEO scientie contr. 4. disp. 6. sect. 1. § 2da præludens suis principiis de prædefinitione antecedente scientiam mediam directam contendit, hanc scientiam mediam reflexam esse inimpedibilem: sed rationes ejus positivas jam solvimus. Addenda tamen aliqua ejus quasi responsio ad nostra argumenta. Sic autem discurrit. Ista argumentatio est mala: *Petrus potest credere fide Divina, Spiritum Sanctum non fuisse incarnatum: sed, si hoc credit fide Divina, Spiritus sanctus non est incarnatus: ergo potest facere, ut Spiritus sanctus non sit incarnatus: ergo etiam ista nostra est mala: Petrus potest dissentire huic auxilio: sed si dissentit huic auxilio, non datur scientia illa media reflexa: ergo potest facere, ut non detur scientia illa media reflexa.* Sed si hæc argumentatio est mala, scientia illa non est impedibilis: ergo.

Resp. conc. ant. neg. conf. disparitatem assignat ipse Author sub finem citatæ sectionis 2de §. interim. In prima argumentatione potentia credendi in Petro sequitur negationem incarnationis Spiritus Sancti, & hæc jam præsupponit; nisi enim hæc præsupponeretur, non posset credi; unde non sequitur, quod Petrus possit eam negationem facere; quia non debet posse facere,

facere, quod aliunde supponit jam factum. At in 2da argumentatione potentia dissentendi in Petro præcedit scientiam mediam reflexam; quia præcedit decretum prædefinitivum; hoc enim dari non potest, nisi Petrus consentiat, qui tamen potens est dissentire: adeoque habet potentiam suo modo antecedentem impediendi hoc decretum; quo impedito impediretur scientia illa reflexa; quia impediretur conditionatum stante conditione.

Hoc tamen concedendum Patri Martinez, quod Petrus non possit collationem auxilii, nudè sumptam, impedire, vel etiam acquirere; quia, stante quacunque scientia media directâ, potest illud DEUS conferre, vel negare (at hæc collatio, nudè sumpta, non est connexa cum actu) potest tamen facere Petrus, ut ex suppositione, quod DEUS velit auxilium dare, det potius per decretum prædefinitivum, quàm permissivum, vel econtra, Insuper DEUS ipse per suam voluntatem, qua voluit hominem liberum, facit, ut, si auxilium dare velit, non possit illud dare per decretum simul connexum cum uno libertatis extremo, & inimpedibile.

DISPUTATIO IV.

De Voluntate DEI.

516. **T**Res potissimum quæstiones complectitur hæc disputatio; sed quarum quælibet in suas quæstionculas subdividi posset. Ima agit de Libertate DEI, præsertim in actu 2do, adeoque de complementis, & distinctionibus actuum contingentium DEI. 2da de Providentia DEI in genere, & actibus eam constituentibus: itémque effectibus in omnes creaturas inde profluentibus. 3tia de Providentia DEI in specie, scilicet prædestinatione, ac reprobatione: qua occasione agendum de Decretis prædefinitivis, aut permissivis: itémque de antecedentia, vel consequentia meritum ad prædestinationem, vel peccatorum ad reprobationem. Materia ampla est, & apud plures adimplet grandes tomos: nos eam, quantum fieri poterit, succinctius trademus.

QUÆSTIO I.

De Libertate DEI.

ARTICULUS I.

Exponitur difficultas circa Libertatem DEI.

517. **S**uppono 1mo, in DEO dari Voluntatem; hæc enim definitur à Philosopho. 1. Rhetor. 10. appetitus boni cum ratione, qualis utique datur in DEO, tum respectu sui, tum respectu creaturarum: non tamen est potentia physica; sed tantum metaphysica, vel logica volendi: quæ probari debent proportionaliter, sicut probatum est à num. 278. dari in DEO scientiam, intellectum &c. Accedit, quod Scripturæ, & PP. passim DEO attribuant voluntatem, tum per modum actus

primi, tum etiam actus 2di, seu volitionem, amorem, odium &c. Distinguuntur etiam in DEO voluntas signi, & voluntas beneplaciti, de qua distinctione S. Thomas 1. part. quæst. 19. art. 11.

Objectum autem materiale voluntatis Divinæ, & quidem primum, ac necessarium, est ipse DEUS à se necessario amatus: 2darium autem, & liberum sunt creaturæ, quas DEUS, saltem efficaciter, non debet amare (quidquid sit de inefficaci complacentia, de qua vide Arriagam de DEO disp. 24. sect. 6. an autem eam num. 44. rite probet, ipse tecum statues) nec enim voluntas infinita necessario rapitur ad amandas efficaciter creaturas limitatæ perfectionis. Objectum autem formale, non physicè, sed intentionaliter motivum, iterum primum est DEUS: 2darium etiam aliquando creaturæ, quas DEUS, licet amet propter se, tanquam finem ultimum, tamen etiam amat propter ipsam earum bonitatem, tanquam finem non ultimum: quæ iterum proportionaliter accipienda sunt, sicut dicta num. 301. & sequentibus de objecto cognitionis Divinæ.

Suppono 2do, DEUM esse liberum, tum ex dictis num. 130. tum quia Scripturæ passim DEO tribuunt libertatem, & electionem. Sic psal. 93. v. 1. DEUS ultionum libere egit. 1. Reg. 16. v. 8. Nec hunc elegit Dominus &c. & consentiunt unanimiter Patres apud Ruiz, & Petavium. Suppono 3tio, DEUM esse simplicissimum omnis compositionis expertem ex n. 131. adeoque nullam ei volitionem posse uniri (nam sic daretur compositio) sed vel debere esse identificatam, vel non posse ei inesse, sicut tamen nobis insunt actus vitales per unionem. Quod idem etiam infertur ex immutabilitate DEI, quam probavimus num. 132. quia esse subiectum receptivum alicujus actus vitalis, per unionem intrinseci, esset mutari; hac enim de causa creaturæ mutantur.

518. Ex his jam oritur difficultas gravissima, cui nullus Theologus hucusque plenè satisfacere potuit: Arriaga autem de ejus solutione prorsus desperavit; unde imprudenter à me expectaretur aliquid, cui intellectus omnino acquiesceret. Scilicet difficultas est maxima, combinare simplicitatem DEI cum libertate, seu ens absolute necessarium cum decretis, seu volitionibus contingentibus, aut defectibilibus. Et eadem est ratio de actibus scientiæ mediæ, vel visionis creaturarum absolute existentium, etiam defectibilibus, ut facile patet consideranti.

In hoc tamen Theologi communissimè conveniunt, quod volitiones liberæ DEI, vel scientiæ contingentes, non sint realiter adæquatè distinctæ à DEO; cum enim sint actus vitales DEI, adeoque ipsius vita in actu 2do, debent saltem inadæquatè esse intrinseci, adeoque identificati; cum uniri non possint, uti diximus num. 517. & confirmant SS. PP. ex quibus Augustinus tract. 99. in Joannem paulò ante medium scribit. Et ideo non est ista substantia humana verissimè simplex, cui non hoc est esse, quod nòsse; potest enim esse, nec nòsse: at illa Divina non potest; quia id, quod habet, est: ac per hoc non sic habet scientiam, ut aliud illi sit scientia, qua scit, aliud essentia, qua est, sed utrumque unum est. Accedit, quod DEI

P

VO